

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Agatha Christie

BİR MARY WESTMACOTT ROMANI

SENSİZ BİR İLKBAHAR

Agatha
Christie

BİR MARY WESTMACOTT ROMANI

SENSİZ BİR İLKBAHAR

TÜRKÇESİ
ÇİĞDEM ÖZTEKİN

Sensizdim bütün bahar, yaşadım senden ırak...

Shakespeare 98 sone

1. Bölüm

Joan Scudamore gözlerini otelin loş yemek salonunda gezdirirken iyice kıstı. Joan miyoptu.

Bu... bu o... yoo hayır, o olamaz. Ama evet, sanırım bu o. Blanche Haggard.

Burada –bu ıssız yerde– yıllardır görmediği –en azından on beş yıldır– bir okul arkadaşına rastlamak... Olağanüstü bir şeydi bu.

Joan önce bu rastlantıdan mutluluk duydu. Doğası gereği sosyal bir insandı ve arkadaşlarını, dostlarını görmeyi, onlarla karşılaşmayı severdi.

Ama hemen ardından aklından geçenler çok farklıydı: Zavalı, ne kadar değişmiş. Olduğundan çok daha yaşlı gösteriyor. Halbuki en fazla kırk sekiz yaşında olmalı.”

İçgüdüsel olarak ilk yaptığı hemen masasının yanında asılı duran aynaya göz atmak oldu. Ve aynadaki görüntüsünü izlerken kendini çok daha iyi hissetti.

Yıllar bana gerçekten iyi davranmış, diye düşündü Joan Scudamore.

Aynadaki birkaç tel ak düşmüş kahverengi saçları, parlak mavi gözleri ve gülümseyen dudağıyla yüzünde neredeyse hiç

kırışık olmayan, ince, orta yaşlarda bir kadının görüntüsüydü. Kadının üzerinde pahalı ancak kullanışlı, yolculuğa uygun bir tayyör ve yolculuk sırasında gerekli olabilecek tüm malzemele-
rin sığıdığı büyük bir yolculuk çantası vardı.

Joan Scudamore karayoluyla Bağdat'tan Londra'ya dönüyordu. Buraya bir önceki akşam trenle gelmişti. O geceyi istasyondaki otelde geçirecek, ertesi sabah arabayla yola devam edecekti.

Irak'a en küçük kızının birdenbire hastalanması üzerine ani bir kararla gelmişti. Damadı William'ın böyle durumlarda ne denli beceriksiz olduğunu biliyordu. Biri kontrolü ele almadığı takdirde kızının evinde ne büyük bir karmaşa ortaya çıkacağını çok iyi biliyordu. Dolayısıyla hemen İngiltere'den Irak'a doğru yola koyulmuştu.

Neyse ki artık her şey yoluna girmişti. Evde hemen dizginleri eline almış ve gerekli ayarlamaları yapmıştı. Bebek ve William iyiydi, Barbara da hızla iyileşiyordu.

Joan kendi kendine, Tanrıya şükür, her zaman, her koşulda soğukkanlı ve sorumluluk sahibi bir insan olabiliyorum, diye düşündü.

William ve Barbara ona minnettardılar. Hemen İngiltere'ye dönmeyip daha fazla yanlarında kalması için çok ısrar etmişlerdi ama o gülümsemiş, istemeyerek de olsa, hafifçe iç çekip bunu reddetmişti. Rodney'i de düşünmeliydi, zavallı Rodney, Crayminster'de işlerine gömülmüş kalmıştı ve evde hizmetçilerden başka kimse yoktu.

Joan, "Hizmetçi dediğin nedir ki? Nereye kadar yardımcı olabilir ki?" diye mırıldanmıştı.

Barbara itiraz etmişti.

“Ama anne, *senin* hizmetçilerin her zaman kusursuzdur. Buna çok dikkat edersin!” Joan bu sözler karşısında gülmüştü ama aynı zamanda bu iltifattan mutluluk duymuştu. Ne de olsa insanoğlu yaptıklarından dolayı değerinin bilinmesinden, övül-mekten hoşlanırdı. Her zaman içinden evi kusursuz bir şekilde idare etmesini, fedakârlıklarını ve emeklerini ailesinin bunu do-ğal sorumlulukları olarak görüp görmediğini merak ediyordu.

Gerçi yakınması için hiçbir neden yoktu. Tony, Averil ve Barbara iyi yetişmiş, akli başında çocuklardı, Rodney’le birlikte onlara verdikleri eğitim ve onların yaşamdaki başarılarından do-layı gururlanmakta haklıydılar.

Tony Rodezya’da portakal yetiştiriyordu. Averil ise başlangıçta ailesine biraz sorun çıkardıysa da sonunda varlıklı, kibar bir *bro-ker*la evlenerek düzgün bir yaşam sürmeye başlamıştı. Barbara’nın kocasının ise Irak’taki bir inşaat firmasında çok iyi bir işi vardı.

Joan, Rodney’le çocuklardan yana çok şanslı olduklarının bilincindeydi, ama yine de içinden bunda kendilerinin de ebe-veyn olarak büyük katkıları olduğunu düşünüyordu. Sonuçta çocuklarının eğitimi için büyük çaba harcamış, bakıcı ve dadı, daha sonrasında da okul seçiminde büyük özen göstermiş, ço-cuklarının sağlığını ve huzurunu her şeyin önünde tutmuşlardı.

Joan gözlerini aynadaki görüntüden uzaklaştırırken içinde hafif bir sıcaklık hissetti. İnsanın yaşamdaki sorumluluklarını yerine getirmiş olduğunu bilmesinin ne kadar güzel bir duygu olduğunu düşünüyordu. Her zaman bir eş ve anne olmaktan mutluluk duymuştu. Asla kariyer ya da başka istekler peşinde koşmamıştı. Sevdği adamla evlenmişti –ve başarılı bir kocası vardı– hiç kuşkusuz bunda kendisinin de payı büyüktü. Aslın-

da belki de kocası bu başarısını bir ölçüde ona borçluydu. Bir insana destekle öyle çok şey başarılabilirdi ki! Sevgili Rodney!

Rodney'i yakında, çok yakında yeniden göreceği düşünceyle içindeki sıcaklık daha da arttı, yüreğinde hoş bir heyecan hissetti. Daha önce hiç bu kadar uzun süre ayrı kalmamışlardı. Birlikte ne kadar mutlu, huzur dolu bir yaşamları vardı!

Aslında *huzur dolu* derken biraz abartmış olabilirdi. Bir ailenin her zaman, tam anlamıyla huzur dolu olması olanaksızdı. Tatiller, bulaşıcı hastalıklar, kışın patlayan su boruları! Aslında yaşam küçük bir dizi dramdan oluşmaktaydı. Rodney çok çalışıyordu, hatta sağlığını bile tehlikeye düşürecek kadar. Altı yıl önce ciddi bir ruhsal sarsıntı yaşamıştı. Joan üzülerek, belki de biraz suçluluk duygusuyla onun kendisi kadar dinç kalamadığını düşündü. Rodney... şimdiden hafifçe kamburlaşmış, saçları ağarmıştı. Gözlerinin çevresinde kırışıklıklar belirmiş ve bakışlarında yorgunluk ifadesi vardı.

Ama yaşam buydu işte. Artık çocuklarını evlendirmiş bir çift olarak kendilerine ayıracak daha fazla zamanları vardı. Üstelik şirkette de işler iyi gidiyordu, yeni ortakları onlara taze kan getirecekti. Üstelik Rodney de artık işlerden biraz elini ayağını çekebilecekti. Bundan sonra birbirlerine zaman ayırabilir, birlikte yaşamın tadını çıkarabilirlerdi. Daha sık konuk ağırlayabilir, davet verebilir, zaman zaman da hafta sonunu Londra'da geçirebilirlerdi. Belki Rodney golf oynamaya da başlardı. Neden sanki ona daha önce golf oynamayı önermemişti ki? Her ne kadar ofisteki işleri çok yoğun olsa da golf de sağlığı için yararlı olabilirdi.

Bu düşünceler içindeki Bayan Scudamore yeniden eski okul arkadaşı olduğunu düşündüğü bayanı görmek umuduyla restoranda etrafına bakındı.

Blanche Haggard... St. Anne Yatılı Okulu'nda birlikte oldukları sırada ona hayrandı, ona nasıl da imrenirdi. Zaten herkes Blanche için deli olurdu. Öylesine tatlı, çekici, neşeli ve evet *güzeldi ki!* Bu sıksa, perişan, derbeder yaşlı kadına bakınca bir zamanlar nasıl olduğunu düşünmek bile komik geliyordu insana. Ya giysilerinin garipliği! Gerçekten –ama gerçekten– bu haliyle en az altmış yaşında görünüyordu.

Elbette, diye düşündü Joan. Onun çok kötü bir yaşamı oldu.

Birden içinde büyük bir sıkıntı hissetti. Zevk ve sefa ile savurgan yaşamın sonucuydu bu. Blanche yirmi bir yaşındayken dünya neredeyse ayaklarının altına serilmişti: her şeye sahipti; güzellik, çekicilik, toplumda saygın bir yer... Ama o bütün bunları eliyle itip kendine hiç layık olmayan o adama âşık olmuştu. Bir veteriner... evet, bir *baytar!* Üstelik de adam evliydi ve bu da durumu daha da kötüleştiriyordu. Gerçi Blanche'ın ailesi bu olayı büyütmemiş, onun bu tutkusunu anlayışla karşılamıştı. Hatta onu bundan vazgeçirmek için şu ünlü eğlence gemilerinden biriyle dünya seyahatine bile çıkarmışlardı. Ama Blanche Cezayir'de ya da Napoli'de bir yerlerde gemiden inmiş ve veterinerine koşmuştu. Adam bu aşk yüzünden işini kaybedip, içmeye başlamıştı. Üstelik karısı da boşanmaya yanaşmıyordu. Sonunda Blanche ile adam Crayminster'den ayrıldılar ve Joan da yıllarca Blanche'dan haber alamadı.

Sonra bir gün bir rastlantı sonucunda Harrods'un ayakkabı reyonunda karşılaştılar. Kısa, tutuk, temkinli bir sohbetin ardından (ketum davranan elbette ki Joan'dı, Blanche'ın ise ihtiyatlı olmak gibi bir kaygısı zaten hiçbir zaman olmamıştı) Joan onun bir sigorta şirketinde çalışan, Holliday adında biriyle evlendiğini

duymuştu. Blanche onun Warren Hastings hakkında bir kitap yazmayı düşündüğünü, bu yüzden kısa bir süre sonra işinden ayrılacağını anlattı. Adam tüm zamanını bu kitap yazma işine ayırmak istiyordu, işten döndükten sonra ya da hafta sonlarında birkaç sayfa karalamak onun için yeterli değildi.

Joan o gün üstü kapalı şekilde, böyle düşündüğüne göre adamın maddi durumunun oldukça iyi olması gerektiğini belirtti, ama Blanche neşeyle tek bir kuruşu bile olmadığını söyledi. Joan bu durumda adamın kitap başarılı olana dek işten ayrılmamasının daha doğru olacağını düşündüğünü söyledi ve bir yayıneviyle çalışıp çalışmadığını sordu.

“Ah tatlım, elbette ki hayır,” dedi Blanche yine neşeyle. “Aslında bu kitabın başarılı olacağını da sanmıyorum. Her ne kadar Tom çok hevesli olsa da kanımca yazma konusunda yetenekli değil.”

Bunun üzerine Joan içtenlikle Blanche’ın adamın işinden ayrılmaması için onu ikna etmesi gerektiğini belirtti.

Ama Blanche onu şaşkın bakışlarla süzerek, “Ama o, benim canım sevgilim, yazmak istiyor,” dedi. “Hem de her şeyden çok!”

Joan, “Bazen sağduyulu olan tarafın iki kişi yerine de düşünmesi gerekir,” dedi. Blanche gülerek, kendi aklının kendine bile yetmediğini belirtti.

Joan şimdi düşünüyordu da, Blanche’ın o gün söylediği acı da olsa çok doğrudu. Bir yıl sonra Joan, Blanche’ı bu kez de tuhaf ve dikkat çekecek kadar abartılı şekilde makyajlı bir kadın ve iki göze çarpan bohem sanatçıyla bir restoranda görmüştü. O günden sonra Blanche’dan bir kez daha haber almıştı, ama tam beş yıl sonra. Blanche ona mektup yazmış ve

elli sterlin kadar ödünç para istemişti. Mektupta yazdığına göre küçük oğlunun ameliyat edilmesi gerekiyordu. Joan ona hemen yirmi beş sterlin ve nazikçe içinde bulunduğu durumu soran bir mektup gönderdi. Gelen yanıtta yalnızca üstüne birkaç sözcük karalanmış bir posta kartıydı:

“Çok iyisin Joan, yanılmamışım, beni yarı yolda bırakmayacağını biliyordum.”

Ve ardından yine tam bir sessizlik! Bir daha ondan haber alamamıştı, bağlantıları kopmuştu. Ye şimdi burada, Ortadoğu'nun bu ıssız köşesindeki bir istasyon otelinde, gaz lambalarının titrek ve hışırtılı aydınlığında, ağır bir yanık yağ, ekşimiş yemek ve parafin kokuları arasında eski bir arkadaşına rastlamıştı, üstelik de berbat giysiler içinde inanılmayacak kadar ihtiyarlamış ve çökmüş olarak.

Blanche yemeğini bitirdi ve tam restorandan çıkmak üzereyken birden Joan'la göz göze geldi. Ve olduğu yerde kalakaldı.

“Tanrım, bu sensin, Joan!”

Ve hemen sandalyesini çeken Blanche, Joan'ın yanına oturdu ve ikili koyu bir sohbete daldılar.

Blanche, “Tatlım, gerçekten hiç değişmemişsin, çok dinç görünüyorsun,” dedi. “En fazla otuz gösteriyorsun. Yıllar sende hiç iz bırakmamış. Bunca yıl nerede sakladın kendini? Yoksa kendini dondurttun mu?”

“Pek öyle denemez. Hep Crayminster'deydim.”

“Demek doğup büyüdüğün, evlendiğin ve muhtemelen de gömüleceğin yerde yani Crayminster'deydin bunca zaman.”

Joan gülümseyerek, “Bunda ne sakınca var?” diye sordu. “Kötü mü?”

Blanche başını salladı ve, “Hayır, asla,” dedi büyük bir ciddiyetle. “Hatta bence çok iyi bir şey. Bu arada çocuklar nasıl, ne yaptılar? Çocukların vardı, değil mi?”

“Evet. Üç tane. Bir erkek iki kız. Oğlum Rodezya’da. Kızlar evli. Biri Londra’da yaşıyor, diğeriye Bağdat’ta. Zaten onu ziyaretten dönüyorum. Adı Wray... Barbara Wray.”

Blanche başını salladı.

“Evet, onu tanımıştım. Hoş, cici bir kız. Sanırım o çok erken evlendi, değil mi?”

Joan sinirlenerek, “Bence hiç de öyle değil,” dedi. “Hepimiz William’ı çok seviyoruz ve onlar çok mutlu bir çift.”

“Evet, dengeli bir ilişkileri olduğu anlaşılıyor. Barbara bu huzurunu sanırım çocuğuna borçlu, çocuğun bunda çok rolü olduğu kesin. Kadınlar çocuk sahibi olunca bir şekilde durulup, evlerine bağlanıyorlar. Tabii bu bende işe yaramadı, o başka.” Blanche bir an düşündükten sonra ekledi. “Aslında iki çocuğumu da –yani Len ve Mary’yi– gerçekten çok sevdim. Ama sonra Johnnie Pelham karşıma çıkınca, gözüm ondan başkasını görmedi, ona tutuldum ve iki çocuğumu ortada bıraktım. Hem de bir an bile düşünmeden.”

Joan ona aşağılayarak baktı. Ardından yumuşak bir ses tonuyla, “Gerçekten de Blanche,” dedi. “Böyle bir şeyi nasıl yapabildin?”

Blanche, “Sana göre yaptığım çok kötü, adi bir şey, değil mi?” dedi. “Tabii aslında onların Tom’un yanında çok daha iyi olacaklarını, Tom’un onlara çok bağlı olduğunu biliyordum. Gerçekten de Tom benden sonra çok hoş, uysal bir kızla evlendi. Kız ona benden çok daha uygun, çok yaklaşıyorlar. Yediğine,

üstüne başına dikkat ediyor, ona özen gösteriyor. Zaten sevgili Tom da her zaman sevimli, şımartılmaktan hoşlanan biri oldu. Bana ayrıldıktan sonra bile yıllarca Noel’de, Paskalya’da kart göndermeyi sürdürdü. Ne hoş bir davranış, değil mi?”

Joan yanıt vermedi. Karmaşık duygular içinde bocalıyordu. İçinden karşısında duran *bu* kadının –St. Anne Lisesi’nin örnek öğrencisi, kendinden emin, iyi eğitim almış, güzel, kibirli– Blanche Haggard olabileceğine inanmıyor, kendini bu durumun şaşkınlığından kurtaramıyordu. Karşısında yaşamının en özel, en çirkin ayrıntılarını –hem de basit, umursamaz bir dille– anlatmaktan çekinmeyen, gerçek anlamda düşkün bir kadın vardı. Üstelik söz konusu olan St. Anne’de İngilizce konusunda birincilik ödülü alan Blanche Haggard’dı.

Blanche konuşmayı sürdürdü.

“Demek küçük tatlı Barbara senin kızın, Joan. Bir de şu insanların onun hakkında söylediklerine bak! Bu bile insanların her şeyi nasıl yanlış yorumladıklarını göstermeye yeterli. Herkes onun evinde çok mutsuz bir aile hayatı olduğunu, evinden uzaklaşmak için önüne çıkan ilk adamla evlendiğini sanıyor.”

Joan hiddetle atıldı.

“Çok saçma, gülünç bir iddia bu! Bu saçmalıklar da nereden çıktı? Nasıl böyle düşünebilirler?”

“Hiç bilemiyorum. Yalnız bildiğim bir tek şey var. Sen her zaman hayran olunacak kadar iyi bir anne oldun Joan. Senin çocuklarına karşı öfkeli ya da anlayışsız olduğuna dünyada inanmam.”

“Teşekkürler Blanche, çok iyisin. Gerçekten de çocuklarımıza sıcak bir aile yuvası sunduğumuza ve onların mutlulukları

için elimizden geleni yaptığımıza inanıyorum. Biliyor musun, bence insanın çocuklarıyla arkadaş olması çok önemli.”

“Çok doğru... asıl sorun bunu başarabilmek.”

“Bu yapılamayacak şey değil, tabii insanın kendisinin de bir zamanlar genç olduğunu düşünmesi ve kendini onların yerine koyması gerekiyor.” Joan ciddi bir yüz ifadesi ve samimiyetle eski okul arkadaşına doğru eğildi. “Rodney ile her zaman bunu başarmaya çalıştık.”

“Rodney mi? Bir dakika –ah evet, sen bir avukatla evlenmiştin, değil mi? Tabii ya, Harry o iğrenç karısından ayrılmak istediğinde onun bürosuna gitmiştim. Sanırım görüştüğümüz avukat senin kocandı– Rodney Scudamore. Çok akıllı başında ve nazik bir insandı, çok da anlayışlı. Demek bunca yıldır onunla birliktesin? Hiç kaçamağın olmadı mı? Yenilik arayışı filan?”

Joan oldukça sert ve soğuk bir ifadeyle karşılık verdi.

“İkimizin de hiçbir kaçamağı filan olmadı. Rodney’le her zaman birbirimize sadık kaldık. Biz her zaman birbirine çok bağlı bir çift olduk.”

“Sen zaten her zaman soğuk biriydin Joan. Ama kocanın gözünün arada sırada da olsa dışarıya kaydığından eminim.”

“Yeter artık Blanche!”

Joan öfkeden kıpkırmızı olmuştu. Gözü dışarıda olmak mı? Üstelik de Rodney!

Sonra birden bu konuyla ilgili kafasında bir an bir düşünce belirdi ama yine aynı hızla kayboldu. Bu aynen bir önceki gün tozlu yolda ilerlerken arabalarının önünden bir yılanın hızla kayıp kaybolması gibi bir şeydi. Yeşil, kıvrak, parlak hayvan da bir an için görünmüş, sonra şimşek hızıyla yok olmuştu.

Aynı anda zihninde beliren üç kısa sözcük de yine unutulmuşlar arasındaki yerlerini aldılar.

Randolph adlı kız...

Blanche pişmanlıkla iç geçirdi.

“Çok üzgünüm Joan, bağışla. Haydi, gel içeri geçip bir kahve içelim. Bildiğin gibi benim aklım her zaman şeytanlıkta olmuştur.”

Joan birden içinden geldiği gibi, şaşkınlık içinde mırıldandı.

“Yoo hayır, öyle deme!”

Blanche neşeli görünüyordu.

“Neden ki, anımsamıyor musun? Fırıncının oğluyla buluşmak için gizlice kaçtığım günleri...”

Joan birden irkildi. Bunu tamamen unutmuştu. O sıralar bu ona çok cesur ve romantik bir davranış olarak görünmüştü. Aslına bakılırsa gerçekten ahlaksızca ve kötü bir davranıştı.

Hasır koltuklardan birine çöken Blanche garsona işaret ederek bir kahve sipariş ettikten sonra kendi kendine gülmeye başladı.

“Gerçekten de ele avuçta sığmaz, başına buyruk ve çapkın bir genç kızlık dönemim oldu. Belki şanssızlığımın, mutsuzluğumun nedeni de bu oldu. Felaketimi hazırladı. Her zaman aklım erkeklerdeydi. Ama serseri tiplerde! Çok tuhaf değil mi? Muhteşem görünümüne rağmen ilk eşim Harry tam anlamıyla işe yaramaz, serserinin tekiydi. Sonra Tom geldi, her ne kadar ondan çok hoşlandıysam da aslında o da beş para etmezdi. Johnnie Pelham’la birlikteyken çok eğlendim, ama hepsi o kadar işte. Gerald da diğerlerinden farksızdı, o da güvenilmez...” O anda garsonun kahvelerini getirmesiyle ister istemez Blanche sustu.

Joan ise Blanche'ın yaşamına giren erkekleri saymasından rahatsız olmuştu.

Joan'ın hoşnutsuz yüz ifadesi Blanche'ın gözünden kaçmamıştı.

“Affedersin Joan. Sanırım seni şoka uğrattım. Zaten her zaman biraz tutucuydun.”

“Neyse ki dar görüşlü bir insan değilim ve olayları daima hoşgörüyü karşılayan bir tarafım vardır.” Joan zor da olsa hafifçe gülümsemeyi başardı. Ve ardından da soğuk, kayıtsız bir tavırla ekledi. “Tek söyleyebileceğim, senin adına çok *üzüldüğüm*.”

“Benim için mi?” Bu fikir Blanche'ı çok eğlendirmişe benziyordu. “Çok iyisin tatlım ama hiç acıma. Ben daima yaşamın tadını çıkarmayı bildim.”

Joan çok istese bile sert bakışlarına engel olamadı. Yoksa Blanche bu perişan halinin farkında değil miydi? Dipleri çıkmış kınalı saçlarının, sıska, çökmüş yüzünün ve dikkati çekecek kadar pis ve derbeder giysilerinin... Bu haliyle o yaşlı bir kadındı, üstelik de bakımsız bir ihtiyar, düşkün bir çingene gibi görünüyordu.

Blanche birden suratını astı ve ciddi bir ifadeyle konuşmaya başladı.

“Belki de sen haklısın Joan. Senin hep başarılı, örnek bir yaşamın oldu. Ama ben... ben yaşamımı mahvettim. Yaşamım iniş çıkışlarla dolu, oysa sen hep istikrarlıydın, hiç değişmedin: St. Anne Lisesi'nin başarılı öğrencisi. Sana uygun bir adamla evlendin ve değerli okulumuz için hep onur kaynağı oldun.”

Joan konuşmayı o andaki tek ortak noktaları olan okullarına yönlendirmek amacıyla, “Güzel günlerdi, değil mi?” dedi.

“Eh yani, idare ederdi.” Blanche pek aynı kanıda değildi. “Okuldayken bazen çok ama çok sıkılır, hatta bunalırdım. Her şey o kadar düzenli ve sıradandı ki. Bense kaçıp uzaklaşmak, dünyayı görmek istiyordum. Neyse...” Dudağı alaycı ama aynı zamanda acı dolu bir gülümsemeyle büküldü. “Aslında gördüm de. Gördüğümü söyleyebilirim.”

Joan, Blanche’ı nasıl bir nedenin bu ıssız yerdeki otele sürüklemiş olduğunu çözmeye çalışıyordu.

“İngiltere’ye mi dönüyorsun? Sen de yarın sabahki konvoyla mı katılacaksın?”

Aslında bunu sorarken bile içinde tuhaf bir rahatsızlık hissediyordu. O anda Blanche ile birlikte yolculuk etmek, isteye-bileceği en son şeydi. Bu kısa karşılaşmaya katlanabilirdi, ama tüm Avrupa seyahati boyunca Blanche’a karşı dostça davranabileceğinden kuşkuluydu. Eski günlerin anısının hatırı çok geçmeden kaybolacaktı.

Blanche sırtıttı.

“Hayır, ben tam ters yöne gidiyorum. Bağdat’a. Kocamın yanına.”

“Kocana mı?”

Joan, Blanche’ın yaşamının bir kocası olduğunu söyleyebilecek kadar düzgün olmasına çok şaşırmıştı.

“Evet. O bir mühendis... demiryolları inşaatında çalışıyor. İsmi Donovan.”

“Donovan mı?” Joan başını salladı. “Onunla tanıştığımı sanmıyorum.”

Blanche şuh bir kahkaha attı.

“Tabii ki tanışmamışsındır. O senin çevrenden biri değil. Üstelik de ayyaşın teki, bütün gün içiyor. Ama düşünebileceğin

en iyi insan, kalbi küçük bir çocuk kadar temiz. Belki çok şaşıracaksın ama dünyası benim üzerime kurulu, beni yeryüzündeki en iyi ve sevimlye değır insan olarak görüyor.”

Joan nazıkçe, “Neden şaşırayım ki?” dedi.

“Ah sevgili Joan, hiç değışmeyeceksin, hep aynısın. Hep rol yapma ihtiyacı içindesin. Seninle aynı yönde yolculuk yapmadığımı öğrenince çok rahatladın. Benimle birlikte beş gün geçireceğini düşünmek zorunda kalmak ne kadar iyi terbiye almış olursan ol sana zor gelecekti, değil mi? Saygınlığın zedelenecekti. Sakın bunu inkâr etmeye çalışma. Ne halde olduğumun bilincindeyim. Bedenen de ruhen de çöktüm, berbat durumdayım. Üzerimden basitlik akıyor. Sen de aynı şekilde düşünüyorsun, değil mi? Neyse boş ver, beterin beteri var.”

Joan daha kötüsünü düşünemiyordu bile. Blanche’ın düşkün hali zaten trajedinin ta kendisiydi.

Blanche acı acı gülümseyerek ekledi. “Umarım yolculuğunun kalan kısmı iyi geçer, ama korkarım öyle olmayacak. Bana öyle geliyor ki çok geçmeden yağmur yağacak. Eğer öyle olursa bu kuş uçmaz kervan geçmez yerde beklemen gerekebilir.”

“Umarım öyle bir şey olmaz. Bu bütün tren rezervasyonlarımı altüst eder.”

“Çölde yolculuk ederken hiç beklenmedik durumlarla karşılaşmayı göze almak gerekir. Yolculuğun planlandığı gibi gitmesi çok ender rastlanan bir durumdur. Vadileri geçtikten sonrası sorun değil. Neyse ki buraya gelenler yanlarına yeterince yiyecek ve içecek alıyorlar. Ama yine de ıssız bir yerde takılıp kalmak, düşünmekten başka yapacak hiçbir şeyin olmaması çok sıkıcı, berbat bir durum.”

Joan gülümsedi.

“Aslında o kadar da kötü olmayabilir. Bildiğin gibi insanın günlük koşuşturmalar içinde durup, kendini dinleyecek, soluk alacak zamanı pek olmuyor. Hiçbir şey yapmak zorunda kalmadan bir hafta dinlenebilmeyi ne kadar istediğimi bilemezsin. Ama hiç fırsatım olmadı.”

“Bence böyle bir isteğin olduysa bunu her zaman yapabilirdin.”

“Yoo hayır, asla yapamazdım hayatım. Ben kendi çapımda çok meşgul bir kadını, sosyal sorumluluklarım var. Şehir Çevre ve Bahçe Düzenleme Derneği’nin yöneticisiyim, ayrıca şehir hastanesi vakfında da görevliyim. Sonra dernek çalışmalarım da var. Ayrıca politik anlamda da faal bir kadını. Sonra evle ilgili sorumluluklarım, ev işleri, Rodney’le ilgilenmek, yapılması gereken ziyaretler ve çok sık ağırlamak durumunda olduğum konuklar. Bir avukatın sosyal yaşamda yer almasının ve güçlü bağlantıları olmasının çok önemli olduğunu biliyorsun. Ayrıca bahçeme de çok önem veriyorum ve elim her zaman üstünde olsun istiyorum. Blanche inan bana akşam yemeğinden önce ya da sonra bile oturup, dinlenecek bir saat zamanım bile olmuyor. Kültürel anlamda da sürekli bir şeyler yapmam, okumam gerekiyor.”

Arkadaşının kırışksız yüzünü ilgiyle süzen Blanche, hafifçe mırıldandı. “Yine de iyi dayanmışsın bu kadar koşuşturmaya.”

“Neyse, işleyen demir ışıldar, derler. Tabii oldukça sağlıklı bir bünyem olduğunu da belirtmeliyim. Bundan dolayı Tanrı’ya minnettarım. Yine de hiçbir şey yapmak zorunda kalmadan kendimi dinleyip, düşünebileceğim bir iki günüm olsa hiç fena olmazdı.”

Mary Westmacott

Blanche gülümsedi.

“Böyle bir olanağın olsa ne düşünürdün, çok merak ediyorum.”

Joan güldü. Bu hoş, kayıtsız, rahat bir gülüştü.

“Düşünecek o kadar çok şey var ki. Sence de öyle değil mi?”

Blanche acı acı gülümsedi.

“Evet, insan kendini, günahlarını, yanlışlarını düşünebilir.”

“İşte bunda haklısın,” Joan’ın bunda pek de hemfikir olduğu söylenemezdi.

Blanche onu ilgiyle süzdü.

“*Sen* böyle bir vicdan muhasebesi yapsan, bu herhalde çok kısa sürerdi.”

Sonra kaşlarını çattı ve birden ekledi. “Tabii yaşamındaki iyi şeyleri de düşünebilirsin. Şükranla andığın tüm iyi şeyleri. Ama bilemiyorum... Bence bu çok tekdüze, sıkıcı olabilir. Acaaba...” Kısa bir aranın ardından ekledi. “Çok merak ediyorum, günlerce aralıksız olarak kendini, yalnız kendini, yaşamını düşünmek zorunda kalsan acaba kendinle ilgili ne keşfederdin?”

Joan onu alaycı bir tavırla eğlenerek ama biraz da kuşkuyla süzdü.

“İnsan kendiyle ilgili daha önceden bilmediği ne keşfedebilir ki?”

Blanche ağır ağır yanıt verdi.

“Sanırım keşfedebilir...” Birden ürperdi. “Ben böyle bir şeyi denemek bile istemezdim.”

Joan, “Tabii ki yaşamlarını inzivaya çekilip, derin düşüncelere dalarak, dua ederek sürdürmekten hoşlanan insanlar da var,” dedi. Onların yerine kendimi koymam çok zor. Onları hiç-

bir zaman anlayamadım. Mistik açıdan da onları onaylamam çok güç. Korkarım hiçbir zaman dini duygularım o denli yoğun olmadı. Bu kişiler bana her zaman biraz aşırı uçta görünmüşlerdir, bilmem ne demek istediğimi anlatabiliyor muyum?”

“Tabii ki işin kolay yolu insanın bildiği en kısa duayı mırıldanması.” Blanche başını sallayarak onayladı. Joan’ın onu anlamadığını belirten meraklı bakışlarını fark edince birden ekledi. “Tanrım beni, günahlarımı affet, dersin. Böylece kısaca duanı etmiş ve dardını anlatmış olursun.”

Joan içinde tuhaf bir huzursuzluk duydu.

“Evet,” dedi. “Evet, doğru, gerçekten öyle.”

Blanche bir kakhaha attı.

“Senin sorunun ne biliyor musun Joan, sen günahkâr *değilsin*. Bugüne kadar hiç duaya sığınman gerekmemiş. Benim içinse durum tam tersi. Bazen sanki tüm yaşamımın günahlardan ibaretmiş gibi bir duyguya kapılıyorum.”

Joan ne diyeceğini bilemiyordu, susmayı yeğledi.

Blanche yeniden umarsızca konuşmayı sürdürdü.

“Neyse, dünya böyle işte. Dört elle sarılman gerekenden kaçıp, elini bile uzatmaman gerekene tüm gücünle asılıyorsun. Yaşam bir an gerçek olduğuna inanmayacağın, düşlerinde bile göremeyeceğin kadar güzel görünüyor sana, ama hemen ardından kendini cehennemde, acılara boğulmuş bulabiliyorsun. Bir şeyler iyi gitmeye başladığı zaman, bunun hep böyle süreceğini sanıyorsun –ama asla öyle olmuyor– sonra her şey kötüye giderken, boğazına kadar batmışken, bundan asla kurtulup, soluk alamayacağını düşünüyorsun... ama bu da gerçek değil. Yaşam böyle bir şey işte, öyle değil mi?”

Bu Joan'ın yaşam görüşüne ve de yaşantısına öylesine ters bir açıklamaydı ki bir an ne cevap vereceğini bilemedi.

Blanche birden ayağa fırladı.

“Joan ayakta uyuyorsun. Ben de öyle. Üstelik sabah erkenden yola çıkacağız. Seni yeniden gördüğüme sevindim.”

İki kadın el sıkışıp, bir süre konuşmadan bakıştılar. Blanche birden düşünceli ama içten bir tonda ekledi. “Barbara için hiç endişelenme. Her şey yoluna girecek, onun çok iyi olacağından eminim. Biliyorsun, Bill Wray iyi bir genç, üstelik çocukları da var. Barbara henüz çok genç, onun gibi genç kadınların evinden bu denli uzakta yaşamayı bazen kaldıramamaları normal.”

Joan şaşırmişti. Sert bir ses tonuyla sordu. “Gerçekten neden bahsettiğini anlayamıyorum.”

Blanche onu hayranlık dolu bakışlara süzdü.

“İşte yine aynı seçkin okul ruhu! Hiçbir zaman birine açılma, asla içdünyana girilmesine izin verme! Joan, gerçekten hiç ama hiç değişmemişsin. Bu arada sana yirmi beş sterlin borcum vardı. Tamamen unutmuştum. Şu anda birden aklıma geldi.”

“Sözünü bile etmeye değmez. Unut gitsin, kafanı buna yorma.”

Blanche gülerek, “Hiç korkma, zaten bir şey yapacak değilim,” dedi. “Başlangıçta gerçekten de sana parayı geri ödemeye niyetliydim. Ama aslında birine borç para verenin bunu geri alamayabileceğini de göze alması gerekir. Bu yüzden de bu konuda kendimi pek fazla sıkmadım. Joan sen iyi bir insan, iyi bir dostsun. Bu para benim için Tanrı'nın bir lütfu gibiydi.”

“Çocuklarından biri ameliyat olacaktı, değil mi?”

“Evet, doktorlar öyle düşünüyorlardı. Ama sonra o kadar da gerekli olmadığı ortaya çıktı. Bu yüzden de bu parayı içki

âleminde ve yeni bir açılır kapanır yazı masası olarak tükettik. Tom, o masaya zaten uzun bir süredir göz koymuştu.”

Joan birden anımsayarak sordu.

“Tom Warren Hastings’le ilgili o kitabı yazdı mı?”

Blanche neşeyle arkadaşına baktı.

“Demek hâlâ anımsıyorsun bunu. Aslına bakarsan yazdı, yüz yirmi bin sözcük.”

“Yayımlandı mı?”

“Yok canım, nerede! Üstelik Tom daha sonra da Benjamin Franklin hakkında bir kitap yazmaya başladı. Bu daha da korkunçtu. Ne seçim ama değil mi, zevksiz! Sıkıcı, tatsız yaşamlar. Eğer ben birinin hayatını yazacak olsam, Kleopatra gibi seksi ve de fattan birini ya da Kazanova gibi merak uyandıran, heyecan verici bir çapkını yazardım. Tom sonunda yeniden bir büroda çalışmaya başladı, ama bu yeni işindeki ücreti eskisi kadar iyi değildi tabii. Neyse, ben yine de hevesini aldığı için mutluyum. İnsanların çok istedikleri bir şeyi yapma şansı bulmaları çok önemli, sence de öyle değil mi Joan?”

“Bence bu koşullara bağlı. İnsanın dikkate alması gereken o kadar çok şey var ki.”

“Sen de yapmayı çok istediğin şeyi yapmadın mı?”

“Ben mi?” Joan şaşırmıştı.

Blanche, “Evet, *sen*,” diye onayladı. “Rodney Scudamore ile evlenmek istedin, değil mi? Çocukların olsun. Güzel bir evin.” Güldü ve ekledi. “Ve de ömrünün sonuna kadar orada onlarla mutlu yaşamak. Âmin!”

Joan da güldü. Rahatlamıştı.

“Gülünç olma. Bu konuda şanslı olduğumun bilincindeyim.”

Sonra birden bu sözlerinin yaşamı boyunca şanssızlık ve felaketlerden yakasını bir türlü kurtaramamış olan Blanche'a karşı çok büyük patavatsızlık olduğunu fark ederek aceleyle ekledi.

"Artık gerçekten de gitmem *gerekliyor*. İyi geceler Blanche, seni yeniden görmek güzeldi."

Samimiyetle arkadaşının elini sıktı. (Acaba Blanche ondan kendisini öpmesini bekliyor olabilir miydi? Herhalde beklemiyordu.) Sonra merdivenlerden odasına doğru koşarak gitti.

Joan soyunurken, zavallı Blanche, diye düşünüyordu. Giysilerini özenle katlayıp, sandalyenin üzerine bıraktı ve ertesi gün için temiz çoraplar çıkardı. Zavallı, zavallı Blanche. Ne korkunç bir dram bu!

Pijamasını giydi, saçlarını taradı.

"Zavallı Blanche. Ne kadar korkunç ve bayağı görünüyordu."

Artık yatmaya hazırdı, ama bir an kararsızlıkla durakladı.

Her akşam yatmadan önce dua eden insanlardan değildi. Hatta uzunca bir süredir hiç dua etmemişti. Kiliseye de çok ender giderdi.

Ama tabii ki Tanrı'ya *inaniyordu*.

Birden diz çöküp dua etme ihtiyacı duydu. Hem de rahatsız olduğu ilk bakışta anlaşılan (Kırışık pamuklu çarşafların görüntüsü bile iğrençti, neyse ki yanında kendi yumuşak yastığı vardı.) yatağın yanına diz çöküp –küçük bir çocuk gibi– dua etmek!

Bunu düşünmek onu bir an için huzursuz etti ve ürküttü.

Hemen yatağa girdi ve yorganı çenesine kadar çekti. Sonra komodinin üstünde duran kitabına uzandı. *Lady Catherine*

Dysart'ın Anıları. Victoria Dönemi'ne ait esprili, kolay okunan hoş bir eleştirel romandı bu. Bir iki satır okuduysa da kitaba yoğunlaşmakta zorlandı. Çok yorgun olduğunu düşündü. Kitabı yana bırakarak ışığı söndürdü.

Yeniden dua konusu takıldı aklına. Blanche açıkça ne demişti? Duaya sığınman gerekmemiş... Gerçekten de ne demek istemiş olabilirdi?

Kafasında kopuk, bağlantısız sözcüklerden oluşan bir dua toparlamaya çalıştı.

Tanrım – yüce Tanrım – şükürler olsun – zavallı Blanche! onun gibi olmadığım için sana minnet borçluyum. – Bu bir nimet – Tanrı'nın lütfü! - Şükürler olsun sana. – Zavallı Blanche – gerçekten korkunç. – Tabii bu kendi suçu – korkunç – tam bir şok. – Teşekkürler Tanrım – Tanrı'ya şükür ben çok farklıyım – zavallı, zavallı Blanche...

Ve Joan'ın gözleri kapandı.

2. Bölüm

Joan Scudamore ertesi sabah otelden ayrıldığında yağmur başlamıştı. Aralıksız hafif hafif yağan yağmur dünyanın bu bölgesi için alışıldık bir şey değildi.

O sabah batıya giden tek yolcu olduğu anlaşıyordu. Her ne kadar mevsim yolculuk için pek uygun olmayıp, bu dönemde yoğun bir trafik pek beklenmese de bu olağan bir durum değildi. Daha bir önceki cuma koskoca bir konvoy batıya doğru yola çıkmıştı. Avrupalı bir şoför ve Arap bir şoför yardımcısının bulunduğu oldukça eski ve harap görünümlü bir araba onu götürmek için hazırды. Otel yöneticisi günün ağarmasıyla birlikte Joan'ı yolcu etmek için hazır bekliyordu. Joan'ın eşyaları arabaya düzgün bir şekilde yerleştirilene kadar bağırıp durdu. Tüm bayan konukları gibi “matmazel” diye hitap ettiği Joan'a da iyi ve rahat bir yolculuk diledi. Karşısında bir kraliçe varmış gibi eğildi ve Joan'a hazırlattığı kumanya paketini uzattı.

Bu arada şoför neşeyle sesleniyordu.

“Allahaismarladık Satan, yarın akşama görüşürüz – kim bilir belki de gelecek hafta. Görünen o ki gelecek hafta daha büyük ihtimal!”

Araba hareket etti. Şehrin Doğu'ya özgü dönemeçli dar sokaklarında ilerlediler, burada olmaları bile insanı şaşırtan devasa büyüklükte, Batı stilinde inşa edilmiş apartmanların önünden geçtiler. Arabanın her korna çalışıyla birlikte eşekler kenara kaçıyor, çocuklar koşuyordu. Şehri batı kapısından terk edip, adeta dünyanın öte ucuna dek uzanıyormuşçasına görkemli görünen düz, geniş, düzensiz kaldırım taşlarıyla döşenmiş karayoluna çıktılar.

Ancak daha iki kilometre bile ilerlemeden yol birdenbire bitti ve yerini kumlar arasında dar, düzensiz bir patikaya bıraktı.

Joan iyi havada ve normal koşullarda Türk demiryolu hattının son istasyonu olan Tell Abu Hamid'e ulaşmalarının yaklaşık yedi saat süreceğini biliyordu. İstanbul'dan gelen tren istasyona sabah saatlerinde ulaşıyor ve aynı akşam sekiz buçukta yenisinden İstanbul'a doğru yola çıkıyordu. Yola erken çıkmışlardı, yeterince zamanları vardı. Tell Abu Hamid'de yolcuların dinlenip, yiyecek gereksinimlerini karşılayabilecekleri bir lokanta bulunuyordu. Yolun yaklaşık yarısında doğudan gelen konvoyla katılacaklardı.

Yolculuğun pek konforlu olduğu söylenemezdi. Arabanın her çukura girip çıkmasıyla Joan da oturduğu koltuktan zıplıyor, sonra yeniden yerine düşüyordu.

Sürücü arkaya seslenerek, sorun olmadığını umduğunu söyledi ve yol çok engebeli olmasına rağmen elinden geldiğince hızlı gitmeye çalıştığını, önlerinde görünen mevcut hava koşullarında geçmekte zorlanacaklarını sandığı iki vadi olduğunu ve bunlara mümkün olduğunca çabuk ulaşmak istediğini açıkladı.

Zaman zaman endişeyle ön camdan havaya bakıyordu.

Yağmur şiddetini artırmıştı. Araba kayıyor, zaman zaman sağdan sola öylesine yalpalyordu ki Joan'ın midesi bulanmaya başladı. Kendini çok kötü hissediyordu.

Birinci vadiye saat on bir civarında ulaştılar. Gerçi vadide su birikmişti ama büyük bir sorun yaşamadan vadiyi aşmayı başardılar. Hemen vadiden sonraki rampada takılıp kalma tehlikesi atlattılsa da sonuçta bu engeli de aştılar. İki kilometre kadar sonraysa yumuşak bir zeminle karşılaştılar ve tekerler çamura saplandı.

Joan pardösüsünü giydi ve arabadan indi. Kumanya paketini açarak, ileri geri yürürken bir şeyler atıştırdı. Bu arada arabayı çamurdan kurtarmaya çabalayan iki adamı seyrediyordu. Adamlar tüm güçleriyle arabayı krikoyla kaldırmaya ve yanlarında getirdikleri kalasları tekerlerin altına sokmaya çalışıyorlardı. Küfrediyor, tüm güçleriyle çabalıyorlardı ama tekerler boş dönüyor, patinaj yapmayı sürdürüyorlardı. Joan geçen her dakikayla birlikte buradan kurtulma umudunu yitiriyor, ancak şoför durumun o kadar da vahim olmadığını, çok daha kötüsü olabileceğini belirterek onu sakinleştirmeye çalışıyordu. Birden, hiç beklenmedik şekilde tekerler daha kuru sayılabilecek zemine çıktı. İnlemeyi andıran bir homurtu ve gıcırıtlarla birlikte araba yeniden çamursuz zeminde yola koyuldu.

Bir süre sonra karşı yönden gelen iki arabayla karşılaştılar. Üç araba da durdu ve sürücüler kendi aralarında konuşarak, karşılıklı olarak birbirlerini yol ve hava durumu konusunda bilgilendirip, önerilerde bulundular.

Diğer iki arabada çocuklu bir kadın, Fransız bir subay, yaşlı bir Ermeni ve tüccar oldukları anlaşılan iki İngiliz vardı.

Sonunda yeniden yola koyuldular. İki kez daha yolda takıldılar. Sürücüler yine zorlukla arabayı krikoyla kaldırıp, saplandığı yerden çıkardılar. İkinci vadiyi geçmek birincisinden çok daha zor oldu. Oraya ancak akşam hava kararırken ulaşabildiler. Sel suları hızla ve kontrolsüz bir şekilde vadiye yayılmaktaydı.

Joan korkuyla sordu. “Tren bekler mi?”

“Genellikle bir saat kadar geç kalkar. Sonra rötarı biraz hızlı giderek yolda kapatır. Ama en geç dokuz buçukta hareket eder. Neyse ki yolun bundan sonraki kısmı çok daha kolay, genellikle çölde gideceğiz.”

İkinci vadiyi aşmakta çok zorlandılar. Vadinin öteki kıyısı selin etkisiyle neredeyse kaygan bir çamur deryası halini almıştı. Araba yeniden sağlam zemine ulaştığında hava iyice kararmıştı. Yolun bundan sonrası nispeten daha kolay geçti. Yine de Tell Abu Hamid’e vardıklarında saat onu çeyrek geçiyordu ve İstanbul trenini kaçırmışlardı.

Joan etrafında olup biteni kavrayamayacak kadar bitkindi.

Yalpalayarak Tell Abu Hamid’deki hanın lokantasına girdi, bir şeyler yemeyi reddederek yalnızca çay istedi. Ardından doğruca yalnızca üç demir karyolanın bulunduğu, loş otel odasına gitti. O an için gerekli eşyalarını çıkarıp, kendini yatağa attı ve derin bir uykuya daldı.

Ertesi sabah gözlerini açtığında kendini toplamış, yine kendinden emin, güçlü kişiliğine kavuşmuştu. Yatakta doğrularak saatine baktı; dokuz buçuktu. Kalktı, giyindi ve lokantaya indi. Oturduğu masaya yaklaşan, başında ustalıkla bağladığı bir sarı-ğığı bulunan Hintli garsona kahvaltı sipariş etti. Sonra da kapıya giderek dışarı baktı.

Suratını ekşitti, içinden acı, alaycı bir gülümsemeyle daha önce başına hiç böyle bir şeyin gelmediğini düşündü. Hiçliğin merkezindeydi sanki. Mekânsızlığın ve zamansızlığın merkezi.

Dönüş yolculuğunun daha zorlu olacağı ve gelişinin iki katı süreceği anlaşılıyordu.

Gidişte Kahire'den Bağdat'a uçmuştu. Bu onun açısından yeni bir rotaydı. Genelde Bağdat-Londra arası yedi gün sürerdi: Üç gün trenle Londra'dan İstanbul'a, iki gün İstanbul'dan Halep'e, sonra bir gün son istasyon olan Tell Abu Hamid'e. Sonra arabayla bir günlük bir yolculuk daha, otelde bir gece, arabayla Kerkük'e geçiş ve oradan trenle Bağdat.

O sabah havada yağmurdan iz yoktu. Gökyüzü berrak ve masmaviydi, etraf göz alabildiğine altın sarısı çöl kumlarıyla çevriliydi. Hanın önünde kıvrım kıvrım dikenli tellerin çevrelediği bir çöplük ve yine içinde aç tavukların gıdaklayarak koşuşturdukları dikenli tellerin çevrelediği ikinci bir alan vardı. Çöplüğe atılmış –kısa süre önce içlerinde yiyecek bir şeyler bulunduğu anlaşılan– konserve kutularına sinek sürüleri üşüşmüştü. Birden yerde, ilk anda pis bir çaput yığını olduğu izlenimi uyandıran bir yığın hareketlendi ve yatanın bir Arap çocuk olduğu ortaya çıktı.

Dikenli tellerin biraz ötesinde tek katlı büyük bir bina vardı. Burası istasyon olmalıydı. Binanın hemen yanıdaysa Joan'ın artezyen kuyusu ya da su deposu olduğunu düşündüğü beton bir yapı vardı. Ufuk ise belli belirsiz bir dizi tepeyle kaplıydı.

Bunun dışında hiçbir şey yoktu. Ne bir yaşam belirtisi, ne bir işaret, ne bir bina, ne bir bitki, ne de bir insan. Bir istasyon, raylar, birkaç tavuk, dikenli teller... hepsi buydu işte.

Joan, aslında burada, böylesine bir ıssızlığın ortasında –bu hiçlikte– kalakalmış olmak ilginç, diye düşündü.

O sırada Hintli uşak 'dışarı çıkarak, sahibin –Joan'ın– kahvaltısının hazır olduğunu belirtti.

Joan yeniden içeri girdi. Ve içeri girmesiyle birlikte kendini tipik han atmosferi içinde buldu: Loş bir ortam ve artık aşına olduğu birbirine karışmış ağır, rahatsız edici kuyrukyacağı, parafin ve sinek ilacı kokusu.

Kahvaltıda kahve, süt (kutu süt), bir tabak yağda yumurta, birkaç yuvarlak dilim kızarmış ekmek, bir kâse marmelat ve pek de iç açıcı görünmeyen kuru mürdümeriği kompostosu vardı.

Joan kahvaltıyı iştahla yedi. Çok geçmeden Hintli garson yeniden gelerek, sahibin öğlen yemeğinin kaçta hazır olmasını istediğini sordu.

Joan şimdilik uzunca bir süre hiçbir şey yemek istemediğini belirtti. Sonunda saat bir buçukta anlaştılar.

Joan pazartesi, çarşamba ve cuma olmak üzere haftada üç gün tren olduğunu biliyordu. Salı sabahıydı, bu durumda ertesi akşam oradan ayrılabilceği anlaşıyordu. Yine de emin olabilmek için sordu.

“Haklısınız, efendim, çok doğru. Tren dün akşam gitti. Gerçekten çok yazık. Yol çok bozuk, gece çok yağmur yağdı. Bu da demek oluyor ki birkaç gün boyunca Musul'a hiçbir araba gidip gelemeyecek.”

“Ama trenler çalışıyor, değil mi?”

Musul yolu Joan'ı hiç ilgilendirmiyordu.

“Ah evet, tren yarın sabah gelecek. Yarın akşam da dönecek.”

Joan başını sallayarak onayladı. Sonra da kendisini oraya getiren arabayı sordu.

“Bu sabah gitti. Şoför geri dönebileceğini sanıyor. Ama hiç sanmam. Bence en az bir iki gün buralarda takılıp kalacak.”

Joan büyük olasılıkla öyle olacağını düşündüyse de bu onu pek ilgilendirmiyordu.

Adam bilgi vermeyi sürdürdü.

“Sahip belki bilmek ister, karşıdaki bina istasyon.”

Joan oranın istasyon olduğunu anlamış olduğunu belirtti.

“Türk istasyonu. İstasyonun olduğu yer Türkiye. Dikenli tellerin öte tarafı, görüyorsunuz değil mi? Dikenli teller hudut.”

Joan ilgiyle dikenli tellere bakıp, sınır kavramının gerçekten çok tuhaf bir şey olduğunu düşündü.

Hintli neşeyle belirtti. “Öğlen yemeği tam bir buçukta hazır.”

Sonra hanın iç tarafına doğru ilerleyerek kayboldu. Joan bir iki dakika kadar sonra onun arka tarafta yüksek ve sert bir ses tonuyla birilerine bağırdığını duydu. Onun sesine iki ses daha karıştı. Heyecanlı, yüksek tonda Arapça sözcükler ortama hâkim oldu.

Joan kendi kendine böyle hanların neden hep Hintliler tarafından işletildiğini soruyordu. Kim bilir belki de bunun nedeni onların Avrupalıların yaşam tarzlarına alışkın olmalarıydı. Neyse, bunun ne önemi vardı ki?

Sonra o sabah ne yapabileceğini düşündü. *Lady Catherine Dysart'ın Anıları* adlı kitabı okumayı sürdürebilirdi. Eğlendi-rici, hoş bir eserd. Tabii mektup da yazabilirdi. Tren Halep'te durduğunda mektupları postaya verebilirdi. Yanında mektup

kâğıdı ve zarf vardı. Ancak han kapısının eşiğine vardığında bu konuda ikilemde kaldı. İçerisi çok karanlıktı ve bir o kadar da kötü kokuyordu. Dışarı çıkıp, açık havada dolaşmak çok daha akıllıca olacaktı.

Başına kalın fötr şapkasını taktı, gerçi bu mevsimde güneş pek tehlikeli değildi ama dikkatli olmakta da yarar vardı. Gözlüklerini taktı, mektup kâğıtlarını ve kalemi çantasına yerleştirdi.

Sonra dışarı çıktı, boş kutuların atıldığı çöplüğün yanından geçti, ama istasyona doğru değil de tam ters yönde ilerlemeye başladı. Diğer durumda sınırı geçmesi gerekecek, bu da belki sorunlara yol açabilecekti.

Böyle amaçsızca, hiçliğin ortasında, bomboş yürümek ne ilginç, diye düşünüyordu.

Bu onun için çok yeni ve ilginç bir deneyimdi. Dağlarda, bayırlarda, kırlarda, sahilde ya da yolda yürüdüğünüzde –insanın karşısında daima dayanak noktası olabilecek bir şeyler olurdu. Ya bir tepe, ağaçlar, ya da fundalıklar– ve buralardaki yolları izlediğinizde ya bir çiftlik evine ya da bir köye, anayol-daysanız en yakındaki şehre ya da sahilde dalgalar boyunca ilerlediğinizde bir sonraki koya varırdınız.

Burada ise *çıkış noktası* vardı ama hedef kesinlikle yoktu. Arkasında han vardı, ama hepsi buydu işte. Sağa, sola, ileri –nereye giderse gitsin gördüğü hep aynıydı– ufuk çizgisi.

Joan ağır ağır ilerledi. Hava temiz ve güzeldi. Gerçi sıcaktı ama kesinlikle rahatsız edici bir sıcaklık değildi bu. Yirmi beş derece dolaylarında olmalıydı, hafif, çok hafif bir esinti de vardı.

Başını çevirmeden on dakika yürüdü. Sonra dönüp arkaya baktı.

Han ve sefil çevresi uzaktan o kadar da ürkütücü görünmüyordu. Hatta göze hoş bile geldikleri söylenebilirdi. Hanın arkasındaki istasyon binası ise buradan küçük, taş bir piramide benziyordu.

Joan gülümseyerek ilerledi. Hava gerçekten enfesti: temiz ve duru. Uygarlık ve insanlar tarafından bozulmamış, kirletilmemiş ve yozlaştırılmamış, temiz ve taze. Güneş, gökyüzü ve kumlarla kaplı yeryüzü, hepsi buydu işte. Büyüleyici, bir anlamda sarhoş edici. Joan derin derin soluk alarak ciğerlerini temiz havayla doldurdu. Bu çok hoşuna gitmişti. Mutluydu. Bu gerçek bir maceraydı. Varlığının tekdüzeliği içinde kısa bir mola. Yaşamında yepyeni bir deneyim. Treni kaçırdığı için mutluydu. Hiçbir şey yapmasının gerekmediği yirmi dört saatlik mutlak sessizlik ve huzur ona hiç kuşkusuz çok iyi gelecekti. Zaten acil geri dönmesini gerektiren bir durum da yoktu. İstanbul'dan Rodney'e telgraf çekip, durumu açıklayabilirdi.

Sevgili Rodney! Acaba şimdi ne yapıyordu? Bunda merak edecek ne vardı ki –ne yaptığı çok açık değil miydi?– hiç kuşkusuz o anda Alderman, Scudamore ve Witney Hukuk Bürosu'ndaki odasında oturuyordu. Birinci kattaki pazar meydanına bakan şık odasında. Bu odaya ortağı ihtiyar Witney'in ölümünün ardından geçmişti. Ve bu odada olmaktan çok hoşlanıyordu. Hatta Joan onu işyerinde ziyaret ettiği bir gün, Rodney'in pencerenin kenarında durup, büyük bir keyifle aşağıdaki meydana –o gün pazar kurulmuştu– izleyişini anımsıyordu. O sırada meydana bir sığır sürüsü getirilmişti. Rodney hayvanlara bakarak, “Güzel bir shorthorn⁽¹⁾ sürüsü,” demişti. (Kim bilir

(1) Kısa boynuzlu iri bir sığır cinsi.

belki de shorthorn değildi dediği. Joan bu gibi konulardan ve çiftlik yaşamından pek anlamazdı. Ama öyle bir şey olduğunu anımsıyordu.)

O sırada Joan, “Kaloriferin yeni kazanları için Galbraith’in verdiği teklif bence çok pahalı. Ne dersin, Chamberlain’den de teklif alayım mı?” diye soruyordu.

Rodney’in ağır ağır dönüşünü, gözlüğünü çıkarıp, gözlerini ovuşturmasını ve orada olduğunu bile farkında değilmiş gibi ona uzun uzun bakmasını daha dün gibi anımsıyordu. Rodney daha önce bu sözcüğü hiç duymamışçasına, “*Kazan mı?*” diye sormuştu. Ve sonra da ilgisiz ve umursamaz bir biçimde, “Sanırım Hoddesdon yeni boğasını satacak, paraya ihtiyacı olduğunu düşünüyorum,” demişti.

Joan elbette ki Rodney’in Lower Mead Çiftliği’nde yaşayan ihtiyar Hoddesdon’la böylesine yakından ilgilenmesini takdir ediyordu. Zavallı ihtiyar adam, durumunun günbegün kötüleştiğinin herkes farkındaydı. Yine de Rodney’in kendisine söylenenleri dikkatle dinlemesini istiyordu. Sonuçta insanların bir avukattan beklentileri onun dikkatli, zeki ve atik olmasıydı. Eğer Rodney müvekkillerinin karşısında da böylesine dalgın olursa bunun çok kötü bir izlenim bırakacağından emindi.

Joan sabırla, yumuşak ve sevecen bir tonda uyardı onu.

“Rodney, *bayale dalmayı* bırak. Kaloriferin *kazanlarından* bahsediyordum.”

Rodney hemen bir fiyat teklifi daha almalarının çok iyi olacağını, ama öyle ya da böyle kazanın pahalı bir şey olduğunu da kabullenmeleri gerektiğini söyledi. Sonra da masasının üzerinde yığılı duran kâğıtlara gömüldü. Bunun üzerine Joan da

onu daha fazla işinden alıkoymak istemediğini, çok işi olduğunu anladığını belirtti.

Rodney bunu gülümseyerek onayladı ve pazar yerini seyrederек zaten fazlasıyla zaman kaybettiğini söyledi.

“Belki de bu odadan bu kadar hoşlanmamın bir nedeni de bu,” diye ekledi ardından. “Cuma günleri pazar kurulmasını iрle çekiyorum. Şu sesleri bir dinlesene.”

Rodney elini kaldırıp ku lağına götürdü. Joan tüm iyi niyetiyle dinlemeye çalıştı ancak sığır ve koyunların çıkardığı seslerden başka bir şey duymadı, Tanrı bilir ya bunların kulağına hoş gelen melodik sesler olduğunu kimse söyleyemezdi. Ancak Rodney bunlardan mutlu oluyor gibiydi. Orada, başını yana eğmiş bir halde durmuş, dinliyordu...

Joan çölün sessizliğinde düşünüyordu: Neyse ki bugün pazar kurulmayacaktı. Rodney’in kesintisiz çalışmaması için bir neden yoktu. Aklını çelen bir şey olmadan masasının başında oturuyor olmalıydı. Müvekkillerinin onu dalgın bulabileceklerine ilişkin kuşkularının yersiz olduğu zaten ortaya çıkmıştı. Şirketin en sevilen ve takdir edilen avukatıydı. Herkes onu istiyordu. Avukatlık mesleği açısından savaşı yarı yarıya kazanmış sayılabilirdi.

Joan gururla, eğer ben olmasaydım, her şeyi berbat edebilirdi, diye düşündü.

Sonra Rodney’in amcasının önerisinden bahsettiği günü anımsadı.

Konu köklü, giderek gelişen bir hukuk bürosu olan aile şirketleriydi. Ailesi Rodney’in hukuk sınavlarını başarıyla verdikten sonra şirketteki yerini alacağına kesin gözüyle bakıyor-

du. Yine de Harry amcanın ona çok parlak koşullarda ortaklık önermesi hiç beklemedikleri büyük bir fırsattı.

Joan onlara tanınan hiç beklemedikleri bu büyük fırsattan duyduğu sevinç ve mutluluğu ifade ederek, Rodney'i coşkuyla kutlamış ama aynı anda da Rodney'in onunla aynı duyguları paylaşmadığını fark etmişti. Ve sonra onun ağzından dökülen o inanılmaz sözcükleri duymuştu. "Eğer bu öneriyi kabul edersem..."

Ve Joan panik içinde haykırmıştı. "Ama Rodney!"

Rodney'in ona döndüğünde yüzü hâlâ gözlerinin önündeydi: Kireç gibi bembeyazdı. O zamana dek Rodney'in gergin bir insan olduğunu fark etmemişti. Elleri ter içindeydi, titriyordu. Koyu gözlerinde adeta yalvaran bir ifade vardı. "Ofis yaşamından nefret ediyorum. Nefret!"

Joan onu anlıyordu, şefkatle yanaştı.

"Bunu çok iyi biliyorum sevgilim. Şimdiye kadar bunun senin için hiçbir ilginç tarafı olmadığını; ofisin havasız, zor, çetin ve yıpratıcı bir çalışma ortamı olduğunun farkındayım. Ama ortaklık çok farklı bir şey: artık her şeyin çok daha fazla ilgini çekeceğinden, orayı çok daha fazla benimseyeceğinden eminim."

"Yani sence şimdiye kadar nefret ettiğim sözleşmeler, kontratlar, kira akitleri, satış sözleşmeleri, miraslar, mukaveleler, tahhütnameler –her neyse– şimdi daha mı ilginç..."

Joan onun bu hukuki terimlerle nereye varmaya çalıştığını bilemiyordu ama ciddi olduğunu sanmıyordu. Rodney bunları söylerken dudaklarında hafif alaycı bir gülümseme vardı ama gözlerinde derin bir keder okunuyordu. Ona yalvaran gözlerle bakıyordu. Tanrım, Rodney'i ne kadar çok seviyordu!

“Ama Rodney, senin aile firmanızda çalışacağın zaten belliydi.”

“Ah, biliyorum, biliyorum bunu. Ama bu işten böylesine nefret edeceğimi bilemezdim ki!”

“Ama –yani demek istediğin– aslında yapmak istediğin ne?”

Ve Rodney hemen o anda, heyecan ve coşkuyla haykırdı.

“Çiftçilik yapmak istiyorum Joan. Little Mead Çiftliği satılacak. Durumu kötü, Horley işi iyice boşlamış. Bu yüzden oldukça uygun bir fiyata satılacak. Çok iyi bir toprak, bu fırsatı kaçırmamak gerekir ...”

Ve sonra coşkuyla konuşmayı sürdürmüş, planlarını açıklamış ve kullandığı teknik terimlerle onu şaşkına çevirmişti. Joan buğday, arpa ekiminden ya da ürün hasadından, tohum geliştirmeden, hayvanların soylarından ya da süt veriminden hiç anlamıyordu.

Tek yapabildiği kaygıyla mırıldanmak oldu. “Little Mead Çiftliği – orası Asheldown’dan sonra değil mi? Yani her yerden *kilometrelerce* uzakta.”

“Ama toprak çok iyi Joan, konum da öyle...”

Rodney yeniden yine coşkuyla anlatmaya başladı. Joan onun hiç böylesine konuşkan, coşkulu ve ısrarcı olduğunu görmemişti.

Tereddütle mırıldandı.

“İyi de sevgilim, bununla yaşamımızı sürdürebilir, geçinebilir miyiz?”

“Yaşamımızı mı? Ah, evet, mütevazı bir yaşamı elbette.”

“Evet, benim de kastettiğim tam olarak buydu işte. İnsanlar çiftçilikte pek para olmadığını söylüyorlar.”

“Doğru. Eğer şansın yaver gitmez ve büyük yatırım yapmazsan öyle.”

“İyi ya, görüyorsun işte. Bu *gerçekçi* bir plan değil.”

“Aksine Joan... kesinlikle gerçekçi. Kendime ait ufak bir servetim olduğunu unutma. Çiftlikten sağlayacağımız gelire servetimden yapacağımız katkıyla rahatlıkla geçimimizi sağlayabiliriz. Düşünsene ne denli muhteşem bir yaşantımız olacağını. Çiftlikte yaşamak akıl almayacak kadar güzel bir şey. Olağanüstü!”

“Senin bu konuda pek bir bilgin olduğuna inanmıyorum.”

“Tam aksine var. Annemin babasının Devonshire’da büyük bir çiftliği olduğunu ve çiftçilik yaptığını bilmiyor musun? Çocukken tatillerimizi orada geçirirdik. Hiç o kadar mutlu olduğumu anımsamıyorum.”

Joan içinden, bu kesinlikle doğru olabilir, diye düşündü. Erkekler çocuklardan farksız...

Sonra yumuşak bir ses tonuyla onu ikna etmeye çalıştı.

“Bu doğru olabilir – ama yaşam bir tatil değil. Geleceğimizi düşünmemiz gerekmiyor mu Rodney?”

O sırada Tony on bir aylıktı.

Sonra ekledi. “Unutma ki başka çocuklarımız da olabilir. Belki tek çocukla kalmayız.”

Bunun üzerine Rodney onu anlamlı bakışlarla süzdü, Joan da gülümseyerek başını salladı.

“Joan, yalnızca bunun bile çiftlikte yaşamamız için bir neden olduğunu görmüyor musun? Çocuklar için çiftlik yaşamından daha iyi bir şey olamaz. Kesinlikle sağlıklı bir yaşam. Taze yumurta ve süt, özgürce koşup oynayabilir, doğayı, hayvanları tanıyabilirler.”

“Ama Rodney, düşünülmesi gereken başka şeyler de var. Onların okul eğitimi. Çocukların iyi okullara gitmelerini istemez misin? Bu da oldukça büyük bir masraf. Sonra giysi, kitap, diş ve doktor masrafları. Düzgün, iyi arkadaşları olmalı. İnsanın yalnızca isteklerinin peşinden koşması olanaksız Rodney. Bunu yapamazsın. Eğer bu dünyaya çocuk getiriyorsan onun geleceğini düşünmek zorundasın. Onlara karşı sorumlulukların var.”

İtiraz eden Rodney’in ses tonu biraz önce olduğu kadar ısrarcı değildi.

“Ama orada çok mutlu olabilirler...”

“Bu gerçekçi değil Rodney, gerçekten değil. Eğer o avukatlık bürosuna ortak olursan günün birinde yılda iki bin sterlin bile kazanabilirsin. Neden bunu yapmayasın ki?”

“Bu kesin. Harry amcam bundan çok daha fazlasını kazanıyor zaten.”

“Görüyorsun işte. Böylesine muhteşem bir teklifi elinin tersiyle itemezsin. Bu büyük aptallık olur.”

Bu son sözcükleri öylesine bir kararlılıkla söyledi ki artık hiçbir itirazı kabullenmeyeceği açıkça anlaşılıyordu. Bu konuda asla taviz vermemesi gerektiğinin farkındaydı. İkisi için düşünmek ve karar vermek zorundaydı. Madem Rodney kendisi için neyin doğru olduğunu göremeyecek kadar kördü, sorumluluğu onun alması gerekiyordu. Bu çiftçilik fikri o kadar boş, aptalca ve saçmaydı ki! Rodney bazen küçük bir erkek çocuk gibi davranıyordu. Joan bu gibi durumlarda kendini çok daha güçlü ve anaç hissediyordu.

“Sakın seni anlamadığımı ve duygularını paylaşmadığımı düşünme Rodney,” dedi. “Seni anlıyorum, hatta çok iyi anlıyorum. Ama bu fikrin kesinlikle gerçekçi değil.”

Rodney sözünü keserek, çiftçiliğin ciddi ve gerçek bir iş olduğunu söyledi.

“Evet, ama bizim durumumuzda söz konusu bile olamaz. Konu hepimizin yaşamı, geleceği! Gelişmekte olan muhteşem bir aile şirketinde olağanüstü bir başlangıç yapma fırsatı geçti eline, amcanın yaptığı gerçekten de olağanüstü bir teklif..”

“Bunu biliyorum. Bu beklediğimden çok daha iyi bir öneri.”

“Böyle bir öneriyi reddetmemelisin, *reddedemezsin*. Sonra tüm yaşamın boyunca bundan dolayı pişmanlık duyar, kendini suçlarsın.”

Rodney homurdandı. “Lanet olası büro yaşamı.”

“Oh Rodney, bundan gerçekten de bu denli nefret ediyor olamazsın.”

“Evet, ediyorum. Düşünsene beş yıldır bu işin içindeyim. Ne hissettiğimi bilmem doğal değil mi?”

“Alışırsın. Üstelik artık her şey farklı olacak. Tamamen farklı. Artık ortak olacaksın. Bu durumda işin çok daha fazla ilgini çekeceğinden eminim, tabii karşı karşıya geleceğin insanların da. Göreceksin Rodney çok mutlu olacaksın.”

Rodney onu üzgün, kederli bakışlarla süzdü. Sevgi vardı, çaresizlik vardı bu bakışlarda ve bir şey daha, hep olup yavaş yavaş kaybolan bir şey; son bir umut kıvılcımı...

“Mutlu olacağımı nereden biliyorsun?” diye sordu.

Joan hemen kararlılıkla yanıt verdi. “Olacağından eminim. Göreceksin. Bana güven.”

Ve onu kararlılıkla, teşvik eden bakışlarla süzdü.

Rodney hüznüyle iç çekti ve sonra birden, “Peki öyleyse,” dedi. “Senin dediğin gibi olsun.”

Evet, diye düşünüyordu Joan, son anda kıl payı başarmıştı bunu. Kararlılığıyla Rodney'in boş bir heves uğruna kariyerini mahvetmesini engellemişti. Erkekler, diye düşündü. Kadınlar olmasa hayatlarını aptalca mahvedebilirler. Ama kadınlarda istikrar, gerçekçilik ve denge duyguları öylesine sağlam ki...

Evet, Rodney onun gibi bir eşi olduğu için çok şanslıydı.

Saatine bir göz attı. On buçuğa geliyordu. Daha fazla ilerlemesinin bir anlamı yoktu, özellikle de (gülümsedi) gideceği belli bir yer olmadıktan sonra.

Omzunun üstünden geriye baktı. İlginçti ama handan çok fazla uzaklaşmıştı. Han doğayla öylesine bütünleşmişti ki ayırt bile edilemiyordu.

Fazla uzaklaşmamalıyım, diye düşündü. Yoksa kaybolabilirim.

Böyle düşünmesi saçmaydı, hatta komikti –hayır– belki de değildi. Uzaktaki tepeler bulutlarla iç içe geçmişlerdi, seçilemiyorlardı bile. İstasyon ise tamamen gözden kaybolmuştu.

Joan etrafına ilgiyle bakındı. Ne bir şey ne de insan vardı: Issızdı.

Oracıkta yere çöktü. Çantasını karıştırarak bloknotuyla dolmakalemini çıkardı, mektup yazacaktı. O andaki duygularını, içinden geçenleri birileriyle paylaşmak istiyordu.

İyi de kime yazmalıydı? Lionel West'e mi? Janet Annesmore'a mı? Dorothea'ya mı? Belki de en iyisi Janet'e yazmalıydı. Dolmakaleminin kapağını çıkardı, okunaklı yazısıyla duygularını kâğıda dökmeye başladı.

Sevgili Janet,

Bu mektubu sana nereden yazdığımı tahmin bile edemezsin. Çölün ortasında mahsur kaldım. Trenimi kaçırdım, ne yazık ki haftada üç gün tren var.

Burada yalnızca bir Hintli tarafından işletilen bir han, çok sayıda tavuk, bana şüpheli bir tip gibi görünen bir Arap ve ben varız. Konuşabileceğim kimse olmadığı gibi yapabileceğim bir şey de yok. Bunun nasıl hoşuma gittiğini anlatamam.

Çöl havası muhteşem: Tertemiz ve inanılmayacak kadar taze. Ve mutlak bir sessizlik, bu sessizliğin insana ne denli iyi geldiğini anlaman için yaşaman, hissetmen gerek. Yaşamımda uzun yıllardır belki de ilk kez düşüncelerimi duyuyor, hissedebiliyorum. Yaşam öylesine hızlı akıp geçiyor ki koşturmaktan hiçbir şeye zaman ayıramıyorsun. Belki bunu değiştirmek olanaksız, ama bence zaman zaman düşünmek ve kendini yenilemek, enerji toplamak için de zaman ayırmak gerekiyor.

Yalnızca yarım gündür buradayım ama şimdiden kendimi çok daha iyi hissediyorum. Kimse yok, yalnızım. İnsanlardan uzaklaşmayı, yalnız kalmayı bu denli özlemiş olduğumu hiç bilmiyordum. Yüzlerce kilometrelik bir çevrede kum ve güneşten başka hiçbir şey olmadığını bilmek gergin sinirleri öylesine yatıştırıyor ki...

Joan'ın kalemı kâğıt üzerinde aynı şekilde kaymayı sürdürdü.

3. Bölüm

Joan yazmayı bırakıp saatine baktı. On ikiyi çeyrek geçiyordu. Üç mektup yazmıştı. Dolmakaleminin mürekkebinin ve mektup kâğıtlarının neredeyse bitmiş olduğunu fark etti. Bu durumdan hoşlanmadı, çünkü daha mektup yazmak istediği insanlar vardı.

Kısa bir süre sonra sürekli olarak aynı şeyleri yazdığını fark etmişti... Güneş, kumlar... yalnız kalıp dinlenmenin, düşüncele-re dalmanın güzelliği filan. Her ne kadar gerçek olsa da aynı konuyu her defasında yeni baştan farklı bir şekilde ifade etmek zorunda kalmak ister istemez insanı çok yorabiliyordu...

Esnedi. Güneş insanı uyuşturuyor, uykusunu getiriyordu. Öğlen yemeğinden sonra uzanıp, biraz uyuyacaktı.

Ayağa kalktı ve ağır ağır hana doğru yürümeye başladı.

Acaba Blanche ne yapıyordu? Çoktan Bağdat'a, kocasının yanına ulaşmış olmalıydı. Bu son kocası iğrenç bir adam olmalıydı. Zavallı Blanche –böylesine bir düşkünlük! Keşke o yakışıklı genç veteriner Harry Marston'a âşık olmamış olsaydı– Rodney gibi iyi, düzgün bir insanla karşılaşsaydı. Her şey bambaşka olabilirdi. Zaten Blanche'in kendisi de Rodney'in iyi ve cazip bir insan olduğunu kabul ediyordu.

Ama o kadar değil. Blanche, Rodney hakkında bir şey daha söylemişti. Neydi bu? Rodney'in de gözünün dışarıda olduğu gibi bir şey! Sıradan, rasgele bir ifade işte ve kesinlikle yanlış! Kesinlikle gerçektir! Rodney asla... asla... bir kez bile...

Daha önce de olduğu gibi yine aynı düşünce bir an için aklından geçti.

Randolph denilen kız...

Neden sanki durmadan aklıma bu kız takılıyor, diye düşünüyordu Joan öfkeyle. Fark etmeden adımlarını hızlandırdı, sanki böylelikle istenmeyen düşüncelerden kurtulmak ister gibiydi.

Sanki Rodney...

Bunda bir şey yoktu ki...

Hiçbir şey...

Asıl neden Myrna Randolph'un kendisiydi. Uzun boylu, esmer, çekici, cilveli bir tip. Bir erkekten hoşlandığında bunu gizlemeye bile çalışmayacak kadar kendinden emin, küstah bir kız.

Açık söylemek gerekirse bir aralar Rodney'e aklını takmıştı. Durmadan onun ne kadar mükemmel bir insan olduğunu söylüyordu. Sürekli teniste onunla eş olmak istiyordu. Hatta partilerde bile tam karşısına oturup, gözlerini ondan ayırmıyordu.

Tabii Rodney'in de bundan hoşlanmadığı söylenemezdi. Aynen tüm erkekler gibi. Onun yerinde hangi erkek olsa kendini şımartılmış hissetmez miydi? Hatta Rodney kendisinden çok daha genç, şehrin en güzel ve çekici kızlarından biri sayılan bu kızın ilgisinden hoşlanmasa bu çok daha gülünç olurdu.

Joan kendi kendine mutlulukla, eğer bu konuda çok akıllı ve doğru davranmamış olsaydım... diye düşündü.

Bu kritik durum karşısındaki soğukkanlılığından dolayı kendiyle gurur duyuyordu. Durumu çok ama çok iyi idare etmişti. Ve her şeyi sakince, üzerine gitmeden çözümlemişti.

“Rodney, kız arkadaşın seni bekliyor. Onu bekletme... Kim mi? Tabii ki Myrna Randolph... Ah, evet, sevgilim, tabii ki o... Kız kendini bazen gerçekten çok komik duruma düşürüyor.”

Rodney homurdanmıştı.

“O kızla tenis oynamak istemiyorum. Başka takımda oynasın.”

“Rodney, lütfen kabalaşma. Onunla oynamalısın.”

Bu durum karşısında doğru hareket buydu: olayları hafife almak, umursamamış gibi davranmak. Bunun arkasında ciddi bir şey olamayacağından emin görünmek...

Sürekli homurdanmasına ve kızmış gibi görünmesine rağmen durum aslında Rodney’in de hoşuna gidiyor olmalıydı. Myrna Randolph tüm erkeklerin belli etmek istemeseler bile çok çekici bulunduğu ve elde etmek istediği tipte bir kızdı. Kaprisliydi, hayranlarını aşağılar, onlara yukarıdan bakar, kaba sözcüklerle kırar ama sonra bir bakışla, bir göz süzmeyle yeniden peşinden koşmalarını sağlardı.

Gerçekten de iğrenç bir kız, diye düşündü Joan hiç alışık olmadığı ve ona hiç yakışmayan bir öfkeyle. Evliliğimi yıkmak için elinden gelen her şeyi yaptı.

Rodney’i bundan dolayı suçlamıyordu. Suçlu olan o kızdı. Erkeklerin aldanması kolaydı. Üstelik de o sırada Rodney ile yalnızca –yaklaşık– on yıllık evliyidiler. Yoksa on bir miydi? Yazarlar onuncu yılın evlilikte tehlikeli bir dönem olduğunu söylüyorlardı. Genellikle onuncu yılda taraflardan birinin yoldan çıkmaya eğilim gösterdiğinden bahsediliyordu. Bu durum-

da yeniden sular durulup, huzurlu günlere dönülünceye kadar dikkatli davranıp, elinden geleni yapmak gerekiyordu.

Rodney ve o bunu başarmışlardı...

Hayır, bundan dolayı Rodney'i suçlayamazdı... hatta onları öpüşürken yakalamış olsa bile.

Hem de ökseotunun⁽¹⁾ altında!

Üstelik bir de kız kocasının çalışma odasına geldiğinde hiç utanmadan, "Geleneklere uygun şekilde ökseotunun altında öpüşerek kutsandık. Umarım yanlış bir şey düşünmemişsinizdir," demişti.

Neyse ki o anda kendini kontrol edebilmiş, duygularını biraz olsun gizlemeyi başarmıştı.

"Myrna, artık elini kocamdan çek. Kendine yaşına uygun genç bir adam bul!"

Myrna kıkırdayarak odadan çıkmıştı. Bütün bunlar onu çok eğlendiriyor gibiydi.

Daha sonra Rodney de konuya bir açıklama getirme gereksinimi duymuş ve şöyle demişti. "Bağışla Joan. Kabul etmelisin ki kız karşı konulması güç, çok çekici bir yaratık ve de üstelik Noel zamanı!"

Rodney ona bağışlanmayı isteyen bakışlarla gülümsemişti, çekingen ya da heyecanlı da değildi. Bu da pek ileri gitmediklerini gösteriyordu.

(1) Koyu yapraklı ve parlak beyaz taneli bir çam bitkisidir. Eski Kelt papazları bitkinin kutsanmış olduğunu ve ince dallarının büyü yapmak için insanlara verildiğini düşünürler. Avrupalılar Noel'de evlerini ökseotu ile dekore etmektedirler. Bazı yörelerde bu ağacın altında öpüşünce kutsanacağına inanılır.

Ama tabii gidebilirlerdi de. İlerlemesine engel olmalıydı. Rodney ile Myrna'nın bir şekilde yollarının kesişmemesi için her türlü önlemi aldı. Ve hemen Noel'i izleyen Paskalya'da da Myrna, Arlington isimli bir gençle nişanlandı. Aslında bu olayın önem-senecek bir tarafı yoktu. Rodney doğal olarak güzel, genç bir kızın kendisine ilgi duymasından hoşlanmıştı. Zavallı Rodney... biraz eğlenmeyi hak ediyordu. O kadar çok çalışıyordu ki...

On yıl... evet onuncu yıl tehlikeliydi. Hatta kendisinin bile o dönemde içinde büyük bir huzursuzluk, değişiklik gereksinimi duyduğunu anımsıyordu.

O haşın görünüşlü genç adamın –o ressamın– adı neydi? Adını bile anımsayamıyordu. Kendisi de ona karşı ilgi duymuş, hatta belki de içten içe âşık olmamış mıydı?

Kendi kendine gülümseyerek o günleri, o ressam karşısında ne denli zayıf olduğunu anımsadı. Adam da o kadar içten ve istekliydi ki: onu can alıcı bakışlarla süzmüş, hatta kendisine modellik önermiş ve onu bir tuvale *sığdırmayacağını* söylemişti.

Joan bu sözcüklerin onu çok mutlu ettiğini, kendisini şımartılmış hissettiğini hâlâ çok iyi anımsıyordu. Zavallı adam, onun kendisine âşık olmasından korkmuştu...

Evet, çok güzel bir dönemdi bu...

Ama her şey çok farklı son bulmuştu. Planladığından çok daha acı bir sondu bu. Aslında bunun tek nedeni Michael Callaway'ın (Callaway, evet ismi buydu) sandığı nitelikte bir insan olmamasıydı. Birlikte Haling Ormanları'nda gezintiye çıkmış, Medaway Nehri'nin doğup, kıvrıla kıvrıla Asheldown Tepesi'nden aşağıya aktığı noktaya gitmişlerdi. Adam oldukça boğuk, ürkek bir sesle ondan kendisine eşlik etmesini istemişti.

Joan o sırada kafasında aralarında geçecek olası konuşmaları canlandırıyordu. Adam büyük olasılıkla ona aşkını açıklayacak, o da sevgi dolu bir sesle, içtenlikle, belki biraz, birazcık pişmanlıkla, üzülerək onu anladığını söyleyecekti. Ona bunun olanaksızlığını anlatmak için birkaç teselli sözcüğü de belirlemişti kafasında. Çok sonra bile kendisini sevgiyle anımsamasını sağlayacak sözcükler.

Ama olaylar umduğundan farklı gelişti. Hem de çok farklı!

Michael Callaway birden ona sınıksı sarılıp onu öylesine bir şiddet ve vahşetle öptü ki Joan bir an soluğunun kesildiğini sandı.

Adam daha sonra kollarını gevşeterek onu bıraktı ve zafer dolu, yüksek bir sesle haykırdı. “Tanrım, bunu öyle istiyordum ki!”

Ardından da tamamen duyarsız bir tavırla, Joan’ın o andaki öfkeli tutumuna aldırmayarak piposunu doldurmaya başladı.

Ardından da tek söylediği kollarını iki yana açıp, uzun uzun esnerken, “Şimdi kendimi çok daha iyi hissediyorum,” oldu.

Joan’ın o andaki tek düşüncesi bunun çok sıcak bir havada soğuk bir bardak bira içen erkeklere özgü tipik bir davranış olduğuydu.

Daha sonra konuşmadan eve doğru yürüdüler, daha doğrusu susmayı yeğleyen Joan’dı. Michael Callaway ise tuhaf sesler çıkarıyordu. Şarkı söylemeye çalışıyor gibiydi. Tam ormandan çıkıp, Crayminster’e giden anayola vardıklarında adam durdu ve Joan’ı soğuk ve kayıtsız bakışlarla süzdü. Ardından da dalgın bir ifadeyle mırıldandı.

“Biliyor musun, sen tam becerilecek kadınsın. Bu sana çok iyi gelir.”

Ve Joan öfke ve şaşkınlıktan ne yapacağını bilemez bir halde kalakalmışken, “Aslında seni beceren ben olmak isterdim. Böylece hiç değilse daha sonra ne kadar değişeceğini görebilirdim,” diye ekledi.

Ardından da adam yola çıktı, şarkı söylemeyi bırakıp, ılık çalarak neşeyle uzaklaştı.

Joan’a gelince, elbette ki onunla bir kez daha konuşmayı denemedi bile. Zaten adam da birkaç gün sonra Crayminster’den ayrıldı.

İlginç, anlaşılmaz, şaşırtıcı bir olaydı bu. Joan anımsamak bile istemiyordu. Hatta o anda aklına nereden geldiğini bile anlayamıyordu...

Korkunç, çok korkunç, kesinlikle iğrenç bir olaydı bu.

Hemen kafasından silip atmalıydı. Güneş ve kumda dinlenirken böylesine kötü bir anıyı canlandırmanın ne anlamı olabilirdi ki? Düşünecek bunca hoş ve mutluluk verici şey varken.

Öğlen yemeği hazır olabilirdi. Saatine baktı, henüz bire çeyrek vardı.

Hana vardığında doğruca odasına gitti. Başka mektup kâğıdı olup olmadığını anlamak için valizine baktı. Maalesef yoktu. Neyse önemli değildi. Zaten mektup yazmaktan yorulmuştu. Söyleyecek pek bir şeyi de kalmamıştı. Aynı şeyleri yazıp durmanın da bir anlamı yoktu. Yanındaki kitapları gözden geçirdi. Tabii ki *Lady Catherine Dysart*. William’ın son anda verdiği bir polisiye roman. Sonra Buchan’dan *The Power House*. Çok eski bir kitap. Yıllar önce de okumuştü.

Neyse, Halep’teki istasyonda birkaç kitap daha satın alabilirdi.

Öğlen yemeğinde omlet (oldukça sert ve çok pişmiş) körili yumurta, somon (konserve), fasulye, şeftali kompostosu (yine konserve) vardı.

Oldukça ağır yemekti bu. Joan yemekten sonra odasına çıkıp biraz uzandı. Yaklaşık kırk beş dakika kadar uyuduktan sonra uyandı ve çaya kadar *Lady Catherine Dysart*'ı okudu.

Çayla beraber verilen süt de konserveydi. Joan çayın yanında biraz bisküvi yedikten sonra yeniden kısa bir yürüyüşe çıktı ve dönünce de *Lady Catherine Dysart*'ı okuyup bitirdi. Ardından akşam yemeğini yedi: Omlet, somon füme ve pilav, yumurtalı bir yemek, pişmiş fasulye ve kayısı kompostosu (konserve). Yemekten sonra da polisiye romana başladı. Yatacağı sırada o da bitmişti.

Hintli ona neşeyle iyi geceler dilerken ekledi. "İyi geceler sahip. Tren yarın sabah yedi buçukta burada olur. Ama akşam sekiz buçuğa kadar yola çıkmaz."

Joan başını sallayarak onayladı.

Burada geçirmesi gereken bir gün daha vardı. Neyse ki daha yanında *The Power House* vardı. Ne yazık ki o da çok ince bir kitaptı. Sonra birden aklına bir şey geldi. "Yarın trenle buraya gelenler olacak değil mi? Musul'a geçmek üzere burada inecek olanlar?"

Hintli başını salladı.

"Hayır, yarın kesin olmaz. Bugün gelen araba yok. Sanırım Musul yolunu sel basmış. Herkes yolda kalmış. Bu birkaç gün sürer."

Joan birden rahatladı. Demek ertesi sabah trenle gelenler orada, handa geceleme zorunda kalacaklardı. Bu sevindirici

bir haberdirdi. Hiç kuşkusuz onların arasında sohbet edebileceği birileri olacaktı.

On dakika öncesinden çok daha morali yerinde yatmaya çıktı.

Buranın atmosferinde bir şey var, diye düşünüyordu. Belki de bu korkunç yağ kokusundan... İnsan kendini moralsiz hissediyor.

Ertesi sabah sekizde uyandı. Kalktı, giyindi ve yemek salonuna indi. Yalnızca bir tek kişilik kahvaltı hazırlanmıştı. Seslenmesiyle birlikte Hintli içeri girdi.

Adam heyecanlı görünüyordu.

“Sahip tren gelmiyor.”

“Tren gelmiyor da ne demek? Yani rötar mı var?”

“Hayır, hiç gelmiyor. Rayları sel basmış: diğer tarafta, Nusaybin’de. Demiryolu sular altında. Belki de üç, dört, beş ya da altı gün tren yok.”

Joan onu panikle süzdü.

“İyi de ben ne olacağım?”

“Burada kalırsınız sahip. Yiyecek çok, bira, çay bol. Sorun yok. Tren gelene kadar bekler siz.”

Yüce Tanrım, diye düşündü Joan. Şu Doğulular. Zamanın onlar için hiçbir anlamı yok.

“Araba bulabilir miyim?” diye sordu.

Bu sözcükler adamı eğlendirmişe benziyordu.

“Araba mı, yani motorlu mu? Motorlu arabayı nereden bulacaksınız ki? Musul yolu çok kötü, arabaların hepsi vadinin öte tarafında suda takılıp kalmış.”

“Telefon edebilir miyim?”

“Nereye telefon? Telefon hatları Türklerin. Türkler yalnızca trenleri işletirler.”

Joan olanlara iyi tarafından bakmaya çalışıyordu. İşte şimdi gerçekten de uygar dünyayla ilişkim tam kesildi, diye düşünüyordu.

Ne telefon, ne telgraf, ne de araba.

Hintli onu yatıştırmaya çalıştı.

“Hava güzel, yiyecek bol, her şey yolunda, burası rahat sahip.”

Joan, neyse ki hava gerçekten güzel, diye düşünüyordu. Bütün günü bu berbat yerde, içeride geçirmek zorunda kalmak çok korkunç olurdu.

“Burada hava güzel, yağmur çok az yağar. Musul'da yağmur daha fazla, tren yolunda da çok.”

Joan kendisi için hazırlanan masaya oturdu ve kahvaltısını beklemeye başladı. İlk andaki paniği geçmişti. Durumu kabullenmeye başlamıştı. Bu felaketi büyütmenin anlamı yoktu. Feryat boşunaydı. Üstelik o bunu yapmayacak kadar akli başında bir kadındı. Yapılacak bir şey yoktu. Yine de boşu boşuna dünya kadar zaman kaybedecekti.

İçinden gülümseyerek düşündü: Sanki her şey Blanche'ın karşısında dile getirdiğim dileğimin gerçekleşmesini sağlamak için geliyor. Ona biraz yalnız kalıp, dinlenmenin, kendimi dinlemenin sınırlarıma iyi geleceği söylemiştim. İşte bu gerçekleşti. Burada yapabileceğim hiçbir şey yok. Hatta okuyacak kitabım bile. Belki bu bana gerçekten iyi gelecek. Çölde han tatili.

Blanche'ı düşünmek her nedense huzurunu kaçırmıştı. Onu düşünmek istemiyordu. Aslında o anda Blanche'ı düşünmesinin ne anlamı olabilirdi ki?

Kahvaltıdan sonra dışarı çıktı. Daha önce de olduğu gibi handan oldukça uzaklaştı ve yere çöktü. Bir süre gözlerini yarı kapamış bir halde orada öylesine oturdu.

Sessizliğı ve huzuru içinde hissetmek ne kadar güzel, diye düşünüyordu. Bunun kendisine ne kadar iyi geldiğini gerçek anlamda hissediyordu.

Temiz hava, sıcak güneş, çevredeki huzur.

Bir süre öylesine oturdu. Sonra saate baktı. Onu on geçiyordu.

Zaman ne kadar da çabuk geçti, diye düşündü.

Barbara'ya birkaç satır bir şeyler yazmayı düşündü. İngiltere'deki arkadaşlarına o aptal mektupları yazarken Barbara'ya yazmanın aklına gelmemiş olması çok ilginçti.

Çantasından mektup kâğıdı ve kalemini çıkardı.

Sevgili Barbara, dönüş yolculuğum pek de iyi gitmiyor. Dün akşam treni kaçırdım. Şimdi buradayım ve anlaşılan daha bir süre burada kalmam gerekecek. Ama güneş parlıyor ve etraf o denli huzurlu ki burada çok mutlu olduğumu bile söyleyebilirim.

Düşündü: Başka ne yazabilirdi? Belki William ve bebekle ilgili bir şeyler? Blanche, *Barbara için endişelenme* derken, ne kastetmiş olabilirdi? Tabii ya! Blanche'i düşünmek bile istemesinin nedeni de bu olmalıydı. Blanche, Barbara hakkında o kadar tuhaf şeyler söylemişti ki!

Sanki kendisinin, Barbara'nın annesi olarak, kızı hakkında bilmediği şeyler varmış gibi konuşmuştu.

"Artık her şeyin yoluna gireceğinden eminim." Bu sözlerin anlamı, daha önce Barbara'nın yaşamında bir şeylerin yolunda gitmediği olabilir miydi?

İyi de ne anlamda? Blanche, Barbara'nın çok genç yaşta evlendiğinden söz etmişti.

Joan hafifçe ürperdi. Bir anda zamanında Rodney'in de benzer bir şeyler söylemiş olduğunu anımsadı. Rodney sebepsiz yere ve onun için hiç de olağan sayılamayacak bir kararlılıkla, "Her nedense bu evlilik beni hiç mutlu etmiyor," demişti.

"Ama Rodney, *neden?* William çok iyi bir insan, üstelik birbirlerine de çok yaklaşıyorlar."

"Evet, gerçekten çok iyi bir genç adam, ama kızımız onu sevmiyor Joan."

Joan şaşırıp kaldı.

"Rodney gerçekten de bu çok *saçma*. Kızımız tabii ki ona âşık! Yoksa onunla neden evlenmek istesin ki?"

Rodney'in cevabında bir kesinlik yoktu. Çelişkiliydi.

"Benim de korktuğum bu ya."

"Ama sevgilim *gerçekten de* biraz gülünç olmuyor musun?"

Rodney onun yumuşak tavrını umursamazdan gelerek ciddiyetle ekledi. "Eğer William'ı gerçekten sevmiyorsa onunla evlenmemeli. Zaten henüz evlilik için çok genç, üstelik yaradılışı gereği fazlasıyla coşkulu bir tip."

"Ah Rodney, *sen* coşkudan ne anlarsın ki?" dedi Joan neşyle. Bu söylenenler ona komik geliyordu.

Rodney gülümsemedi bile. Cevabı yine ciddiydi.

"Yalnızca bir tek nedenden dolayı, evden uzaklaşmak için evlenen o kadar çok kız var ki."

Joan kendini tutamayarak bir kahkaha attı.

"Ama bizim Barbara'mız değil. Hiçbir kızın onun kadar mutlu bir ailesi olmamıştır, neden yapsın ki böyle bir şeyi?"

"Gerçekten bu söylediğinin doğru olduğuna inanıyor musun Joan?"

“Neden inanmayayım, elbette. Çocuklar açısından her zaman her şey kusursuzdu.”

Rodney ağır ağır mırıldandı. “Ama arkadaşlarını pek fazla eve getirmediler.”

“Bunun nedeni benim sıklıkla partiler düzenleyip gençlerin de bunlara katılımını sağlamam sevgilim. Buna özellikle önem verdim. Barbara ise hep parti düzenlemekten ve arkadaş davet etmekten hiç hoşlanmadığını söylüyor.”

Bunun üzerine Rodney çaresiz, sıkıntılı bir ifadeyle başını salladı ve cevap vermedi.

Aynı akşam daha geç bir saatte Joan odaya girdiğinde Barbara’nın bağırıldığını gördü.

“Hayır baba, bunun hiçbir anlamı yok. Buradan gitmeliyim. Buna daha fazla dayanamam – Bana burada bir iş bulabileceğimi söylemekten vazgeç, bundan nefret ediyorum.”

Joan merakla sordu. “Neler oluyor?”

Barbara bir süre hiçbir şey söylemedi, sonra kıpkırmızı yanaklarla haykırdı. “Off, babam benim için neyin iyi olduğunu bildiğini sanıyor. Yıllarca nişanlı kalmamı istiyor. Ona bunun söz konusu olamayacağını söyledim. William ile evlenmek ve onunla Bağdat’a gitmek istiyorum. Orada her şeyin mükemmel olacağından eminim.”

“Sevgili yavrum,” dedi Joan dehşetle. “Orası o kadar uzak ki. Burada yakınımda, gözümün üzerinde olabilmesini istedim.”

“Of, anne!”

“Bundan hoşlanmadığının farkındayım yavrum ama sen henüz o kadar genç ve deneyimsizsin ki. Eğer burada yakınımda olursan sana o kadar çok yardımcı olabilirdim ki.”

Barbara gülerek yanıt verdi. "Neyse, bu durumda kendi yaşam gemimi senin bilgeliğin ve deneyimlerin olmadan yürütmem gerekecek."

Rodney ağır ağır odadan çıkarken Barbara birden atılarak kollarını onun boynuna doladı ve fısıldadı. "Baba, ah baba. Sevgili babacığım... Babacığım, babacığım, babacığım..."

Joan, kızımız gerçekten de çok gösteriş meraklısı, diye düşündü. Ama yalnızca bu bile Rodney'in düşüncesinde ne kadar yanıldığını gösteriyordu. Barbara, William ile birlikte Doğu'ya gitmenin düşüncesinden bile büyülenmişti. Böylesine büyük bir coşkuyla gelecek planları yapan birbirlerine âşık genç bir çifti görmek bile başlı başına bir zevkti.

Acaba Bağdat'takiler Barbara'nın mutsuz bir aileden geldiği gibi bir izlenime nereden kapılmışlardı? Tuhaf! Ama sonuçta orası dedikodunun çok yaygın olduğu ve söylentilerin araştırılmadan, açıkça konuşulmaya cesaret edilmeden ağızdan ağza dolaştığı bir Ortadoğu şehriydi.

Örneğin Binbaşı Reid konusunda olduğu gibi.

Gerçi Joan Binbaşı Reid'i tanımıyordu ama Barbara eve yazdığı mektuplardan ondan sıklıkla bahsediyordu.

Binbaşı Reid onlara akşam yemeğine gitmişti. Binbaşı Reid ile ava gideceklerdi. Barbara yaz ayları için Arkandous'a gidecekti. Başka bir evli hanımla birlikte orada bir bungalov kiralamışlardı ve Binbaşı Reid de aynı zaman diliminde onlarla orada olacaktı. Sıkça birlikte tenis oynuyorlardı. Hatta Barbara ve o kulüpteki karışık çiftler turnuvasını kazanmışlardı.

Dolayısıyla Joan, Bağdat'a vardığında açıkça Binbaşı Reid'i sormakta en ufak bir sakınca bile görmedi. Onun hakkında o

kadar çok şey duymuştu ki onunla tanışmak istemesinden daha doğal bir şey olamazdı.

Ancak bunu söylemekle ne büyük bir pot kırmış olduğu daha sözcükler ağzından çıkar çıkmaz anladı. Barbara bembeyaz kesildi, William kızardı ve ancak birkaç dakika sonra William hiç de olağan sayılamayacak bir ses tonuyla yanıt verdi.

“Artık onunla görüşmüyoruz.”

Damadının sesi öylesine ters ve iticiydi ki Joan başka bir şey söylemeye cesaret edemedi. Ancak daha sonra Barbara yatmaya gittiğinde Joan konuyu yeniden açtı. Gülümseyerek bilmeden pot kırdığını, Binbaşı Reid’in dostları olduğunu sandığını belirtti.

William bunun üzerine ayağa kalktı, piposunu şöminenin duvarına vurarak temizledi.

“Bilmem ki,” dedi. Kaçamak bir cevapla konuyu kapamak istediği anlaşılıyordu. “Birkaç kez birlikte ava gittik. Ama uzunca bir süredir onunla yüz yüze gelmedik.”

Joan, William’ın çok kötü bir yalancı olduğunu düşünüyordu. Kendi kendine gülümsedi. Erkekleri çözmek o kadar kolaydı ki. William’ın bu eski moda ketumluğu ve tedbirliliği onu eğlendiriyordu. Joan’ın aşırı ciddi, tutucu, kitaplarda rastlanan tipik eski kayınvalideler gibi olduğunu düşündüğü anlaşılıyordu.

“Anlıyorum,” dedi. “Bir skandal.”

William birden öfkeyle dönerek, “Ne demek istiyorsunuz?” diye sordu.

Joan onu sakinleştirecek bir tonda, “Sevgili yavrum,” dedi. “Bu konu karşısında gösterdiğin tepkiden bunu anlamak hiç zor değil. Sanırım onun hakkında bir şeyler öğrendin ve artık onu görmek bile istemiyorsun. Hiç korkma, başka bir şey soracak değilim. Bu gibi durumlarda insanların ne denli kolay incindiğini çok iyi bilirim.”

William ağır ağır, “Evet... evet, haklısınız,” dedi. “Çok inciniyor.”

“İnsan karşısındakilerin de kendisi gibi olduklarına inanmak ister. Sonra olmadıkları ortaya çıkıp da yanıldığını anladığında doğal olarak hayal kırıklığına uğrar ve üzülür.”

William, “Neyse ki buradan ayrıldı, Güney Afrika’ya gitti,” dedi.

Joan’ın aklına birden Kulüp Alwyah’ta kulağına çalınan bazı dedikodular geldi. Nobby Reid’in Uganda’ya gittiğinden bahsediliyordu.

“Zavallı Nobby,” diyordu kadının biri. “O küçük aptal kızın peşinden koşması onun suçu değildi ki.”

Daha yaşlıca bir başka kadın anlamlı anlamlı başını sallayarak, gergin bir tavırla gülümseyip cevap vermişti. “Ama kendisi de belaya bulaşıyor. Nobby’nin merakı masum saf genç kızlar. Deneyimsiz yeni gelinleri ağına düşürüyor. Tekniğinin kusursuz olduğunu söylemeliyim. Çok çekici olabiliyor. Karşısındaki kız onun kendisine delicesine âşık olduğunu sanıyor. Halbuki o aynı anda çoktan başka kıyılara yelken açmaya hazır bile. Yeni birini ağına düşürmeye.”

“Her neyse,” dedi ilk kadın. “Onu *arayacağız*. Bizi çok eğlendiriyordu.”

Diğerleri güldüler.

“Bazı kocaların ardından yas tutmadıkları kesin. Aslına barksanız erkeklerin çoğu ondan hoşlanmıyordu.”

“Neyse, burada onun suyu çoktan ısınmıştı.”

İkinci kadının, “Hişt,” diye uyarmasıyla seslerini alçalttılar ve Joan konuşmanın devamını dinleyemedi. O zaman bu konuşma pek ilgisini çekmemişti. Ama birden aklına geldi ve merakını uyandırdı.

William bu konuda konuşmak istemiyordu ama belki Barbara bir şeyler anlatırdı.

Ne var ki Barbara da kesin ve kararlı bir ketumluk sergiledi.

“Anne, lütfen bir şey sorma, sence sakıncası yoksa bu konuda konuşmak istemiyorum.”

Joan kendi kendine Barbara’nın zaten hiçbir konuda konuşmak istemediğini düşündü. Hastalığı ve nedeni konusunda da tam bir sessizliğe bürünmüş, hatta bu konuda çok alıngan davranmıştı. Hastalığı zehirlenme belirtileriyle başlamıştı. Joan bunun bir tür besin zehirlenmesi olduğunu düşünmüştü. Sıcak iklimlerde besin zehirlenmesine sıkça rastlandığını biliyordu. Ama Barbara da William da detaylı açıklama yapmaktan kaçınıyorlardı, hatta Barbara’nın annesi olarak haklı bir şekilde bilgi almak için başvurduğu doktor da suskun kalmış, bir şey söylememişti. Sürekli olarak genç Bayan Wray’ye pek fazla soru yöneltilmemesini, hasta psikolojisinden çıkmasına yardımcı olunması gerektiğini söylüyordu.

“Tek ihtiyacı iyi bakım ve dinlenme. Sürekli soru sormanın hastayı yormaktan, ona zarar vermekten başka anlamı yok. En iyisi hastalıktan hiç söz etmemek. Tabii bu yalnızca iyi niyetle yapılmış bir öneri, Bayan Scudamore... Umarım dikkate alırsınız.”

Joan doktordan hiç hoşlanmamış, onu duyarsız, sevimsiz bir insan olarak nitelendirmişti. Adam hastasının sevgi dolu annesinin İngiltere’den koşup gelmiş olmasından bile pek etkilenmiş benzemiyordu.

Yine de Barbara gelmiş olduğu için ona minnettardı. Ya da en azından Joan’a öyle geliyordu... Annesine defalarca teşekkür etmişti. William da gelişini büyük bir özveri olarak nitelendirmişti.

Joan koşullar uygun olsaydı orada çok daha uzun bir süre kalmak istediğini söylediğinde William onun bu duygularını aynen paylaştığını belirtti. Bunun üzerine Joan onlardan kalması için fazla ısrar etmemelerini istedi, kışı Bağdat'ta geçirme isteğine zaten zorlukla karşı koyabildiğini söyledi. Sonuçta düşünmesi gereken bir kocası vardı. Orada daha fazla kalması ona haksızlık olacaktı.

Tam da o anda Barbara kısık, sevecen sesle, "Sevgili babacığım," diye fısıldadı ve kısa bir suskunluğun ardından da ekledi. "Anneciğim, gerçekten de biraz daha kalsan."

"Ama tatlım, babanı da düşünmemiz gerek."

Bunun üzerine Barbara her zamanki soğuk, duyarsız tavrıyla, kendisinin de zaten bunu yaptığını belirtti. Joan buna hiddetle karşı çıktı ve sevgili Rodney'i hizmetçilerin eline daha fazla bırakamayacağını söyledi.

Yine de dönüş yolculuğundan hemen önce neredeyse fikrini değiştirmek üzereydi... En azından bir ay daha kalabileceğini düşünüyordu. Ama William mevsim ilerledikçe çöl yolculuğunun tehlikeli olacağını ayrıntılı olarak anlatınca paniğe kapılarak kararını değiştirmekten vazgeçti. Daha sonrasında Barbara ve William ona karşı o kadar iyi ve nazik davrandılar ki Joan neredeyse yine de fikrini değiştirip kalacaktı, ama değiştirmede.

Aslına bakılırsa yola çıkış gününü ertelemiş olsaydı da bundan daha kötüsü gelemezdi başına.

Joan yeniden saatine baktı. On bire beş vardı. Kalan kısa zamanda daha çok şey düşünebilirdi.

The Power House adlı kitabını yanına almamış olmanın pişmanlığı içindeydi. Yine de elinde kalan son kitap bu olduğu için biraz daha sonraya saklaması iyi olacaktı.

Öğlen yemeğine daha iki saat vardı. O gün için öğlen yemeğinin saat birde hazır olmasını istemişti. Böyle amaçsızca yürümenin bir anlamı olmasa da belki biraz daha dolaşabilirdi. Üstelik güneş de yükselmeye başlamıştı.

Sakin sakın kafasını dinleyip, düşünecek zaman bulmayı ne kadar istemişti? İşte şimdi fırsat karşısındaydı. Özellikle düşünmek istediği neydi?

Joan düşündü, ama aklına önemli bir şey gelmedi: şu ya da bunu nereye koyduğu, hizmetçilerin yaz tatilleri, okuldaki eski sınıfın yeniden dekore edilmesi.

Bütün bunlar ona o an için çok saçma ve anlamsız görünüyordular. Daha kasım ayındaydılar. Şimdiden hizmetçilerin yaz tatillerini düşünmenin ne anlamı olabilirdi? Bunun dışında Pentikos Yortusu'nun ne zamana geldiğini de bilmeliydi ki bunun için de bir sonraki yılın takvimine gereksinimi vardı. Yine de okuldaki sınıfın dekorasyonunu düşünebilirdi. Duvarlar çok açık bej, örtüler yulaf sarısı ve yastıklar da canlı renklerde olsa çok hoş olabilirdi.

On biri on geçiyordu. Sınıfın yeniden dekore edilmesinin planlanması pek zaman almamıştı.

Joan, eğer bunun başıma gelebileceğini düşünseydim, ya-nıma çok daha ilginç kitaplar alırdım, diye düşündü. Keşifler, buluşlar ve de modern bilimle ilgili! Örneğin kuantum teorisine ilişkin açıklamaların bulunduğu kitaplar.

Sonra bu kuantum sözcüğünün aklına nereden gelmiş olabileceğini düşündü. Ve birden anımsadı: Tabii ya örtüler ve banka müdürünün karısı Bayan Sherston!

Banka müdürünün karısı Bayan Sherston ile möbleleri kretonla mı şantug kumaşla mı kaplatmanın daha iyi olacağını konuşmuşlardı o günü anımsıyordu.

Konuşmalarının orta yerinde Bayan Sherston birden, “Kuantum teorisini anlayabilecek kadar bilgili ve zeki olmayı isterdim,” dedi. “Bu öylesine büyüleyici bir fikir ki, enerjinin küçük paketçiklerden oluşması...”

Joan kalakalmıştı. Çok istese bile bu bilimsel teorilerle şantug kumaş arasında bağlantı kuramıyordu. Bayan Sherston kıpkırmızı kesilerek “Bağışla, benim aptallığım,” dedi. “Bazen bazı şeyler böyle birden aklıma geliyor, söylüyorum ama bu yine de muhteşem bir fikir, değil mi?”

Bu Joan’ın ilgilendiği bir konu değildi, dolayısıyla konuşma da oracıkta kesilmişti. Yine de Bayan Sherston’un kretonlarını ya da daha doğru bir deyişle keten yatak takımlarını çok iyi anımsıyordu. Kahverengi, kırmızı ve gri yapraklardan oluşan muhteşem bir desen. “Bu çok güzel bir kumaş,” demişti. “Herhalde çok pahalıdır.”

Bayan Sherston da bunu onaylamış ve kumaşı alma nedeninin ormanları, ağaçları çok sevmesi olduğunu söylemişti. Sonra da en büyük hayalinin bir gün bitkilerin çok çabuk yetiştiği Burma ya da Malezya’ya gitmek olduğunu belirtmişti. “Neredeyse gözle görülebilecek kadar *hızlı*,” diye eklemiş ve davranışlarıyla da bunun için sabırsızlandığını açıkça göstermişti.

Joan, o kumaşlara bir servet ödemiş olmalı, diye düşünüyordu. Müdür Sherston’un karısına evin geçimi ve dekoru için ne kadar fazla para verdiği düşünülünce, bunun daha sonra olacakların işareti olduğunu anlamaları gerekirdi.

Adamdan hiçbir zaman hoşlanmamıştı. Bankada, onun bürosunda, yatırımlarını en iyi nasıl değerlendirebileceklerini konuşmak için oturduğu günü anımsıyordu. Sherston tam karşısında masanın öbür tarafında oturuyordu: dev gibi bir adam,

iriyarı, aşırı derecede nazik ve güler yüzlü. Davranışları abartılı... Sanki bakışlarıyla, tutumuyla, "Ben tam bir dünya adamıyım sayın bayan," diyordu. "Benim yalnızca bir para makinesi olduğumu, aklımın başka şeye çalışmadığını düşünmeyin sakın; iyi bir tenisçi, golf oyuncusu, dansçı ve briç oyuncusuyum. Gerçek benliğim dostlar arasında, partilerde ortaya çıkar, müşterilere yalnızca hesaplarında bulunandan 'daha fazla para çekmemele-rini' öneren bir memur olduğum bu bankada değil."

Büyük, şişirilmiş bir balon, çenesi düşüğün teki, diye dü-şündü Joan öfkeyle. Sahtekâr her zaman sahtekârdır. Daha o zamanlarda muhasebe defterlerinde tahrifat yapmaya başlamış olmalı ya da artık düzenbazlığını nasıl yaptıysa? Üstelik buna rağmen herkes onu seviyor, Sherston'un ne kadar iyi bir insan olduğunu, tipik banka müdürlerinden çok farklı olduğunu söy-lüyorlardı.

Aslında bu bir anlamda doğrudu da. Normal bir banka müdürü kendi bankasının kaynaklarını zimmetine geçirmezdi.

Sonuçta Leslie Sherston o el baskılı çarşaflarını bu düzen-bazlıklara borçluydu. Yine de hiç kimse Bayan Sherston' un pahalı meraklarının Sherston'u sahtekârlığa ittiği gibi bir düşün-ceye kapılmamıştı. Leslie Sherston'a bir kez bakmak bile onun parayla pulla pek ilgisi olmayan bir kadın olduğunu anlamaya yeterdi. Her zaman o eski püskü tüvit tayyörlerini giyer, bah-çesinde çalışır ya da kırlarda dolaşırdı. Çocukların giysilerine de pek önem verdiği söylenemezdi. Joan, Leslie Sherston'un evine çaya davet edildiği günü hâlâ anımsıyordu. Leslie bü-yükçe bir tepsinin üzerine büyük bir somon ekmek, tereyağı, ev yapımı reçel, çay takımlarını ve çaydanlığı koyup getirmişti. Leslie dağınık, savruk, neşeli, özensiz bir kadındı. Bir yana yal-

palayarak ağır ağır yürümesine, çarpık ifadesiz yüzüne rağmen sıcak gülümsemesiyle hoş ve sevimli bir insandı ve insanlar onu seviyordu.

Ah, zavallı Bayan Sherston. Hazin, çok hazin bir yaşamı olmuştı.

Joan huzursuzluk içinde bir oraya bir buraya gidip geliyordu. Bu da nereden aklına gelmişti? Hazin bir yaşam! Yeniden Blanche Haggard'ı düşündü. (Farklı anlamda olsa da onunki de hazin bir yaşamdı.) Blanche'i anımsayınca ister istemez aklına yeniden Barbara ve gizemli hastalığı gelmişti. Neden sanki tüm düşünceleri eninde sonunda üzücü, istenmeyen noktalara ulaşıyordu? Bunun dışında bir şey düşünmek olanaksız mıydı?

Yeniden saatine baktı. Zavallı Bayan Sherston'u ve el baskılı çarşaflarını düşünürken bir yarım saat geçmişti. Şimdi ne düşünmeliydi? Rahatsız edici olmayan, eninde sonunda onu sıkıcı düşüncelere sürüklemeyen, insanın içini rahatlatan bir şeyler düşünmek istiyordu.

Bu konuda en güvenilir liman hiç kuşkusuz Rodney'di. Rodney'i düşündü, sevgili iyi Rodney'i. Joan mutluluk içinde gözünde Rodney'i –onun Victoria İstasyonu'nda kendisini yolcu etmek için trenin hareketini bekleyişini– canlandırdı.

Evet, sevgili Rodney. Orada öylesine başı dik durmuş, trene bakıyor, güneş yüzünü parlatıyor, gözünün çevresindeki kırışıkları iyice ortaya çıkarıyordu. Gözleri ne kadar da yorgun görünüyordu. Yorgun ve hüzünlü. (Hayır, Rodney hüzünlü değildi aslında, yalnızca gözlerinin şekli öyle görünmesine neden oluyordu. Birçok hayvanın da aynı şekilde hüzünlü bakışları vardı.) Normalde gözlük takıyor ve gözlerindeki hüznü fark edilmi-

yordu. Ama genelde çok yorgun bir adam görünümü vardı. Bu şaşılacak bir şey değildi, çok çalışıyordu. Neredeyse çalışmadığı gün yoktu. (Joan, eve döndüğümde bunu değiştirmeliyim, diye düşündü. O da dinlenmeli, tatil yapmalı. Neden sanki bu daha önce aklıma gelmedi ki?)

Evet, istasyonda parlak güneş ışığında olduğundan çok daha yaşlı görünüyordu. Joan trenden aşağı eğilip ona bakmıştı, o da ona. Ve karşılıklı olarak klasik veda sözcüklerini söylemişlerdi.

“Calais'te gümrüğe gireceğinizi sanmıyorum.”

“Ben de, sanırım doğruca Simplon Ekspresi'ne aktarma yapacağız.”

“Unutma, Brindisi vagonuna bineceksin. Umarım Akdeniz sakindir.”

“Aslında Kahire'de bir iki gün mola verebilmek isterdim.”

“Neden yapmıyorsun bunu?”

“Ah sevgilim, biliyorsun mümkün olduğu kadar çabuk Barbara'ya ulaşmak istiyorum. Haftada yalnızca bir tek gün uçak var.”

“Evet, tabii ya. Bunu unutmuşum.”

O sırada trenin düdüğü duyuldu. Rodney başını yukarı kaldırarak seslendi. “İyi yolculuklar! Kendine iyi bak küçük Joan.”

“Allahaismarladık. Umarım yokluğumu çok hissetmezsin.”

Tren sarsılarak hareket etti. Joan başını içeri çekti. Rodney el salladıktan sonra arkasını döndü. Joan her nedense birden yeniden pencereden dışarı sarktı. Rodney peronda çıkışa doğru ilerliyordu.

Onu arkasından görünce bir an ürperdi. O anda ne kadar da genç görünüyordu öyle, başını arkaya atmış, omuzlarını dikleştirmişti. Bu Joan için gerçek bir şok oldu...

Peronda yürüyen Rodney sorunsuz, genç birini andırıyordu...

Rodney Scudamore ile ilk karşılaştıkları günü anımsadı.

Onunla tenis kortunda tanıştırılmışlardı. Hemen ikili olarak bir maç yapmaya karar vermişlerdi.

“File tarafında ben olayım mı?” diye sormuştu Rodney.

Filenin kenarındaki yerini alırken Joan onun arkasından bakıyor ve düşünüyordu. Ne kadar çekici bir sırtı var... kendinden emin yürüyüşü, başını geriye atması, ensesinin dikliği...

Birden gerilmişti. Joan ardı ardına iki hatalı servis atmış, kızarmış ve çok utanmıştı.

Ama Rodney başını çevirmiş, ona cesaret verir gibi en içten gülümsemesiyle bakmıştı; o sevecen, sıcak gülümsemesiyle. Joan hemen o anda, ne kadar cazip bir erkek, diye düşünmüş ve ona âşık olmuştu.

Trenden sarkmış bir halde, Rodney peronda diğer insanların arasında ayırt edilemeyecek kadar uzaklaşana kadar arkasından bakan Joan sanki bütün bu süre boyunca yıllar önceki o yaz gününü yeniden yaşıyordu.

Adeta yılların yükü birden Rodney’in sırtından kalkmış, o kendinden emin, enerji dolu genç adam geri dönmüştü...

Yıllar sanki geriye saymış...

Joan çölün ortasında, kızgın güneşin altında birden ürperdi.

Hayır, hayır, diye düşündü. Bunu sürdüremem, artık daha fazla bunu düşünmek istemiyorum...

Rodney’in peronda başını arkaya atmış, omuzlarını dikleştirmiş bir halde peronda öyle bir yürüyüşü vardı ki – sanki omzundan büyük bir yük kalkmış...

Ne oluyordu ona? Gerçekle hiç bağdaşmayan hayaller görmeye, zihninde olmayacak şeyler kurmaya başlamıştı. Gözleri ona bir oyun oynuyordu.

İyi de neden sanki tren kaybolana dek beklememişti?

Neden bekleyecekti ki? Londra'da hemen halletmesi gereken bir sürü işi vardı. Ayrıca bazı insanlar sevdiklerini kendilerinden uzaklaştıran trenlerin gidişini görmekten de hoşlanmazlardı.

Rodney'in sırtının nasıl görüldüğünü bu denli net anımsaması olanaksızdı aslında...

Yine kendi kendine kuruyordu... Kuruntuydu tüm düşüncükleri.

Daha fazla bunu düşünmek istemiyordu. Düşünse de hiçbir şey değişmeyecekti. Yine de eğer böyle bir endişesi varsa, bu, öyle bir düşüncenin çoktan kafasına yerleşmiş olduğunu gösteriyordu.

Bu doğru olmazdı: Rodney'in görüntüsünden çıkardığı sonuçların gerçekle bir ilgisi olamazdı.

İçinden bir ses –yoksa kendi sesi değil miydi bu?– Rodney'in kısa bir süre için bile olsa ondan kurtulmuş olduğu için mutlu olduğunu söylüyordu...

Bu kesinlikle doğru olamazdı!

4. Bölüm

Joan hana döndüğünde ter içindeydi. Kafasındaki can sıkıcı düşüncelerden kurtulmak için içgüdüsel olarak adımlarını hızlandırmıştı.

Hintli onu şaşkınlık içinde süzerek mırıldandı.

“Sahip çok hızlı yürüyor. Aceleyle ne gerek var? Burada zaman çok.”

Joan, Tanrım, gerçekten öyle, diye düşündü.

Hintli, han, tavuklar, konserve kutuları ve dikenli teller, her şey sinirine dokunuyor, onu deli ediyordu.

Odasına çıkarak, *The Power House* adlı kitabını aldı.

Hiç değilse burası serin ve loş, diye düşünüyordu.

Kitabı açarak okumaya başladı. Öğlen yemeğine kadar kitabı yarılarmıştı bile.

Öğlen yemekte omlet, yanında haşlanmış fasulye, ardından pilavla birlikte sıcak *somonbalığı* ve ardından da kayısı kompostosu –konserve– vardı.

Joan pek bir şey yemedi, iştahı yoktu.

Ardından da yeniden odasına çıkarak yatağına uzandı.

Eğer güneşte onca zaman hızlı yürümek güneş çarpmasına neden olmuşsa bile biraz uyumak iyi gelecekti.

Gözlerini kapadı ama uyuyamadı.

Gözüne uyku girmediği gibi kendini düşünmekten de alıkoymıyordu. Uyanık ve akli başındaydı.

Kalktı, üç aspirin aldı ve yeniden uzandı.

Gözlerini kapadığı anda arkasını dönüp peronda hızla uzaklaşan Rodney'in sırtı geliyordu gözlerinin önüne. Bu dayanılır gibi değildi.

İçeri biraz ışık girmesi için perdeyi araladı ve yeniden *The Power House* adlı kitabını alıp, okumaya başladı. Birkaç sayfa sonra nihayet derin bir uykuya daldı.

Rüyasında kendini Rodney'le birlikte bir tenis turnuvasına katılırken gördü. Topları bulmakta zorlanıyorlardı ama sonuçta tam zamanında tenis kortuna ulaşabildiler. İlk servisi atacağı anda Rodney ve Randolph denilen o kıza karşı oynadığını fark etti. Servis attı ama ardı ardına hata yaptı. Rodney'in kendisine yardım edeceğini düşünüyordu ama etrafına bakındığında onu göremedi. Rodney hiçbir yerde yoktu. Herkes gitmişti ve karanlık çöküyordu.

Yalnızım, diye düşündü Joan. Yapayalnızım.

Korku içinde, dehşetle uykusundan uyandı.

Yapayalnızım, diye haykırdı.

Hâlâ gördüğü rüyanın etkisindeydi. Kendi söylediği sözcüklerin etkisiyle paniğe kapıldı.

"Yalnızım," diye haykırdı.

Hintli kapıyı aralayarak başını uzattı.

"Sahip beni mi çağırırdı?"

"Evet," dedi Joan rahatlayarak. "Bana çay getirin."

"Sahip çay mı istiyor? Henüz saat üç."

"Sorun değil, çay istiyorum."

Adamın uzaklaşırken “Çay, çay,” diye seslendiğini duydu.

Yataktan kalkarak sinek lekeleriyle dolu aynaya yaklaştı. Aynada kendi normal, sağlıklı yüzünü görmek rahatlatıcıydı.

Joan kendi kendine, “Umarım hasta olmazsın,” diye mırıldandı. “Gerçekten çok tuhaf davranıyorsun.”

Kim bilir belki de gerçekten güneş çarpmıştı.

Hintli çayını getirdiğinde kendini yeniden normal hissediyordu. Aslında bütün bu olanlar inanılır gibi değildi. O –Joan Scudamore– *sinirlerine* yenik düşmüştü. Aslında sorun sinirleri değil güneşti. Bir daha dışarı ancak güneş tesirini yitirince çıkacaktı.

Birkaç bisküvi yanında iki fincan çay içti. Sonra *The Power House* adlı kitabı okumayı bitirdi. Kitabın son sayfasını kapatırken birden tuhaf bir karamsarlığa kapıldı.

Şimdi artık yanımda okuyacak bir şey de yok, diye düşünüyordu.

Ne okuyacak bir şey, ne yazacak bir şey ne de bir elişi vardı. Belki de günlerce gelmeyecek sorunlu bir treni beklemekten başka yapacak hiçbir şeyim yok.

Hintli çay servisini kaldırmak üzere geldiğinde, “Burada bütün bir gün boyunca ne yapıyorsunuz?” diye sordu.

Hintli onun ne sorduğunu anlamamıştı, şaşırılmış görünüyordu.

“Ben yolcularla ilgileniyor, sahip.”

“Biliyorum.” Sabrını kontrol etmeye çalışıyordu. “Yani tüm gününüz bununla mı geçiyor?”

“Ben kahvaltı, öğlen ve akşam yemeği servislerini yapıyor.”

“Hayır, hayır, kastettiğim bu değil. Yardımcınız var, değil mi?”

“Evet, Arap çocuk: Son derece aptal, tembel, uyuşuk ve pis. Ben ona güvenmiyor, her şeyi kendim yapıyor. O su getiriyor, boşaltıyor, yemeğe yardım ediyor.”

“Öyleyse burada üç kişisiniz, siz, aşçı ve o Arap çocuk? Çalışmadığınız zamanlarda çokça boş zamanınız oluyordur. Okur musunuz?”

“Okumak mı? Ne?”

“Kitap.”

“Ben okumam.”

“Peki, çalışmadığınız zamanlarda ne yaparsınız?”

“Ben yeniden çalışmayı bekliyor.”

Joan bunun anlamsız olduğunu düşünüyordu. Bu adamlarla konuşulacak bir şey yoktu. Ne dediğini bile anlamıyorlardı. Bu adam aylardır, belki de yıllardır buradaydı. Kim bilir belki de arada sırada tatil yapıyordu. Ama öyle zamanlarda da hiç kuşkusuz en yakın şehre gidiyor, içiyor ve varsa birkaç dostunu ziyaret ediyor olmalıydı. Ama sonuçta haftalar boyu burada yalnız yaşıyordu. Tabii aşçı ve Arap çocuk vardı... Çocuk çalışmadığı zamanlarda güneşte yatıp uyuyordu. Yaşam onlar için bu denli basitti işte.

Bu insanlardan bana fayda yok, diye düşündü Joan. Üstelik Hintlinin konuşabildiği İngilizce de yemek, içmek ve havayla sınırlıydı.

“Sahip, bugün hava güzel.” Hepsi bu işte.

Hintli yeniden uzaklaştı. Joan sıkıntı içinde odada bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı.

“Bu böyle olmaz. Kendimi bırakmamalıyım. Bir plan yapmalıyım. Neleri düşünüp, neleri düşünmeyeceğimi belirlemeliyim. Kesinlikle kontrolü yitirmemeli, buna fırsat vermemeliyim.”

Her zaman dopdolu ve sürekli meşgul olduğu bir yaşantısı olduğunu düşündü. O kadar çok ilgi alanı vardı ki. Uygarlığın gereğiymiş bu. Dengeli ve sakin bir yaşantısı olduğunda bazen hiçbir şey yapmamakla, işe yaramazlıkla yüzleşmek bile daha kolay gelebiliyordu insana. Ama kültür ve sosyalliğiniz arttıkça, böyle bir duruma katlanmak da bir o kadar zorlaşıyordu.

Aslında çevresinde de hiçbir şey yapmadan öylesine saatlerce oturabilen insanlar vardı. Onlar böyle bir durumda kalsalar, hiç kuşkusuz bu durumu normal karşılar hatta belki bu anlamsız bekleyişten mutlu bile olurlardı.

Hatta Bayan Sherston bile – aslında çalışkan ve iki kişilik enerjiye sahip bir kadın olmasına rağmen – hiçbir şey yapmadan öylesine oturabilirdi. Ne zaman yürüyüşe çıksalar, korkunç bir enerjiyle yürüyüşe başlar ama sonra birden bulduğu bir kütüğe ya da çimenlerin üstüne oturur ve öylesine boşluğa bakardı.

Aynen Joan'ın onu Myrna Randolph'la karıştırdığı günde olduğu gibi...

Utançla anımsadığı o olayın etkisiyle yüzü hafifçe kızardı.

Tam anlamıyla casusluktu yaptığı. Onun için utanılacak bir durumdu bu. O bu tür bir kadın değildi, olmazdı.

Ama konu Myrna Randolph gibi bir kız olunca...

Zerre kadar ahlak kavramı olmayan bir kıza karşıdaki...

Joan o gün olayların nasıl geliştiğini anımsamaya çalıştı.

Yaşlı Bayan Garnett'e bir buket çiçek götürmüştü. İhtiyar kadının evinin kapısından çıktığı anda çitlerin gerisindeki sokakta Rodney'in sesini duydu– Rodney'in ve onunla konuşan bir kadının.

Hemen Bayan Garnett'le vedalaşarak sokağa çıktı. Ve tam o anda Rodney'le Randolph olduğundan emin olduğu kızın köşeyi dönerek, Asheldown'a doğru ilerlediklerini gördü. O anda yaptığından gurur duymuyordu, o zaman da hoşuna gitmemiştii bunu yapmak. Yine de ne olup bittiğini öğrenme isteğine karşı duramadı. Rodney'e güveniyordu, onun yanlış yapmayacağından emindi, ama Myrna Randolph'un ne olduğu da biliniyordu.

Joan, Haling Ormanları'ndan geçen patikada ilerleyerek Asheldown Tepesi'ne arka yamaçtan çıktı. Ve oraya vardığı anda onları gördü. Kıpırdamadan yan yana oturan ve aşağıda ayaklarının altına serilen kır manzarasını seyreden iki insan.

Rodney'in yanındakinin Myrna Randolph değil de Bayan Sherston olduğunu anlayınca çok rahatladı. Üstelik ikisi yan yana bile oturmuyorlardı. Aralarında en az yarım metre vardı. Aslında bu oldukça fazla hatta bir hayli samimiyetten uzak, resmi bir mesafeydi. Hoş Leslie Sherston da pek sıcak, samimi bir insan sayılmazdı ya da olsa bunu gösteren biri değildi. Değil bu durumu bir tehlike olarak nitelendirmek, bundan bir anlam çıkarmak bile gülünç olurdu. Hiç kuşkusuz kadın her zaman yaptığı yürüyüşlerden birine çıkmış, Rodney'le karşılaşmıştı. Rodney de her zamanki nezaketiyle ona eşlik etmişti.

Şimdi de Asheldown Tepesi'ne kadar çıktıktan sonra, biraz dinleniyor ve inişe geçmeden önce güzel manzaranın tadını çıkarıyorlardı.

Şaşırtıcıydı ama birbirleriyle ilgilenmedikleri, kıpırdamadıkları gibi konuşmuyorlardı da. Hiç de dostça bir görüntü değildi bu. Herhalde her biri kendi düşüncelerine dalmıştı. Ya da belki birbirlerini çok iyi tanıyor olmalarından dolayı konuşmadan da anlaşabildiklerini düşünmüştü.

O sıralar Scudamore'lar olarak Leslie Sherston'u çok daha yakından tanıma fırsatı bulmuşlardı. Sherston'un zimmetine para geçirdiği haberi Crayminster'de bomba etkisi yapmış, Sherston doğruca hapse gönderilmişti. Rodney onu mahkemede savunmuş ve bu arada Leslie'yle de ilgilenmişti. İki çocukla beş parasız ortada kalan Leslie'ye çok acıyordu. Aslında herkes zavallı Bayan Sherston için üzülmeye, ona acımaya hazırda ama bu yakınlığı görmemesi tamamen Leslie Sherston'un kendi suçuydu. Onun neşeli ve kendinden emin hali insanları şok etmişti.

Joan bile Rodney'e bu konudaki düşüncesini, "Bence o kesinlikle duyarsız bir kadın," diye belirtti.

Rodney ise hemen buna tepki gösterip onun yaşamında tanıdığı en cesur kadın olduğunu söyledi.

Joan, "Ah *evet, cesaret*," diye mırıldandı. "Ama cesaret her şey demek değil."

"Öyle mi?" Rodney'in sesi bir hayli tuhaftı. Ve sonra birden arkasını dönüp, bürosuna gitti.

Hiç kuşkusuz cesaret Leslie Sherston'un sahip olduğu erdemlerden biriydi. Kendisi ve iki çocuğu için yaşamı cesaretle göğüslemeye çalışıyor ve pek özel bir yeteneği olmamasına rağmen bunu başarıyordu da.

Kocası hapiste olduğu süre boyunca Bayan Sherston işi kavrayana dek pazar için sebze yetiştiren bir bahçıvanın yanında çalışıp, bu arada teyzesinden gelen ufak bir yardımın da katkısıyla yaşamını sürdürmeye çalıştı. Çocuklarıyla yaşayabileceği bir oda kiraladı. Sherston özgür kaldığında kendini bambaşka bir dünyada buldu. Karısı artık pazaryeri için sebze ve meyve yetiştiriyordu. Adam bunları kamyonla yakın şehirlere taşımaya

başladı. Çocuklar da zaman zaman onlara yardım ediyordu. Sonunda onlar da kendi ayaklarının üzerinde durmayı başardılar. Bayan Sherston'un kendini harap edercesine çalıştığından hiç şüphe yoktu. Öylesine büyük bir özveriyle çalıştı ki hatta ölüme neden olan hastalığın dayanılmaz ağrılarına bile katlandı.

Joan, herhalde kocasını çok seviyordu, diye düşündü. Shers-ton zamanında çok yakışıklı bir erkek ve kadınların favorisiydi. Ama hapisten çıktığında o yakışıklı adam gitmiş yerine bambaşka biri gelmişti. Joan onu yalnızca bir kez görmüş ama ondaki bu değişiklik karşısında dehşete düşmüştü. Sönük, sinsî bakışlarıyla hâlâ kendinden emin görünmeye, yüksekte atıp tutmaya çalışıyordu ama ne denli yitik olduğu anlaşılıyordu. Bir harabe, bir insan enkazı! Ama karısı ona hâlâ bağlıydı, onu seviyordu ve Joan yalnızca bunun için bile ona saygı duyuyordu. Yine de Joan'ın gözünde Leslie çocuklar konusunda çok önemli, bağışlanmaz bir hata yaptı.

Sherston'un tutuklanmasının ardından onları maddi olarak destekleyen, onlara kol kanat geren teyzeleri, Sherston'un hapisten çıkacağı belli olunca onlara bir öneride bulundu.

Küçük çocuğu evlat edineceğini ve amcalarını da büyük çocuğun eğitim masraflarını üstlenmeye ikna edeceğini, ayrıca çocukları tatillerde yanlarına alacaklarını belirtti. Ayrıca çocuklar amcanın soyadını da alabilecek, gelecekte de aynı amca onların parasal ihtiyaçlarını karşılayacaktı.

Leslie Sherston bu öneriyi tartışmaya bile gerek duymadan reddetti. Joan onun bu konuda bencillik yaptığını düşünüyordu. Eğer kabul etmiş olsa çocukların çok daha iyi bir yaşamları olacak, ayrıca babalarının cezasının lekesini taşımaktan da kurtulmuş olacaktı.

Leslie Sherston çocuklarını ne kadar seviyor olsa da, çocukların geleceğini kendi isteklerinin önünde tutması gerekirdi, diye düşünüyordu Joan. Rodney de ona bu konuda hak veriyordu.

Ancak Leslie bu konuda asla yumuşamadı, kararından dönmedi. Rodney de bu konuda ısrar etmedi. İç çekerek, Bayan Sherston'un ne yaptığını herkesten iyi bildiğini sandığını söyledi. Joan da onun çok inatçı, dik kafalı bir kadın olduğunu düşündü.

Han odasında durup dinlenmeden bir aşağı bir yukarı dolanan Joan, Leslie Sherston'un Rodney'in yanında Asheldown Tepesi'nde oturduğu o gün nasıl görüldüğünü anımsamaya çalışıyordu.

Öne doğru eğilmiş, dirseklerini dizine dayamış, çenesini avuçlarının arasına almıştı. Şaşılacak kadar sakin ve sessizdi. Manzarayı, tarlaları, Little Havering Ormanı'ndaki meşe ve kayın ağaçlarının yapraklarının altın ve kırmızı bir renge bürüdüğü yamaçları seyrediyordu.

Rodney ve o – orada öylesine hareketsiz, konuşmadan oturuyor, her ikisi de önlerine bakıyorlardı.

O gün neden onların yanına gidip onlarla konuşmamıştı? Joan bunu hiç bilmiyordu.

Kim bilir belki de Rodney'in yanındakinin Myrna Randolph olduğunu düşündüğü için utanmış, vicdanı onu huzursuz etmişti.

Her nedense onlarla değil konuşmak onlara görünmedi bile... Hızla arkasını döndü, ağaçları kendine siper alarak görünmeden tepeden indi ve evine döndü. Aslında bu olayı de-

ğil düşünmek, anımsamak bile istemiyordu – zaten Rodney'e de bundan hiç bahsetmedi. Söylese Rodney kendisi ve Myrna Randolph'un arasında bir ilişki olduğuna ilişkin şüpheleri olduğunu ve kafasında bir şeyler kurduğunu düşünebilirdi.

Rodney, Victoria İstasyonu'nun peronunda hızla uzaklaşan Rodney...

Tanrım, yine mi başlıyordu her şeye yeni baştan!

Bu akıl almaz fikir kafasına nereden takılıp kalmıştı? Rodney'in (üstelik de kendisine her zaman sevgiyle ve sadakatle yanaşan) onun gidiyor olmasından mutlu olduğu düşüncesine nereden takılıp kalmıştı?

Bir insanın yürüyüş şeklinden sonuç çıkarmak doğru olabilir miydi?

Bu saçma sapan düşünceyi, bu anlamsız kuruntuyu kafasından silip atacaktı.

Böylesine tatsız ve anlamsız kuruntulara kapılmasına yol açıyorsa, artık Rodney'i düşünmemeye bile hazırды.

Aslında asla hayalperest bir insan olmamıştı. Şimdiye dek hiç hayal kurup, kuruntulara kapılmamıştı.

Bu kesinlikle güneşin etkisi *olmalıydı*.

5. Bölüm

O öğleden sonra ve akşam hiç bitmeyecek kadar uzun geldi.

Joan güneş iyice alçalana kadar bir daha dışarı çıkmak istemiyordu. Handa kalmayı tercih etti.

Ancak yarım saat kadar sonra öylesine hareketsiz aynı sandalyede oturmaya daha fazla dayanamadı. Odasına gitti, valizini boşalttı ve yeniden yerleştirdi. Kendini giysilerinin düzgün katlanmamış olduğuna inandırdı. Böylece yararlı bir iş yapmış olacaktı.

Büyük bir özen ve dikkatle bu işi tamamladı. Bu arada saat beş olmuştu. Artık güneşin etkisi azaldığından dışarı çıkabilirdi. Hanın içi o kadar boğucuydu ki! Ah, keşke yanında okuyacak bir şeyler daha olsaydı...

Ya da hiç değilse zor bir bilmece, diye düşündü Joan çaresizlik içinde.

Dışarıda boş konserve kutularına, tavuklara ve dikenli tellere iğrenerek baktı. Ne kadar iğrenç bir yerdi burası. Tek kelimayle korkunç!

Bu kez değişiklik yaparak demiryolu ve Türk sınırı boyunca yürüdü. İlk anda yeni bir şeyler yaşamanın hoş heyecanını

Mary Westmacott

duydu. Ama on beş dakika sonra bu duygu da kayboldu. Sağında iki yüz elli metre boyunca uzanan demiryolu yalnızlık duygusunu gidermekte yetersizdi.

Sessizlik... suskunluk ve güneş!

Joan ezberden bir şiir okumayı düşündü. Genç bir kızken kusursuz şiir okumasıyla tanınırdı. O yıllardan aklında ne kaldığını görmek ilginç olabilirdi. Eskiden bir sürü şiiri ezbere bilirdi.

*Rahmet dolu bulutlardan
İnerken yağmur inceden inceden*

Peki, ama devamı nasıldı? Tuhaftı ama aklına gelmiyordu işte.

Ne yazın sıcağından ürk,

(Bu kez anımsayacaktı galiba? Sonrası nasıldı?)

*Ne kışın dondurucu soğuğundan,
Yaptım yeryüzündeki görevini
Sonunda döndün yuvana ve kazandın gerçek ödülü*

*Nice delikanlılar ve parlak kızlar,
Hepsi büründüler küle
Baca temizleyicileri gibi.*

Hayır, bütün olarak bakınca hiç de neşelendirici değildi bu da. Acaba sonelerden anımsadığı var mıydı? Bir zamanlar o ka-

dar iyi bilirdi ki. Örneğin; *mutlu birleşmesi gerçekten sevenlerin* adlı sone ve Rodney'in ondan istediği sone.

O akşam bunu hatırlayışı ne ilginçti.

"Hiç solmasın sendeki ölümsüz yaz," Shakespeare'dendi değil mi bu mısra Joan?"

"Evet, sonelerinden birinden."

"Mutlu birleşmesine engel yok gerçekten sevenlerin," diye başlayan soneden miydi?"

"Hayır, *'Seni bir yaz gününe benzetmek mi?'* diye başlayan soneden."

Ve bunun ardından Joan sonenin tamamını, duygu yüklü bir şekilde ve doğru vurgulamalarıyla söylemişti.

Ne var ki Rodney onu bundan dolayı kutlayacağı yerde yalnızca sonenin bir iki mısrasını yinelemekle yetinmişti.

"Taze tomurcuklarını mayısın, örseler sert rüzgârlar, kısaltır süresi yeryüzünde bir yazın... Neyse ki ekim ayındayız, değil mi?"

Bu öylesine beklenmedik bir ifadeydi ki Joan şaşkınlıktan kalakaldı.

Rodney ise bunu fark bile etmeden ekledi. "Diğer sone de ezberinde mi? Hani şu *'Mutlu birleşmesine engel yok sevenlerin,'* diye başlayan."

"Evet," diyen Joan kısaca düşündükten sonra sonenin tamamını ezberden söyledi.⁽¹⁾

*Mutlu birleşmesine hiçbir engel yok bence
Gerçekten sevenlerin. Sevgi demem sevgiye*

(1) Shakespeare, 116. Sone. Çeviri T.S. Halman.

*Bir döneklik yaparsa bir değişme görünce
Başka yola saparsa sevgili saptı diye:
Hayır, sevgi besbelli sağlam bir nirengidir
Boraları gözler de sallanmaz göğüs gerer
Gemilere yön veren yıldızların dengidir.
Değeri bilinmeden başı ta göğe erer.
Zamanın soytarısı değildir sevgi asla
G l yüzlüler g cse de orağına düşerek
O değişmez kısacık günlerle haftalarla
Direnir ve katlanır mahşerin ucuna dek.
Yanılıyorsam bunda ve çıkarsa yanlışım
Ne hiç kimse sevmiştir ne ben şiir yazmışım.*

Joan soneyi tamamladı, son mısraları özellikle tüm duygu-sallığıyla vurgulayarak söylemişti.

“Shakespeare şiirlerini okumakta oldukça ustayım, değil mi? Okulda bundan dolayı çok övgü alırdım. Çok duygulu okuduğumu söylerlerdi.”

Rodney yalnızca, “Soneleri duygulu okumak o kadar da önemli değil,” diye mırıldandı. “Duygu zaten o mısralarda gizli. Sözcükler yeterli.”

Joan i  çekerek mırıldandı. “Shakespeare muhteşem, değil mi?”

“Asıl muhteşem olan onun da bizler gibi sıradan bir insan olması.”

“Rodney ne tuhaf şeyler söylüyorsun.”

Rodney gülümsedi ve sanki bir anda bir d şten uyanmış gibi, “ yle mi?” diye sordu.

Ayağa kalktı, odadan çıkarken mırıldanıyordu.

*Taze tomurcuklarını mayısın, örseler sert rüzgârlar,
Kısacıktır süresi yeryüzünde yazın.*

Joan onun ardından kendi kendine “Neyse ki ekim ayında-
yız,” derken neyi kastetmiş olabileceğini sorup durdu.

Acaba o anda ne düşünmüştü?

Aslında tam da o yıl ekim çok ılık ve güzel geçmişti.

Şimdi düşünüyordu da Rodney’in ondan bu soneyi istediği
akşam tam olarak onu Bayan Sherston ile Asheldown Tepesi’nde
gördüğü günün akşamıydı. Kim bilir belki de Bayan Sherston,
Shakespeare’den bir şeyler okumuştı, ama bu pek olası değildi.
Leslie Sherston asla entelektüel bir kadın değildi.

O yıl olağanüstü bir ekim ayı yaşamışlardı.

Bu olaydan birkaç gün sonra da Rodney’in şaşkınlık içinde,
coşkuyla, “Yılın bu mevsiminde bunların açması normal mi?”
diye sorduğunu anımsıyordu.

Kastettiği ormangülleri idi. Normalde mart başı ya da şubat
sonu çiçek açan bir çalı bitkisiydi bu. Ne var ki aylardan ekim
olmasına rağmen çalılığın üstü kan kırmızı çiçekler ve gonca-
larla doluydu.

“Hayır, normalde ilkbaharda açar,” diye açıkladı Rodney’e.
“Ama havalar çok ılık ve yumuşak giderse, bazen böyle sonba-
harda da açtığı görülür.”

Rodney bunun üzerine yavaşça goncaları okşadı ve bıyık
altından mırıldandı. “Taze tomurcuklarını mayısın, örseler sert
rüzgârlar...”

Joan bunun doğrusunun mayıs değil mart olması gerekti-
ğini belirtti.

“Aynen kan gibi,” dedi Rodney. “Kanayan bir yürek.”

Çiçeklerle ilgilenmek hiç de Rodney'e göre bir şey değil, diye düşünüyordu Joan.

O günden sonra Rodney o ormangülüyle özellikle ilgilendi.

Hatta bir yıl sonra çalidan kopardığı kocaman bir gülü yakındaki ilige bile taktı. Tabii çiçek orada durmayacak kadar büyük ve ağırdı –aynen Joan'ın beklediği gibi– yere düştü.

Bu olay olduğunda dünyanın en sıra dışı yerlerinden birinde, mezarlıktaydılar. Kiliseden çıkmış yürürken birden kocasının da orada olduğunu fark etmişti.

Yanına yanaşarak, “Burada ne yapıyorsun Rodney?” diye sordu.

Rodney gülümsedi. “Er geç varacağım sonu ve mezar taşımın üzerine ne yazılmasını istediğimi düşünüyordum. Granit bir mezar istemem, fazla asil olur. Mermer melek heykeltikileri de.”

O sırada tam da Leslie Sherston'un adının yazılı olduğu mermer mezar taşının önünde duruyorlardı.

Joan'ın bakışlarını izleyen Rodney ağır ağır okudu.

“Charles Edward Sherston'un 11 Mayıs 1930'da ebedi huzura kavuşan sevgili eşi, Leslie Adeline Sherston burada yatıyor. Tanrı gözyaşlarını kurutsun.”

Sonra kısa bir aranın ardından ekledi. “Leslie Sherston'u böyle mermer bir mezar taşının altında düşünmek çok zor. Ancak Sherston gibi bir sersem böyle bir mezar taşı yazısını seçebilir. Leslie'nin hayatı boyunca hiç ağlamadığından eminim.”

Joan bir anlamda şok oldu, şeytanca bir fikirle, “Sen olsan ne seçerdin?” diye sordu.

“Onun için mi? Bilemiyorum. Ama hiç şüphesiz Mezmurlar' da uygun bir şey bulunabilir. Bol sevinç vardır senin huzurunda gibi bir şeyler işte.”

“Ben seni kastetmiştim.”

“Ah, benim için mi?” Kısa bir süre düşündükten sonra cevap verdi. *“Tanrı çobanımdır. Beni yemyeşil çayırlarda yatırır.* Bu benim için çok uygun olabilir.”

“Her zaman bunun çok tekdüze bir cennet kavramı olduğunu düşünmüşümdür. Yemyeşil çayırılar...”

“Peki, senin cennet kavramın ne Joan?”

“Altın kapılar, görkem filan gibi saçmalıklar değil elbette. Ben cenneti bir tür *ülke* gibi algılamak istiyorum. Herkesin hep birlikte güzel ve mutlu olmasına çabaladığı bir dünya. Bu amaçla ulaşmak için hizmet... işte benim cennet kavramım bu.”

“Sen akılcı, şekilci, tutucu, akıl almaz, küçük bir ukalasın Joan.” Rodney sözlerinin ters etkisini hafifletmek için güldü. “Evet, yeşil bir vadi –bu benim için yeterli– ve gecenin serininde koyunlarını eve döndüren çoban...”

Bir dakika kadar sustuktan sonra ekledi. “Belki bu sana saçma gelecek Joan ama bazen bürodan eve dönerken anacaddede Bell Walk’a giden bulvara döneceğim noktadan ters yöne saptığımda yemyeşil çayırılar ve ormanlarla kaplı yamaçları olan ıssız bir vadiye gireceğim gibi bir hisse kapılıyorum. Cennetten bir köşe diyebileceğim bu büyüleyici yerin şehrin göbeğinde her zaman olduğunu... Oraya ulaşmak için yalnızca şehrin hareketli anacaddesinden sapmanın yeterli olduğunu... Oraya girince birden şaşkına dönüp, “Neredeyim ben?” diyor-sun. Ve sana açıklıyorlar, hem de çok nazik bir şekilde; öldüğünü ve...”

“Rodney!” diye haykıran Joan dehşete düştü. Öfkeyle haykırırdı. “Sen – sen hastasın. Aklın başında değil.”

Aslında bu içinde bulunduğu durum için onu uyaran bir işaret olmalıydı. Onun sinirlerinin çözülmek üzere olduğunu, bu yüzden çok geçmeden Cornwall'daki bir sanatoryuma gönderilmesi gerekeceğini ve orada sessizlik içinde martıların sesini dinleyip, soluk, ağaçsız tepelere ve uçsuz bucaksız denize bakarak iki ay geçirmek zorunda kalacağını anlamalıydı.

Mezarlıkta karşılaştıkları o güne dek onun çalışmaktan denli yorulmuş olduğunu anlayamamıştı. Eve gitmek için döndüklerinde koluna girdi ve işte tam da o anda Rodney'in ceke-tinden Leslie'nin mezarına düşen ormangülünü gördü.

"Bak, ormangülün," dedi. Durup almak için eğildi. Ama Rodney hemen onu engelledi.

"Bırak kalsın. Leslie Sherston'a getirmiş olalım. Ne de olsa yakın dostumuzdu."

Joan da hemen bunun çok iyi bir fikir olduğunu, kendisinin de ertesi gün bir buket sarı krizantem getireceğini söyledi.

Joan, Rodney'in o andaki tuhaf gülümsemesinin onu bir şekilde huzursuz ettiğini anımsıyordu.

Evet, aslında o öğleden sonra Rodney'de bir tuhafılık olduğunu, bir şeylerin yolunda gitmediğini hissetmişti. Tabii sinirlerinin iflas etmek üzere olduğunu anlamamıştı ama çok değişmiş olduğu dikkatini çekmişti...

Eve dönerken yol boyunca onu kaygılı sorularıyla sıkıştırdı, ama pek cevap alamadı. Rodney durmadan aynı sözcükleri yineleyip durdu. "Yorgunum Joan... çok yorgunum."

Ama sonra birden kesinlikle anlaşılmaz sözcükler çıktı ağzından. "*Herkes* cesur olamaz..."

Bir hafta sonra ise bir sabah dalgın dalgın, “Bugün kalkmayacağım,” dedi.

Ve kalkmayıp öylesine yattı, yatakta kaldı, ne konuştu, ne birine bakıp ilgilendi, yalnızca arada sırada kendi kendine gülümsedi.

Doktorlar ve hemşireler geldi, gerekli ayarlamalar yapıp, Trevelyan Sinir Kliniği’nde uzun bir iyileştirme kürüne alındı. Ne mektup, ne telgraf ne de ziyaretçi. Hatta Joan’ın bile gidip onu görmesine izin verilmedi... kendi karısının bile.

Üzücü, zor, anlaşılmaz, kötü bir dönemdi bu! Çocuklar da değil yardımcı olmak, başlı başına bir sorundu. Sanki bütün bu olanlar Joan’ın suçuymuş gibi davranıyorlardı.

“O lanet olası büroda onu köle gibi çalıştırdın, hepimize köle ettin. Sen de çok iyi biliyorsun ki anne, babam yıllardır çok zor koşullarda, çok ağır çalışıyordu.”

“Biliyorum yavrum, ama bu konuda ben ne yapabilirdim ki?”

“Onun yıllar önce işi bırakmasını sağlayabilirdin. Bu işten nefret ettiğini *bilmiyor muydun?* Babamı *hiç mi* tanıımıyorsun?”

“Yeter artık Tony. Tabii ki babanı çok iyi tanıyorum, hatta senden çok daha fazla!”

“Bundan pek emin değilim. Hatta zaman zaman senin hiç kimse hakkında hiçbir şey bilmediğini düşünüyorum.”

“Tony, bu kadarı da fazla artık. Çok ileri gidiyorsun.”

“Tony kes artık!” Söze karışan Averil’di. “Bunları şimdi söylemenin ne anlamı var?”

Averil her zaman böyleydi: Soğuk, duygusuz, biraz alaycı ve yaşının çok ötesinde bir olgunlukta. Joan’ın bazen üzülerek

de olsa Averil'in kalpsiz olduğunu düşündüğü bile oluyordu. Okşanıp, seilmekten hiç hoşlanmaz, onun iyiliğine söylenen sözcükler karşısında bile her zaman kesinlikle duyarsız kalırdı.

"Sevgili babacığım!" Bu feryadın sahibi Barbara'ydı. Kardeşlerinden daha küçük olan Barbara her zaman duygularını kontrolde zorlanırdı. "Bu tamamen senin suçun anne, babama karşı her zaman çok *acımasızdın*, hem de her zaman!"

"Barbara!" Joan'ın da sabrının bir sınırı vardı, kontrolünü yitirdi. "Ne dediğinizin farkında mısınız? Benim için bu evde herkesten önemli biri varsa o da babanızdır. Ne sanıyorsunuz, babanız çalışmasaydı o pahalı okullara nasıl gidecek, o şık giysilerinizi nasıl giyecektiniz? Karnınız nasıl doycaktı? O kendisini sizin için feda etti –ebeveynlerin yapmaları gereken de bu zaten– ve inanın, bunu hiçbir karşılık beklemeden yaparlar."

"O zaman fırsatını bulmuşken bari *sana* bizim için yaptığı fedakârlıklar için teşekkür edeyim." Bunu söyleyen Averil'di.

Joan kızına inanamayarak baktı. Averil'in bunda ciddi olduğunu hiç sanmıyordu. Bir çocuk nasıl olur da bu kadar küstah olabilirdi.

O sırada Tony konuşmaya girerek dikkatini başka yöne çekti. Ciddiyetle, "Babamın zamanında çiftçi olmak istediği doğru, değil mi?" diye sordu.

"Çiftçi mi? Tabii ki hayır. Aslında istemişti ama bu yıllar önceydi, ama bu çocukça bir hevesti. Bu ailenin çocukları daima avukat olmuştur. Bu bir aile şirketi ve İngiltere'nin bu bölgesinde çok iyi bir namı var. Bununla gurur duymalı ve sonuçta sen de orada çalışacağın için mutlu olmalısın."

“Ben orada çalışmayacağım anne. Güney Afrika'ya gidip çiftçilik yapmak istiyorum.”

“Saçmalama Tony. Bu konuda bir tek sözcük bile daha duymak istemiyorum. Elbette ki şirkette görev alacaksın. Sen tek oğlumuzsun.”

“Avukat olmayacağım anne. Babam da bunu biliyor ve bana söz verdi.”

Joan oğluna dehşetle baktı, onun soğukkanlı ve kendinden emin tavrı karşısında şaşkına dönmüştü.

Gözyaşları içinde koltuğa çöktü. Kendi çocukları ona karşı nasıl bu kadar kaba davranıyor, onu sert sözleriyle, suçlamalarıyla yargılayabiliyorlardı.

“Hepinize ne oldu böyle hiç anlayamıyorum, nasıl benimle böyle konuşabilirsiniz? Eğer babanız burada olsaydı... bana karşı gerçekten çok haksızlık ediyorsunuz.”

Tony kendi kendine bir şeyler mırıldandıktan sonra topuklarının üzerinde dönerek odadan çıktı.

Averil soğuk, kayıtsız bir ses tonuyla açıkladı.

“Anne, Tony çiftçi olmaya kararlı. Ziraat okumak istiyor. Bence de yaptığı saçmalık. Eğer erkek olsaydım avukat olmak isterdim. Bence hukuk çok ilginç bir dal.”

Joan hıçkırarak, “Çocuklarımın bana karşı bu denli kaba ve acımasız olacakları hiç aklıma gelmezdi,” diye mırıldandı.

Averil derin derin iç geçirdi. O anda bir köşede için için ağlamakta olan Barbara isterik bir sesle haykırdı.

“Biliyorum, babam ölecek –biliyorum bunu– o zaman bu dünyada yapayalnız kalacağız. Buna dayanamam. Dayanamam buna!”

Averil yeniden iç çekerek, panik içinde ağlayan kız kardeşine ve için için ağlayan annesine tiksintiyle baktı.

“Nasıl olsa bu durumda yapabileceğim bir şey olmadığına göre...” dedikten sonra da sakın ve sessizce odadan çıktı.

Tipik bir Averil davranışı!

Bu Joan'ın asla düşünmek ya da anımsamak istemediği çok üzücü ve acı verici bir sahneydi.

Aslında bu anlaşılır bir durumdu elbette. Babalarının ani hastalığının şoku, “sinir krizi” sözcüklerinin gizemli etkisi. Çocuklar daima suçu başkalarının üzerine atarak rahatlardı. Bu bilinen bir gerçektir. Onlara özgü bir davranış. Dolayısıyla en yakınlarındaki kişi, yani el altındaki anneleri “şamar oğlanı” olmak zorundaydı. Tony ve Barbara daha sonra ondan özür dilediler. Averil ise büyük olasılıkla bunu gereksiz gördü, hatta kendi açısından belki haklı olduğunu bile düşündü. Ne yapsın, doğuştan böylesine kalpsiz olmak onun suçu değildi ki!

Rodney'in sanatoryumda geçirdiği süre hepsi açısından zor, son derece üzücü ve mutsuz bir dönemdi. Çocukların hiç keyfi yoktu, sürekli olarak homurdanıp duruyorlardı. Mükün olduğunca anneleriyle karşılaşmamaya çalışıyorlar, bu da Joan'ın kendini giderek daha da çok yalnız hissetmesine yol açıyordu. Bu durumun kendi endişeli ve kederli halinin çocukları etkilemesinden kaynaklandığını düşünüyordu. Yoksa onların kendini çok sevdiklerini biliyordu. Üstelik hepsi çok zor yaşlardaydı. Barbara henüz ortaöğretim dönemindeydi; Averil ise beceriksiz ve her şeyin sorgulandığı on sekizindeydi. Tony zamanının büyük bir kısmını yakındaki bir çiftlikte geçiriyordu. Çiftçi olmayı aklına takmış olması inanılır gibi değildi. Hele bir

de Rodney'in onu desteklemesi! Aslında Rodney'in bu noktada güçlü ve kararlı olması gerekiyordu. İstenmeyen kararları hep benim verip, uygulamam büyük haksızlık, diye düşünüyordu Joan. Harley Kız Lisesi'nde bunca düzgün öğrenci varken Barbara neden sanki hep en olmayacak kişilerle arkadaş olur ki, hiç bilmiyorum. Barbara'ya eve ancak benim onayladığım kız arkadaşlarını getirebileceğini açıkça söylemeliyim. Sanırım bu yüzden yine tatsızlık, tartışma ve gözyaşı olacak. Averil'e de umut bağlamak boş. Onun o sürekli alaycı halinden, iğneleyici konuşmalarından nefret ediyorum. Kim bilir diğer insanlar ne düşünüyor?”

Evet, diye düşündü Joan. Çocuk yetiştirmek zor ve karşılığında teşekkür bile beklenmemesi gereken bir görev.

Kimse bunun değerini takdir etmiyordu. Zaten beklemek de boşunaydı. Fazlasıyla duyarlı ve anlayışlı davranıp, moralini hep yüksek tutması gerekiyordu. Ne zaman kararlı olup direnmesi, ne zaman taviz vermesi gerektiğini çok iyi bilmesi gerekiyordu.

Rodney'in hastalığı süresince nelere katlandığını bir ben bilirim bir de Tanrı, diyordu Joan kendi kendine.

Birden Doktor McQueen'in söylediği iğneleyici sözleri anımsayarak hafifçe ürperdi.

Bir sohbet sırasında, “Her tartışmada er geç birinin, ‘Benim ne çektiğimi bir Tanrı bilir,’ diyecek noktaya geldiğini” iddia etmişti. Orada bulunan herkes de gülerek bunu onaylamıştı.

Aslında bu doğru da, diye düşünen Joan ayakkabısına dolan kumları silkeledi. Rodney bile kendisi sanatoryumdayken yaşadığım zorlukları anlayamadı.

Sonunda Rodney hastaneden eve döndü ve her şey yeniden yoluna girdiği, çocuklar yeniden neşeli, sevgi dolu ve dengeli oldukları için Joan çok rahatladı. Yeniden denge gelmişti evlerine. Bu da Joan için çocukların huysuzluklarının korku ve endişeden kaynaklandığının kanıtıydı. Kaygı onların dengesini bozmuştu. Kaygı ve endişe çocukları sinirli ve kötü huylu yapmıştı. Hepsi için çok üzücü ve kötü bir dönemdi bu.

Neden sanki şimdi yine çölün ortasında bunlar gelmişti ki aklına, tam da iç karartıcı şeyler yerine neşeli bir şeyler düşünme çabası içindeyken.

Nasıl gelmişti yine bu noktaya? Ah evet, tabii şiirleri anımsamaya çalışırken. Sanki çölün ortasında şiir okumaya kalkışmaktan daha gülünç bir şey olabilmiş gibi. Neyse ki uzak ya da yakın duyabilecek veya görebilecek kimse yoktu.

Hiç kimse yoktu –evet, hiç kimse– sakın olmaya çalıştı, ne olursa olsun paniğe kapılmamalıydı. Bütün bunlar sinirlerinin ona oynadığı kötü bir oyundu, yalnızca aptallık!

Birden dönerek, hızla hana doğru yürümeye başladı.

Koşmamak için kendini zor tutuyordu.

Yalnız olmaktan bu kadar korkacak ne vardı ki: hiçbir şey. Kim bilir belki de onda... Nasıl diyorlardı? Hayır, hayır klostrofobi değildi bu, o kapalı yerde kalmaktan korkmak anlamına geliyordu, bu ise tam tersiydi. A ile başlıyordu. Açık alan korkusu.

Bütün bunların bilimsel bir açıklaması olduğunu bilmek güzeldi ama bunu bilmenin o an için ona hiçbir yararı yoktu.

Kendi kendine her şeyin mantıklı bir açıklaması olduğunu söylemek kolaydı, ama içinde yeşeren tuhaf kuruntuları kont-

rol etmek hiç de o kadar kolay değildi. Bu düşünce kırıntıları yuvalarından birdenbire çıkıp kaybolan kertenkelelerdi sanki.

Ama Myrna Randolph, diye düşündü, o bir yılan, diğerleri kertenkele.

Büyük, geniş açık alanlar... halbuki tüm yaşamı bir kutuda geçmişti. Sözde çocuklar, sözde hizmetçiler ve sözde bir kocayla...

Hayır Joan, neler saçmalıyorsun, diye düşündü. Nasıl bu kadar budala olabilirsin. Çocukların gerçek.

Çocuklar da gerçek, Cook ve Agnes de, Rodney de.

Kim bilir, diye düşündü. Belki de asıl gerçek olmayan benim. Belki de ben yalnızca sözde bir anne ve sözde bir eşim.

Tanrım, bu ne korkunç bir durumdu. Saçmalıyordu. Düşüncelerine hâkim olamıyordu. Belki de birkaç şiir daha okusa daha iyi olacaktı. Nasıl olsa anımsayabileceği *bir şeyler* olabilir.

Ve büyük bir hevesle, anlamsız bir şekilde yüksek sesle okumaya başladı:

"Sensizdim bütün bahar yaşadım senden ırak."

Devamını anımsamıyordu. Anımsamak da istemiyordu. Bir tek bu mısra bile yeterliydi her şeyi açıklamaya.

Öyle değil mi? Rodney, diye düşündü. Rodney... *Sensizdim bütün bahar, yaşadım senden ırak.*

Tek fark ilkbahar değil, sonbahardı, kasım ayındaydılar...

Birden kalakaldı –o da aynen bunu söylememiş miydi?– o akşam...

Bir bağlantı vardı. Bir işaret, bu sessizliğin gerisinde gizlenmiş, onu uyaran bir işaret, bir iz, bir ipucu. Kaçmak, anımsamak istemediği bir şey... Bunu şimdi anlıyordu.

İyi de kertenkele delikleriyle dolu bir alanda deliklerinden aralıksız çıkıveren kertenkelelerden kaçmak mümkün müydü?

Düşünmek bile istemediği, düşünmemesi gereken o kadar çok şey vardı ki? Bağdat, Barbara ve de Blanche. (Tuhaf, hepsi de B ile başlıyordu.) Elbette Rodney'in Victoria İstasyonu'ndaki görüntüsü. Ve Averil, Barbara ve Tony'nin ona karşı ne denli saygısız davrandıkları.

Joan kendi kendine öfkeleni, neden sanki durup durup bu can sıkıcı şeyleri düşünüyordu ki düşünecek bunca *mutluluk* verici şey varken? Mutluluk veren anılar. Çok pek çok...

Örneğin sedef beyazı satenden yapılan gelinliğinin güzelliği... Pembe beyaz bantlarla süslenmiş beşiğindeki Averil... Sarı bukleleriyle öylesine şirin, öylesine güzel bir bebektir ki. Ve de uslu. Zaten Averil her zaman terbiyeli, nazik, örnek davranışları olan, itaatkâr bir çocuk olmuştur. "Bayan Scudamore, siz çocuk eğitiminde başkasınız." Evet, Averil övünülecek bir çocuktur, en azından toplum içinde öyleydi. Özel yaşamlarında –evde– ise daima itiraz edecek, sonu gelmez tartışmalara yol açacak bir şeyler bulur, sanki nasıl bir insan olduğunuzu anlayamıyormuş gibi sizi itici, rahatsız edici bakışlarla süzerdi. Öyle ki bir çocuğun annesine bakmaya hakkı olmayan bakışlarla! Averil evde asla sevecen, iyi huylu bir çocuk değildi. Tony de anlaşılmaz davranışlarına, iflah olmaz derecede savruk ve dikkatsiz olmasına rağmen toplum içinde daima beğeni kazanan bir çocuk olmuştur. Ailenin gerçek anlamda tek sorunlu, zor çocuğu öfke krizleri ve sık sık ağlama nöbetleri geçiren Barbara'ydı.

Yine de her şeye rağmen hepsi iyi yetiştirilmiş, itaatkâr, nazik ve iyi çocuklardı.

Çocuk yetiştirmenin, onları idare etmenin bu kadar zor olması ve bu işin çocuklar büyüdükçe zorlaşması ne kötüydü?

Neyse, bunu düşünmek istemiyordu. Onları sorunsuz oldukları çocukluk günlerindeki halleriyle anımsamak çok daha iyiydi. Şık pembe elbisesiyle dans dersine giden Averil, Liberty'den aldıkları, ona çok yakışan örgü elbisesiyle Barbara, dadılarının çok ustaca diktiği bol, renkli desenli oyun tulumuyla Tony...

Yine de aklıma, çocukların elbiselerinin dışında, daha önemli bir şeyler gelmeli, diye düşünüyordu Joan. Çocukların annelerine söylediği tatlı, sevgi dolu sözcükler. Çok özel anlar gibi şeyler.

Onlar için katlandığı özverileri düşününce...

Ne yaptıysa her şeyi daima çocukları için yapmıştı.

Yine bir kertenkele yuvasından başını göstermişti işte! Aklına Averil'in o ürkütücü ciddilikteki yüz ifadesiyle yönelttiği bir soru gelmişti.

"Anne, *gerçekten* de şimdiye kadar bizim için ne yaptın ki? Bizi *yıkamadın* bile?"

"Öyle mi?"

"Ne yemeğimizi verdin, ne giydirdin ne de saçımızı taradın! Hepsini dadımız yaptı. Bizi yatağa yatıran da uyandıran da o oldu hep. Elbiselerimizi diken, bizi gezmeye götüren de oydu."

"İyi de yavrum, bütün bunları yapması için dadınızı tutan, onun ücretini ödeyen bendim."

"Ücreti ödeyenin babam olduğunu düşünüyorum. Evimizin geçimini sağlayan babam değil mi?"

"Bir anlamda doğru ama tam olarak değil. Biz bir aileyiz."

"Ama her sabah çalışmak için işe gitmek zorunda olan *sen* değilsin, babam. Neden sanki çalışmıyorsun ki?"

“Evdeki işleri yaptığım için.”

“Bunun için Kate var, aşçı var...”

“Yeter artık, kes Averil.”

Neyse ki Averil’in sus denildiğinde susmak gibi iyi bir huyu vardı. Asla küstah, isyankâr ya da meydan okuyan bir tavrı olmamıştı. Aslında açıkça meydan okusa belki böyle iğneleyici olmasından daha iyiydi ama yine de...

Rodney bir defasında gülerек, Averil’in bu tavrı karşısında yapılabilecek tek yorumun, “delil yetersizliğinden beraat” olduğunu söylemişti.

“Seni gerçekten de hiç anlamıyorum Rodney, bunda gülecek ne var? Averil yaşında bir çocuğun bu kadar eleştirici olmasını kabullenemiyorum.”

“Yani sence o inandıklarını ifade edemeyecek, kanıtlanabilir iddialarda bulunamayacak kadar küçük mü?”

“Avukat gibi konuşuyorsun.”

“Avukat olmamı isteyen kimdi?”

“Her neyse, cidden böyle sürekli bir şeyleri eleştirmesi saygısızlık.”

“Bence Averil son derece nazik bir çocuk. Kesinlikle birçok çocuğun ortaya koyduğu o dayanılmaz hırçınlıklar, kırıncı açık-sözlülük yok onda, örneğin Barbara gibi değil.”

Joan ona hak veriyordu. Barbara öfke krizine kapıldığında hiç çekinmeden, “Kötüsün, iğrençsin, korkunçsun, senden nefret ediyorum. Keşke ölseydim. Ölsem üzülürdün ama!” diye bağırıyordu.

“Ama bu onun bir anlık öfkesinin eseri, gözü dünyayı görmüyor,” diye mırıldandı Joan hemen. “Zaten hemen ardından da özür diliyor.”

“Evet, zavallı yavrucuk. Ağzından çıkanı kulağı duymuyor. Söylediklerinin gerçekte hissettikleri olmadığı kesin. Yine de Averil’in kandırılmayı kabullenemediği, gerçeği ortaya çıkarmada özel bir yeteneği olduğunu kabul etmelisin.”

Joan kızardı.

“Kandırılmak mı? Neyi kastettiğini gerçekten hiç anlamıyorum.”

“Yeter ama Joan. Tabii ki biliyorsun bunu. Onların kafalarını doldurduğumuz bütün saçmalıklar. Her şeyi bilen, her şeyin daima doğrusunu yapan, onlar adına her şeyin en iyisini düşünen insanlar olduğumuzu iddia etmemiz. Onlara karşı tamamen bizim kontrollümüzde olan zavallı, çaresiz yaratıklarımız gibi davranmamız.”

“Seni duyan olsa onlara çocuk değil de köle gibi davrandığımızı düşünür.”

“Bir anlamda köleleştirmedik mi onları? Önerine koyduğumuzu yemek, onlara sunduğumuzu giymek, söylemelerini istediğimizi söylemek, onlara öğütlediğimizi yapmak zorunda değiller mi? Onları korumamızın karşılığında ödedikleri bedel bu. Ama doğal olarak yaşadıkları her günle birlikte özgürlüğe, ebeveynlerinden kurtulmaya biraz daha yaklaşıyorlar.”

“Özgürlük,” dedi Joan burun kıvrarak. “Öyle bir şey var mı?”

“Korkarım hayır,” dedi Rodney ağır ağır isteksizce. “Çok haklısın Joan.”

Ardından da düşük omuzlarla ağır ağır odadan çıktı. Joan bir an, kafasında şimşek gibi çakan bir düşünceyle irkildi: Sanki Rodney’in yaşlanınca nasıl görüneceğini görmüştü...

Victoria İstasyonu'nun peronundaki Rodney –parlak ışıkta belirginleşen yorgun yüzündeki kırışıklarla– ona kendisine dikkat etmesini söylerken.

Ve ardından, bir dakika sonra...

Neden sanki şimdi aklına yine bu gelmişti? Bu doğru olmazdı. Rodney hiç kuşkusuz onu çok özlüyor, arıyordu. Evde hizmetçilerle yapayalnız olmak onun için korkunç olmalıydı. Kesinlikle akşam yemeğine birilerini davet etmeyi de akıl edemezdi, örneğin Hargrave Taylor gibi bir sersemi. Ne kadar donuk, tatsız bir adamdı, Rodney'in onda ne bulduğunu hiç anlayamıyordu. Ya da doğadan ve sığır yetiştirmekten başka konuşacak hiçbir şeyi olmayan sıkıcı Binbaşı Mills'i...

Tabii ki Rodney onun yokluğunu hissediyor, onu özlüyordu!

6. Bölüm

Joan hana döndü. Hintli dışarı çıktı ve, “Sahip iyi bir gezinti yaptın mı?” diye sordu.

“Evet,” dedi Joan. “Güzel bir gezintiydi.”

“Yemek birazdan hazır. Çok güzel yemek sahip.”

Joan buna sevindiğini belirtti. Ancak Hintlinin yemeğe ilişkin söyledikleri ancak bir alışkanlık olabilirdi, çünkü yemek hemen hemen hep aynıydı, tek fark şeftali ya da kayısı kompososu –konservesi– olmasıydı. İyi bir yemek olabilirdi ama tek dezavantajı sürekli aynı şeylerin servis edilmesi idi.

Akşam yemeğini yemişti, ama yatmak için daha çok erkendi. Joan yanına daha fazla okunacak bir şeyler ya da bir elişi almadığı için çok pişmandı. Hatta *Lady Catherine Dysart’ın Anıları*’nın eğlenceli kısımlarını yeniden okumaya çalıştı ama bu girişim daha baştan yanlıştı. Okuyamadı.

Yanımda yapacak *bir şeyim* olsaydı, diye düşündü Joan, herhangi bir şey. Hiç değilse bir deste oyun kâğıdı. Ya da bir oyun –tavla, satranç, dama– kendi kendine oynayabilirdi!

Çölde zihninde ne ilginç fanteziler üretmişti. Deliklerden çıkıp çıkıp giren kertenkeleler. İnsanın aklına neler gelebiliyor,

diye düşündü. Kurtulması hiç de kolay olmayan ürkütücü, rahatsız edici düşünceler... istenmeyen düşünceler...

İyi de öyleyse, onları düşünmek niyeydi? Sonuçta insan düşüncelerini kontrol edebilirdi. Yoksa edemez miydi? Yoksa bazı durumlarda düşünceler başına buyruk, kontrol edilemez mi oluyordu? Aynen deliklerden çıkıp çıkıp kaybolan kertenkeleler ya da şimşek hızıyla görünüp kaybolan yeşil yılan gibi...

Sonuçta bütün bu düşüncelerin bir kaynağı bir nedeni olmalıydı...

Paniğe kapılmış olması tuhaftı.

Bu agorafobi olmalıydı. (Evet, tabii, doğru sözcük buydu: agorafobi.) Bunu anımsaması insanın derinlemesine düşününce bir an unuttuklarını anımsayabileceğini gösteriyordu. Evet, doğru sözcük buydu. Açık alan korkusu. Böyle bir fobisi olduğunu daha önce fark etmemiş olması ilginçti. Aslında daha önce pek bir açık alan deneyimi de olmamıştı. Yaşamı evler ve bahçeler içinde geçmişti, her zaman etrafı insanlarla doluydu ve hep yapacak işleri vardı. İnsanlar... konu buydu işte. Keşke burada da konuşabileceği biri olsaydı.

Hatta Blanche'a bile razıydı...

Blanche'ın onunla birlikte yolculuk etme olasılığını düşünmenin bile onu ürkütmüş olması ne ilginçti...

Ne olurdu sanki şimdi yanında olsaydı? Her şey ne kadar farklı olabilirdi. Eski okul günlerinden bahsedebilirlerdi. Geçmişte kalmış günlerden de. Blanche ne demişti? "Sen dünyaya uyum sağlayıp yükselmişsin, bense dibe çöktüm." Ama sonra düzeltmişti bunu. "Hayır, sen olduğun yerde kalmışsın, hâlâ okulun onur duyduğu öğrencisin."

Gerçekten de o günlerden bugüne bu kadar az mı değişmişti? Düşüncesi bile hoştu bunun. Aslında bir açıdan hoş olsa da diğer açıdan hiç de o kadar hoş değildi. Bu –bu bir şekilde– duran, gelişme olmayan bir yaşam anlamına geliyordu.

Peki ya Miss Gilbey veda konuşmasında ne demişti? Miss Gilbey'in mezun olan kız öğrencilerle yaptığı veda konuşmaları önemliydi. St. Anne'de herkesin bildiği ve değer verdiği genel kabul gören alışkanlıklardan biriydi bu.

Joan'ın düşünceleri yıllar öncesine kaydı ve birden gözlelinin önünde ürkütücü bir netlikte eski okul müdiresi belirdi. Büyük, dikkat çekici burnu, tel gözlükleri, insanın adeta içini okuyan acımasız bakışlarıyla, en ufak bir yumuşaklık olmayan, dimdik göğüsleri ve görkemli yürüyüşüyle eski okul müdiresi...

Ürkütücü bir tipti Miss Gilbey, ondan korkulması da saygı duyulması da doğaldı. Yalnızca öğrenciler değildi ondan çekinen, veliler de aynı saygıyı gösteriyorlardı ona. Miss Gilbey demek St. Anne demekti. Bu tartışılmaz bir gerçektir.

Joan bir an, Miss Gilbey'in çiçeklerle süslü ve duvarları kıldır, ilim ve sosyal duyarlılığının göstergesi olan Medici resimlerinin kopyalarıyla kaplı kutsal odasına girdiği o mezuniyet gününü anımsadı.

Miss Gilbey tüm haşmetiyle masasında oturuyordu.

“İçeri gel Joan. Otur yavrum.”

Joan kendisine işaret edilen kretonla kaplı koltuğa oturdu. Miss Gilbey gözlüğünü çıkardı. Birden yüzünde alışılmadık, kişiliğiyle ters ürkütücü bir gülümseme belirdi.

“Evet Joan, okulun güvenli dünyasından yaşamın sınırsız dünyasına adım atma günün geldi. Ancak bu yenedünyaya

adım atmadan önce seninle kısa bir konuşma yapmak istiyorum. Umarım söyleyeceklerim seni bekleyen gelecekte, yaşam yolunda sana rehber olur.”

“Buyurun Miss Gilbey.”

“Burada yaşıtın iyi genç kızların bulunduğu bu mutlu çevrede yaşamın tüm zorluklarından soyutlanmış bir yaşantın vardı.”

“Evet, Miss Gilbey.”

“Burada mutlu olduğunu biliyorum.”

“Evet, Miss Gilbey.”

“Burada çok şey öğrendin. Gösterdiğin gelişim beni çok mutlu etti. En iyi öğrencilerimizden biriydin.”

Joan hafif bir şaşkınlıkla mırıldandı.

“Ah, öyle mi? Şey... bu beni çok mutlu etti Miss Gilbey.”

“Ancak önünde seni bekleyen yeni sorunlar, yeni sorumluluklarla dolu bir yaşam var...”

Konuşma böylesine sürüp gitmişti.

Joan zaman zaman aynı cümleyi yineliyordu. “Evet, Miss Gilbey.”

Hipnotize olmuş gibiydi ya da kendini öyle hissediyordu.

Miss Gilbey’in en büyük özelliği belki de ses tonuydu. Blanche Haggard onun içinde koca bir orkestra olduğunu iddia ediyordu. Konuşmaya çellonun yumuşak nağmeleriyle başlıyor, flütlerin katılımıyla övgüye, fagotun katılmasıyla yergiye geçiyor ve sesi sonunda derin ve bas bir ton alıyordu. Üstün yetenekli entelektüel kızlara mızık nağmeleriyle parlak bir kariyer önerisinde bulunuyor, daha uysal yapıdaki kızlaraysa keman tonlarıyla annelik ve ev hanımlığının sorumluluklarından söz ediyordu.

Miss Gilbey konuşmasının sonuna kadar asla pizzicato⁽¹⁾ çalmıyordu.

“Evet, şimdi sana gelirsek... Sana söyleyecek çok özel bir sözüm var. *Sakın düşünce tembeli olma*, Joan yavrum. Hiçbir şeyi olduğu gibi kabullenme, aslında bu en kolay yoldur ve belki de seni acı çekmekten korur. Yaşanacak yaşanmalıdır. Olacakların üzerini cilalayıp, kapatmak çözüm değildir. Ve sakın kendinle gereğinden fazla gurur duyma, kendinden çok fazla emin olma.”

“Hayır, yani evet Miss Gilbey.”

“Çünkü tamamen entre nous.⁽²⁾ Sende bu eğilimi görüyorum. Bu senin zayıf tarafın, öyle değil mi Joan? Yalnızca kendini değil, başkalarını da düşün yavrum. Ve sorumluluk almaya hazır ol.”

Ve sonra orkestranın doruk noktaya çıktığı anda. “Joan yaşam sürekli gelişim demektir: kendini aşmak, yüksek idealler peşinde merdivenleri basamak basamak çıkmak. Bu yolda çilelere katlanmak ve acı çekmek zorunda kalacaksın. Ama bu bütün insanlar için aynı. Hatta Hz. İsa bile tüm ölümlülerin katlanmaları gereken bu acılardan uzak kalamamıştır. O nasıl Gethsemane’de⁽³⁾ kabir azabını tanıdıysa, bunları sen de öğrenmelisin Joan. Eğer bunu yaşamıyorsan, o zaman bu doğru yoldan çok uzakta olduğun anlamına gelir. Bir gün gelir kuşku ve sıkıntı içinde kıvranırsan bu söylediklerimi anımsa Joan. Ve

(1) Yaylı sazlarda tellerin parmak çekişleriyle seslendirilmesi.

(2) Aramızda

(3) Kudüs’te Hz. İsa’nın çarmıha gerilmeden önce son gecesini geçirdiği bahçe.

sevgili yavrum, eski öğrencilerimden haber almanın beni her zaman mutlu ettiğini asla unutma –her zaman onlara yararlı öğütler vermeye, yaşam deneyimlerimi aktarmaya hazır olduğumu– Tanrı seni korusun, sevgili yavrum.”

Miss Gilbey alnına kondurduğu son bir öpücükle de onu adeta kutsamıştı. Bu öpücük insani bir yakınlıktan çok bir tür onurlandırma gibiydi.

Ve ardından da şaşkınlık içindeki Joan’a odadan çıkabileceğini söyledi.

Joan doğruca odasına döndü. Odada Blanche Haggard, Mary Grant’ın tel gözlüklerini takmış, elbisesinin altına bir yastık yerleştirmiş, çevresindeki coşkulu topluluğa adeta bir orkestra resitali vermekteydi.

“Artık,” diyordu Blanche inleyen bir org tonlamasıyla. “Okulun bu küçük, mutlu, kapalı dünyasından sizin için tehlikelerle dolu dış dünyaya, yaşama adım atıyorsunuz. Çok çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalacaksınız, sorumluluk almalı...”

Joan da coşkuyla dinleyenlere katıldı. Blanche konuşmanın en hararetli noktasına ulaştığında çığıncasına bir alkış koptu.

“Sana gelince Blanche Haggard, söyleyecek tek bir sözüm var: Disiplin! Duygularını disiplin altına al, kendini kontrol etmeye çalış. Yüreğinin sesi, içindeki sıcaklık seni tehlikeye sürükleyebilir. Yalnızca sıkı bir disiplinle bir yerlere gelebilirsin. Çok üstün niteliklere sahipsin yavrum. Bunları iyi kullan. Tabii ki hataların, eksiklerin de var, hem de çok sayıda. Ama bunlar gönlü zengin bir insan olmanın doğal sonucu ve bunlarla başa çıkabilirsin.”

“Yaşam...” Blanche’ın sesi olabilecek en tiz halini almıştı. “Sürekli gelişim, ünlü romantik şair Wordsworth’ün de dediği gibi kendimizi basamak basamak aştığımız bir süreçtir. Eski okulunuzu, Gilbey teyzenizin öğütlerini ve onun her zaman burada bir mektubunuzla size yardıma hazır olduğunu asla unutmayın.”

Blanche sözlerine ara verdi, şaşırtıcıydı ama ne alkış ne de gülme sesi duyuldu. Herkes gözü kapıda, donup kalmıştı sanki. Açık kapının eşliğinde elinde tel çerçeveli gözlüğü, tüm görke miyle Miss Gilbey duruyordu.

“Blanche, eğer sanatçı olmak gibi bir niyetin varsa sanırım sesini daha iyi kontrol edip kullanmayı öğrenebileceğin çok sayıda tiyatro okulu var. Çok yetenekli olduğun kesin. Lütfen o yastığı hemen aldığın yere bırak.”

Ve Miss Gilbey hızla oradan uzaklaştı.

“Hıh!” dedi Blanche burun kıvrarak. “İhtiyar cadı! Kadın tam bir çetin ceviz. Sözde olgun davrandı, ama aslında karşısındakini nasıl aşağılayacağını çok iyi biliyor.”

Evet, diye düşündü Joan. Miss Gilbey büyük bir insan, önemli bir kişilikti.

Joan, Averil’i St. Anne’e gönderdikten bir yıl sonra Miss Gilbey emekliye ayrılmıştı. Yeni okul müdürü onun kadar dinamik, oturaklı bir insan değildi, dolayısıyla okulun ünü de baş aşağı gitmeye başlamıştı.

Aslında Blanche haklıydı. Miss Gilbey tam bir çetin cevizdi. Ağırlığını hissettirmeyi her zaman bilmişti. Joan ona Blanche konusunda kesinlikle hak veriyordu. Blanche yaşamdaki

en büyük eksiği ve de gereksinimi disiplindi. Duyguları zengin, cömert, sevgi dolu bir insandı. Ama kendini kontrol etme konusunda çok büyük eksiği vardı. Aslında Blanche hâlâ çok cömertti, Joan'ın ona gönderdiği parayı bile kendisi için harcamamıştı. Tom Holliday'e açılıp kapanır bir yazı masası almıştı. Herhalde bu Blanche kendisi için satın almak isteyebileceği son şey olabilirdi. Blanche gerçekten sıcakkanlı, sevecen bir yaratıktı. Ama yine de bir an bile arkasına bakmadan iki çocuğunu terk etmiş, kendi canından iki küçücük yavruyu vurdumduymazlıkla yarı yolda bırakmıştı.

Bu da Joan'a bazı insanlarda annelik duygusunun olmadığını gösteriyordu. Halbuki Joan her zaman bir anne için çocuklarının her şeyden önce gelmesi gerektiğini düşünüyordu. Bu konuda Rodney ile de hemfikirdiler. Rodney kesinlikle bencil bir insan değildi, hatta bir şey ona doğru açıklandığında fazlasıyla özverili olduğu bile söylenebilirdi. Örneğin ona güzel, güneş alan yatak odalarının çocuklar için ideal bir oyun odası olabileceğini açıkladığında gönüllü olarak avluya bakan, küçük arka odaya taşınmayı kabul etmişti. Önemli olan çocukların mutluluğuydu.

Ebeveyn olarak o ve Rodney her zaman çok özenli ve ölçülü olmuşlardı. Sonuçta gurur duyabilecekleri çocuklara sahip olmuşlardı –özellikle de çocuklar küçükken– çok şirin, terbiyeli çocuklardı. Örneğin Sherston'un iki oğlundan çok daha iyi eğitilmiş oldukları kesindi. Bayan Sherston çocuklarının ortalıkta nasıl dolaştıklarını pek umursamıyordu. Anne olarak ağırlığını koyamıyordu. En tuhaf oyunlarda onlarla birlikte yer alıyor; Kızılderili kılığına girip yerlerde sürünüyor, vahşi çılgınlıklar, naralar

atıyordu. Hatta bir defasında bir sirki canlandırmak istediklerinde görülebilecek en gerçekçi denizaslana rolünü oynamıştı.

Joan bunun Leslie Sherston'un doğru dürüst bir eğitim almadığı için yeterince olgunlaşmamış olmasından kaynaklandığı kanısındaydı.

Yine de katlanması zor ve çok üzücü bir yaşamı olmuştu zavallı kadının.

Joan birden hiç beklemediği bir anda Somerset'te Binbaşı Sherston ile karşılaştığı günü anımsadı.

Oraya bir arkadaş ziyaretine gitmişti ve Sherston'ların orada yaşadıkları konusunda hiçbir fikri yoktu. Birden Binbaşı Sherston'u karşısında gördü. Her zamanki gibi adam ondan aksi beklenmeyecek şekilde köydeki meyhaneden çıkmıştı.

Joan, Bay Sherston'u serbest bırakıldıktan sonra hiç görmemişti. Bir zamanların şen şakrak, kendinden emin janti banka müdüründeki değişimi görmek onun için gerçek anlamda bir şok oldu. Adam tanınmayacak durumdaydı.

Bir dönemin büyük ve girişken adamlarının başarısız olduklarında gözlerinde beliren o boş, tuhaf, sönük ifade... Düşmüş omuzlar, bol ceket, sarkık yanaklar, gözlerdeki o kararsız, ürkek bakış.

Yeryüzünde böyle bir adama güvenebilecek tek bir kişinin bile olabileceği düşünülemezdi.

Sherston başlangıçta ürktüyse de birden Joan'ı karşısında görünce yapmacık da olsa geçmişteki neşeli havasını andıran bir tavırla selamladı. "Bu ne hoş bir tesadüf Bayan Scudamore. Dünya çok küçük derlerdi de inanmazdım. Sizi Skipton Haynes'e getiren nedir?"

Sherston karşısında durmuş, omuzlarını elinden geldiğince dikleştirmiş, geçmişte olduğu kadar şen ve kendinden emin bir havada konuşmaya çaba harcıyordu. Aslında bu görüntüsüyle çok daha acınacak bir haldeydi. Joan istemeyerek de olsa ona acıdı.

Böylesine aşagılanmış olarak bu dünyada yaşamak ne korkunçtu! Sürekli geçmişte tanıdığın ama bu kez karşılaştığında seni tanımamış gibi davranabilecek biriyle karşılaşma korkusu içinde yaşamak...

Tabii ki Joan öyle bir insan değildi. Ona karşı kaba davranmak gibi bir niyeti yoktu; nazik ve sevecen olmaya hazırdı.

Sherston, “Benimle gelip, karımı da görmelisiniz. Sizi gördüğü için çok mutlu olacaktır. Birlikte çay içelim. Lütfen gelin, bizi kırmayın, sayın bayan. Israr ediyorum.”

Adamın eski davranış biçimini taklide çalışması karşısında sahnelenen bu parodi Joan’ı öylesine derinden etkilemişti ki ister istemez adamın peşine takılıp dar yol boyunca yürümeye başladı. Sherston eve gidene dek aynı şekilde konuşmayı sürdürdü.

Adam ona küçük evlerini –aslında o kadar da küçük sayılmazdı– göstermek istiyordu. Ve güzel bahçelerini ve de tarlalarını. Burada pazarda satmak üzere ürün yetiştirmek zor işti. En iyi yetiştirdikleri anemon ve elmaydı.

Adam yine konuşmaya ara vermeden boya gerektiren, yıkık dökük bir bahçe kapısını iterek açtı. Dar, ot bürümüş bir bahçe yolunda ilerlediler. O sırada Leslie’yi gördüler. Mavi anemon çiçeği tarhına eğilmiş, çalışıyordu.

Sherston, “Bak kimi getirdim,” diye seslendi. Yüzüne dökülen saçlarını eliyle geriye iten Leslie hemen doğruldu, bunun çok hoş bir sürpriz olduğunu söyledi ve yanlarına geldi.

Leslie’nin çok daha yaşlı, bitkin ve hasta görüldüğü Joan’ın ilk anda dikkatini çekmişti. Yorgunluk, ruhsal çöküntü ve çektiği acılar yüzündeki çizgileri çok daha derinleştirmiş, kırışıkları artırmıştı. Bunun dışında o yine eski Leslie’ydi; neşeli, derbeder ve şaşılacak kadar enerjik.

Onlar orada durmuş konuşurken iki oğulları okuldan eve döndüler. Neşe içinde, bağıra çağıra bahçe yolunda koşup, ilk iş olarak annelerinin boynuna atladılar. Başlarını annelerinin göğsüne gömüp, “Anne, anne, anne” diye bağıştılar.

Leslie birkaç dakika kadar tepki vermeden bu coşkunun tadını çıkardı. Daha sonra birden kararlılıkla, “Haydi, bu kadar yeter artık, sessiz olun,” dedi. “Misafirimiz var.”

Göz açıp kapayana dek o coşkulu yaramazlar meleğe dö-nüştüler, büyük bir nezaketle Bayan Scudamore’un elini sıktılar ve yumuşak, kısık bir ses tonuyla selamladılar.

Bu sahne Joan’a her nedense köpek terbiyecisi olan kuzi-nini anımsatmıştı. Onun bir tek sözüyle de köpekler oturuyor, ya da başka bir sözüyle çılgıncasına yerlerinden fırlayıp, ufka doğru koşuyorlardı. Leslie’nin de çocuklarını aynı şekilde terbi-ye etmiş olduğunu düşündü.

Hemen ardından hep birlikte eve yöneldiler. Leslie hemen çay hazırlığına girişti. Oğlanlar da ona yardımcı oluyorlardı. Kısa bir süre sonra neşe içinde tepsiyi getirdiler. Tepsinin üze-rinde bir somon ekmek, tereyağı, ev yapımı reçel ve kalın por-selen fincanlar vardı.

Ancak Joan'ı asıl şaşırtan Sherston'daki değişimdi. O tedirgin, sinsi, üzücü yapay ifade tamamen kaybolmuştu. Birden evin beyi ve konuk ağırlayan ev sahibi kişiliğine bürünmüştü – hem de çok iyi, kusursuz bir ev sahibi. Yapay tavırları kaybolmuştu. O gerek kendisiyle gerekse ailesiyle mutlu, dünyayla barışık bir insandı artık. Sanki bu dört duvar arasında dış dünyanın yargıları onun için tüm önemini yitirmişti. Oğlanlar marangozlukla ilgili bir ev ödevinde yardımcı olması için onu sıkıştırıyorlardı. Leslie ona bahçe çitini onarmaya söz verdiğini anımsatarak, anemonları hemen ertesi gün mü yoksa perşembe sabahı mı kesip demetlemesini istediğini sordu.

Joan, Sherston'un o zamana dek hiç bu kadar hoşuna gitmemiş olduğunu düşündü. Belki de ilk kez Leslie'nin ona bu denli bağlı olmasına bir anlam verebiliyordu. Bunun dışında da bir zamanlar oldukça yakışıklı bir erkek olduğu da kesindi.

Ne var ki bir ya da iki dakika sonra yeni bir şokla sarsıldı.

Peter avaz avaz bağıırıyordu. "Haydi baba, bize o gardiyanla mürdümerikli pastanın komik öyküsünü anlatsana."

Babası oğlanı ters anlamsız bakışlarla süzdüyse de çocuk ısrarı sürdürdü. "Haydi baba, biliyorsun ya, hani şu sen hapisteyken yaşadığınız şeyi. Bir gardiyanın dediğine diğeri nasıl cevap vermişti?"

Sherston bir an tereddüt etti. Herhalde bu konunun açılması onu tedirgin etmişti, utanmış görünüyordu. Ama Leslie araya girerek ortamı yatıştırdı ve sakın bir tonda, "Haydi anlat Charles," dedi. "Bu gerçekten çok komik bir öykü. Bayan Scudamore hiç kuşkusuz duymak isteyecektir."

Ve Sherston anlatmaya başladı. Öykü oldukça komikti ama kesinlikle çocukların olduğunu düşündükleri kadar değil. Çocuklar neşe içinde yerlerde debelendiler, kahkahadan neredeyse solukları kesildi. Joan nazıkçe güldü, ama gerçekte ürkmüş, hatta şok olmuştu. Daha sonra Leslie ile birlikte yukarı kata çıkarken, kısık bir sesle gizlice mırıldandı.

“Çocukların bunu *bildiğini* sanmıyordum.”

Bunu duymak Leslie’yi etkilememiş gibiydi. Joan, bu ne kadar duygusuz bir kadın, diye düşündü.

“Günün birinde nasıl olsa öğreneceklerdi,” dedi Leslie. “Bu yüzden en iyisi onlara gerçeği en başından söylemekti.”

Joan da bunun en kolay çözüm yolu olduğunu biliyordu, ama çocuklar için doğrusu bu muydu, işte bundan kesinlikle emin değildi. Leslie’ye çocukların bunu anlamak için çok küçük olduklarını, bunun onların kafasındaki hassas idealizm kavramına ters düşebileceğini ve belki de ebeveynine olan güven ve bağlılığı gölgeleyebileceğini söyledi.

Leslie çocuklarının hassas ya da ideallerle yetiştirilen bireyler olduğunu düşünmüyordu. Bir gerçek tüm çıplaklığıyla ortadayken, onlara bunun anlatılmamış olmasının onları çok daha fazla üzeceğini ve onlar açısından çok daha kötü olacağını düşündüğünü söyledi.

Söylemek istediğini tam olarak ifade edemediğini belirten biçimsiz bir el hareketinin ardından ekledi. “Gizlemek, sır saklamak. Bu yalnızca her şeyi çok daha kötü yapar. Bana babalarının neden gittiğini sorduklarında en doğrusunun onlara gerçeği söylemek olduğunu düşündüm. Onlara babalarının

bankadan para çaldığını ve bunun sonucunda hapse girdiğini söyledim. Sonuçta hırsızlığın ne demek olduğunu biliyorlardı. Peter birçok kez bizden habersiz marmelat aldığı için ceza olarak erken yatmaya gönderilmişti. Onlara büyüklerin kendilerine ait olmayan bir şeyi aldıklarında hapse gönderildiklerini anlattım. Bunda anlaşılmayacak bir şey yok.”

“Yine de bir çocuğun babasını *yücelteceğine* onu *aşağılaması...*”

“Oh hayır, onu kesinlikle aşağılamıyorlar.” Leslie yine aynı umursamaz tavır içindeydi. “Tam aksine onun adına üzülenler bile, ayrıca onun hapishane maceralarını dinlemekten de hoşlanıyorlar.”

Joan kararlılıkla, “Bence bu yine de iyi bir şey *değil*,” dedi.

“Öyle mi dersiniz?” Leslie bir an düşündü. “Belki de haklısınız, olmayabilir. Ama Charles açısından iyi olduğu kesin. Eve döndüğünde perişandı, utançtan yüzümüze bakamıyordu. Aynen süt dökmüş bir kedi, hatta dayak yemiş bir köpek gibiydi. Buna dayanamazdım. En doğrusunun tamamen doğal davranmak olduğunu düşündüm. Yaşamınızdan üç yılı hiç yaşamamış gibi silip atamazsınız. En iyisi bunu olduğu gibi, sıradan bir olay gibi kabullenmek.”

Joan, işte yine tipik Leslie Sherston, diye düşündü. Her şeyi hafife alan, hiçbir şey üzerinde fazla düşünmeyen, gevşek, incelikten yoksun, duyarsız. Daima en kolay yolu seçen.

Yine de onun çok sadık bir eş olduğunu takdir etmek gerekiyordu. Bunu ona da söyledi.

“Biliyor musun Leslie, senin eşine bağlılığını ve çocuklarını yetiştirmek için böylesine bir özveriyle çalışmanı çok takdir edi-

yorum, yani eşin... şey yani o burada yokken... Rodney ile bunu birçok kez konuştuk.”

Kadının ne ilginç bir gülümsemesi vardı. Joan o ana dek bunu fark etmemişti. Kim bilir belki de övgüleriyle onu utan-dırmıştı. Leslie'nin sesindeki gerilim hissediliyordu. “Rodney... nasıl?”

“İşten burnunu kaşıyacak zamanı yok zavallının. Sürekli ona arada sırada bir gün izin yapması gerektiğini söylüyorum ama yapmıyor işte.”

“Bu hiç kolay değil. Sanırım onun işi de –benimki gibi– tüm zamanını dolduruyor. Neredeyse hiç boş zaman kalmıyor.”

“Evet. Korkarım bu doğru, ayrıca Rodney de çok vicdanlı bir insan.”

Leslie, “Tamzamanlı iş,” dedi. Yavaşça pencereye doğru yürüdü, pencerenin önünde durarak dışarı bakmaya başladı.

Leslie'nin görüntüsündeki bir şey Joan'ı fazlasıyla rahatsız etti. Gerçi Leslie her zaman bedenine oturmayan, bol şeyler giyiyordu ama yine de...

“Leslie!” diye bağırdı birden farkında bile olmadan. “Yoksa sen?...”

Leslie döndü, bakışları karşılaştı ve Leslie soruyu başını ağır ağır sallayarak onayladı.

“Evet, ağustosta.”

“Oh Tanrım!” Joan ciddi şekilde endişelenmişti.

Ancak o anda hiç beklenmedik ve duygulu bir şekilde Leslie konuşmaya başladı.

“Bu Charles için çok önemliydi. Çok çok önemli! Anlıyorsun, değil mi? Bu çocuk için daha şimdiden ne kadar sevindi-

ğini anlatamam. Onun açısından bu çocuk bir şekilde onun toplum dışına itilmemiş biri olduğunun, her şeyin eskisi gibi devam ettiğinin sembolü. Hatta bunu öğrendiğinden beri içmeyi bile bıraktı.”

Leslie öylesine bir inançla ve öylesine tutkulu konuşuyordu ki Joan bu son cümlemin anlamını ancak çok sonra kavrayabildi.

“Tabii ki hiç kimse sen ve kocan için en iyisinin ne olduğunu sizin kadar bilemez. Ama bence şu anda, böyle bir durumda bir çocuk daha yapmak pek de akıllıca değil.”

“Finansal açıdan mı?” Leslie güldü. “Hallediyoruz. Bir şekilde hepimizin karnı doyuyor, zaten yediklerimizi kendimiz yetiştiriyoruz.”

“Şey... pek sağlıklı görünmüyorsun da.”

“Sağlıklı mı? Sağlıklıyım hem de çok sağlıklı. Her ne beni öldürecekse, işi hiç de kolay olmayacak. Bunu şimdiden peşinen söyleyebilirim.”

Joan hafifçe ürperdi –acaba o sırada– hastalığı ve çekeceği büyük acılar Leslie’nin içine doğmuş olabilir miydi?

Yeniden aşağı indiler. Sherston, Bayan Scudamore’u köşeye kadar geçirmek ve ona tarlaların arasından geçen kestirme yolu göstermek için ayağa kalktı. Bahçe kapısına ulaşmadan önce Joan son bir kez arkasını dönüp baktı. Leslie ve oğullarının vahşi çılgınlık atarak neşe içinde yerlerde yuvarlandıklarını gördü. Joan hafif bir tiksintiyle, Leslie karnındaki bebekle aynı bir hayvan gibi davranıyor, diye düşündü ve sonra yeniden tüm dikkatini Sherston’a yöneltti.

Charles Sherston ona kısaca dünyada karısı gibi bir kadın olmadığını ve asla da olamayacağını söylemeye çalışıyordu.

“Onun benim için ne ifade ettiğini tahmin edemezsiniz Bayan Scudamore. Bilemezsiniz. Kimse bilemez. Her şeyim o benim. Aslında ben Leslie’yi hak etmiyorum. Biliyorum...”

Joan üzülerək onun gözlerinin yaşla dolduğunu gördü. Sherston çok kolay duygusallaşan, kolay ağlayan bir adamdı.

“Her zaman iyimser, her zaman aynı –her zaman neşeli– ne olursa olsun her şey ilginç ve eğlenceli onun için. Asla sitem etmiyor. Asla suçlamıyor. Tek bir sözcük bile duymadım ağzından. Ama onu asla pişman etmeyeceğim. Yemin ederim, her şeyin yeniden iyi olması için elimden geleni yapacağım.”

Joan bu değer vermeyi kanıtlamanın birinci koşulunun Anchor ve Bell Meyhanesi’nden uzak durmak olduğunu düşündü. Bunu ona neredeyse söyleyecekti.

Ama kendini kontrol ederek, “Elbette, elbette,” dedi. “Söyledikleriniz kesinlikle doğru. Çok haklısınız. Sizinle ve ailenizle yeniden görüştüğüm için çok mutluyum.”

Ve Sherston’un elini sıkıp, vedalaştıktan sonra tarlalar arasından geçen yolda ilerlemeye başladı. Şehirden geçerken arkasına baktığında Binbaşı Sherston’u yine meyhanenin önünde gördü. Adam meyhanenin açılışına ne kadar kaldığını anlamak ister gibi saatine bakıyordu.

Eve geri döndüğünde Rodney’e gördüklerinin tamamının çok üzücü olduğunu söyledi.

Rodney bilinçli olarak onu anlamazlıktan gelerek cevap verdi.

“Onların bir arada çok mutlu bir tablo çizdiklerini düşünmüştüm.”

“Evet, bir anlamda öyle.”

Rodney, Leslie'nin içinde bulunduğu kötü durumda yapılabilecek en iyi şeyi yaptığı kanısındaydı.

“Bence Leslie bu konuda çok yürekli davrandı. Düşünsene bir çocuk daha yapmaya bile cesaret ediyor.”

Ve Rodney bunu söyledikten sonra ayağa kalkarak pence-renin kenarına gitti. Orada durdu ve dışarı baktı.

Bir süre sonra Rodney, “Ne zaman?” diye sordu.

“Ağustosta. Bence akılsızlık ediyor.”

“Öyle mi dersin?”

“Düşünsene hayatım. Zaten zar zor geçiniyorlar. Yeni bir bebek her şeyi daha da zorlaştıracak.”

Rodney ağır ağır, “Leslie'nin omuzları sağlam,” dedi.

“İyi de biraz daha yük binecek olursa yakında çökecek. Pek sağlıklı görünmüyor.”

“Buradan taşındıklarında hasta görünüyordu.”

“Şimdi üstüne bir de çok yaşlı görünüyor. Bunu yapmasının Charles Sherston için önemli olduğunu söylemesinin ne anlamı olabilir ki?”

“Öyle mi dedi?”

“Evet, Bu çocuğun onun için çok önemli olduğunu, onu de-ğiştirdiğini söyledi.”

Rodney düşünceli düşünceli, “Sanırım bu doğru,” dedi. “Haklı. Sherston başkalarının onlar hakkında ne düşündüklerine fazlasıyla önem veren insanlardan, hatta diyebilirim ki yaşamı buna bağlı. Yargıç onunla ilgili kararını açıkladığında iğne batmış bir balon gibi söndü. Bu son derece itici ama aynı zamanda merhamet uyandıran bir durumdu. Bence Sherston'un

daima tek bir umudu oldu: Bir şekilde kendine saygısını yeniden kazanmak. Bu tamzamanlı bir iş...”

“Yine de bence yeni bir çocuk...”

Rodney sözünü yarıda kesti. Pencereden geriye döndüğünde yüzü öfkeden bembeyaz kesilmişti. Joan ürktü.

“Sonuçta o onun karısı, öyle değil mi? Önünde iki yol vardı: ondan ayrılıp, çocukları da yanına almak ya da beklemek ve onun için iyi bir eş *olmak*. O ikinci yolu seçti ve bunu yaptı da. Leslie hiçbir şeyi yarım bırakmayan bir insan.”

Joan onun neden böylesine hiddetlendiğini sordu. Bunun için hiçbir neden görmüyordu.

Rodney, “Elbette yok,” dedi. “Artık bir şey yapmadan önce sonuçları düşünülen, daima mantıklı davranılan, asla risk alınmayan, sakıngan bir dünyada yaşamaktan bıktım, yoruldum.”

Joan onun müvekkilleriyle de böyle konuşmadığını umduğunu belirtti. Rodney gülümsedi ve mırıldandı. “Hiç korkma, onlara daima mahkemeye düşmeden uyuşmalarını öneriyorum.”

7. Bölüm

Aslında o gece düşünde Miss Gilbey'i görmesi doğaldı. Miss Gilbey başındaki geniş şapkasıyla çölde hemen yanında ilerliyor ve otoriter bir sesle, "Kertenkelelere çok daha fazla dikkat etmelisin Joan. Doğa tarihi konusunda zaten her zaman biraz zayıftın," diyordu.

Joan'ın cevabı hep aynıydı.

"Peki, Miss Gilbey."

Ama Miss Gilbey bu kadarla bırakmıyordu elbette.

"Ne demek istediğimi anlamıyormuş gibi davranmamalısın Joan. Ne kastettiğimi çok iyi biliyorsun. Disiplin tatlım."

Joan uyandı ve bir an kendini St. Anne'de gibi hissetti. Gerçekten de hanın odası yatakhaneye benziyordu. Çıplaklık, demir karyola ve hijyenik beyaz badanalı duvarlar...

Tanrım, diye düşündü Joan. Bugün nasıl geçecek?

Miss Gilbey düşünde ne demişti? Disiplin!

Evet, bunun bir anlamı olmalıydı. Daha dün durup dururken moralini nasıl da bozmuş, kendini ne kötü bir duruma düşürmüştü. Düşüncelerini disiplin altına almalı, kendini daha sis-

tematik düşünmeye koşullamalıydı, özellikle de agorafobiden kurtulmak için tüm gerekenleri yapmalıydı.

Kendini o an handa iyi hissediyordu. Belki de gün boyu orada kalması daha doğru olacaktı?

Ancak bunun düşüncesiyle bile kalbinin sıkıştığını hissetti. Koskoca bir günü bu izbe, kasvetli, parafin, kuyrukyağı ve sinek ilacı kokan yerde geçirmek... Üstelik ne okuyacak ne de yapabilecek bir şey vardı.

Acaba hapishanedeki mahkûmlar günlerini nasıl geçiriyorlardı? Onlar böyle yaşamaya alışmış olmalıydı, üstelik çevrelerinde başka mahkûmlar ve mektuplaşma olanakları da vardı. Zaten olmasa herhalde akıllarını kaçırabilirdi.

Ama burada mutlak bir yalnızlık vardı... bir tür hücre cezası... insanı çıldırtan bir şey.

Yapayalnız... günlerce... haftalarca.

Neden sanki ona *haftalardır* buradaymış gibi geliyordu? Üstelik daha yalnızca iki gün olmuştu. Ne diyordu Ömer Hayyam... Geçmiş olan dünden hiç yâd etme..." Ya da öyle bir şey. Neden sanki sözcükleri tam olarak anımsayamıyordu?

Hayır, hayır, yine başlamamalıydı. Şiirleri anımsamaya ve okumaya çalışmanın hiçbir yararı olmamıştı... kesinlikle hayır, tam aksine! Gerçek olan şu ki şiirlerde onu daha da tedirgin eden bir şey vardı. Bir dokunaklılık, ruhuna işleyen bir şey...

Yine neden bahsediyordu? Hiç kuşkusuz duyarlılık insan-daki iyi niteliklerden biriydi. Üstelik kendisi her zaman duyarlı bir insan olmuştu...

"Her zaman bir balık kadar soğuktun..."

Neden sanki yine Blanche'ın sesi bölmüştü düşüncelerini? Üstelik de bu çok gereksiz ve bayağı bir ifadeydi: tam da

Blanche'a yakışan bir ifade! Tutkularının esiri olup darmadağın olmayı göze almış düşkün birinden farklı bir tavır beklenemedi elbette. Bayağı olması Blanche'ın suçu değildi, onun doğasında vardı bu. Genç bir kızken güzelliği, çekiciliği ve aldığı eğitim bunu bir ölçüde gizliyor, bu belki o kadar da dikkat çekmiyordu ama bayağılık her zaman onun içinde bir yerlerde vardı.

Balık kadar soğuk! Anlamsız! Saçma!

Aslında Blanche'ın kendisi balık gibi biraz soğukkanlı olsaydı çok daha iyi olabilirdi.

Ne kadar acınası bir yaşamı olmuştu zavallının.

Kesinlikle acınası, berbat bir yaşam!

Ne demişti? "İnsan kendi günahlarını düşününce..."

Zavallı Blanche! Bunu yapmanın Joan'ın pek fazla zamanını almayacağını o bile kabul etmişti. Kendisiyle Joan arasındaki farkın bilincindeydi. Joan'ın kişiliğindeki üstün, iyi nitelikleri ve kendisine bahşedilenleri düşünmekten kısa sürede yorulup, sıkılacağını farkındaydı. (Belki de doğrudu bu, insan kendisine bahşedilenleri doğal karşılıyor, yeterince düşünmüyor, şükretmiyordu.) Peki Blanche sonunda ne demişti? İlginç bir şeydi bu...

Ah, evet. Günlerce kendinden başka düşünecek hiçbir şeyin olmasa acaba kendinle ilgili ne gibi gerçekleri keşfederdin...

Bu ilginç bir fikirdi.

Gerçekten de ilginç bir fikir!

Ama Blanche kendisinin böyle bir şeyi asla göze almayacağını da söylemişti...

Sanki bunu yapmaktan *korkarmış* gibi...

Joan, acaba insan gerçekten de düşünerek kendisiyle ilgili bilmediği yeni bir şeyler keşfedebilir mi? diye geçirdi içinden.

Tabii aslında ben kendimi düşünmeye hiç alışık değilim...
Hiçbir zaman kendini düşünen, bencil bir kadın olmadım.
...Acaba, diye düşündü Joan, başkaları beni nasıl görüyor?
...fiziksel olarak değil, kişisel anlamda.

İnsanların bazı durumlarda ona karşı verdikleri tepkileri
anımsamaya çalıştı...

Örneğin Barbara.

“Tabii anne, hizmetçilerin, her zaman kusursuzdur. *Sen* daima en iyisini seçersin.”

Bu bir şekilde çocukların iyi bir ev hanımı olduğunu ve evin iyi yönetilmesini sağladığının farkında olduklarını ve onu takdir ettiklerini gösteriyordu. Bu doğrudu da, evini iyi ve sorsuz yönetiyordu. Hizmetçileri onu seviyor, sayıyordu ya da en azından öyleymiş gibi davranıyor, isteklerini de kusursuz bir şekilde yerine getiriyorlardı. Gerçi başı ağrıdığına ya da kendini iyi hissetmediğinde ona karşı pek o kadar sevecen davranmıyorlardı ama o da onlara asla yaklaşma fırsatı tanımamıştı.

Hiç beklenmedik bir anda işten ayrılan o mükemmel aşçı da tam giderayak aynı şeyi ifade etmişti.

“Takdir edilmediğim bir yerde sonsuza dek çalışmam Saçma!”

“Bir şey yanlış olduğunda daima yüzüme vurulup, doğru olduğundaysa asla bir tek övgü sözcüğü bile duymamak. Bu çok moral bozucu madam!”

Bunun üzerine Joan soğuk, umursamaz bir tavırla, “Şunu anlamalısın, eğer ben bir şey söylemiyorsam bu her şeyin yolunda gittiği anlamına gelir,” dedi.

“Bu doğru madam, gerçek olabilir, ama siz de kabul etmelisiniz ki bu durum insanın cesaretini kırıyor. Ne de olsa ben

bir insanım, sırf siz istediniz diye çok zor olmasına rağmen o İspanyol yahnisini hazırlamak için kendimi parladım. Ben yapmış olmak için bir şeyi yapan insanlardan değilim.”

“Ama yahni kusursuzdu.”

“Evet madam. Zaten tamamı yenip, hiçbir yorum gelmediğinde bunu anlamıştım.”

Joan daha fazla sabredermedi.

“Aptallık ettiğinizin farkında değil misiniz? Sonuçta bu evde aşçılık yapmak için çok iyi bir ücretle işe...”

“Ücretin çok iyi olduğu doğru madam.”

“Bu da sizin çok iyi bir aşçı olduğunuzu göstermeye yeterli, değil mi? Eğer bir şeyden memnun olmasam bunu belirtirdim.”

“Bunu zaten yapıyorsunuz madam.”

“Sanırım bundan hoşlanmıyor, içerliyorsunuz?”

“Konu bu değil ki madam, neyse bunu daha fazla konuşmanın anlamı yok, ay sonunda işten ayrılmak istiyorum.”

Hizmetçiler, diye düşündü Joan. Tatminsiz yaratıklar, insanın başını ağrıtmaktan başka bir şey yapmıyorlar. Ama yine de hepsi adeta Rodney’e tapıyorlardı. Tabii bunun asıl nedeni onun erkek olmasıydı. Hiçbir zaman onun için bir şey yapmak onlara ağır gelmiyordu. Ya Rodney’in onlar hakkında bildikleri akıl alır gibi değildi.

Bir defasında hiç umulmadık bir anda, “Edna’nın üzerine pek gitme,” demişti. “Erkek arkadaşı onu bir başkası için terk etmiş, bu da onu çileden çıkarmış, akli tamamen bunda. Sürekli bir şeyleri düşürüyor, tabağa iki defa sebze koyuyor, her şeyi unutuyor.”

“Bunu nereden biliyorsun Rodney?”

“Bu sabah kendisi anlattı.”

“Bunu *seninle* konuşmuş olması ilginç!”

“Aslına bakarsan ona neyi olduğunu soran bendim. Gözle-
rinden ağlamış olduğu anlaşıyordu.”

Joan içinden, Rodney ne kadar sevecen, iyi yürekli bir in-
san, diye düşündü.

Bir defasında ona, “Aslında senin avukat olarak insanların
dertlerinden, sorunlarından ve tartışmalarından bıkmış olman
gerekirdi,” demişti.

Rodney, “Evet, öyle olması gerektiği düşünülebilir,” demişti.
“Ama bu bir şekilde doğru değil işte. Taşralı bir avukat olarak
insan ilişkilerindeki bilinmeyen, karanlık yönleri başka meslek
sahiplerinden çok daha fazla öğrenebiliyorsun, tabii doktorlar
dışında. Bunun sonucunda da insanlara karşı çok daha fazla ya-
kınlık duyuyor, onlara çok daha fazla acıyorsun. İnsan dediğin
aslında öylesine kırılgan, kuşkuya, ihtirasa, hırsa, açgözlülüğe,
korkutulmaya öylesine yatkın ki, ama bazen de hiç umulmadık
kadar alçakgönüllü ve cesur olabiliyor. Kim bilir, belki birinin
sevgisini, merhametini kazanmak için verdiği tek ödün de bu
yakınlık.”

O anda ona sormak isterdi, “Ödün mü? Bununla ne kaste-
diyorsun?”

Ama her nedense dilinin ucuna kadar gelmesine rağmen
sormadı. Böylesi daha doğru, diye düşünüyordu. Doğrusu bu.

Yine de Rodney’de çok çabuk uyanan acıma duygusu onu
zaman zaman çok rahatsız ediyordu.

Örneğin ihtiyar Hoddesdon’un ipotek davasında olduğu
gibi...

Bunu Rodney'in kendisinden değil, Hoddesdon'un yeğeninin geveze karısından duyduğunda eve oldukça perişan ve sinirli döndü.

Rodney'in Hoddesdon'a kendi birikimlerinden para vermiş olduğu doğru olabilir miydi?

Rodney'e bunu sorduğunda öfkeleni, yüzü kızardı ve hidetle, "Bunu da kim söyledi?" diye sordu.

Joan gerçeği anlattı. "Neden sanki herkes gibi kredi almadı ki?"

"Teminatı yeterli olmadığı için. Bugünlerde tarım arazisi karşılığında kredi bulmak o kadar kolay değil."

"Öyleyse *sen* neden borç verdin?"

"Her şey yoluna girecek Joan. Hoddesdon iyi bir çiftçi. Sorunu sermayesinin olmaması, iki kötü hasat mevsimi geçirince daha fazla dayanamadı."

"Bu hiçbir şeyi değiştirmiyor Rodney, durumu kötü ve paraya ihtiyacı var. Hiç akıllıca bir yatırım yapmadığın kanısındayım."

Ve Rodney bir anda hiç umulmadık şekilde kontrolünü yitirdi, parladı.

"Ülkedeki çiftçilerin ne kadar kötü durumda olduklarının farkında mısın sen? Hükümetin kötü politikaları sonucunda tarıma ilişkin sorunların ne boyuta geldiğinin?" Sonra uzun uzun İngiltere'nin tarımsal üretime ilişkin sorunlarını sayıp döktü ve sözlerini Hoddesdon'un yaşadığı özel sorunlara değinerek bitirdi.

"Bu herkesin başına gelebilir. Bunun onun akıllı ya da çalışkan olup olmamasıyla hiçbir ilgisi yok. Onun yerinde olup ben de aynı şeyleri yaşayabilirdim. Sermayesi az, ayrıca şans-

sızlık da bunun üzerine eklenince... Böyle söylediğim için beni bağışla Joan ama bu seni hiç ilgilendirmiyor. Ben çocukların eğitimi ya da ev işlerine nasıl karışmıyorsam sen de benim işlerime karışmamalısın. Burası senin alanın. Orası da benim.”

Kırılmıştı hem de çok kırılmıştı. Rodney'in onunla bu tarz konuşmasına alışık değildi. Neredeyse kavga edeceklerdi.

Hem de niçin? O sevimsiz, sıkıcı ihtiyar Hoddesdon için. Konu bu aptal adam olunca Rodney'le hiç konuşulmuyordu. Rodney pazar günleri öğleden sonra genellikle onun çiftliğine gidiyor, onunla tarlalarda dolaşıyordu. Geri döndüğündeyse uzun uzun ekinlerden, hayvanların hastalıklarından ve bu gibi diğer birçok saçma sapan konudan bahsediyordu.

Hatta misafirleri bile bunları dinlemek zorunda kalabiliyorlardı.

Joan yine Rodney'le Bayan Sherston'un bir bahçe partisi sırasında bahçedeki banklardan birinde oturduklarını ve Rodney'in uzun uzun bunları anlattığını anımsıyordu. Rodney konuşuyor da konuşuyordu. Hatta Joan onların ne konuştuklarını merak etmiş, yanlarına gitmişti. Çünkü Rodney heyecan içinde konuşuyor, Leslie de sözde büyük bir ilgiyle dinliyordu.

Konu süt ineklerinin verimi, ülkede onların soylarının geliştirilmesinin gerekliliği idi.

Bu konunun Leslie'yi ilgilendiriyor olması olanaksızdı. Bu gibi konularda hiçbir fikri yoktu. Yine de büyük bir dikkatle dinliyor görünüyor ve gözlerini Rodney'in coşkulu, hevesli yüzünden ayıramıyordu.

Joan kocasına doğru eğilerek yavaşça, “Rodney, zavallı Bayan Sherston'u bu gibi konularla daha fazla sıkmasan,” diye fısıldadı. (O sırada Sherston'lar Crayminster'e yeni gelmişlerdi ve onları pek tanımıyorlardı.)

Rodney'in yüzündeki ışık bir anda kayboldu ve Leslie'ye dönerek mahcup bir ifadeyle, "Sizi sıktıysam çok özür dilerim," dedi.

Leslie Sherston birden telaşla atıldı. "Hayır, hayır, yanıyorsunuz Bayan Scudamore. Bay Scudamore'un anlattıkları benim için çok ilginç."

Leslie'nin gözünde beliren pırıltıyı fark eden Joan kendi kendine, bence bu dakikası dakikasına uymayan havai bir kaddın, diye düşündü.

O anda Myrna Randolph soluk soluğa yanlarına geldi ve Rodney'e seslendi.

"Rodney, hayatım, gelip teniste *benimle* eş olur musun? Herkes seni bekliyor."

Sonrasında da onun gibi alımlı ve çekici bir kızıdan beklenecek şekilde sevimli ve ısrarcı bir şekilde iki elini uzattı, Rodney'i ayağa kaldırdı ve yüzüne tatlı tatlı gülerek onu tenis kortuna doğru çekti. Rodney'in gerçekte bunu isteyip istemediği umurunda bile değildi.

Myrna kendinden emin bir şekilde Rodney'in yanında yürüyordu, onun koluna girmişti ve arada sırada gülümseyerek yüzüne bakıyordu.

Joan sinirliydi, düşünüyordu. Her şey iyi güzel de, erkekler kendilerinin peşinden koşan kızlardan hoşlanmazlar ki!

Ama sonra birden, erkeklerin yine de bundan hoşlanıyor olabilecekleri düşüncesiyle sırtından aşağı soğuk terler boşandı.

Başını kaldırdığında Leslie'nin ona baktığını gördü. Leslie hiç de biraz önceki gibi görünmüyordu. Aksine yüz ifadesinden Joan adına üzüldüğü anlaşıyordu. Aslında üzülecek bir şey yoktu ki! Münasebetsiz!

Joan dar yatağında huzursuzluk içinde kıpırdandı. Myrna Randolph da nereden gelmişti aklına? Evet, kendisinin başkaları üzerinde nasıl bir etki bıraktığını düşünüyordu. Myrna büyük olasılıkla ondan hiç hoşlanmıyordu. Ama ne fark ederdi ki? Onun böyle düşünmesi doğal, hatta iyiydi bile. O eline fırsat geçtiğinde herkesin evliliğini yıkabilecek tıpte bir kızdı!

Neyse, o anda bunu düşünmenin yeri ve zamanı değildi.

Kalkmalı ve kahvaltıya inmeliydi. Belki bu kez yumurtayı yağda ya da sütte pişirirlerdi. Köseleden farksız omletleri yemekten bıkmıştı.

“Yumurtayı suda pişirmek mi? Sahip haşlama yumurta mı istiyor?”

Joan haşlanmış yumurta istemediğini belirtti. Deneyimlerinden bu gibi yerlerde haşlanmış yumurtanın genellikle rafa-
dan değil, lop olarak geldiğini biliyordu. Hintliye suya ya da süte kırarak yumurta pişirme tekniğini anlattı.

Hintli başını salladı.

“Yumurtayı suya kırmak mı? Yumurta kaybolup gider. Sahibe yağda kızarmış yumurta getirecek ben.”

Böylece Joan kenarları iyice kızarıp kurumuş, sarısıysa sertleşmiş iki yağda yumurta yemek zorunda aldı ve içinden, omlet çok daha iyiydi, diye düşündü.

Kısa bir süre sonra kahvaltısını bitirmişti. Treni sordu ama haber yoktu. Artık açık ve net olarak belliydi. Önünde burada geçirilecek uzun bir gün daha vardı.

Ama bu kez zamanını çok daha iyi planlayacaktı. Çok daha akıllıca. Şimdiye dek tek sorununu bir şekilde zaman geçirmek olarak görmüş olması aptallıktı.

Zamanını istasyonun yakınında tren bekleyerek geçirmişti. Dolayısıyla da sınırları gerilmişti.

Burada geçireceği zamanı bir dinlenme, bir huzur dönemi olarak algılasa... evet, *disiplin*! Bir tür inziva. Tüm koyu dindarların yaptıkları şey; inzivaya çekilmek ve sonra ruhsal dinginliğe ulaşarak geri dönmek!

Joan neden sanki ben de ruhsal anlamda yenilenip, ruhsal dinginliğe ulaşmayayım, diye düşündü.

Son zamanlarda çok durgun, gerilimsiz tekdüze bir yaşamı olmuştu. Fazlasıyla sorunsuz ve rahat.

Miss Gibbey'in ruhu yanına kadar gelmiş ve alışıldık aksanıyla ona fısıldamıştı. "Disiplin!"

Aslında bunu Blanche Haggard'a söylemişti. Joan'a ise, –bir anlamda acımasızlıktı bu– "*Aşırı özgüvenden kaçınmalısın!*" demişti.

Joan onu bu konuda haksız buluyordu. Özgüven konusunda asla aşırıya kaçmamış, bu bir kendini beğenme hali almamıştı, en azından onun kastettiği anlamda. "*Başkalarını da düşün tatlım, yalnızca kendini değil.*" Aslında onun hep yaptığı da buydu zaten: başkalarını düşünmek. Hiçbir zaman önce kendini düşünmemiş, kendini birinci plana yerleştirmemişti. Hiçbir zaman bencil olmamıştı. Hep çocuklarını, Rodney'i, düşünmüştü.

Averil!

Averil de nereden gelmişti aklına?

Neden sanki büyük kızının yüzü belirmişti gözlerinin önünde –hem de böylesine net ve açık bir şekilde– o alaycı, hafiften aşağılayıcı nazik gülümsemesiyle.

Averil... onun annesinin değerini asla yeterince takdir edemediği gerçektir.

Ona söyledikleri, şakadan da olsa son derece sinir bozucuydu. Aslında kaba ya da küstah bir kız da değildi ama...

İyi de o zaman?

O alaycı yüz ifadesi, kalkık kaşlar –Averil’in odadan çıkar-kenki o tavrı– bütün bunların anlamı neydi?

Averil elbette ki annesine bağlıydı. Tüm çocuklar annele-rini sever...

Acaba öyle miydi?

Gerçekten tüm çocuklar annelerini severler miydi? Bağlılık duyarlar mıydı?

Joan sandalyesinde hafifçe doğruldu ama hemen sonra ye-niden çöktü.

Bu da nereden gelmişti aklına? Onu böyle düşünmeye iten neydi? Ne ürpertici, tatsız düşüncelerdi bunlar. Bunları kafasın-dan silmeli, düşünmemeye çalışmalıydı...

Miss Gilbey’in sesi kulaklarındaydı: *pizzicato*.

“Düşünce tembeli olma Joan, düşünmekten kaçınma. Olayları gördükleri şekliyle kabullenme, gerçi bu en kolay yoldur ve acı çekmeni engeller ama...”

Acı çekmemek için mi tüm gücüyle can sıkıcı düşünceler-den uzak durmaya çalışıyordu?

Çünkü bunlar gerçekten de acı veren düşüncelerdi...

Averil...

Averil ona içtenlikle *bağlı mıydı?* Averil gerçekten –haydi Joan, yüzleş gerçeklerle– onu seviyor muydu?

Aslında gerçek; Averil’in her zaman farklı, tuhaf bir çocuk olduğuydu: soğuk, duygusuz.

Hayır, belki de duygusuz değildi. Düşünüyordu da üç ço-çuğu arasında ona gerçek sorun yaşatan da yine Averil’di.

Soğuk, terbiyeli sakın Averil. Ne büyük bir şok yaşatmıştı onlara.

Gerçekten de Averil *ondan* hiç beklenmeyeni yapmış, onu şok etmişti.

O gün kendisine gelen mektubu her zamankiler gibi hiç kuşku bile duymadan açmıştı. Mektubun üzerindeki adres kargacık burgacık, kötü bir elyazısıyla yazılmıştı. Joan ilk anda bunun yardım dernekleri aracılığıyla koruma altına aldıkları çocuklardan birinden geldiğini sanmıştı.

Okuduklarını ilk anda kavrayamadı bile.

“Büyük kızınızın yukarıdaki sanatoryumdaki doktorla bir ilişki yaşadığını bilmelisiniz. Ormanda öpüşmeleri çok ayıp, açıkça ahlaksızlık. Buna karşı bir şey yapılmalı.”

Joan elindeki kirli kâğıt parçasına bakarken birden fenalaştığını hissetti.

Ne iğrenç –ne çirkin– bir şeydi bu!

Daha önce de imzasız mektuplardan bahsedildiğini duymuştu. Ama hiç almamıştı. Şimdi onların ne korkunç olabileceklerini görüyordu.

Büyük kızınız... Averil mi? Dünyada bunca insan varken Averil! Yukarıdaki sanatoryumdaki doktorla ilişkisi olduğu –ne kadar iğrenç bir ifadeydi bu– Doktor Cargill miydi kastedilen? Kastedilen şu ünlü, saygın, tüberküloz tedavisindeki başarılarıyla adından söz ettiren, Averil’den en az yirmi yaş büyük çok zarif, yatalak bir karısı olan o seçkin adam mıydı?

Ne büyük bir saçmalık! Ne iğrenç bir iddia!

O sırada Averil içeri girdi ve her zamanki kayıtsızlığıyla, (Zaten Averil hiçbir konuda ciddi anlamda meraklanmazdı ki!) “Ne oldu anne, bir şey mi var?” dedi.

Joan konuşamıyordu. Mektubu tutan eli titriyordu.

“Sanırım şimdilik sana bu mektubu göstermemem daha doğru olur Averil. İğrenç! Çok iğrenç bir şey.”

Sesi titriyordu. Genellikle soğukkanlılığını asla kaybetmeyen Averil merakla kaşlarını çattı. “Mektupta bir şey mi var?”

“Evet.”

“Benimle mi ilgili?”

“Görmesen daha iyi olur tatlım.”

Averil doğruca yanına geldi ve hiçbir şey söylemeden mektubu elinden aldı.

Bir solukta okudu. Sonra Joan’a geri verdi ve düşünceli ama umursamaz bir ses tonuyla mırıldandı.

“Haklısın, hoş değil.”

“Hoş mu? İğrenç, kesinlikle iğrenç. Böyle yalan iddialarda bulunanlar yargı önüne çıkarılıp, en ağır cezalara çarptırılmalı. İftira bu.”

Averil ağır ağır, “Mektup çirkin ama yalan değil,” dedi.

Joan duyduğuna inanamıyordu. Başı dönüyor, kendini çok kötü hissediyordu.

İç çekerek, “Bu da ne demek Averil?” diye sordu. “Ne demek istiyorsun?”

“Lütfen bunu bu kadar büyütme anne. Bunu bu şekilde öğrenmek durumunda kaldığın için üzgünüm ama er geç öğrenecektin nasıl olsa.”

“Yani bu *doğru mu? Sen* ve Doktor Cargill...”

“Evet.” Averil başıyla onayladı.

“Ama bu kötü, çok kötü... çok ayıp, ahlaksızlık. Onun yanında bir adam –üstelik de evli bir adam– ve senin gibi bir genç kız...”

Averil sabırsız, hırçın bir tavırla, “Bunu bir melodram haline sokmaktan vazgeç anne. Bu öyle bir şey değil. Her şey kendiliğinden gelişti. Rupert’ın karısı yatalak hem de yıllardır. Biz, biz... bir şekilde birbirimize âşık olduk. Hepsi bu.”

“Hepsi bu mu?” Joan’ın söyleyecek çok şeyi vardı ve söyledi de. Averil zaman zaman omuz silkti ve etrafında kopan fırtınayı

umursamazdan geldi. Neden sonra Joan yorgun ve bitkin düşüp sustuğunda konuşma sırası Averil'deydi.

“Senin bu konuya bakış açını çok iyi anlıyorum anne. Korkarım senin yerinde olsam ben de aynı şekilde hissederdim, ancak senin söylediklerini söyler miydim, işte onu bilmiyorum. Neyse bu bir şeyi değiştirmiyor. Rupert ve ben, birbirimizi çok seviyoruz. Senin adına çok üzülüyorum ama korkarım bu konuda yapabileceğin hiçbir şey yok.”

“Bir şey yapmak mı? Bunu babanla konuşmalıyım, hem de hemen.”

“Zavallı babam. Onu bu konuyla üzmen şart mı?”

“Onun doğru olanı yapacağından eminim.”

“Hiçbir şey yapamaz. Ama benim için çok endişeleneceği kesin.”

İşte bu sözcükler yaşamlarını altüst eden, sarsıcı günlerin başlangıcı olmuştu.

Fırtınanın göbeğindeki Averil tüm bu süreçte aynı soğukkanlılığını korudu ve görünüşte olsa da en ufak bir pişmanlık bile göstermedi.

İnatla direniyor, asla yumuşamıyordu.

Joan durup durup Rodney'e, “Bilmem ama bir şekilde onun rol yaptığını hissediyorum,” diyordu. “Averil'in birine karşı bu denli güçlü duygular beslediğine inanamıyorum.”

Ama Rodney her defasında başını sallıyor, “Averil'i anlamıyorsun,” diyordu. “Averil için duyguları, vicdanı ve aklı kadar ön planda olmayabilir. Ama onun gibiler bir kez sevdiler mi bu asla vazgeçemeyecekleri derinlikte bir sevgi, bir tutku olur.”

“Ah Rodney, bence bu kesinlikle saçmalık! Sonuçta ben Averil'i senden çok daha iyi tanıyorum. Ben onun annesiyim.”

“Bu onu tanıdığın, onun hakkında bir şey bildiğin anlamına gelmez. Averil her zaman gerçekleri olduğundan farklı yansıtmaya çalıştı. Bunu bilerek de yapmış olabilir, zorunluluktan da. Bir şeyi derinlemesine hissediyorsa onu bilinçli olarak sözcükleriyle küçültüyor, önemsizleştiriyor. Duyguları ne kadar güçlüyse bu davranışı o kadar belirginleştiriyor.”

“Bu benim anlayamayacağım bir şey.”

Rodney ağır ağır, sözcüklerin üzerine basarak, “İnan bana, gerçek bu,” dedi. “Bu konuda bana inanmalısın.”

“Bence basit, aptal bir genç kız flörtünü çok fazla önemseyip, abartıyorsun. Kendini âşık sanıyor, sevildiğini hissediyor ve hayaller kurup...”

Rodney sözünü yarıda kesti.

“Joan, hayatım, aslında inanmadığın şeylere beni inandırmak için boşuna çaba harcama. Averil’in Cargill’e tutkusu ciddi.”

“O zaman bu utanç verici bir durum, özellikle de *Cargill* açısından çok aşâğılık bir durum...”

“Evet, insanların büyük çoğunluğunun bunu böyle algılayacaklarından eminim. Belki herkes, tüm dünya böyle nitelendirecek. Ama kendini bir kez de onun yerine koy. Bir yanda yıllardır yatalak olan bir kadın, diğer yanda Averil’in genç yüreğinin ona gümüş bir tepside sunduğu aşk ve güzellik. Ve genç bir ruhun ihtirası, duruluğu.”

“Kendisinden yirmi yaş genç birinin!”

“Biliyorum, biliyorum. Eğer aralarındaki yaş farkı on olsaydı belki de aralarında bu denli güçlü bir çekim olmazdı.”

“Cargill iğrenç bir adam olmalı... kesinlikle iğrenç, aşâğılık bir adam.”

Rodney iç çekti.

“Değil, asla değil. O kesinlikle iyi ve insancıl bir adam. Ayrıca mesleğine tutkuyla bağlı, bu alanda büyük başarılarla imza atmış biri. Aklıma gelmişken, o ayrıca hasta bir kadına karşı da nazik ve sevecen davranan biri.”

“Onu neredeyse bir aziz yapıp çıkardın.”

“Hemen hemen öyle. Bu arada azizlerin de tutkuları, ihtirasları vardır Joan. Ruhsuz kadın ya da erkeğe yok denecek kadar ender rastlanır. Cargill de sonuçta insan, hem de gerçek bir insan. Ve insanlar âşık olur, acı çekerler. Hatta o aşkı için kendi yaşamını –yaşamı boyunca emek verdiği her şeyi– mahvetmeyi, silmeyi bile göze alabilecek kadar insan. Belki de...”

“Belki ne?”

Rodney düşünceli düşünceli mırıldandı.

“Her şey kızımıza bağlı. Onun ne denli güçlü ve de öngörülü olduğuna.”

Joan hışımla, “Onu hemen buradan uzaklaştırmalıyız,” dedi. “Bir gemi yolculuğuna ne dersin? Kuzeye ya da Yunan adalarına da gönderebiliriz. Öyle bir şeyler işte.”

Rodney gülümsedi.

“Eski okul arkadaşın Blanche Haggard’ı düşünsene. Bunun hiçbir sonuç vermediğini, işe yaramadığını anımsamıyor musun?”

“Averil’in ilk limanda inip geri geleceğini mi düşünüyorsunuz?”

“Kızımı tanıdığım kadarıyla bu yolculuğa asla çıkmayacaktır.”

“Saçmalama. Israrcı oluruz.”

“Sevgili Joan, artık gerçekleri görmeyi ve kabullenmeyi dene sen. Yetişkin genç bir kadını hiçbir şeye zorlayamazsın. Averil’i ne odasına kilitleyebiliriz ne de Crayminster’den gitmeye zorlayabiliriz. Bu arada ben de asla bu gibi yöntemleri uygu-

lamayı düşünemem bile, bana çok ters. Bunlar yalnızca geçici önlemler olabilir. Averil ancak kendi aklına yatan nedenlerden etkilenebilir.”

“Yani?”

“Gerçekler. Doğrular.”

“Peki, neden ona –yani Rupert Cargill’e– gitmeyi düşünmüyorsun? Onu skandalla tehdit etsen?”

Rodney yeniden iç geçirdi.

“Korkarım bu olabilecekleri hızlandırmaktan başka işe yaramaz, Joan.”

“Ne demek istiyorsun?”

“Cargill her şeyden vazgeçip Averil’le gidebilir.”

“Ama o zaman bu kariyerinin de sonu olmaz mı?”

“Hiç kuşkusuz öyle. Gerçi bu olaydan dolayı mesleğe yakışmayan davranıştan yargılanıp meslekten men edilme gibi bir durumun yaşanmayacağından eminim, ama toplum vicdanının onu kendi çevresinin dışına çıkmaya zorlayacağı kesin.”

“O zaman bunu anlarsa...”

Rodney’in sabrı taşıtı. “Cargill her şeyin bilincinde Joan. Aşk nedir, hiç anlamaz mısın sen Joan?”

Bu ne saçma bir soruydu!

Hışımlla, “Aşk *buysa*, hayır,” dedi. “Neyse ki ben...”

Ve o anda Rodney hiç beklemediği bir şey yaptı. Ona gülümsedi, yumuşak sevecen bir sesle, “Zavallı küçük Joan,” diye fısıldadı. Sonra onu öptü ve başka bir şey söylemeden odadan çıktı.

Joan, sevgili Rodney, bu korkunç olayın beni ne kadar üzdüğünü çok iyi anlamış, diye düşündü.

Evet, gerçekten de o sıra çok kötü günler geçirdiler. Averil tam bir sessizliğe bürünmüştü –kimseyle konuşmuyordu– hatta bazen annesi onunla konuşurken cevap bile vermiyordu.

Ben elimden geleni yaptım, diye düşünüyordu Joan. İnsan kendisiyle konuşmayan hatta dinlemeyen bir kızın karşısında daha başka ne yapabilir ki?

Averil solgun ve bitkin görünüyordu. Konuşsa hiç kuşkusuz şöyle diyecekti:

“Lütfen anne, bunun böyle sürmesi gerekli mi? Durmaksızın konuşuyor, konuşuyorsun. Hiç ara vermiyorsun. Senin bakış açını anlıyorum, ama artık sen de hiçbir şeyi değiştiremeyeceğini anla lütfen, söyleyeceğin ya da yapacağın hiçbir şey fikrimi değiştirmeyecek.”

Bu böyle sürüp gitti ta ki Averil eylül ortalarında bir gün, her zamankinden daha solgun bir yüzle şöyle diyene dek, “Sanırım bunu size açıklamam gerekiyor. Rupert ve ben bunun böyle sürmeyeceğine karar verdik. Birlikte buradan gidiyoruz. Umarım karısı ondan boşanmayı kabul eder. Ama etmese de bu bir şeyi değiştirmeyecek.”

Joan hiddetle isyan edecekken Rodney onu engelledi.

“Lütfen bunu bana bırak Joan. Averil seninle konuşmam gerekiyor. Çalışma odama gelir misin?”

Averil dudaklarında beliren alaycı gülümsemeyle fısıldadı.

“Baba, şimdi tam bir okul müdürüne benzedin.”

Joan dayanamayarak patladı.

“Ben de Averil’in annesiyim. Benim de...”

“Lütfen Joan! Averil ile yalnız konuşmak istiyorum. Bizi yalnız bırakır mısınız?”

Rodney’in sesinde öyle bir sessiz kararlılık vardı ki Joan odadan çıkmak üzere arkasını döndü. Onu bundan alıkoyan Averil’in kısık, net tondaki sesi oldu.

“Gitme anne. Gitmeni istemiyorum. Babam bana her ne söyleyecekse senin önünde söylemeli.”

Joan, en azından bu bile, anne olarak belirli bir önemim ve ağırlığım olduğunu gösteriyor, diye düşündü.

Averil ve babası anlamlı anlamlı bakıştılar. Kûrsüye çıkan iki karşıt tarafın ihtiyatlı, ölçülü, soğuk hatta düşmanca bakışlarıydı bunlar.

Rodney, “Anlıyorum,” dedi. “*Korktun!*”

Averil’in cevabı soğuktu. Sesinde belli belirsiz bir şaşkınlık vardı.

“Ne demek istediğini hiç anlamıyorum baba.”

Rodney birden kendini kaybederek yüksek bir ses tonuyla, “Averil, Averil, keşke erkek olsaydın,” dedi. “Bazen bana aksi büyük amcam Henry’yi anımsatıyorsun. Zaman zaman ona öyle benziyorsun ki! O da anlamaz numarasıyla kendi yanlışını, zayıflığını gizleme ve karşısındakinin hatasını ortaya çıkarma konusunda gerçek bir dâhiydi.”

Averil hemen, “Bu olayda yanlış olan ben değilim,” diye atıldı.

Rodney sabırla, “Sana öyle olduğunu kanıtlayacağım,” dedi.

Joan sert, tiz bir sesle araya girdi. “Tabii ki böylesine kötü ve aptalca bir şeyi yapman söz konusu olamaz Averil. Baban ve ben buna asla izin vermeyiz.”

Bunun üzerine Averil yalnızca gülümsedi ve babasına bakarak gözleriyle adeta annesinden yakındı.

Rodney, Joan’a döndü. “Lütfen bunu bana bırakır mısın?”

İlginçtir ama cevap Averil’den geldi.

“Bence bir annenin de doğru bulduğunu söyleme hakkı olmalı.”

“Teşekkürler Averil,” dedi Joan. “Ben de aynen bunu yapacağım. Sevgili yavrum, şu anda yapmayı düşündüğün şeyin söz konusu bile olmayacağını anlamalısın. Genç ve romantiksin...

Her şeye yanlış bir açıdan bakıyor, yanlış değerlendiriyorsun. Eğer bir anlık dürtülerine kapılıp gidersen ileride buna çok pişman olursun. Ayrıca bunu yaparsan beni ve babanı ne kadar üzeceğini de düşünmelisin. Bunu hiç düşündün mü? Senin bize acı çektirmek istemeyeceğinden eminim: her zaman seni çok seven ailene.”

Averil söylenilenleri sabırla dinledi ama cevap vermedi. Gözlerini bir an için bile babasının yüzünden ayırmadı.

Joan sözlerini bitirdiğinde Averil hâlâ Rodney’e bakıyordu, dudaklarında hâlâ aynı alaycı, küçümseyici gülümseme vardı.

“Evet, baba,” dedi. “Ekleyeceğin bir şey var mı?”

“Hayır, ekleyeceğim bir şey yok. Ama sana söylemek istediğim bir şey var.”

Averil onu meraklı bakışlarla süzdü.

“Averil,” dedi Rodney. “Evlilik nedir, bu konuda bir fikrin var mı?”

Averil’in gözleri kocaman açıldı. Kısa bir suskunluğun ardından cevap verdi.

“Bunun dinsel anlamda bir ant, bir tür kutsanma olduğunu mu söyleyeceksin?”

“Hayır,” dedi Rodney. “Bunu bir kutsanma sayıp saymamak insanın kendisine kalmış bir şey. Söylemek istediğim evliliğin bir sözleşme olduğu.”

Averil, “Hıh,” dedi.

“Evlilik iki yetişkinin özgür iradeleriyle karşılıklı olarak imzaladıkları bir sözleşmedir. Bunu yaparken ne yaptıklarının bilincindedirler. Bu bir tür ortaklık antlaşmasıdır. Ve taraflar bunu imzalamakla sözleşme kurallarına bir ömür boyu sadık kalmayı taahhüt ederler. Örneğin karşı tarafa iyi günde kötü günde, zen-

ginlikte fakirlikte, hastalıkta sağlıkta –sevgi ve saygıyla– bağlı kalmaya yemin ederler.

“Her ne kadar bu yemin kilisede ediliyor ve bir rahip tarafından kutsanıyorsa da aslında iki insanın özgür iradeleri ile yaptıkları herhangi bir sözleşmedir. Bu sözleşmede geçerli kuralların, yüklenilen sorumluluklardan bazılarının yargı karşısında pek bir zorlayıcılığı yoktur, ama yine de bir şekilde bu sözleşmeye imza atan taraflar için bağlayıcıdır. Sanırım bunun böyle olduğunu, vicdanen de böyle olması gerektiğini sen de kabul edersin.”

Averil kısa bir sessizlikten sonra konuştu.

“Bunun bir zamanlar böyle olduğu doğru. Ama günümüzde insanların evlilik kurumuna bakışları değişti. Çiftlerden birçoğu kilisede nikâh bile yaptırmıyor, dolayısıyla kilisedeki yeminin onlar için hiçbir anlamı yok.”

“Bu doğru olabilir. Ama Rupert Cargill hiç kuşkusuz on sekiz yıl önce kilisede karısıyla evlenirken tam olarak bu yemini etti. Sanırım o sırada bu yemini aslında ciddiye almadığını ve bozabileceğini düşündüğünü iddia etmeye kalkışmayacaksın.”

Averil omuz silkti.

Rodney ekledi. “Demek Rupert Cargill’in yasalar önünde zorlayıcılığı olmasa da özgür iradesiyle karısıyla böyle bir sözleşme yaptığını kabul ediyorsun. O sırada bilinçli olarak yoksullukta, zenginlikte, hastalıkta sağlıkta eşine bağlı kalacağına ve bunun evliliğini bitirmek için bir neden olmayacağına söz verdiğini...”

Averil’in yüzü bembeyaz oldu. Mırıldandı. “Bütün bunları söyleyerek nereye varmak istediğini anlayamıyorum.”

“Senin de evlilik kurumunun duygusal yakınlaşmanın çok ötesinde aslında sıradan bir sözleşme olduğunu anlamayı ve kabul etmeni istiyorum. Evet, bunu kabul ediyorsun değil mi?”

“Evet ediyorum.”

“Ya Rupert Cargill’in şimdi bu sözleşmeyi senin de bir anlamda bu suça iştirak etmen ya da göz yummanla bozmak istediğini?”

“Evet.”

“Karşı tarafın bu sözleşmeden doğan haklarını ve ayrıcalıklarını hiç dikkate almadan?”

“Bu karısı için o kadar da sorun olmayacaktır. Her şey yoluna girecek, zaten bir eksikliği de yok. Üstelik Rupert’a çok bağlı da değil. Tek düşündüğü kendi sağlığı ve...”

Rodney hışımla kızının sözünü kesti. “Senden duygusallık beklemiyorum Averil. İstedğim *gerçekleri* kabullenmen.”

“Duygusal davranmıyorum.”

“Davranıyorsun. Bayan Cargill’in düşünceleri ve duyguları konusunda hiçbir fikrin yok. Onları işine gelecek şekilde yorumluyorsun. Senden tek istediğim onun da *hakları* olduğunu kabul etmen.”

Averil hırsıyla başını geriye attı.

“İyi öyleyse. O kadar önemliyse... Onun da hakları var.”

“Öyleyse tam olarak ne yaptığının bilincindesin.”

“Sözlerin bitti mi baba?”

“Hayır. Söylemek istediğim bir şey daha var. Sanırım Cargill’in çok başarılı bir doktor olduğunun, mesleki çalışmalarının çok değerli ve önemli olduğunun bilincindesin. Sanırım tüberküloz tedavisinde geliştirdiği yöntemle ve elde ettiği başarılarla tıp dünyasında önemli bir yeri olduğunun ve maalesef bir erkeğin bu tür özel ilişkilerinin kariyerini çok olumsuz etkileyebileceğinin de farkındasın. Bu da Cargill’in mesleğinin, insanlığa hizmetinin, insanlara sağladığı yararların yapmayı amaçladığı-

nız bu davranışla yok olmasa da ciddi şekilde yara alacağı, tehlikeye gireceği anlamına geliyor.”

“Yani insanlığa yararlı olmayı sürdürebilmesi için beni Rupert’tan vazgeçmeye ikna etmeye mi çalışıyorsun?”

Sesi hafifçe titriyor, belli belirsiz bir ikilem seziliyordu.

Rodney, “Hayır,” dedi. “Benim asıl düşündüğüm o zavallının durumu...”

Rodney’in sesi birden aşırı derecede duygusal bir ton almıştı.

“İnan bana Averil –istediği, kendini mutlu hissettiği– başarılı olabileceği işi yapamayan erkek yarım erkek sayılır. Bundan adım gibi eminim. Eğer Rupert Cargill’i işinden uzaklaştırır, onun bu konuda çalışmasının ve kendini geliştirmesinin olanaksız bir hale gelmesine neden olursan, gün gelir, yanındaki adamın, sevdiğin adamın çok mutsuz, kendisiyle bile barışık olmayan –yorgun, cesareti kırılmış, zamanından önce yaşlanmış– yaşamı yarım kalmış bir adam olduğunu görürsün. Ve eğer senin aşkının, bir kadının sevgisinin, bütün bunlara de-geceğini düşünüyorsan, izinle sana tek bir şey söyleyebilirim, o da küçük budala bir duygusaldan başka bir şey olmadığını.”

Sustu. Arkasına yaslandı. Elini saçlarının arasında gezdirmeye başladı.

Averil, “Bütün bunları ileri sürüyorsun da nereden bilebilirsin ki...” Sustu ve yeniden başladı. “Nereden bilebilirsin ki...”

“Bu söylediklerimin doğru olduğunu mu? Sana tek söyleyebileceğim tüm bu söylediklerimin doğru olduğu ve *bütün bunları benim kendi deneyimlerim sonucunda öğrendiğim*. Averil şu anda seninle yalnızca bir baba olarak değil, aynı zamanda bir erkek olarak konuşuyorum.”

“Evet,” dedi Averil. “Görüyorum...”

Rodney çok yorgun ve boğuk bir sesle ekledi. “Averil, bundan sonrası sana kalmış, söylediklerimi iyice düşün, ister kabul et ister etme. Ama ben senin cesaretine ve öngörüne güveniyorum.”

Averil ağır ağır kapıya doğru ilerledi. Eli kapının mandalında bir süre durdu ve dönüp arkasına baktı.

Konuşurken sesinde beliren acı ve kin Joan’ı dehşete düşürdü.

“Baba, sakın bunun için sana minnettar olacağım gelmesin aklına. Korkarım artık senden nefret ediyorum.”

Dışarı çıktı ve kapıyı arkasından kapadı.

Joan peşinden koşmak istediye de Rodney onu engelledi.

“Onu rahat bırak. Tanrı aşkına bir defa da rahat bırak. Hâlâ anlamadın mı? Biz kazandık...”

8. Bölüm

Joan böylece bu sorunun çözülmüş olduğunu anladı. Mutluydu.

Averil iyice suskunlaşmış, tamamen kendi içine kapanmıştı. Kendisine bir şey sorulduğunda yalnızca tek bir sözcükle cevap veriyor, zorunlu olmadıkça asla konuşmuyordu. İyice zayıflamış ve solmuştu.

Bir ay kadar sonra Londra'ya gidip, sekreterlik okuluna devam etmek istediğini söyledi.

Rodney hemen kabul etti, sonuçta Averil yalandan bile olsa ayrılık üzüntüsü göstermeden evden ayrıldı.

Ancak üç ay sonra ziyaretlerine geldiğinde tamamen normalleşmiş ve kendine gelmiş görünüyordu. Anlattıklarından anlaşıldığı kadarıyla Londra'da oldukça hareketli, neşeli bir yaşantısı vardı.

Joan çok rahatlamıştı. Bunu Rodney'e de söyledi.

“Neyse ki o konuyu tamamen unutmuş. Zaten bir an bile ciddi olduğuna inanmamıştım: Budala bir genç kız aşkı, yalnızca bir hevesti.”

Rodney ona bakıp, gülümsedi ve mırıldandı. “Zavallı küçük Joan.”

Her nedense bu sözcükler onu her duyduğunda kızdırıyordu.

“O zaman ne kadar endişelendiğimi biliyorsun, değil mi?”

“Evet, gerçekten üzücü, endişe verici bir durumdu. Ama senin için öyle sayılmazdı Joan.”

“Ne demek istiyorsun? Çocuklarımı etkileyen, onları üzen bir şey beni onlardan bile daha çok üzer.”

“Öyle mi? Acaba, bilmem ki...”

Averil ile babası eskiden olduğu gibi yakın değillerdi, aralarında bir soğukluk olduğu anlaşılıyordu. Oysa onlar her zaman arkadaş olmuşlardı. Artık aralarında biçimsel bir nezaket vardı. Diğer yandan Averil kendi soğuk ve kayıtsız tavırları içinde annesine karşı şaşılacak derecede sevecendi.

Joan, sanırım bu evde yaşamayınca benim değerimi çok daha iyi anladı, diye düşünüyordu.

Averil’in ziyaretleri onu gerçekten de mutlu ediyordu. Averil’in soğuk, akılcı tavırları evdeki birçok şeyi kolaylaştırıyordu.

Bu arada Barbara da büyümüş ve sorun olmaya başlamıştı.

Küçük kızının arkadaş seçimi Joan’ı belirgin şekilde endişelendiriyordu. Asla seçici değildi. Crayminster’de bir sürü iyi, hoş, aklı başında genç kız vardı ama Barbara –yalnızca huysuzluktan– ona inat onlarla arkadaş olmayı reddediyordu.

“Hepsi son derece ağır, sıkıcı tipler anne.”

“Saçmalama Barbara. Mary’nin de Alison’ın da çok hoş, neseği kızıları olduğundan eminim.”

“İkisi de korkunç. Düşünsene *saç filesi* kullanıyorlar.”

Joan kızını şaşkınlıkla karışık bir kızgınlıkla süzdü.

“Ne olacak ki? Seni anlamıyorum Barbara, ne demek istiyorsun? Bunun ne önemi var?”

“Var işte. Bu bir tür sembol.”

“Bence kesinlikle saçmalıyorsun tatlım. Sonra Pamela Grayling de var. Annesi benim yakın arkadaşım. Neden sanki onunla biraz daha samimi olmuyorsun ki?”

“Ah anne, o da korkunç derecede yavan, iç karartıcı bir tip.”

“Neyse, ben onların hepsinin çok iyi kızlar olduğunu düşünüyorum.”

“Evet, iyi ve sıkıcı. Ayrıca bu konuda *senin* ne düşündüğünün ne önemi var ki?”

“Çok kabasın Barbara. Biraz kendine gel.”

“Söylemek istediğim yalnızca onlarla arkadaşlık edecek olanın sen değil ben olduğum. Bu yüzden de bence onlar hakkında *senin* değil benim ne düşündüğüm önemli. Betty Earle ve Primrose Deane’nin arkadaşlığından hoşlanıyorum ama onları çaya getirdiğinde de sen burun kıvırıyorsun.”

“Doğrusunu söylemek gerekirse asıl onlar korkunç tipler. Betty’nin babası şu iğrenç otobüs turlarını düzenliyor, üstelik adam *“h”* harfini bile söyleyemiyor.”

“Ama adamın çok parası var, çok zengin.”

“Para her şey demek değil Barbara.”

“Asıl sorun benim kendi arkadaşlarımı seçmek istemem anne, yoksa buna hakkım yok mu?”

“Tabii ki bunu yapabilirsin ama benim de sana yol göstermeme izin vermelisin. Ne de olsa sen henüz çok genç ve deneyimsizsin.”

“Bu da benim arkadaşlarımı kendi başıma seçemeyeceğim anlamına geliyor, öyle mi? Bu kadar basit bir şeyi bile tek başıma yapmama izin verilmemesi beni deli ediyor. Burası ev değil kesinlikle hapisane.”

O sırada Rodney içeri girdi, “Hangi hapisaneden bahsediyordunuz?” diye sordu.

Barbara hırsla haykırdı. “Ev denen bu yerden.”

Rodney bunu ciddiye almak yerine güldü ve şakacı, teskin edici bir tonda, “Zavallı küçük Barbara’cık,” dedi. “Evinde zenci köle muamelesi görüyor.”

“Evet, aynen öyle.”

“Aslında bu doğru. Kızlara köle gibi davranılması gerekiyor.”

Barbara onun kollarına atıldı, onu kucakladı ve soluk soluğa fısıldadı. “Babam benim, canım, o kadar –ama o kadar– komiksin ki. Sana asla uzun süre kızgın kalamıyorum.”

Joan içerlemişti, söze karıştı. “Aynı şeyi ben de...”

Rodney hâlâ gülüyordu. Barbara odadan çıktıktan sonra Joan’a dönerek, “Her şeyi bu kadar ciddiye alma Joan,” dedi. “Gençlerin zaman zaman isyankâr olmalarını, velvele çıkarmalarını hoş karşılamak gerek.”

“Ama o berbat arkadaşları...”

“Şimdilik frapan, aşırı tiplerden hoşlanma döneminde. Bu da geçecek. Hiç endişelenme.”

Joan içerleyerek, endişelenme, demek kolay tabii, diye düşündü.

Eğer o onlar için endişelenmemiş olsa, kim bilir çocukların başına neler gelirdi? Rodney her zaman yumuşak, sorunları

alttan alan bir insan olmuştu. Bir annenin duygularını anlayamazdı.

Yine de Joan'ın, Barbara'nın kız arkadaş seçimi konusundaki endişeleri, onun hoşlandığı ve arkadaşlık ettiği erkekler için duyduğu korku ile kıyaslanınca hiç sayılırdı.

George Harmon ve çok sakıncalı bir genç olan Wilmore: genç adam rakip avukatlık bürosunda (Bu daha çok şehirdeki kuşku, tekin olmayan hukuki sorunları yüklenen bir kuruluştur.) çalışmanın da ötesinde çok fazla içiyor, üstelik çok da yüksek sesle konuşuyordu. Üstelik at yarışlarına da meraklıydı. Barbara Noel'de belediye binasında verilen baloda genç Wilmore ile bir süreliğine balo salonundan kaybolmuş, beş dans sonra ortaya çıktığında ise annesini, yani Joan'ı suçlu ama meydan okuyan, küstah bakışlarla süzmüştü.

Birlikte dışarıda, çatıdaki terasta oturmuşlardı. Joan, Barbara'ya bunu ancak hafif kızların yapacağını ve bunun onu çok rahatsız ettiğini söyledi.

Barbara sinirlendi.

"Anne bu kadar geri kafalı olma lütfen. Bu kadarı da saçma artık!"

"Geri kafalı filan değilim. Kızların eskiden olduğu gibi sıkı disiplin ve gözetim altında yetiştirilmesine ilişkin görüşler giderek ağırlık kazanıyor. Kızlar artık on yıl önce olduğu gibi erkeklerle sokağa dökülmüyorlar."

"Anne, lütfen bu kadar abartma. Seni duyan da hafta sonunu Tom Wilmore'la geçirmek istediğimi sanır."

"Böyle konuşma Barbara, bundan hoşlanmıyorum. Bu arada George Harmon'la birlikte Dog ve Duck'ta görülmüşsün."

“Yalnızca gece kulüplerini dolaşıyorduk, hepsi bu.”

“Bu gibi şeyler için henüz çok gençsin. Genç kızların alkol almalarını da hiç doğru bulmuyorum.”

“Yalnızca bira içtim. Aslında dart oynamak için gittik.”

“Neyse, bundan hoşlanmıyorum Barbara. Ve bundan sonra da böyle bir şey duymak istemiyorum. George Harmon’dan da Tom Wilmore’dan da hoşlanmıyorum ve bundan sonra ikisini de evimde görmek istemiyorum, anlıyor musun?”

“Peki anne, ne de olsa burası senin evin.”

“Ayrıca onlarda ne bulduğunu da hiç anlamıyorum.”

Barbara omuz silkti.

“Bilmem ki. Beni heyecanlandırıyorlar, hepsi bu.”

“Her neyse, onları artık evimde görmek istemiyorum, anladın mı?”

Bu konuşmanın hemen ardından, bir sonraki pazar günü Rodney’in genç Harmon’u akşam yemeğine getirdiğini gören Joan çok sinirlendi. Bunu Rodney’in zayıflığı olarak nitelendirdi. Ona karşı buz gibi soğuk bir tavır takındı. Rodney’in konuşunu rahat ettirmek için elinden gelen her şeyi yapmasına ve onunla tüm içtenliğiyle sohbet etmesine rağmen genç adam Joan’ın soğuk davranışları karşısında utanıp, sıkıldı. Gece boyunca George Harmon ya yüksek sesle konuşuyor, ya ağzının içinde anlaşılabilir bir şeyler mırıldanıyor, böbürleniyor, patavatsızlık ediyor sonra hemen özür diliyordu.

Joan aynı akşam geç saatlerde Rodney’e sert bir ses tonuyla, “Barbara’ya George Harmon’u bu eve getirmeyi yasakladığımı biliyordun değil mi?” diye sordu.

“Elbette biliyordum Joan. Ama bu hata. Barbara insanları pek tanımıyor. Onları oldukları gibi kabul ediyor. Dış görünüşlerine göre değerlendiriyor. Onları hep yabancı ortamlarda görürse, asla gerçek yüzlerini tanıyamaz. Bu yüzden de onları kendi çevresinde görüp, tanıması, buna göre değerlendirmesi şart. Örneğin genç Harmon'u gizemli, maceracı, heyecan uyandıran, çekici bir genç adam olarak görüyordu. Onun ne kadar aptal, kendini beğenmiş, çok fazla içen ve yaşamında bir tek gün bile doğru dürüst çalışmamış bir insan olduğunu görmüyordu.”

“Bunları ona *ben* söyleyebilirdim.”

Rodney gülümsedi.

“Ah Joan, senin ya da benim söylediğim hiçbir şeyin bu genç kuşağı etkilemediğini anlamıyor musun?”

Joan, Rodney'in bu konuda ne kadar haklı olduğuna Averil'in arada sırada yaptığı ev ziyaretlerinden birinde bir daha tanık oldu.

O sırada Tom Wilmore'u ağırlıyorlardı. Averil'in soğuk, aşağılayıcı, düşüncelerini açıkça belli eden davranışları karşısında Tom'un pek şansı olamayacağı anlaşıyordu.

Joan daha sonra iki kız kardeşin aralarındaki konuşmayı dinleme fırsatı buldu.

“Averil, gerçekten ondan hoşlanmadın mı?”

Averil isteksizce, hatta küçümseyerek omuzlarını silkti. “Ben-
ce iğrenç bir tip. Erkekler konusundaki zevkin gerçekten korkunç
Barbara.”

O günden sonra Tom Wilmore bir daha görünmedi. Daha sonraları bir gün konu ondan açıldığında Barbara gözlerini ko-

caman açıp, tartışmasız bir inançla mırıldandı. “Tom Wilmore mu? Ah, o iğrenç bir insan.”

Bu arada Joan onun için tenis maçları ayarlıyor, ancak Barbara her defasında ısrarla katılmayı reddediyordu.

“Boşuna kendini perişan etme anne. Sürekli birilerini davet ediyorsun. Burada insanların olmasından nefret ediyorum, üstelik davet ettiklerin de genellikle can sıkıcı tipler.”

Joan kırılmıştı. Sert bir tonda artık Barbara’nın eğlenmesi için parmağını bile kıpırdatmayacağını söyledi.

“Senin *ne* istediğini gerçekten hiç anlamıyorum.”

“Yalnızca yalnız kalkmak.”

“Barbara gerçekten anlaşılması en zor çocuğumuz,” dedi Joan daha sonra Rodney’e.

Rodney kaşlarını hafifçe çatarak başıyla onayladı.

Joan sözlerini sürdürdü. “Ne istediğini bir söylese.”

“Kendisi de bilmiyor ki. O henüz çok genç Joan.”

“Zaten bazı kararları onun yerine bizim vermemizin nedeni de bu.”

“Hayır tatlım, kendi ayaklarının üzerinde durmayı öğrenmeli. Bırak her şey doğal seyrini izlesin, onu rahat bırak. İsteddiği zaman arkadaşlarını çağırsın ama bunu sen *organize* etme. Bu genç insanlarda tepkiye neden olur.”

Joan hiddetle, tipik erkek düşüncesi işte, diye düşündü. Bırakın geçsinler, bırakın yapsınlar, yeter ki ben bulaşmayayım.

Zavallı, iyi Rodney, her zaman uysal, olayların üzerine gitmekten kaçınan biri olmuştu. Her şeyi halletmek, yoluna koymak da Joan’a düşmüştü. Bir evde hiç değilse birinin sağduyulu

davranması, ayağını yere sağlam basması gerekiyordu. Oysa becerikli, sıkı bir avukat olan Rodney'di, kendisi değil.

Joan bir defasında hep birlikte otururken Rodney'in yerel gazetede George Harmon ile Primrose Deane'in evlendikleri haberini okuduğunu ve ardından da şöyle dediğini anımsadı:

“Senin eski aşkın değil mi Bab?”

Barbara bir kahkaha attı ve neşeyle ekledi. “Evet, biliyorum, gerçekten de o sıralar ona delicesine âşıktım. Üstelik de o iğrenç tipe! Gerçekten iğrenç biri. Sence de öyle değil mi?”

“Her zaman onun hiçbir çekiciliği olmayan bir erkek olduğunu düşündüm. Açıkçası senin onda ne bulduğunu hiç anlamıyordum.”

“Şu anda ben de anlamıyorum.” Barbara on sekiz yaşında, on yedi yaşının çılgınlıklarından sanki onlarca yıl geride kalmış gibi söz ediyordu. “Biliyor musun baba, ona gerçekten de âşık olduğumu sanıyordum. Annemin bizi ayıracağını düşünmüştüm. Böyle bir durumda onunla kaçmaya kararlıydım. Eğer sen ya da annem engel olursanız, başımı gaz fırınına sokup intihar etmeyi bile düşünmüştüm.”

“Tam bir Juliet yaklaşımı.”

Barbara hemen itiraz etti. “Gerçekten de inan bana çok ciddiye dim baba. Sonuçta, insan bir şeye artık katlanamayacağını hissedince, intihardan başka çözüm kalmıyor. İntihar bir kurtuluş!”

Suskunluğunu daha fazla sürdüremeyen Joan atıldı. “Böyle kötü şeyler söyleme Barbara. Ne dediğinin farkında değilsin.”

“Burada olduğunu unutmuşum anne. Tabii bu *senin* asla yapmayı düşünmeyeceğin bir şey. *Sen* ne olursa olsun soğukkanlı ve mantıklı olmayı başarırısın.”

“En azından öyle olduğunu umuyorum.”

Joan öfkesini kontrol etmekte zorlanıyordu. Barbara odadan çıktıktan sonra Joan, Rodney’e patladı. “Onun böyle saçmalamasına göz yummamalısın.”

“İçinden geldiği gibi konuşması daha iyi.”

“Tabii aslında böyle korkunç bir şeyi asla yapmaz ama konuşması bile hoş değil.”

Rodney sessiz kaldı. Joan onu şaşkınlıkla süzdü.

“Rodney, onun gerçekten...”

“Hayır, hayır, aslında tam olarak emin değilim. Biraz daha büyüdüğü ve olgunlaştığı takdirde hiç sanmam. Ama şimdilik Barbara duygusal anlamda biraz dengesiz Joan. Bunu kabul etmeliyiz.”

“Ama bu saçmalık!”

“Evet, bizim açımızdan öyle, mantık ve denge duygusu olan biri için öyle. Ama henüz onun için değil. O her zaman her söylediğini ciddiye alıyor. Onun için tek önemli olan o anki ruhsal durumu, ne hissettiği, bunun dışında gözü başka hiçbir şey görmüyor. Olayları birbirinden ayırma, objektiflik ya da mizah kavramları yok. Seksüel anlamda ise erken olgunlaşmış...”

“Rodney lütfen sus. Sanki polise konu olan o korkunç olaylardan bahseder gibisin.”

“Unutma ki polisteki o korkunç olaylara karışanlar da senin benim gibi yaşayan insanlar.”

“Ama Barbara gibi iyi terbiye almış kızlar böyle şeyler yapmazlar.”

“Ne gibi şeyler Joan?”

“Bunu tartışmamız gerekli mi?”

Rodney iç çekti.

“Hayır, hayır, tabii ki değil. Ama dilerim Barbara düzgün bir genç adamla karşılaşır ve ona âşık olur.”

Tanrı Rodney'in bu dileğini duymuş olmalıydı. Bu konuşmanın üzerinden çok geçmeden genç William Wray Irak'tan döndü ve teyzesi Lady Herriot'un yanında kalmaya başladı.

Genç adamın şehre gelmesinden yaklaşık bir hafta kadar sonra Joan onu ilk kez gördü. Barbara'nın evde olmadığı bir günün öğleden sonrasında genç adam birden salona girdi. Şaşkınlık içindeki Joan başını yazı masasından kaldırdığında karşısında uzun boylu, geniş omuzlu, çıkık alınlı, mavi gözlü genç adamı gördü.

Bill Wray utançtan kızaran yüzünü gömleğinin yakasının içine gizleme çabası içinde mahcup bir ifadeyle Lady Herriot'un yeğeni olduğunu ve bir önceki gün Miss Scudamore'un evlerinde unuttuğu tenis raketini getirdiğini belirtti.

Hemen kendini toparlayan Joan onu büyük bir hoşnutlukla karşıladı.

“Barbara çok dikkatsiz,” dedi. “Hep bir yerlerde bir şeyler unutuyor. Maalesef şu anda evde değil ama sanırım birazdan döner. Lütfen kalıp bizimle çay için.”

Bay Wray de zaten böyle bir öneri bekliyordu. Genç adamın kalmaya istekli olduğunu gören Joan zili çalarak hizmetçiden çay servisi yapmasını istedi ve Bay Wray'ye teyzesinin sağlık durumunu sordu.

Yaklaşık beş dakika kadar Lady Harriot'un sağlığından bahsettiklerinden sohbetleri tıkanıp kaldı. Bay Wray sohbet konusunda hiç yardımcı olmuyordu. Pembe yüzüyle dimdik, sus-

kun, mahcup oturuyordu. İstirap çekermiş gibi bir görünümü vardı. Neyse ki o sırada çay geldi ve bu ortamı biraz yumuşattı.

Joan gerçi sohbeti bir şekilde canlı tutmaya çalışıyordu, ama bunun için çok çaba harcaması gerekiyordu. Bu yüzden de Rodney'in normalden daha önce eve dönmesiyle bir hayli rahatladı. Rodney gerçekten de bu konuda çok yardımcı oldu. Irak'tan bahsetti, basit sorularla geç adamı rahatlatı ve sonuçta Bill Wray'in ıstıraplı katılığı gevşemeye başladı. Hatta kısa bir süre sonra rahat rahat konuşmaya bile başladı. Daha sonra Rodney onu çalışma odasına götürdü. Bill istemeyerek oradan ayrıldığında saatler neredeyse yediyi gösteriyordu.

Rodney, "İyi bir genç," dedi.

"Hem de çok iyi. Ama biraz ürkek."

"Kesinlikle öyle görünüyor." Rodney de ondan hoşlanmışa benziyordu. "Ama sanırım aslında o kadar utangaç biri değil."

"Çok uzun kaldı, öyle değil mi?"

"İki saatten fazla."

"Çok yorulmuş olmalısın Rodney."

"Yoo, hayır, hatta onunla konuşmaktan hoşlandım bile. Genç adam gerçekten akıllı biri, ilginç görüşleri var. Özellikle felsefi anlamda. Sağlam bir karakteri var, üstelik zeki de. Çok beğendim."

"O da senden hoşlanmış olmalı. Yoksa bu kadar uzun kalmazdı."

Bu tahmin Rodney'i eğlendirmiş gibiydi.

"Ah Joan, burada bunca zaman benimle sohbet etmek için mi kaldığını sanıyorsun. Barbara'nın eve döneceğini umuyordu.

Joan, lütfen yapma, hâlâ âşık birini gördüğünde bunu anlamıyor musun? Zavalıcılık utançtan kaskatı kesmişti. Yüzü kıpkırmızıydı. Buraya gelmek onun için ne zor olmuştur kim bilir, içi içini yemiştir,. Üstelik bir de gelip kalbinin sahibini bulamamak. Bence bu tipik bir ilk görüşte aşk olayı.”

O akşam Barbara tam zamanında, soluk soluğa akşam yemeğine yetişti. Joan hemen haberi yetiştirdi. “Bugün genç arkadaşlarından biri buradaydı Barbara. Lady Herriot’un yeğeni. Tenis raketini getirdi.”

“Ah, Bill Wray mi? Demek bulmuş? Raket dün birdenbire anlamsız bir şekilde ortadan kaybolmuştu.”

“Seni epeyce bekledi.”

“Onu kaçırdığıma üzüldüm. Crabbes ile sinemaya gittim. Üstelik çok da saçma bir filmdi. Neyse, Bill sizi çok sıkmadı değil mi?”

Rodney, “Hayır,” dedi. Hatta onu sevdim bile. Ortadoğu politikaları hakkında konuştuk. Sanırım sen olsan sıkılırdın.”

“Aslında dünyanın uzak ülkeleri ilgimi çekiyor. Seyahat etmeyi seviyorum. Crayminster’e takılıp kaldım. Her neyse, Bill farklı biri.”

Rodney, “Sen de meslek eğitimi alabilir, staj için uzak ülkelere gidebilirsin,” dedi.

“Meslek mi?” Barbara burun kıvrıdı. “Biliyor musun baba, ben aslında çok tembelim. Çalışmaktan hoşlanmıyorum.”

Rodney, “Aslında insanların çok büyük bir kısmı senin gibi,” dedi.

Barbara babasının üzerine atılarak ona sarıldı.

“Bence sen çok fazla çalışıyorsun. Bu haksızlık!”

Bu coşkulu kucaklaşmadan sonra babasını yeniden rahat bırakan Barbara telefona doğru ilerledi.

“Bill’i arayayım. Marsden’e golf oynamaya gitmekten bahsetmişti...”

Rodney antredeki telefona doğru yürüyen kızının arkasından baktı. Tuhaf bir görüntüyü kızınıninki: kararsız, kuşkulu.

Rodney, Bill Wray’dan hoşlanmıştı, evet, hiç kuşkusuz ilk gördüğü anda sevmişti genç adamı. İyi de öyleyse, neden Barbara sevinç içinde koşarak odaya girip de Bill ile nişanlandıklarını ve en kısa zamanda evlenip Bağdat’a gideceklerini söylediğinde o kadar endişeli ve perişan görünüyordu?

Bill gençti, çok iyi bağlantıları ve kendine ait bir serveti vardı. Parlak bir kariyer onu bekliyordu. Neden Rodney bu kararlarına karşı çıkıyor, daha uzun bir nişanlılık dönemi geçirmelerinde ısrar ediyordu? Neden düşünceli, kararsız ve huzursuz görünüyordu?

Neden sanki tam evlilik öncesi birdenbire Barbara’nın evlenmek için henüz çok genç olduğunu iddia etmişti?

Neyse ki Barbara bu karşı koymalardan etkilenmemişti. Onun Bill’le evlenip Bağdat’a gitmesinden altı ay sonra Averil de Edward Harrison-Wilmott adında bir borsacıyla nişanlandığını haber verdi.

Adam otuz dört yaşında sakin, zengin, hoş görünümlü biriydi.

Gerçekten de, diye düşünüyordu Joan. Onun için daha iyisi olmazdı.

Rodney, Averil'in nişanı konusunda yorum yapmak istemeyse de sonunda Joan'ın baskısına daha fazla dayanamayarak, "Evet, evet en doğrusu bu," dedi. "Edward iyi bir insan."

Averil de evlendikten sonra Joan ve Rodney evde yalnız kaldılar.

Tony, Tarım Meslek Koleji'ne devam ediyordu ama bitirme sınavlarında başarısız oldu. Tabii bu onlara bazı sorunlar yaşattı ama sonunda Rodney'in müvekkillerinden birinin Güney Afrika, Rodezya'daki büyük bir portakal üretim çiftliğinde işe başladı.

Tony'nin mektuplarından ayrıntılara girmese de orada bulunmaktan çok mutlu olduğu anlaşılıyordu. Sonra bir gün Durban'dan bir kızla nişanlandığını yazdı. Elbette oğlunun hiç görmediği bir kızla evlenecek olması Joan'ı büyük ölçüde tedirgin etti. Üstelik kızın parası da yoktu. Rodney'e de söylediği gibi bu kız hakkında ne biliyorlardı ki? Hiç.

Rodney bunun Tony'nin kararı olduğunu ve saygı duymaları gerektiğini, ellerinden iyi olmalarını dilemekten başka bir şey gelmediğini söyledi. Tony'nin gönderdiği resimlerden kızın güzel olduğu anlaşılıyordu. Üstelik kız Tony'yle Rodezya'da yeni bir hayata başlamaya da hazırды.

"Sanırım bundan sonraki yaşamlarını orada geçirecekler. Buraya evine, memleketine dönmeyi düşünmüyor. Tony'yi büroda çalışmaya zorlamalıydık Rodney, sana o zaman da söylemiştim!"

Rodney gülümseyerek, insanları bir şeye zorlamaktan yana olmadığını üstelik bunu başaramadığını söyledi.

Joan ısrarla, "Ne olursa olsun bu koşullarda Tony'ye baskı yapmalıydın," dedi. "Sonuçta akıllı başına gelecekti. İnsanların öyle ya da böyle sonunda ayakları yere basıyor."

Rodney başını sallayarak haklı olduğunu belirtti ama yine de bunun büyük bir risk olacağı kanısındaydı.

Risk mi? Joan anlayamıyordu. Risk derken neyi kastediyordu.

Rodney oğullarının mutlu olmama riskinden söz ettiğini belirtti.

Joan bu mutluluk edebiyatının bazen sabrını taşırdığını söyledi. Herkes bir mutluluktur tutturmuştu, başka şey düşünmüyordu. Yaşam sadece mutluluk demek değildi. Çok daha önemli şeyler vardı.

Rodney, “Ne gibi?” diye sordu.

Joan bir anlık tereddüitten sonra, “Örneğin sorumluluklar,” dedi.

Rodney, “İnsanın avukat olmak gibi bir sorumluluğu olmaz,” dedi.

Joan kızmıştı. Rodney’e, “Neyi kastettiğimi çok iyi biliyorsun,” dedi. “Tony’nin babasını hayal kırıklığına uğratmak yerine, onu mutlu etmek gibi bir sorumluluğu vardı. En azından bunu borçluydu sana.”

“Tony beni hayal kırıklığına uğratmadı.”

Joan haykırdı. “Nasıl olmaz? Biricik oğlumuzun dünyanın bir ucunda, belki de onu bir daha asla göremeyeceğimiz bir yerde yaşamasının seni üzmediğini nasıl söylersin?”

Rodney iç çekerek, “O anlamda değil tabii. Elbette ki onu özleyeceğim,” dedi. “O eve neşe, hareket getiriyordu. Evimizin ışığıydı... Onu çok arıyorum...”

“Söylemiştim sana. Bu konuda ağırlığını koymalıydın.”

“Ama Joan, Bu Tony’nin yaşamı, bizim değil. Biz öyle ya da böyle bu hayatı yaşadık, en azından büyük bir kısmını geride bıraktık.”

“Evet, bu doğru, öyle diyebiliriz.” Joan bir süre düşündükten sonra ekledi. “Güzel bir yaşamımız oldu. Hâlâ da öyle.”

“Böyle düşündüğüne sevindim.”

Rodney ona gülümsüyordu. İnsanı rahatlatan hoş bir gülümsemesi vardı –yine de tuhaf bir muziplik vardı bu gülüşte– bazen karşısındaki insana görmediği bir şeye gülümsüyormuş gibi geliyordu.

“Gerçek olan,” dedi Joan. “Sen ve ben, biz çok uyumlu bir çiftiz.”

“Evet, pek fazla kavgamız olmadı.”

“Ayrıca çocuklar konusunda da şanslıydık. Eğer kötü olsalardı ya da mutsuz ya da öyle bir şey işte, bizim için de korkunç olabilirdi.”

“Komik olma Joan.”

“Neden Rodney, böyle bir durum *olsaydı*, bunun bizim için de felaket olacağını sen de kabul etmelisin.”

“Hiçbir şeyin senin için yıkım olacağını sanmıyorum.”

“Şey...” Joan bu nokta üzerinde biraz düşündü. “Tabii, sonuçta ben dengesi kolay bozulmayan, ılımlı yapıda bir insanım. Bence insanların olaylar karşısında sakin olup, kendini kapıp koyuvermemeleri gerekir. Bu da bir tür sorumluluk bilinci.”

“Saygı duyulacak, akılcı bir tutum.”

“İnsanın el attığı her işte başarılı olduğunu söyleyebilmesi güzel bir duygu, sence de öyle değil mi Rodney?”

Rodney iç çekerek. “Evet, güzel bir duygu olmalı,” dedi.

Joan gülerek eliyle onun kolunu hafifçe dürttü.

“Bu kadar alçakgönüllü olmamalısın. Yakın çevrede senin kadar müvekkili olan ikinci bir avukat yok. Büroyu Henry amcanın zamanındakinden bile daha çok büyüttün.”

“Evet, büroda işler iyi.”

“Üstelik yeni bir ortak alırsak sermayemiz de artar. Yeni bir ortak almayı düşünüyorsun değil mi?”

Rodney başını salladı.

“Hem evet hem hayır. Yeni bir kana ihtiyacımız olduğu kesin. Alderman da ben de yaşıyoruz.”

Evet, diye düşündü Joan. Bu doğru.

Rodney’in bir zamanlar siyah olan saçları oldukça ağarmıştı.

Joan kalktı ve saatine baktı.

Sabah oldukça çabuk geçmişti. Bir süredir sıkça kafasına doluşup, onu tedirgin eden kaotik düşünceler görünmemişlerdi.

Evet, yalnızca bu bile anahtar sözcüğün “disiplin” olduğunun kanıtıydı. Düşüncelerini düzene sokmak ve yalnızca güzel, mutluluk verici olanları anımsamak. O sabah yaptığı buydu, böyle olunca sabah nasıl da çabucacık geçmişti. Öğlen yemeğine neredeyse bir, bir buçuk saat kalmıştı. Belki de handan pek fazla uzaklaşmadan kısa bir yürüyüş yapması iyi olacaktı. O ağır, sıcak yemekleri yemeden önce küçük bir değişiklik...

Banyoya girip şapkasını aldı ve dışarı çıktı.

Arap çocuk yüzünü Mekke’ye dönmüş, yerde secdeye durmuştu. Yere kadar eğiliyor, sonra doğruluyor ve anlaşılmasız söz-cüklerle dua ediyordu.

O sırada arkasından sessizce yaklaşan Hintli, “Öğlen namazı kılıyor,” dedi.

Joan başıyla onayladı. Aslında bu gereksiz bir açıklamaydı. Oğlanın ne yaptığını kendisi de görüyor, biliyordu.

Hintli ekledi. “O, ‘Bağışlayan ve esirgeyen Allah, diyor.’ ”

“Evet, biliyorum,” diyen Joan yürümeye başladı. Bu kez doğruca tren istasyonunu çevreleyen dikenli tel yığınınına doğru ilerledi.

Birden kuma saplanıp kalmış külüstür bir Ford’u kurtarmaya çalışan altı ya da yedi Arap gördüğü o an canlandı gözünde. Adamlardan her biri arabayı farklı bir yöne doğru çekiyor ya da itiyor, sonuçta araba yerinden kıpırdamıyordu. Damadı William bu iyi niyetli ancak anlamsız çabalar sırasında adamların umut içinde, “Allahuteala dilerse olur,” diye mırıldandıklarını söylemişti.

Joan, gerçekten de öyle olmalı, diye düşünmüştü o sırada. Çünkü farklı yönere çektikleri arabanın kurtulması ancak bir mucizeye bağılıydı.

İlginçtir ama o sırada bu işi yapan Arapların hepsi de çok mutlu görünüyor ve eğleniyorlardı. “İnşallah” diyor ve Tanrı isterse isteklerinin gerçekleşeceğini, kendilerinin fazladan bir çaba harcamalarının bir şeyi değiştirmeyeceğine inanıyorlardı. Bu Joan’ın kabullenebileceği bir hayat görüşü değildi. Joan’a göre insan düşünüp, geleceği planlamalıydı. Gerçi Tell Abu Hamid gibi hiçliğin ortasında yaşıyorsan bu o kadar gerekli olmayabilirdi de.

İnsan burada çok uzun bir süre kalsa, diye düşündü Joan. Haftanın hangi gününde olduğunu bile unutulabilir...

Düşündü. Perşembeydi... evet, perşembe. Oraya pazartesi akşamı gelmişti.

Bu arada dikenli tel yığınınına ulaşmıştı. Tellerin ötesinde ya da daha doğrusu tellerin arasından öbür tarafta, üniformalı,

silahlı bir nöbetçi olduğunu gördü. Adam büyük bir sandığa yaslanmış, istasyonu ya da sınırı gözlüyordu.

Uyuyor olmalıydı. En azından öyle görünüyordu. Joan ona daha fazla yaklaşmanın iyi olmayacağını düşündü. Birden uyanıp ateş edebilirdi. Tell Abu Hamid için bu hiç de olağandışı bir durum olmazdı.

Joan geri döndü, ama doğruca hana gitmedi, hanın etrafında dolaştı. Böylece hem zaman geçirmiş olacak, hem de o tuhaf agorafobi duygusuna kapılma riskini ortadan kaldırmış olacaktı. (Tabii eğer bu agorafobiye.)

Kendinden memnun bir şekilde o sabahı sakin ve rahatsız edici düşüncelerden uzak geçirmiş olduğunu düşündü. Zihninden yalnızca Tanrı'ya şükrettiği şeyleri geçirmişti. Averil'in düzgün, güvenilir bir adam olan Edward ile evlenmesi –üstelik adam zengindi de– Averil'in Londra'daki evi muhteşemdi hem de Harrods'un hemen yakınında. Sonra Barbara'nın evliliği. Tony'ye gelince –aslında onun durumu pek de tatmin edici değildi– aslına bakılırsa onun hakkında pek bir şey bilmiyorlardı. Ayrıca zaten Tony'nin kendisi de bir erkek evlat olarak hayal kırıklığı yaratmıştı. Tony Crayminster'de kalmalı ve Alderman, Scudamore ve Witney Avukatlık Bürosu'nda çalışmalıydı. Düzgün, taşra yaşamından hoşlanan bir İngiliz kıızıyla evlenmeli, babasının yolunda ilerlemeliydi.

Zavallı, saçlarına ak düşmüş Rodney! Büroda onun yerini alacak bir oğlu bile yoktu.

Rodney, Tony'ye karşı çok özverili davranmıştı. Israr etmeli, ağırlığını koymalı, kalmasını sağlamalıydı. Sebat ve istikrar, önemli olan buydu. Eğer *ben* ayağımı yere sıkı basmış olma-

saydım, diye düşünüyordu Joan. “Kim bilir Rodney şimdi ne durumda olurdu? Bir an için kendiyle gurur duydu. İçinde hoş bir sıcaklık hissetti. O olmasa belki de Rodney şimdi borç içinde yüzecek, çiftçi Hoddesdon gibi ipotek karşılığı borç bulma çabası içinde olacaktı. Acaba Rodney onun için yaptıklarının değerini takdir ediyor muydu?

Joan dalgalanan ufuk çizgisine baktı. Tuhaf bir görüntüydü bu, sanki ufuk dalgalanan sularla kaplanmıştı. Tabii, diye düşündü, serap bu!

Evet, bu bir seraptı... Çölün ortasında bir göl. Aslında serap görmenin böyle bir şey olduğunu düşünmemiştir –hep ağaçlar ve şehirler görüleceğini– çok daha somut bir şeyler düşünmüştü.

Ama bu belli belirsiz su efektinin bile tuhaf bir etkisi vardı insan üzerinde. İnsan bir an gerçek kavramını yitiriyordu? Neydi gerçek olan?

Serap, diye düşündü, serap. Bu sözcük önemliydi.

Ne düşünüyordu son olarak? Tabii ya Tony’yi, ne kadar bencil ve düşüncesiz davrandığını.

Zaten Tony’yle anlaşmak her zaman zor olmuştu. O kadar anlaşılmaz, uysal, yumuşak başlıydı ki... Yine de o sakın, sevimli, cana yakın, güler yüzlü haline rağmen her zaman yalnızca kendi istediklerini yapardı. Tony hiçbir zaman bir erkek evladın annesine karşı olması gerektiği şekilde yakın olmamıştı, ona karşı öyle bir bağlılık duymamıştı. Aslına bakılırsa babasını daha çok sevdiği açıkça anlaşılıyordu.

Tony’nin henüz yedi yaşında küçük bir çocukken gecenin bir yarısı babasının uyuduğu yatak odasına girişini anımsadı bir an. Sakin ve umursamaz bir ses tonuyla konuşmuştu. “Baba sanı-

rım ben kültür mantarı yerine zehirli mantar yedim. Karnım çok ağrıyor. Nasıl olsa öleceğime göre senin yanında ölmeyi isterim.”

Aslında mantarla filan ilgisi yoktu karın ağrısının. Apandisit ağrısı çekiyordu. Yirmi dört saat içinde de ameliyata girmek zorunda kalmıştı. Yine de Joan’a hâlâ onun o gün kendisine değil de Rodney’e gitmiş olması tuhaf görünüyordu. Hasta bir çocuğun annesine gelmesi çok daha normal bir davranıştı.

Evet, Tony hep zor bir çocuk olmuştu. Okulda tembel bir öğrenciydi. Sporda uyuşuk! Her şeye rağmen insanın yanında olmasını isteyeceği bir çocuktur. Ama o kimsenin yanında görülmek istemezdi. Tam aradığın anda bulunmayacak şekilde bahçelerin arasında kaybolmak gibi kötü, insanı çıldırtan bir huyu vardı.

“Kamuflej renklerine bürünüyor,” diyordu Averil bu duruma. “Tony kamufleji hepimizden iyi biliyor.”

Joan onun ne demek istediğini tam olarak anlamıyordu ama yine içten içe bir burukluk hissediyordu...

Joan saatine baktı. Bu sıcakta daha fazla yürümesi anlamsızdı. Artık hana dönmeliydi. Güzel bir sabah olmuştu: sorunsuz, olaysız, kötü düşüncesiz, agorafobi ataksız...

İçinden bir ses, hastabakıcı gibi konuşuyorsun, diye haykırıyordu. Sen kendinin ne olduğunu sanıyorsun, Joan Scudamore? Yatalak hasta mı? Akıl hastası mı? Neden kendinle hem gurur duyuyor hem de kendini bu kadar yorgun hissediyorsun? Huzurlu, normal bir sabah geçirmiş olmanın bu denli olağanüstü neyi olabilir?

Hızla hana döndü ve öğlen yemeği münüsündeki değişikliği görerek sevindi: konserve bezelye.

Yemekten sonra odasına çıktı ve uzandı.

Çay saatine kadar uyuyabilseydi...

Ama hiç uykusu yoktu. Gözlerini kapadı ve yattı, vücudu gergindi aynen her an bir şey beklermiş gibi tedirgin... Yaklaşan, pusudaki bir tehlikeye karşı tetikte. Tüm kasları gerilmişti.

Gevşemeliyim, diye düşündü Joan, gevşemeliyim.

Ama gevşeyemedi, başaramadı bunu. Vücudu gerginlikten katılaşmıştı. Kalbi normalden hızlı çarpıyordu. Zihni alarmda ve şüpheyle doluydu.

Sanki her şey ona bir şey anımsatmak ister gibiydi. Tüm gücüyle bunun ne olabileceğini bulmaya çalıştı, düşündü ve sonunda buldu: Her şey ona bir tek şeyi anımsatıyordu: Dişçinin bekleme odasında geçirilen o tedirgin anları...

İstemediğin, nahoş bir şeyle karşı karşıya olduğunu bilmek, kendi kendine cesaret vermeye çalışmak, bunu düşünmek bile istememek ve geçen her dakikayla birlikte sıkıntının yaklaştığını bilmek...

Nasıl bir sıkıntı, neydi beklediği?

Kertenkeleler deliklerine sığıp, kayboldular, diye düşündü. Yaklaşan fırtınayı hissettiler. Sessizlik... fırtına öncesi sessizlik... bekleyiş... bekleyiş... bekleyiş...

Tanrım, yine abuk sabuk, anlamsız şeyler düşünmeye başlıyordu.

Miss Gilbey... disiplin... ruhu dinlendirmek... inziva...

İnziva! Meditasyon yapmalıydı. Bir şeyler vardı hani, hep söylenen... Teosofi ya da Budizm?...

Hayır, hayır en iyisi kendi dinine sığınmaktı. Tanrı'yı düşünmek, tefekkür etmek... Tanrı'nın sevgisini... *Tanrı*... Tüm insanların yaratıcısı...

Birden babası geldi aklına: özenli, düz kesimli kahverengi sakalı, derin mavi gözleri, evdeki her şeyin kusursuz temizlikte ve düzende olmasını isteyen babası... Aşırı disiplinli, tipik bir emekli amiraldi babası. Ve annesi, ince, uzun, içedönük, derbeder, savruk, ne kadar canlarını sıkarsa sıkınsın insanların onu bağışlaması için bir gerekçe bulacakları kadar şirin, sevimli, hoş bir kadın.

Annesi partilere iki farklı eldiven, kırış kırış bir etek ve saçlarının üzerinde eğik duran bir şapka ile gittiğinde bile toplum içinde rahat ve neşeli olmayı başarır, dış görünümünde bir terslik olabileceği aklına bile gelmez ya da umursamazdı. Böyle durumlarda amiralin öfkesi ise daima kızlarına yönelik olurdu, asla karısına bir şey demezdi.

"Annenizin evden bu halde dışarı çıkmasına izin vermese-niz ne olur sanki?" diye parlardı babaları her defasında. "Şu ha-line bakın. İnsan böyle sokağa çıkar mı? Bu kadar boşvermişlik fazla artık!"

Üç kız da, "Peki baba," deseler de her azarın sonrasında ken-di aralarında, "Bunu söylemek kolay. Sanki annemizle başa çıkı-labilirmiş gibi," diye homurdanırlardı.

Tabii ki Joan annesini çok seviyordu ama bu sevgisi onu asla annesinin gerçekten çok sakil, savruk ve yorucu bir kadın olduğunu göremeyecek kadar körleştirmemişti. Annesinin şen, şakrak sorumsuz kişiliği, sıcak kalpli sevecen yapısı bile ondaki yöntem ve tutarlılık eksikliğini tam anlamıyla örtmeye yetmi-yordu.

Annesinin ölümünün ardından ondan kalan belgeleri ele geçiren Joan gerçek anlamda bir şok yaşamıştı. Belgeler arasın-

da babasının annesine yirminci evlilik yıldönümlerinde yazdığı bir mektup vardı.

Bugün yanında olamadığım için gerçekten çok üzgünüm sevgilim. Ama şunu iyi bil ki kalbim her zaman seninle, sana olan sevgim geçen yıllarla asla azalmadı, sen benim için çok önemlisin ve seni bugün her zamankinden de daha çok seviyorum. Senin sevgin benim yaşama amacım, senin sevgin beni taçlandırdı ve Tanrı'ya şükrediyorum ki seni bana...

Babasının annesine karşı duygularının bu denli derin olabileceğini hiç düşünmemişti...

Joan, Rodney'le bu yıl aralık ayında evliliğimizin yirmi beşinci yılı bitecek, diye düşündü. Gümüş yıldönümü!

Rodney de bana böyle bir mektup yazsa ne güzel olurdu... Kafasında mektubu tasarlamaya çalıştı.

Sevgili Joan,

Benim için ne kadar önemli olduğunu ve sana ne kadar minnettar olduğumu satırlara dökmek istedim. Eminim benim başımın tacı olduğunun, senin sevginin benim için her şey demek olduğunun farkında değilsin ama...

Joan her nedense bu şekilde hayal kurmanın anlamsız olduğu ve buna son vermenin doğru olacağı kanısına vardı –ona hiç gerçekçi gelmemişti bu. Rodney'in böyle bir mektup yazması olanaksızdı– bunu düşünmek bile saçmaydı... onu her ne kadar seviyor olsa da... Ne kadar sevse de...

Neden sanki durmadan aynı şeyi yineleme gereksinimi duyuyordu ki? Ürperdi, tuhaftı ama sırtından aşağı sanki soğuk terler boşanmıştı. Neden sanki kendini tuhaf hissediyordu? Daha önce ne düşünüyordu?

Ah evet, tabii! Joan ani bir şokla kendine geldi. Evet, meditasyon yapıp, ruhsal dinginliğe ulaşmak istiyordu. Ama bunun yerine yine somut, dünyevi konular gelmişti aklına: yıllar önce ölen annesi ve babası.

Ölüp, onu yapayalnız bırakan anne ve babası...

Çölde yapayalnız... Hapishane hücrelerinden farksız, bu sevimsiz han odasında yapayalnız...

Kendinden başka düşünecek hiçbir şeyi olmadan.

Birden yataktan fırladı. Uyuyamadıktan sonra yatmanın bir anlamı yoktu.

Joan bu yüksek tavanlı, küçük pencereleri tellenmiş odalardan nefret ediyordu. İnsan kendini burada hapsedilmiş, küçük, bir sinek kadar önemsiz, zavallı hissediyordu. Büyük, havadar, renkte kreton möbleleri, canlı renkte perdeleri olan, şöminede odunları çıtırdayan geniş bir salonda, insanlar arasında –davet ettiği ya da onu davet eden insanlar arasında– olmak istiyordu...

Ah, şu tren artık *gelmeliydi* –muhakkak *gelmeliydi*– ya da belki bir otomobil ya da *bir şey* işte...

“Burada daha fazla kalamam!” diye haykırdı. “Kalamam!”

Kendi kendine konuşmak, kötüye işaret, diye düşündü daha sonra.

Bir bardak çay içip dışarı çıktı. Daha fazla orada oturup düşünemeyeceğini hissediyordu.

Dışarı çıkmalı, yürümeli ve düşünmemeliydi.

Düşünmek; insanı perişan eden buydu. Burada yaşayan şu insanlar –Hintli, Arap çocuk, aşçı– onların asla hiçbir şeyi düşünmediklerini hissediyordu.

Bazen oturur, düşünürüm, bazen yalnızca oturur...

Bunu kim söylemişti? Ne hoş, takdire değer bir yaşam felsefesi!

Düşünmeyecek, yalnızca yürüyecekti. Handan fazla uzaklaşmamalıydı, her an için... Evet, her an için...

Hanın çevresinde büyük bir daire çizecekti. Ve dairenin çevresinde dönüp, duracaktı. Aynen kafese kapatılmış bir hayvan gibi. Ne kadar aşağılayıcı bir durumdu bu. Evet, aşağılayıcı ama doğru. Kendisine çok, ama çok dikkat etmeliydi. Aksi takdirde...

Aksi takdirde ne? Bilmiyordu. Hiçbir fikri yoktu.

Rodney'i, Averil'i, Tony'yi, Barbara'yı hiçbirini ama hiçbirini düşünmemeliydi. Blanche Haggard'ı düşünmemeliydi. Kırmızı ormangülleri düşünmemeliydi. (Özellikle de kırmızı ormangülleri.) Şiirleri düşünmemeliydi...

Joan Scudamore'u düşünmemeliydi. Ama o benim. Hayır, değil. Evet, öyle...

Kendini düşünmekten başka yapacak hiçbir şeyin olmasaydı acaba kendinle ilgili neler keşfederdin?

Joan, "Bilmek istemiyorum," diye haykırdı.

Sesinin tınısı şaşırttı onu. Bilmek istemediği neydi?

Bir savaş, diye düşündü. Peşinen kaybedilmiş bir savaş.

İyi de kime karşı? Neye karşı?

Ne fark eder ki? Bilmek istemiyorum...

Buna tutunmalısın. Bu iyi bir cümle.

“Bilmek istemiyorum.”

Birden sanki biri hemen yanında onu izliyormuş gibi tuhaf bir hisse kapıldı. Çok iyi tanıdığı biri. Eğer başını bir çevirse... Başını çevirdi ama kimse yoktu. Hiç kimse.

Yine de hemen yakınında biri olduğu hissinden kurtulamadı. Bu onu korkutuyordu. Rodney, Averil, Tony, Barbara, hiçbiri yardım edemezdi ona. Yardım edemezlerdi ve belki de etmek de istemezlerdi. Hiçbiri onun için endişelenmiyordu.

Hemen hana dönmeli ve her kimse, onu izleyen bu bilin-medik hayalden kurtulmalıydı.

Hintli demir kapının dışında duruyordu. Joan yürürken hafifçe sendeliyordu. Hintlinin ona bakış şekli Joan'ı kızdırdı.

“Ne oldu?” diye sordu. “Bir şey mi var?”

“Sahip iyi görünmüyor. Belki sahibin ateşi var.”

Evet, buydu işte. Evet, kesinlikle neden buydu. Ateşi vardı. Neden sanki bunu daha önce düşünememişti. Ne aptallık!

Koşarak hana girdi. Ateşini ölçmeli ve kinin almalıydı. Neyse ki yanına kinin almıştı.

Dereceyi çıkardı ve dilinin altına yerleştirdi.

Ateş... tabii ki ateşti bütün bunların nedeni. Anlamsız, tutarsız düşünceler: dayanaksız korkular, kâbuslar, endişeler, kalbinin hızlı çarpması.

Her şeyin nedeni fizikseldi.

Dereceyi çıkardı ve baktı.

36,5.... Buna ateş denemezdi, hatta düşüktü bile.

Bir şekilde o geceyi de atlatmayı başardı. Bu arada içinde bulunduğu durum onu gerçek anlamda endişelendiriyordu.

Bunun nedeni güneş olamazdı, ateşi de yoktu. Öyleyse neden sinirleriydi.

“Yalnızca sinir bozukluğu,” diyordu insanlar. Kendisi de başka insanlar için, içinden aynı şeyi söylemişti birçok kez. Ne anlama geldiğini bilmeden! Ama şimdi biliyordu. Yalnızca sinir bozukluğu! Sinirler insana cehennemi yaşatabiliyorlardı. Tek ihtiyacı bir doktordu; nazik, sempatik, iyi bir doktorla, bir klinik ve yanından asla ayrılmayan sevecen, işinin ehli bir hemşire, “Bayan Scudamore asla yalnız bırakılmamalı,” diyen, onu gözeten. Bunun yerine çölün ortasında beyaz kireç badanalı bir hapisanede, yarı akıllı bir Hintli, embesil bir Arap çocukla beraber pilav, konserve somonbalığı, fasulye ve lop yumurta pişirmekten başka hüneri olmayan bir aşçıyla baş başa kalmıştı.

Yanlış, benim durumumda biri için tamamen yanlış bir tedavi bu...

Bu koşullarda nasıl iyileşebilirim ki...

Akşam yemeğinden sonra odasına çıktı ve şişedeki aspirin tabletlerini saydı. Altı tane kalmıştı. Delirmiş gibi hepsini birden yuttu. Ertesi gün için kalmamıştı ama bir şeyler yapmayı denemesi gerektiğini hissediyordu. Bundan sonra asla, ama asla yanına uyku ilacı almadan yolculuğa çıkmayacağım, diye düşündü.

Soyundu ve uyuyamama endişesi içinde yattı.

İlginç ama hemen gözleri ağırlaştı ve derin bir uykuya daldı.

Düşünde kendini labirentten farksız, karmaşık koridorları olan bir büyük hapisanede gördü. Çıkmak istiyor ama yolu bulamıyordu, ama bir şekilde çıkışı bildiğini de çok iyi biliyordu...

Yalnızca anımsaman gerekiyor, diyordu kendi kendine, anımsamalısın...

Ertesi sabah uyandığında yorgun ancak oldukça huzurluydu.

Yalnızca anımsamalısın, dedi kendi kendine.

Kalktı, giyindi ve kahvaltıya indi.

Sanırım her şey yeni baştan başlayacak, diye düşünüyordu. Neyse ne, zaten engel olmak için yapabileceğim bir şey yok.

Sandalyesinde hareketsiz oturdu. Daha sonra dışarı çıkacaktı ama henüz zamanı değildi.

Belirli bir şeyi düşünmeyi denemeyecekti... düşünmemeyi de. Her ikisi de çok yorucuydu. Her şeyi olurluna bırakacaktı.

Alderman, Scudamore ve Witney'in bekleme odasını ve beyaz etiketli klasörleri düşündü. Müteveffa Sir Jasper Ffoulkes'in mirası. Albay Etchingham Williams. Aynen bir tiyatro sahnesi gibi canlandı gözünde hukuk bürosunun bekleme odası.

Peter Sherston masasının başında, parlak, zeki ve hırslı bakışlarıyla etrafı süzüyordu. Annesine ne kadar da benziyordu –aslında tam olarak değil– gözlerini babası Charles Sherston'dan almıştı. Bu hızlı, kaçamak, zeki bakışlar. Rodney'in yerinde olsaydım ona o kadar güvenmezdim, diye düşünmüştü onu orada gördüğünde.

Bunu düşünmüş olması ilginçti.

Leslie Sherston'un ölümünden sonra Charles Sherston gerçek anlamda yıkılmıştı.

Kendini öylesine içkiye verdi ki çok kısa bir süre sonra o da öldü. Çocuklar akrabalarının yanına gittiler. Üçüncü çocukları olan küçük kızsı doğumundan sonra yalnızca altı ay yaşadı.

En büyük oğulları Joan ormancı oldu ve Burma'ya gidip, oraya yerleşti. Joan, Leslie'yi ve onun el baskılı çarşaflarını anımsıyordu. Eğer Joan da annesi gibiyse, bazı şeylerin hızla büyümesini izlemekten zevk alıyorsa, şu anda çok mutlu olmalıydı. Zaten Joan da onun işlerinin yolunda olduğunu duymuştu.

Charles ve Leslie'nin küçük oğulları Peter Sherston ise bir süre sonra Rodney'e gelmiş ve büroda çalışmak istediğini söylemişti.

"Annem bana yardımcı olacağınızdan emin olduğunu söylemişti efendim."

Sevimli, çekici, açık sözlü, güler yüzlü, hırslı, her zaman denileni yapma çabası içinde olan, iyi bir gençti Peter. Joan her zaman onun kardeşinden daha sempatik olduğunu düşünmüştü.

Rodney delikanlıyı işe aldığı için mutluydu, ondan memnundu. Belki de bu ona kendi oğlunun çok uzaklara gittiğini ve ailesiyle ilişkisini neredeyse koparttığını unutturuyor, onu bir anlamda teselli ediyordu.

Hatta zamanla Peter'ı neredeyse manevi oğlu gibi hissetmeye bile başlamıştı. Delikanlı sık sık evlerine geliyor ve her zaman Joan'a karşı da çok nazik davranıyordu. Rahat, içten, sempatik davranışlar, ama asla babasınıninkiler gibi samimiyetsiz, yapmacık değil.

Sonra günün birinde Rodney eve geldiğinde yüzü asıktı, üzgün ve hasta görünüyordu. Joan ne kadar sorarsa sorsun cevap hep aynı kaldı. "Bir şey yok... bir şey yok!" Ancak bir hafta kadar sonra Peter'ın işten ayrıldığını söyledi, bir uçak fabrikasında çalışacaktı.

"Ah, Rodney, üstelik sen ona karşı bu kadar iyi davranmışken. İkimiz de onu çok seviyorduk."

“Evet, sempatik bir delikanlıydı.”

“Sorun neydi? Tembel miydi?”

“Hayır, hayır. Sayılarla arası çok iyiydi. Matematik yeteneği gereğinden bir hayli fazlaydı.”

“Babası gibi mi?”

“Evet, aynen babası gibi. Ama tüm gençler gibi ona da yeni buluşlar, uçak teknolojisindeki gelişim çekici geldi.”

Ama Joan onu dinlemiyordu. Aklına bir şey gelmişti. Peter Sherston’un böyle birdenbire ayrılmasının arkasında başka bir şeyler olmalıydı.

“Rodney, *ters* bir şey olmadı, değil mi?”

“Ters mi? Ne gibi?”

“Yani demek istediğim, babası gibi. Ağzı annesine benziyor ama gözlerindeki o parlak, zeki, sinsî bakış aynen babası. Ah Rodney, haklıyım değil mi? Bir şey *yaptı*?”

Rodney ağır ağır, “Ufak bir sorun oldu,” dedi.

“Hesaplarda mı? Para mı çaldı?”

“Bundan bahsetmek istemiyorum Joan. Önemli bir şey değil.”

“Babası gibi sahtekâr. Soyaçekim ne ilginç bir şey, değil mi?”

“Çok ilginç. Ama maalesef insanın aleyhinde de çalışıyor.”

“Leslie’ye de çekebilirdi, değil mi? Söylemek istediğin buydu sanırım. Aslında o da pek çalışkan, başarılı biri sayılmazdı.”

Rodney kuru, sert bir ses tonuyla, “Bence çok çalışkandı,” dedi. “İşine bağlıydı ve işini çok da iyi yapıyordu.”

“Zavallıcık.”

Rodney birden her nedense sinirlendi.

“Sürekli ona acımayı bırak artık. Bu beni deli ediyor. Çok anlamsız.”

“Ama Rodney, çok acımasızsın. Kadının gerçekten çok üzücü, kötü bir yaşamı oldu.”

“Bence hiç de öyle değil.”

“Sonra o korkunç ölüm...”

“Bundan bahsetmeni istemiyorum.”

Rodney birden kalkıp gitti.

Joan, Rodney’in ardından herkesin kanserden ürktüğünü düşündü. Kimse değil bu adı ağzına almak, duymak bile istemiyordu. Bu yüzden de farklı adlar vermeye çalışıyorlardı: kötü huylu kist, ağır bir operasyon, menhus hastalık, tedavisi mümkün olmayan dert filan gibi. Hatta Rodney bile bundan bahsetmek istemiyordu. Hiç bilinemiyordu ki... Yanılmıyorsa her on iki ölümden birinin nedeni kanserdi. Üstelik de bu hastalık sanki hep en sağlıklıları buluyordu. Yaşam boyu hiç hastalanmamışları...

Joan haberi pazar alanında Bayan Lambert’ten duyduğu o günü çok iyi anımsıyordu.

“Duydun, değil mi şekerim? Zavallı Bayan Sherston!”

“Ne oldu ki?”

“Ölmüş!” Bayan Lambert karşısındakini şaşırtmanın hazıyla kısa bir süre bekledikten sonra sesini alçaltarak ekledi. “Sanırım kötü huylu bir tümör... ameliyat edilmesi mümkün değilmiş... duyduğuma göre zavallı çok çekmiş, dayanılmaz ağrıları varmış. Ama çok cesur davranmış. Ölümünden birkaç hafta öncesine kadar çalışmayı sürdürmüş, sonrasında da zaten ıstırabını ancak morfinle bastırabilmişler. Yeğenimin karısı onu altı hafta önce görmüş. Korkunç durumdaymış, bir deri bir kemik kalmış, ama eski neşesi hâlâ devam ediyor, yine eskisi gibi gü-

luyor, şakalaşıyormuş. Sanırım insanlar ne kadar hasta olurlarsa olsunlar iyileşemeyeceklerini kabullenemiyorlar. Neyse, zavalının çok zor, acı dolu bir yaşamı oldu. Söylemesi bile zor ama belki de bu onun için bir kurtuluş...”

Joan hemen eve Rodney'e haberi vermeye koştu.

Rodney ağır ağır başını sallayarak, “Biliyorum,” dedi. Vasiyetiyle ilgilenen avukat sorumlu olduğu için aile ilk ona haber vermişti.

Leslie Sherston'dan geriye pek bir şey kalmamıştı. Sahip olduğu birkaç şey de çocukları arasında paylaştırıldı. Ancak vasiyetnamedeki bir madde Crayminster sakinlerini heyecanlandırmıştı: Leslie vasiyetnamesinde Crayminster'e gömülmek istediğini belirtiyor ve bunu şöyle açıklıyordu: “Çünkü burada çok mutlu oldum.”

Dolayısıyla Leslie Adeline Sherston, Crayminster'deki St. Mary Kilisesi'nin arkasındaki mezarlığa gömüldü.

Leslie'nin kocasının Crayminster'deki bankada zimmetine para geçirdiği için tutuklandığını anımsayan bazı insanlar bunu çok tuhaf bir istek olarak nitelendirdiler. Bazıları ise çok doğal karşıladılar. Sonuçta o olay olmadan önce ailenin burada çok mutlu günleri olmuştu. Sonraları ona Crayminster kayıp bir cennet gibi görünmüş olmalıydı.

Zavallı Leslie, hem kendisinin hem de ailesinin ne trajik bir yazgısı vardı. Leslie'nin oğlu Peter da deneme pilotu olduktan hemen sonra uçağıyla yere çakılmıştı, artık hayatta değildi.

Rodney bu haberi aldığı anda perişan olmuştu. Bir şekilde de olsa genç adamın ölümünden kendini sorumlu tutuyordu.

“Rodney, sevgilim, bunda senin ne suçun olabilir ki? Kader! Sen ne yapabiliydin ki?”

“Leslie onu bana yollamıştı. Ona iş vereceğimi ve ona destek olacağımı söylemişti.”

“Yapmadın mı bunu? Onu hukuk bürosunda işe aldın ya.”

“Biliyorum.”

“Ama yanlış yapan, doğru yoldan sapan o oldu –üstelik kanuni yola başvurmadin, cezalandırmadin– açığı sen kapattın, öyle değil mi?”

“Evet, evet, ama sorun bu değil. Anlamıyor musun, Leslie’nin onu bana göndermesinin bir nedeni vardı, onun zayıf olduğunu, aynen Sherston gibi güvenilmez biri olduğunu anlamıştı. Joan öyle değildi. Zaten bu yüzden bana Peter’ı gönderdi ve ona göz kulak olmamı, bu zayıflığını yenmesine yardımcı olmamı istedi. Peter her iki tarafa da çekmişti. Babasının sahtekârlığını, annesinin cesaretini almıştı. Armadales bana onun ellerindeki en gözüpük, en cesur pilot olduğunu yazmıştı: Korkusuz ve uçuş konusunda bir deha ya da havacılık deyimiyle büyücü. Peter yeni bir donanımı uçağında denemeye gönüllü olmuş. Tehlikeli olduğunu çok iyi biliyormuş. Bu yüzden öldü.”

“Bu çok saygı duyulacak bir durum, gerçekten de öyle.”

Rodney acı acı güldü.

“Evet, tabii Joan. Merak ediyorum eğer bu şekilde ölen kendi oğlumuz olsaydı da böyle rahat, kayıtsız konuşabilir miydin? Saygın bir ölümü Tony’ye yakıştırabilir, bununla yetinebilir miydin?”

Joan donup kaldı.

“Ama Peter bizim oğlumuz değil ki. Bu tamamen farklı bir durum.”

“Leslie’yi düşünüyorum... Acaba senin yerinde o olsa ne hissedirdi?”

Handa oturan Joan sandalyesinde hafifçe kıpırdandı.

Buraya geldiğinden beri neden sanki durup durup Shers-ton'ları düşünüyordu? Sonuçta onun için Sherston'lardan çok daha önemli, çok daha yakın olduğu birçok arkadaşı, dostu vardı.

Leslie'den hiçbir zaman pek hoşlanmamıştı. Yalnızca acı-mıştı ona. Zavallı, mermer bir taşın altında kara toprakta yatan Leslie!

Joan ürperdi. Üşüyorum, diye düşündü. Üşüyorum. Biri mezarımın üstünde dolaşıyor.

Ama bu Leslie Sherston'un mezarıydı.

Burası soğuk, diye düşündü. Soğuk ve karanlık. Güneş ışığına çıkmalıyım. Burada daha fazla kalmak istemiyorum.

Kilise mezarlığı: Leslie Sherston'un mezarı. Ve Rodney'in ceketinin yakasından düşen kan kırmızısı ormangülü.

Taze tomurcuklarını mayısın, örseler sert rüzgârlar...

9. Bölüm

Joan doğruca dışarı, kızgın güneşe çıktı.

Hızla yürümeye başladı, tavuklara ve boş konserve kutularına bakmadı bile.

Böylesi çok daha iyiydi. Sıcak güneş ışığı.

Sıcak... artık üşümüyordu.

Her şeyi geride bırakmayı başarmıştı....

Bu da ne demekti?... Her şeyi geride bırakmak?

Bir an sanki Miss Gilbey'in ruhu ona eşlik ediyormuş gibi bir hisse kapıldı. Sanki eski okul müdiresi onu etkileyici bir ses tonuyla uyarıyordu.

“Düşüncelerini disiplin altına almalısın Joan. İfadelerinde daha net ve açık ol. Neden kaçtığını tam olarak belirlemeye çalış.”

Bilmiyordu. En ufak bir fikri bile yoktu.

Bir korku, tehditkâr ve peşini bırakmayan bir dehşetti bu.

Her zaman orada olan –bekleyen– kaçmayı, yan çizmeyi, bir şekilde kurtulmayı başaramadığı bir şey.

“Joan Scudamore,” dedi kendi kendine. “Gerçekten de çok ama çok tuhaf davranıyorsun...”

Ancak böyle söylemenin de hiçbir yararı yoktu. Ona kötü bir şeyler oluyordu. Bu tam olarak agorafobi de olamazdı. (Bu terim doğru muydu? Bu kez doğru anımsamış mıydı? Emin olamamak onu kızdırıyordu.) Çünkü bu kez içi içine sığmamış, onu sarmalayan bu soğuk duvarlardan kaçmak, dışarıya güneş ışığına çıkmak istemişti. Burada, dışarıda kendini çok daha iyi hissediyordu.

Dışarı! Güneş ışığına! Tüm bu kara düşüncelerden uzağa!
İçeride yeterince kalmıştı. O yüksek tavanlı, mozoleden farksız odada...

Leslie Sherston'un mezarı ve Rodney...

Leslie... Rodney...

Dışarı...

Güneş ışığı...

Oda öylesine soğuktu ki...

Soğuk ve ıssız...

Hızını artırdı. O korkunç, sözde han olan mozoleden mümkün olduğunca çabuk uzaklaşmak istiyordu. Acımasız, gaddar ve karabasanlarla sarılmış o yerden...

Hayaletlerin yaşadığı o metruk, tekinsiz yerden...

Ne saçma bir düşünceydi bu: Bina çok yeniydi, en fazla iki yıl önce yapılmış olabilirdi.

Bu kadar yeni bir binada hayalet olamayacağı herkesin bildiği bir şeydi.

Evet, handa hayalet olamazdı, öyleyse onları oraya getiren o, yani Joan Scudamore'du.

İşte tüyler ürpertici bir düşünce daha...

Adımlarını hızlandırdı.

Kararlılıkla nasıl olsa beni izleyen yok, diye düşündü. Yalnızım. Uzak yakın rastlama olasılığım olan biri bile yok.

Aynen –adları neydi?– Stanley ve Livingstone gibi? Vahşi Afrika'nın cangıllarında karşılaşmışlardı, değil mi?

Sanırım Doktor Livingstone'du.

Burada öyle bir şey olası değildi. Rastlayabileceği tek bir insan vardı, o da kendisiydi: Joan Scudamore.

Ne komik bir düşünce.

"Size Joan Scudamore'u tanıştıracabilir miyim?" dedi biri.
"Sizinle tanıştığıma çok memnun oldum Bayan Scudamore."

Gerçekten ilginç bir düşünceydi bu...

Kendi kendiyile karşılaşmak...

Kendi kendiyile karşılaşmak...

Tanrım, çok korkuyordu...

Ödö kopuyordu, dehşet içindeydi...

Adımları daha da hızlandı. Koşmaya başladı, hafifçe tökezledi. Düşünceleri de ayakları gibi tökezliyordu.

...Korkuyorum...

...Yüce Tanrım, çok korkuyorum....

...Keşke yanımda biri olsaydı. Bana eşlik edecek biri...

Blanche, diye düşündü. Blanche'ın burada olmasını istedim.

Evet, yanında olmasını istediği kişi Blanche'dı...

Hiç kimse ona Blanche kadar yakın ve dost olmamıştı. Hiçbir arkadaşı.

Yalnızca Blanche...

Basit, sevecen, içten samimiyetiyle, sıcakkanlılığıyla Blanche. O iyi yürekli, hoşgörölü bir insandı. İnsan onu ne şaşırtabilir ne de şok edebilirdi.

Üstelik Blanche da onun sevimli bir insan olduğunu düşünüyordu. Blanche onun, Joan'ın yaşamda başarıyı yakaladığını düşünüyordu. Blanche onu seviyordu...

Başka hiç kimse...

Buydu işte, onu asla bırakmayan, sürekli içini yiyen düşünce... gerçek Joan Scudamore'un bildiği, her zaman bildiği...

Yuvalarından çıkı çıkıveren kertenkeleler...

Gerçek...

Aynen başını uzatıp, çekilen kertenkeleler gibi, "Buradayım. Beni biliyorsun. Beni çok iyi biliyorsun. Kaçmaya çalışma, başaramazsın," diyen gerçek kırıntılarını...

Gerçeği biliyordu, zaten korkunç olan da buydu.

Kırıntılardan her birini ayrı ayrı algılıyordu.

Kendisine gülmelerini, onunla alay etmelerini.

Gerçek ve gerçeğin tüm parçaları. Buraya vardığından beri pusudan çıkmış, teker teker boy göstermişlerdi. Tek yapması gereken bu parçaları bir araya getirmektir.

Tüm yaşamı, yaşam öyküsü, Joan Scudamore'un gerçek yaşam öyküsü...

Burada onu bekliyordu...

Daha önce bunu hiç düşünmemişti. Yaşamını kendini dinlemek için zamanı kalmayacak küçük, önemsiz uğraşlarla doldurmak kolayına gelmişti.

Blanche ne demişti?

Bir gün, günler boyu kendinden başka düşünecek hiçbir şeyin olmasa, acaba kendinle ilgili neler keşfederdin?

Ne kadar büyük konuşmuş, ne kadar aptal, ne kadar kendinden emin bir cevap vermişti.

“İnsanın kendiyle ilgili bilmediği bir şey olabilir mi hiç?”

Anne, bazen senin hiç kimse hakkında hiçbir şey bilmediğini, kimseyi tanımadığını düşünüyorum...

Bunu Tony söylemişti.

Ne kadar haklıydı.

Ne çocuklarını tanıdı ne de Rodney'i. Onlar hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Onları seviyor ama tanımıyordu.

Tanımalıydı oysa.

Eğer birini seviyorsan onu tanımalısın.

Olmasını istediği, iyi, sorun getirmeyen şeylere inanmak rahatsız edici hatta ıstırap verici gerçeklerle yüzleşmekten çok daha kolay olduğu için bütün bunları asla kabullenmek istemişti.

Averil... Averil ve çektiği, başa çıkmak zorunda kaldığı acıları...

Averil'in acı çektiğini kabullenmek istememişti...

Yaşamın kırıdığını ve yaraladığını belki de hâlâ ruhsal anlamda sakat bir yaratık olan Averil.

Ama cesur bir yaratık...

Onda, Joan'da eksik olan da buydu zaten: Cesaret.

“Cesaret her şey demek değil?” demişti.

“Öyle mi dersin?” diye sormuştu Rodney.

Rodney haklıydı...

Tony, Averil, Rodney... hepsi onu suçluyorlardı.

Peki ya Barbara?

Barbara'nın nesi vardı? Neden doktor ketum davranmıştı? Hepsinin ondan sakladıkları neydi?

Zavallı çocuk ne yapmıştı. Evden uzaklaşabilmek için önüne çıkan ilk adamla evlenen hırslı, tutkulu, disiplinsiz zavallı çocuk!

Evet, Barbara'nın yaptığı tam olarak buydu. Evde mutsuzdu. Joan onun evinde mutlu olmasını sağlayacak en ufak bir şeyi bile yapmaktan kaçındığı için Barbara evinde mutsuz olmuştu.

Barbara'yı ne yeterince sevmiş, ne de ona anlayış göstermişti. Bencilce ve keyifle, Barbara'nın özlemlerini ya da isteklerini bir an olsun umursamadan onun için neyin iyi olduğuna kendisi karar vermişti. Barbara'nın arkadaşlarını kabul etmemiş, hatta bu konuda onun cesaretini kırmıştı. Bu durumda Barbara'nın Bağdat'ı kaçılabilir bir cennet gibi görmüş olması çok doğaldı.

Hemen aceleyle, düşünmeden ve Rodney'in deyişiyle sevmeyen Bill Wray ile evlenmişti. Peki ya sonra ne olmuştu?

Bir aşk macerası? Acı sonla biten bir aşk macerası? Büyük olasılıkla bu kişi Binbaşı Reid'di. Evet, Joan onun adını andığı anda bozulmaları da bunu gösteriyordu. Düşünüyordu da binbaşı tam henüz yeterince olgunlaşmamış aptal bir kızı büyüleyecek tipte bir adamdı.

Ve sonra Barbara, bu konuda yaşadığı hayal kırıklığı karşısında, çocukluğundan beri sıklıkla yaşadığı şiddetli gözü dönmüşlük ya da belki tüm dengesini yitirdiği cinnet anlarından birinde –evet kesinlikle böyle olmalıydı– intihar etmeye kalkmıştı.

Barbara hastaydı, çok hastaydı, hayati tehlike atlatmış, yaşamın kıyısından dönmüştü.

Joan kendi kendine Rodney'in bu konuda bilgisi olup olmadığı soruyordu. Sonuçta onun Bağdat'a gitmesini engellemek için elinden geleni yapmıştı.

Hayır, Rodney bir şey biliyor olamazdı. Bilse söylerdi. Belki de söylemezdi. Ama yine de onu yolculuktan vazgeçirmek için yapmadığı kalmamıştı.

Ama o –Joan– kesin kararını vermişti bir kere. Hasta çocuğunun yanına gidip, onun nasıl olduğunu görmeyi istediğini açıkça belirtmişti.

Hiç kuşkusuz *bu* bir çeşit annelik içgüdüğü, bir dürtüyüdü.

Yoksa yine mi kendini kandırıyordu? Gerçek –kısmen de olsa– farklı mıydı? Dünyanın farklı bir köşesine yapılacak yolculuğa, bu egzotik ülkenin çekiciliği miydi ona bu kararı verdiren? Özverili, çocuklarına bağlı anne rolünü oynamaktan hoşlanmış olamaz mıydı? Hasta kızı ve perişan damadı tarafından onları kurtarmaya gelmiş bir melek gibi karşılanmak, sevgi dolu, duyarlı bir kadın olarak görülmek olamaz mıydı asıl isteği? “He-men buraya koşmuş olman ne kadar büyük bir lütuf!” demeleri?

Hiç kuşkusuz onu karşılarında görünce hiç de umduğu kadar mutlu olmamışlardı. Hatta doğrusunu söylemek gerekirse korkmuşlardı bile. Çenesini tutması, gerçeği söylememesi için doktora ricada bulunmak zorunda kalmış, gerçeği öğrenmesini engellemek için ellerinden gelen her şeyi yapmışlardı. Gerçeği bilmesini istemiyorlardı çünkü ona güvenmiyorlardı. Barba-

ra ona güvenmiyordu. “Annem bunu öğrenmemeli.” Herhalde Barbara’nın en büyük kaygısı bu olmuştu.

Artık İngiltere’ye dönmesi gerektiğini söylediğinde nasıl da rahatlamışlardı kim bilir? Tabii ki bunu belli etmemeye çalışmışlardı. Nazikçe itiraz etmiş, bir süre daha kalmasını önermişlerdi. Ama bunu düşünmeye kalktığı anda da William hemen cesaretinin kırılması, fikrinin değişmesi için elinden geleni yapmıştı.

Yine de tuhaf bir şekilde Ortadoğu’ya yaptığı bu yolculuğun bir yararı olmuştu: Barbara ve William bu sırrı saklamak ve ondan bir an önce kurtulmak konusunda istek ve fikir birliği yapmış, bütünleşmişlerdi. Her şeye rağmen bu yolculuğun yararlı olması ilginçti aslında. Joan birden Barbara’nın –o zavıf, hastalıklı– halinde bile sık sık William’a yalvaran gözlerle baktığını ve William’ın da hemen Joan’a bir şeyler anlatıp, kuşkulu bir konuya açıklama getirdiğini, kendisinin durmadan patavatsızca yönelttiği soruları ustaca geçiştirdiğini anımsıyordu.

Böyle zamanlarda Barbara ona minnettarlıkla ve sevgiyle bakıyordu.

Onu yolcu etmek için istasyona gelmiş, peronda durmuşlardı. William’ın onun elini sıkıca tutması, Barbara’nın destek arar gibi kocasına sokulması hâlâ gözlerinin önündeydi.

“Cesaret sevgilim,” diyordu sanki William bu hareketiyle karısına. “Birazdan her şey bitecek... gidiyor işte...”

Tren hareket ettikten sonra rahatlayarak Alwyah’taki evlerine dönmüş ve Mopsy’yle oynamış olmalıydılar. Her ikisi de Mopsy’yi –William’a, onun ilginç bir karikatürü sayılabilecek kadar benzeyen şirin yavrularını– her şeyden çok seviyorlardı.

Hiç kuşkusuz bu arada Barbara da, Tanrı'ya şükür, gitti de evimiz bize kaldı, diye düşünüyordu.

Zavallı William, Barbara'yı çok seviyordu. Çok kötü günler geçirmiş olmalıydı. Ama tüm yaşadıkları bu mutsuzluğu Barbara'ya karşı duyduğu derin sevgi ve şefkate hiçbir değişiklik yapmamıştı.

“Onun için hiç endişelenme,” demişti Blanche. “Her şey yoluna girecek. Sonuçta bir çocukları ve mutlu olmak için her şeyleri var.”

Sevgili Blanche neler saçmalıyordu böyle! Neyin tesellisiydi bu?

Halbuki o, kendini çok büyük gören Joan, eski arkadaşına yalnızca acımış, onu küçümsemişti.

Tanrım, bu kadın gibi olmadığım için sana minnettarım.

Ama o anda, Blanche'ın yanında olması için her şeyi verebilirdi.

Blanche: O sevecen, kendiyle barışık, sevgi dolu kişilik.

Blanche, hiçbir zaman kimseyi yargılamıyor ya da suçlamıyordu.

O akşam otelin restoranında sözde üstünlük mantosuna bürünmüş ve dua etmişti.

Acaba şimdi, artık ardına saklanabileceği bir zırhı olmadığını bildiği o anda da dua edebilir miydi?

Birkaç kez daha tökezledikten sonra dizlerinin üstüne çöktü.

...Yüce Tanrım, yardım et bana...

...Tanrım, delirmek üzereyim...

...Aklıma mukayyet ol, delirmeme izin verme...

...Artık daha fazla düşünmeme izin verme...

Sessizlik.

Sessizlik ve güneş ışığı.

Ve kendi kalp çarpıntısı...

Tanrı, diye düşündü, beni terk etti...

...Tanrı bana yardım etmiyor...

...Yalnızım... yapayalnız...

Bu korkunç sessizlik... Bu korkunç yalnızlık...

*Küçük Joan Scudamore... aptal, değersiz, iddialı küçük
Joan Scudamore...*

Çölün ortasında yapayalnız.

Hız. İsa da diye düşündü. Çölde yalnızdı.

Kırk gün, kırk gece...

*...Hayır, hayır, hiç kimse buna dayanamaz... hiç kimse kat-
lanamaz buna...*

Sessizlik, güneş, ıssızlık...

Birden yeniden korkuya kapıldı. Tanrı'dan başka hiç kim-
seye sığınamayan mutlak ıssızlığın korkusuydu bu...

Ayaklarının üzerinde doğrulmaya çalıştı.

Hana dönmeliydi, hana dönmesi gerekiyordu.

Hintli, Arap çocuk, tavuklar, boş teneke kutular...

İnsanlar.

Panik içinde etrafına bakındı. Handan en ufak bir iz bile
yoktu. İstasyon denilen o taş yığını da görünmüyordu. Hatta
uzak tepeler bile.

Her zamankinden çok daha fazla uzaklaşmış olmalıydı,
yön saptayamayacak kadar uzağa gelmişti.

Birden dehşete kapıldı, hanın hangi yönde olduğunu bile bilmiyordu...

Tepeler, hiç kuşkusuz o tepeler de kaybolmuş olamazlardı, ama ufuk alçak bulutlarla kaplıydı... Gördüğü tepeler miydi, yoksa bulutlar mı, kestiremiyordu.

Kaybolmuştu, kesinlikle kaybolmuştu...

Kuzeye doğru ilerlerse... evet, bu doğrudu, kuzey?

Güneş...

Güneş tam tepedeydi... Güneşe bakıp yön bulması olanaksızdı...

Kaybolmuştu, asla dönüş yolunu bulamayacaktı...

Birden çığıncasına koşmaya başladı.

Önce bir yönde, sonra ani bir panikle diğer yönde. Çaresizlik içinde, umutsuzca, deli gibi ileri geri koşup duruyordu.

Ve bağırırmaya başladı... bağırıyordu, avazı çıktığıınca...

Yardım edin...

Yardım edin...

(Beni asla duyamazlar, diye düşündü...çok uzaktayım...)

Sesi çölün sessizliğinde kaybolup gidiyordu. Çölün yuttuğundan geriye kalan yalnızca ağlamaklı, melemeyi andıran bir sestti. Aynen koyun gibi, diye düşündü, koyun gibi...

Tanrı benim Çobanımdır...

Eksiğim olmaz...⁽¹⁾

Rodney... yeşil otlaklar ve anayoldaki vadi...

Rodney, diye bağırıldı, yardım et bana, yardım et bana...

(1) "Çobanın Şarkısı" olarak da bilinen dua.

Ama Rodney arkasını dönüp, peronda uzaklaşmıştı, omuzları dik, başı geride... Birkaç haftalığına özgür kalmış olmanın mutluluğuyla... Kendini o an için yeniden genç hissederek...

Onu duyamazdı.

Averil... Averil... Averil ona yardım etmez miydi?

Ben annenim Averil, senin için her şeyi yapan...

Hayır, Averil de sessizce uzaklaşacak ve belki de odadan çıkarken, “*Gerçekten senin için yapabileceğim bir şey olduğunu...*” diyecekti.

Tony... Tony ona yardımcı olurdu.

Hayır, Tony de yardım edemezdi. Güney Afrika'daydı.

Çok uzakta...

Barbara... Barbara çok hastaydı... Besin zehirlenmesi geçiriyordu.

Leslie, diye düşündü. Eğer elinden gelseydi o bana yardım ederdi. Ama Leslie öldü. Çok çaktı ve öldü...

Anlamı yoktu bunun, yardım edecek kimsesi yoktu.

Yeniden koşmaya başladı –çaresizce, hangi yöne olduğunu bilmeden, umutsuz bir koşuydu bu– yalnızca koşuyordu...

Bu son... diye düşündü...

Yüce İsa, diye düşündü... *Yüce İsa*...

İsa çölde ona gelecekti...

Yeşil vadinin yolunu gösterecekti.

...Ona...

...Kayıp koyuna...

...Bu tövbekâr günahkâra...

...Gölgeler vadisinde ilerleyen...

...(Hayır gölge yoktu, yalnızca güneş...)

...Onu ışığa götürecekti (Ama güneş dost değildi...)

Yeşil vadi... yeşil vadi... yeşil vadiyi bulmalıydı...

Crayminster'ın ortasında anayola açılan yeşil vadiyi...

Çöle açılan yeşil vadiyi...

Kırk gün kırk gece.

Henüz yalnızca üç gece geçmişti. Yüce İsa buralarda olmalıydı.

Yüce İsa, yardım et bana.

İsa...

O da neydi?

İleride, çok uzakta sağda, ufukta minicik bir gölge görünüyordu!

Bu bandı... Kaybolmamıştı... Kurtulmuştu...

Kurtulmuştu...

Dizleri artık onu taşımıyordu ve yere yığıldı...

10. Bölüm

Joan yavaş yavaş kendine geldi...

Kendini bitkin ve perişan hissediyordu.

Ve zayıf, küçük bir çocuk kadar zayıf ve dayanıksız.

Ama kurtulmuştu. Han yakındaydı. Kendini biraz daha iyi hissettiğinde ayağa kalkabilir ve oraya kadar yürüyebilirdi.

Ancak kendinde o gücü bulana dek burada öylesine yatmalı ve düşünmeliydi. Enine boyuna, (tüm gerçekleri dürüstçe kendine itiraf etmeli) kendini kandırmaya çalışmamalıydı.

Her şeye rağmen Tanrı onunlaydı...

Artık o korkunç yalnızlık duygusunu da hissetmiyordu.

Düşünmeliyim, dedi kendi kendine. *Düşünmeliyim*. Gerçekleri tüm çıplaklığıyla, olduğu gibi görmeliyim. Bunun için buradayım, her şeyi doğru olarak algılayabilmek için...

Her şeyden önce Joan Scudamore'un nasıl bir kadın olduğu konusuna açıklık kazandırmalıydı zihninde...

Buraya, bu çöle gelmesinin nedeniydi bu. Bu parlak, korkunç ışık ona ne olduğunu gösterecekti. Görmeyi istemediği, kaçtığı tüm gerçekleri... Gerçekte her zaman bildiği ama bilmeyi istemediklerini.

Bunun ilk işaretini daha bir gün önce almıştı. Belki de en iyisi ondan başlamasıydı. Çünkü ilk kez körlemesine paniğe düştüğü an belki de buydu.

Şiirler söylüyordu. Her şey o mısralarla başlamıştı.

Sensizdim bütün bahar yaşadım senden ırak...

Mısra aynen böyleydi. O anda Rodney gelmişti aklına.

“Ama şimdi sonbahar. Kasım ayındayız...”

O zaman Rodney de aynı şeyi söylemişti.

“Ama ekim ayındayız...”

O akşam Asheldown Tepesi'nde Leslie Sherston'la birlikteydi –sessizlik içinde, konuşmadan yan yana oturuyorlardı– aralarında en az yarım metre mesafe vardı. Ve o bunun hiç de dostluğa yakışır bir görüntü olmadığını düşünmüştü, öyle değil mi?

Ama şimdi biliyordu –aslında belki o zaman da biliyordu– neden böyle uzak oturduklarını?

Çünkü birbirlerine daha yakın olmaya cesaretleri yoktu, doğrusu buydu...

Rodney ve Leslie Sherston...

Myrna Randolph değil... zaten asla Myrna Randolph olmamıştı. Myrna Randolph efsanesini zihninde yaratan da kendisiydi, çünkü onun bir tehlike yaratmayacağını, böyle bir şeyin asla söz konusu olamayacağını biliyordu. Myrna Randolph'u gerçeği gizleyen bir perde gibi öne sürmüştü.

Ve bunun nedeni kısmen de olsa –artık kendine karşı dürüst olma zamanı, Joan!– rakip olarak Myrna Randolph'u kabullenmenin Leslie Sherston'u kabullenmesinden daha kolay olmasıydı.

Ne de olsa Rodney'in Myrna Randolph'a –güzel, çekici, olağanüstü bir dayanıklılık gücü olmayan her erkeğin aklını ba-

şından alan seksi bir genç kıza– ilgi duyduğunu kabullenmesi onurunu o kadar da yaralamayacaktı.

Ama Leslie Sherston... Leslie asla güzel ve genç değildi, hat-ta hoş bir görünümü bile yoktu. Yorgun yüzü ve tuhaf, çarpık gülümsemesiyle Leslie! Rodney'in Leslie'ye âşık olduğunu –hat-ta ona yaklaşmaya bile cesaret edemeyecek kadar büyük bir tutkuyla– kabullenmek şöyle dursun, bu aklına bile getirmek istemeyeceği bir durumdu.

Bu çaresiz özlem, ıstırap dolu, tatmin olmamış istek, böyle-sine acı veren, umutsuz bir tutku... Kendisinin asla bilemediği, yaşamadığı türde bir ihtiras...

O gün Asheldown'da ikisinin arasındaki bu duyguyu his-setmiş, zaten o yüzden hemen hızla ve utançla, bir an bile aslın-da bildiği gerçeği kendi kendine itiraf etme cesareti bulamadan oradan uzaklaşmıştı...

Rodney ve Leslie –orada suskun oturuyor– birbirlerine bakmıyorlardı bile, çünkü buna cesaretleri yoktu.

Leslie, Rodney'i öylesine umutsuzca seviyordu ki hiç değıl-se onun bulunduğu yerde, onun şehrinde gömülmeyi istemişti...

O gün Rodney soğuk, mermer mezar taşına bakarak mırıl-danmıştı. “Leslie Sherston'un böylesi soğuk bir mermer taşının altında yattığını düşünmek bile insana çok tuhaf geliyor.”

Ceketine iliştiirdiği ve Leslie'nin mezarına kırmızı bir leke gibi düşen ormangülü...

“Yürek kanı,” demişti Rodney. “Yürek kanı.”

Daha sonra da mırıldanmıştı. “Yorgunum Joan, çok yorgu-num.” Ve eklemişti. “Herkes onun kadar cesur olamaz...”

Elbette ki o anda Leslie'yi düşünüyordu. Leslie'yi ve cesa-retini.

“Sonuçta cesaret her şey demek değil.”

“Öyle mi dersin?”

Leslie'nin ölümü Rodney'in bunalıma girmesine, sinirlerinin iflas etmesine neden olmuştu.

Ve sonra Cornwall'deki o sanatoryumda yatması gerekmişti; yaşamla tüm bağlarını koparmış bir halde, martıları izlemiş, kendi kendine gülümsemişti...

Tony'nin öfkeyle söylediği alaycı sözler geliyordu aklına.

“Babam hakkında *hiç mi* bir şey biliyorsun?”

Bilmiyordu. Hiçbir şey bilmiyordu. Çünkü bunu gerçekten bilmeyi, öğrenmeyi istememişti.

Leslie'nin pencerenin önünde, dışarı bakarak, Sherston'un çocuğunu istediğini söyleyişini anımsıyordu.

Rodney de pencereden dışarı bakarak, “Leslie hiçbir şeyi yarım bırakmaz...” demişti.

Bu ikisi orada öylesine dururken, ne görmüşlerdi?

Leslie bahçedeki elma ağaçlarını ve anemon çiçeklerini mi görüyordu? Rodney tenis kortunu ve kırmızı Japon balığı havuzunu mu görüyordu? Yoksa her ikisinin de gördüğü taşra doğasının solgun gülümsemesi ve Asheldown'dan görünen uzaktaki tepeleri kaplayan ormanların sessiz çılgılığı mıydı?...

Zavallı Rodney, zavallı yorgun Rodney...

Zarif, hüznü, gülümsemesiyle Rodney. Şefkatli, sevecen sesiyle, “Zavallı, küçük Joan,” demesi... Her zaman nazık, her zaman sevecen, her zaman duyarlı, her zaman güvenilir...

Aslında o da her zaman onun için iyi bir eş olmuştu, öyle değil mi?

Her zaman onun çıkarını ön planda tutmuş...

Acaba... Bu doğru muydu?

Rodney, yalvaran gözleriyle Rodney... hüzünlü gözleriyle. Her zaman hüzünlü bakan gözleriyle.

Rodney, ona ıstırapla bakarak, “Büro işinden bu denli nefret edeceğimi nereden bilebilirdim ki?” demiş ve eklemişti. “Bundan hoşlandığımı nereden bilebilirsin ki?”

Aynı Rodney ona istediği hayatı yaşamak, çiftçilik yapmak için yalvarmıştı.

Bürosunun penceresinde durup, aşağıdaki pazar yerine getirilen sığırları seyreden Rodney...

Leslie Sherston’la ineklerin süt verimini konuşan Rodney...

Averil’e, “Kendi istediği işi yapamayan bir erkek, yarım erkek sayılır,” diyen Rodney.

İşte Joan’ın da Rodney’e yaptığı buydu...

Hararetle ve kaygıyla bu yeni fark ettiği düşünceye karşı kendini savunmaya çalıştı.

Onun için her şeyin en iyisini istemişti. İyi niyetle davranmıştı. Sonuçta birinin gerçekçi olması gerekliydi. Düşünülmesi gereken çocukları vardı. Asla bencilliği değildi bütün bunların nedeni.

Ne var ki bu protesto çılgılığı boğazına takılıp kaldı.

Gerçekten bencillik etmemiş miydi?

Çiftlikte yaşamayı asıl göze alamayan kendisi değil miydi? Tabii ki çocukları için her şeyin en iyisini istemişti. Peki ama iyi olan neydi? Çocuklar için neyin iyi, neyin kötü olduğuna karar vermeye Rodney’in de onun kadar hakkı yok muydu?

Hatta belki ondan daha çok bile hakkı yok muydu? Çocukların nerede yaşayacaklarına karar vermek öncelikli olarak babanın hakkı değil miydi? Annenin sorumluluğuysa aslında babanın yaşam anlayışını kabullenmek, buna sadık kalmak, onlara iyi bakmaktır, öyle değil mi?

Rodney çiftlik yaşamının çocuklar için iyi olacağını söylemişti.

Tony'nin bundan çok hoşlanacağında hiç kuşku yoktu.

Rodney, Tony'nin istediği yaşamı sürdürebilmesini sağlamıştı.

“İnsanları bir şey yapmaya zorlamak bana göre bir şey değil,” demişti Rodney.

Ama o Rodney'i zorlamaktan bir an bile çekinmemişti...

Birden, ani ve şiddetli bir acı duydu ve ıstırapla düşündü.

Ama ben Rodney'i *seviyorum*.

Rodney'i *seviyorum*. Neden asla onu sevmemem değildi...

Ve birden bunun konuyu daha da bağışlanamaz kıldığını fark etti.

Rodney'i seviyordu ama buna rağmen onun yaşamını mahvetmişti.

Eğer ondan nefret ediyor olsaydı bu belki bağışlanabilirdi.

Hatta ona karşı kayıtsız olsa bile bunu anlayışla karşılamak mümkün olabilirdi.

Ama o, Rodney'i seviyordu ve buna rağmen en doğal hakkını elinden almıştı: Kendi yaşam biçimi konusunda karar verme hakkını!

Hiç acımadan, vicdansızca kadının elindeki en güçlü silahla –beşikteki ve karnındaki çocukla– savaşmıştı onunla. Böylece onu kaybını bir daha asla telafi edemeyeceği bir şeyden etmişti. Erkeklik onurunun bir kısmını alıp götürmüştü.

Üstelik o kadar iyiydi ki, kendisi için bu kadar önemli olan bir konuda bile onunla mücadele etmemiş, zaferi ona bırakmıştı. Geriye ise yalnızca kırgın bir adam kalmıştı...

Düşündü: Rodney... Ah Rodney...

Yine düşündü: Ondan aldıklarını ona geri vermem olanaksız... Zararını telafi edemem... Yapabileceğim *hiçbir* şey yok...

Ama onu seviyorum...onu seviyorum...

Averil, Tony ve Barbara'yı da seviyorum...

Her zaman sevdim...

(Ama yeterince değil –işte cevap buydu– yeterince değil.)

Düşündü: Rodney... Rodney, gerçekten de yapabileceğim *hiçbir* şey yok mu senin için? Söyleyebileceğim herhangi bir şey? *Sensizdim bütün bahar, yaşadım senden irak...*

Evet, diye düşündü, çok uzun bir süredir... hatta o ilkbahardan... birbirimize ilk kez âşık olduğumuz o ilkbahardan beri...

Ben hep aynı noktada kaldım, Blanche kesinlikle haklıydı. Hâlâ St. Anne'deki o öğrenciyim ben. Sorumsuz, her şeyi hafife alan, düşüncesiz, kendinden emin, başına buyruk, üzücü olabilecek her şeyden korkup, kaçan...

Cesaretsiz...

Ne yapabilirim, diye düşündü. Ne yapabilirim?

Ona gidip, "Beni bağışla. Affet beni..." diyebileceğini düşündü.

Evet, bunu söyleyebilirim... "Bağışla beni. Bilmiyordum, gerçekten bilmiyordum..." diyebilirim.

Joan ayağa kalktı. Kendini zayıf ve perişan hissediyordu.

Ağır ağır, ıstırapla, aynen yaşlı bir kadın gibi yürüdü.

Bir ayağını dikkatle ve zorlukla diğerinin önüne atıyordu.

Rodney'i düşünmek tüm gücünü alıp götürüyordu.

Rodney, diye düşündü, Rodney...

Kendini ne kadar bitkin hissediyordu, ne kadar zayıf...

Daha uzun bir yol vardı önünde... çok uzun bir yol.

Hintli onu karşılamak için hanın kapısından çıkıp ona doğru ilerledi. Adamın yüzünde anlamlı bir gülümseme vardı. Neşyle el salladı.

“Haberler iyi sahip, iyi haber.”

Joan ona bakakaldı.

“Görmüyor musunuz? Tren geldi. Tren istasyonda. Bu akşam trenle gidiyorsunuz.”

Tren mi? Onu Rodney’e götürecek treni bu.

Bağışla beni Rodney... Bağışla beni...

Çılgınlar gibi kahkahalar atarak gülüyordu. Hintli onu şaşkınlık içinde süzüyordu. Neden sonra kendini toparladı.

“Tren geldi,” dedi. “Hem de tam zamanında...”

11. Bölüm

Bu bir düş olmalı, diye düşündü Joan. Evet, bu bir düştten farksızdı.

Büklüm büklüm olmuş dikenli tellerin arasından yürüdü. Hemen arkasında valizlerini taşıyan Arap çocuk diğer taraftaki şişman, iriyarı adamla bağrışa bağrışa konuşuyordu. Türk taraftaki istasyonun amiri olduğu anlaşılan adam onları kuşku ve merakla süzüyordu.

İşte Wagon Lits'in bilindik yataklı vagonu oradaydı. Kahverengi üniformalı kondüktör pencereden sarkmış onları izliyordu.

Vagonun üstündeki tabelada "Halep-İstanbul" yazıyordu.

Çöldeki hanla uygarlık arasındaki bağlantı.

Kondüktör onu Fransızca selamladıktan sonra kompartımanının kapısını açtı. Tertemiz çarşafı ve yastığıyla yatağı hazırlanmıştı bile.

Yine uygarlık...

Dıştan bakılınca o yine aynı Bayan Scudamore, yaklaşık bir hafta kadar önce Bağdat'tan ayrılan o sakin, kendinden emin

yolcuydu. Bu görüntünün gerisindeki şaşırtıcı bir o kadar da korkutucu değişimi bilense yalnızca o, yani Joan Scudamore'du.

Tren daha önce de söylediği gibi tam zamanında gelmişti. Etrafına özenle inşa ettiği son barikatlar da giderek büyüyen korku ve yalnızlık dalgasına kapılıp gitmeden hemen önce.

Onun –başkalarının da geçmişte onunla ilgili olduğu gibi– bir vizyonu vardı. *Kendisine* özgü bir görüşü. Her ne kadar dış-tan yolculukla en ufak detayına dek ilgilenen sıradan bir yolcu gibi görünse de, yüreği ve kafası buranın sessizliğinde ve kızgın güneşinde ortaya çıkan, kendisiyle ilgili görüşlerindeki değişime takılıp kalmıştı.

Hintlinin sorularını ve açıklamalarını otomatik olarak, düşünmeden yanıtlamıştı.

“Sahip öğle yemeğine neden gelmedi? Yemek hazır. Çok iyi yemek. Saat beş. Öğlen yemeği için çok geç. Çay ister siz?”

Bunu onaylamıştı.

“Sahip nereye gitti? Ben sahibi aradı, hiçbir yerde görmedi. Sahip nereye gitti? Ben bilemedi.”

Çok uzağa, her zamankinden daha uzağa gittiğini söyledi.

“Bu güvenli değil. Hiç güvenli değil. Sahip kaybolur. Hangi yola sapacağını bilemez. Belki yanlış yola gider.”

“Evet,” dedi. “Bir an yolu kaybettim, ama neyse ki sonuçta doğru yönde yürümeyi başardım. Çayın ardından biraz dinlenmek istiyorum. Tren ne zaman hareket edecek?”

“Akşam sekiz buçukta. Bazen konvoyun gelmesini bekler. Ama bugün konvoy yok. Vadi çok kötü –çok su var– su sel olmuş akıyor.”

Joan başıyla onayladı.

“Sahip çok yorgun görünüyor. Yoksa sahibin ateşi var?”

“Hayır,” dedi Joan. “Ateşim yok. Hiç değilse şimdilik yok!”

“Sahip farklı görünüyor.”

Evet, diye düşündü Joan. “Sahip gerçekten de farklı.”

Belki değişim yüzüne de yansımıştı. Odasına çıktı ve sinek lekeleriyle dolu aynaya baktı.

Bir değişiklik var mıydı? Belirgin şekilde yaşlı görünüyordu. Gözlerinin altı çökmüş, halkalar belirmişti. Yüzü sarı toz ve terle kaplıydı.

Yüzünü yıkadı, saçlarını taradı, pudra ve ruj sürdü, yeniden aynaya baktı.

Evet, şimdi gerçekten farklı görünüyordu. Yüzünde aynadan ısrarla yansıyan bir şey kaybolmuştu. Bir şey... bu kibir olabilir miydi?

Geçmişte ne kadar kendini beğenmiş bir yaratıktı. Hâlâ çölde birden hissetmeye başladığı şiddetli tiksintinin; kendinden nefretin, yeni tanıdığı alçakgönüllülük duygusunun etkisindeydi.

Rodney, diye düşündü, Rodney...

Yalnızca bu adı yineledi düşüncelerinde tekrar tekrar...

Yapmayı düşündüğü için bir semboldü bu sanki. İçinden gelenleri olduğu gibi, hiç sakınmadan söyleyecekti. O anda önemli olanın yalnızca bu olduğunu hissediyordu. O günden sonra ellerinden geldiğince birlikte yeni bir yaşam kurmaya çalışacaklardı. “Hatalıyım ve aptallık ettim,” diyecekti. “Yaptıklarım yanlıştı. Bana yaşamımda yol göster, sen öylesine bilge ve iyi bir insansın ki, inan buna ihtiyacım var.”

İşte buydu istediği; bağışlanmak. Rodney'in bağışlaması gereken öyle çok şey vardı ki. Rodney'in en iyi, en hayran olunacak yanı ondan asla nefret etmemiş olmasıydı. Rodney'in bu denli sevilen biri olması hiç de şaşılacak bir şey değildi. Çocukları onu seviyor, sayıyorlardı. (Hatta Averil bile tüm çatışmalarına rağmen onu sevmekten asla vazgeçmemişti.) Hizmetçiler onun isteklerini adeta gözünden okuyor, onu mutlu etmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Her yerde arkadaşları vardı.

Rodney, diye düşündü Joan. Yaşamı boyunca asla kimseyi kırmamıştır...

İç çekti. Yorgundu ve vücudunun her noktası ağrıyordu.

Çayını içti. Akşam yemeğine kadar dinlenmek üzere yatağına uzandı. Zaten daha sonra da istasyona gidecekti.

Artık kendini huzursuz hissetmiyordu –korkmuyordu– yapacak bir iş ya da oyalanacak bir şey gereksinimi de duymuyordu. Artık deliklerinden çıkı çıkıverip onu korkutan kertenkeleler de yoktu.

Kendisiyle yüzleşmiş, kendisini tanımıştı.

O anda artık tek istediği huzurdu; boş, dingin bir kafayla yatmak, bilinçaltının derinliklerinde Rodney'in sevgi dolu, nazik, esmer yüzünü görmek...

Nihayet yine trendeydi. Kondüktörün yolda karşılaştıkları, kontrolleri dışındaki aksiliklerle ilgili uzun açıklamalarını dinlemiş, ona pasaportunu ve biletini göstermiş ve İstanbul'a telefon edip, Simplon Ekspresi'ne aktarma yapabilmesi için yer ayırtmasını istemişti. Bunun dışında ondan Halep'ten kocasına telgraf çekmesini de istedi. Telgrafta yalnızca şunlar yazacaktı:

Yolculuğumda istenmeyen gecikmeler oldu –her şey yolunda– Sevgiler Joan.

Rodney hiç kuşkusuz bu telgrafı onun Londra'ya dönmesini beklediği günden önce alacaktı.

Böylece her şeyi ayarlamıştı. Artık yapması ya da halletmesi gereken bir şey kalmamıştı. Yorgun bir çocuk gibi dinlenebilirdi.

Toros Ekspresi'nde beş gün boyunca sessizlik ve huzuru yaşayacak, batıya doğru yol alan trende geçen her gün onu Rodney'e ve bağışlanmaya yaklaştıracaktı.

Halep'e ertesi gün sabahın erken saatlerinde vardılar. O zamana dek Joan trende neredeyse yalnızdı, çünkü Irak'la tüm bağlantı yolları kesikti. Ancak Halep'te tren doldu, hem de fazlasıyla. Rötalar, iptaller, yanlış rezervasyonlar, çift bilet kesmeler nedeniyle yataklı vagona bir hayli sorun çıktı. Her yerden tartışma, protesto sesleri duyuluyordu. Hem de akla gelebilecek tüm dillerde.

Joan birinci mevki kompartımanında yolculuk ediyordu. Toros Ekspresi'nde birinci mevki yataklı kompartımanlarda iki yatak vardı.

Kapı açıldı ve siyahlar giymiş uzun boylu bir kadın içeri girdi. Hemen ardından gelen kondüktör hamalların açık pencereden uzattıkları valizleri içeri alarak yerleştirmeye çalıştı.

Kompartıman bir anda valizle doldu: pahalı, taç armalı valizlerle.

Uzun boylu kadın, kondüktörle Fransızca konuşuyordu. Ona valizleri yerleştirmesi için direktifler veriyordu. Sonunda işi

biten adam dışarı çıktı. Uzun boylu kadın Joan'a dönerek onu dostça selamladı. Profesyonelce bir gülümsemeydi bu.

Bu kez de İngilizce olarak, "Sanırım İngiliz'siniz?" dedi.

Konuşmasında neredeyse hiç aksan yoktu. Uzun ince inatılmayacak kadar canlı bir yüzü ve ilginç açık gri gözleri vardı. Joan onun kırk beş yaşlarında olduğunu düşündü.

"Sizi sabahın bu kadar erken bir saatinde rahatsız ettiğim için çok özür dilerim. Trenin buradan bu kadar erken bir saatte hareket etmesi ve benim sizi uyandırmak zorunda kalmam gerçekten çok uygarlık dışı bir durum. Bu vagonlar da çok eski, yenilerinde kompartımanlarda tek yatak var. Ama yine de..." Gülümsedi. Bu çok hoş, hatta çocukça denecek kadar içten bir gülümsemeydi. "Birbirimizin sinirini pek bozmayacağımızı sanıyorum. Gerçi İstanbul'a daha iki gün var ama ben pek geçinilmesi zor bir insan değilim. Lütfen fazla sigara içersem ve rahatsız olursanız bunu çekinmeden bana söyleyin. Artık sizi bırakayım da uyuyun, ben yemekli vagona geçiyorum. Şimdi trene bağladılar." Sanki onun sözlerini doğrularcasına bir çarpma sesi duyuldu ve tren sarsıldı. "Orada kahvaltı saatine kadar bekleyebilirim. Neyse, sizi rahatsız ettiğim için tekrar çok özür dilerim."

Joan, "Oh, hiç sorun değil," dedi. "Yolculuklarda böyle şeyler son derece normal."

"Sempatik –iyimser– bir insan olduğunuzu görebiliyorum. Sanırım çok iyi geçineceğiz."

Dışarı çıktı ve kapıyı arkasından kapadı. Joan peronda onu geçirmeye gelmiş olan arkadaşlarının, "Sasha, Sasha" diye bağdıkları ve aralarında Joan'ın kulaklarının pek alışık olmadığı bir dilde hararetle konuşmalar geçtiğini duyabiliyordu.

Aslında Joan da tamamen uyanmıştı. Rahat bir gece uykusunun ardından kendini dinlenmiş ve zinde hissediyordu. Zaten trenlerde her zaman rahat uyurdu. Kalktı ve giyinmeye başladı. Tren hareket etti ve Halep arkalarında kaldı. Joan hazırlığını tamamladıktan sonra koridora çıktı. Ancak dışarı çıkmadan önce yolculuk arkadaşının valizlerinin üstündeki isme kısaca göz atmayı da ihmal etmedi.

Prenses Hohenbach Salm...

Yemekli vagonda yeni yol arkadaşını kahvaltı ederken buldu. Uzun boylu kadın ufak tefek, tıknaz bir Fransız'la neşe içinde sohbet ediyordu.

Prenses eliyle işaret ederek Joan'ı yanındaki boş koltuğa oturmaya davet etti.

“Ne kadar enerjiksiz,” diye seslendi. “Yerinizde ben ol-sam hâlâ uyuyor olurum. Evet, Mösyö Baudier, anlatmaya devam edin. Anlattıklarınız gerçekten çok ilginç, sizi can kulağıyla dinliyorum.”

Prenses, Mösyö Baudier'le Fransızca, Joan'la İngilizce, garsonlarla Türkçe ve arada sırada da koridorun öbür tarafındaki masada oturan dalgın görünümlü subayla İtalyanca konuşuyordu.

Tıknaz Fransız son lokmasını da yuttuktan sonra ayağa kalktı ve nazikçe reverans yaptıktan sonra uzaklaştı.

Joan adamın uzaklaşmasının arkasından, “Her dile yatkınsınız, bu inanılmaz. Çok iyisiniz,” dedi.

“Öyle mi, nasıl olmasın ki? Bakın ben Rus'um. Bir Alman'la evlendim ve çok uzun bir süre İtalya'da yaşadım. Sekiz, dokuz dili konuşuyorum, bazıları iyi ama bazıları pek o kadar da iyi değil. İnsanlarla konuşup, sohbet edebilmek büyük bir zevk,

sizce de öyle değil mi? İnsanlar çok ilginç, ama ne yazık ki bu dünyada yaşadığımız süre çok kısa. İşte yalnızca bu nedenle bile sürekli olarak düşünce ve deneyimlerimizi paylaşmalıyız. Bence insanlar birbirlerine sevgi ile yanaşmıyorlar, yeryüzünde yeterince sevgi yok. Arkadaşlarım bana hep, bazı insanları sevmenin olanaksız olduğunu söylerler. Örneğin Türkler, Ermeniler, Levantenler. Ama ben hayır diyorum, bence herkesin sevmeye değer bir yanı vardır. Herkesi seviyorum. *Garçon, l'addition.*⁽¹⁾

Joan hafifçe irkildi, Bu son cümlemin bir öncekiyle hiçbir bağlantısı yoktu.

Yemekli vagonun garsonu hemen geldi ve saygıyla eğildi. Joan yol arkadaşının önemli biri olduğunu anlıyordu.

Tren tüm sabah ve öğleden sonranın ilk saatlerinde düzlükte yol aldıktan sonra Toros Dağları'na tırmanmaya başladı.

Sasha kompartımandaki köşesinde oturmuş, kitap okuyor, sigara içiyor ve zaman zaman da Joan'ı şaşkınlık içinde bırakan yorumlar yapıyordu. Joan'sa kendisinden çok farklı bir dünyadan gelen, her konuda çok değişik düşüncelere ve çok farklı bir yaşam anlayışına sahip olan bu kadını hayranlık ve şaşkınlıkla izliyordu.

Joan onda içtenlik, hoşgörü, nezaket ve erişilmezliğin karışımından oluşan tuhaf bir çekicilik olduğu kanısındaydı.

Sasha birden sordu. "Kitap okumaz mısınız? Ellerinizle hiçbir şey yapmıyorsunuz. Örmüyorsunuz, okumuyorsunuz. Bu konuda tipik İngiliz kadınlardan farklısınız. Halbuki görünüş olarak tam bir İngiliz'siniz. Buna hiç kuşku yok."

(1) Garçon, hesap.

Joan gülümsedi.

“Yanımda okuyacak bir şey kalmadı. Tren hattının kapanması dolayısıyla Tell Abu Hamid’de birkaç gün beklemek zorunda kaldım. O arada yanımda ne varsa okudum. Orada okumak dışında yapacak hiçbir şey yoktu, yanımdakiler yetmedi bile.”

“Bu sizi pek rahatsız etmemiş olmalı. Gerek duysanız Halep’te bir şeyler alırdınız. Aslına bakarsanız siz, yalnızca oturup, pencereden dağları seyretmek istiyorsunuz. Ama gördüğünüz asla dağların manzarası değil. Siz kendi iç dünyanızda yaşıyor, *yalnızca onu görüyorsunuz*. Ya zihninizde çok büyük bir duygusal kriz yaşıyorsunuz ya da büyük bir şoku henüz atlattınız. Haklıyım değil mi? Endişeli misiniz? Sizi rahatsız eden bir şey mi var? Yoksa hiç ummadığınız bir mutluluk mu yaşıyorsunuz?”

Joan kaşlarını çattı, bir an ne diyeceğini bilemedi.

Sasha bir kahkaha attı.

“İşte yine tipik İngiliz karakteri. Gözleriniz size böyle sorular sorduğum için beni kınıyor. Size biz Ruslar için son derece doğal olan bu soruları sormamı münasebetsizlik olarak nitelendiriyorsunuz. Bu çok ilginç. Eğer size nereden geldiğinizi, hangi otellerde kaldığınızı, neler gördüğünüzü, çocuklarınız olup olmadığını ya da çocuklarınızın ne iş yaptıklarını, sık yolculuk yapıp yapmadığınızı ya da Londra’da iyi bir kuaför bilip bilmediğinizi soracak olsam bütün bunlara zevkle cevap verirsiniz. Ama aslında zihnimden geçenleri, yani, ‘Bir derdiniz mi var? Kocanız size sadık değil mi, hiç başka biriyle yattınız mı? Şimdiye dek yaşadığınız en güzel şey neydi? Tanrı’ya inanır mısınız,’ diye sorsam, hemen içinize kapanır, gücenirsiniz. Halbuki bu sorular diğerlerinden çok daha ilginç, öyle değil mi?”

“Sanırım öyle,” dedi Joan ağır ağır. “Biz çok içedönük, samimiyetten uzak bir milletiz.”

“Evet, evet. Hatta sizde yeni evlenmiş bir İngiliz kadına hamile misin diye bile sormak hoş karşılanmaz. Hele bunu sorarken bir masada, kalabalık içinde, yemekteyseniz bu hakaret olarak bile algılanabilir. İlla soracaksan bunun için kadını bir kenara çekip, kulağına *fısıldaman* gerekir. Ama bebek doğup da beşiğinde yatarken, ‘Bebeğin nasıl?’ diye sorabilirsin.”

“Ama hamilelik fazlasıyla kişiye özel bir durum, öyle değil mi?”

“Bence hiç değil. Geçen gün uzun zamandır görmediğim bir arkadaşşıma rastladım, bir Macar kızına. Ona, Mitzi, ‘Uzun yıllardır evlisin, neden hâlâ bir bebeğinin yok?’ diye sordum. Kendisinin de bunun nedenini bilmeyi çok istediğini ama olmadığını söyledi. Kocasıyla beş yıl boyunca çocuk sahibi olabilmek için gerçekten de ellerinden gelen her şeyi yapmışlar ama olmamış. Sonra bana bu konuda yapabileceği daha başka bir şey olup olmadığını sordu. O sırada bir akşam yemeğindeydik. Çevredeki konukların hepsi zavallı kadına yardımcı olabilmek için önerilerde bulundular. Üstelik bunlardan bazıları gerçekten uygulanabilir nitelikteydi. Kim bilir, belki bir sonuç alır.”

Bu Joan’a pek inandırıcı görünmüyordu.

Yine de birden, bu kendine özgü, ilginç, sevecen kadına içini dökmek gereksinimi hissetti. Yaşadığı deneyimi biriyle paylaşmak istiyordu. O anda kendini bütün bunların gerçek olduğuna, bir düşünmediğine inandırma isteği her şeyin üstündeydi...

Ağır ağır, “Haklısınız,” dedi. “Bu doğru. Çok yıpratıcı bir deneyim yaşadım.”

“Gördünüz mü? Tahmin etmiştim. Konu neydi? Bir erkek mi?”

“Evet, hem öyle hem değil.”

“İşte bu güzel. Konu genellikle bir erkektir ve sonuçta bu sıkıcı, tekdüze bir hal alır.”

“Yapayalınızdim. Tell Abu Hamid'deki han korkunç bir yer: sinekler, konserve kutuları, dikenli tel yığınları... üstelik içerisi de karanlık ve kasvetli.”

“Yaz sıcağında öyle olması pek de olağandışı değil, ama sanırım ne kastettiğinizi anlıyorum.”

“Konuşabileceğim hiç kimse yoktu, kitaplarım da çok kısa bir süre içinde bitti ve ben giderek çok tuhaf bir ruh haline girdim.”

“Evet, evet, bu kesinlikle mümkün. Öyle de olmalı. Anlatıklarınız çok ilginç. Devam edin.”

“Kendimle ilgili bir şeyler keşfetmeye başladım, daha önce bilmediğim ya da farkında olmadığım şeyler. Belki de bilip, asla kendi kendime bile itiraf etmek istemediğim şeyler. Bunu tam olarak açıklamam mümkün değil...”

“Yapabilirsiniz. Bu zor değil. Sizi anlıyorum.”

Sasha'nın ilgisi öylesine doğal, öylesine içtendi ki Joan çok geçmeden kendisini bile şaşırtan bir rahatlık ve samimiyetle anlatmaya başladı. Sasha için birinin duygularından ve en özel ilişkilerinden bahsetmek zaten normaldi, çok geçmeden Joan da bunu aynı şekilde algılamaya başladı.

Bir an bile tereddüt etmeden, ara vermeden tüm huzursuzluğunu, korkularını ve sonunda yaşadığı paniği anlattı.

“Bu size saçma gelebilir, ama orada bir an Tanrı'nın ve de tüm dünyanın beni unuttuğu, terk ettiği gibi bir hisse kapıldım...”

“Evet, aynen öyle hissedersiniz. Ben de yaşamıştım. Her yer karanlık ve korkunç...”

“Karanlık değildi –aksine aydınlıktı– gözleri kör edecek kadar aydınlıktı: ne bir sayvan, ne barınacak bir yer, ne şemsiye, ne gölgelik bir yer.”

“Yine de aynı şeyi kastediyoruz. Sizin için korkunç olan ışıktı çünkü çok uzun bir süre kendinizi gizlemiş, karanlığa saklamış, maskeleymişsiniz. Benim içinse korkunç olan karanlıktı, yolumu görememek, gecenin karanlığında kaybolmak. Ama her iki durumda da çekilen ıstırap aynı: Kendi hiçliğinin bilincine varmak ve Tanrı’nın koruyuculuğunun ve bağışlayıcılığının artık senin için söz konusu olmadığını hissetmek.”

Joan ağır ağır, “Ve sonra,” dedi. “Birden... oldu. Bu sanki bir mucizeydi. Her şeyi apaçık gördüm. Kendimi, ne olduğumu. Tüm maskeler düştü, tüm koruma duvarları kalktı. Sanki... sanki yeniden doğdum...”

Joan merakla diğer kadını süzdü. Sasha başını öne eğdi.

“İşte tam olarak o anda ne yapmam gerektiğini bildiğimi hissettim. Eve dönmeli ve her şeye yeniden başlamalıyım. Yeni bir yaşam kurmalıyım... en başından...”

Kısa bir sessizlik oldu. Sasha düşünceli düşünceli Joan’ı süzüyordu. Sasha’nın yüzündeki ifade Joan’ı tedirgin etti.

Hafifçe kızarak mırıldandı. “Oh, korkarım bu anlattıklarım size çok fazla dramatik ve abartılı...”

Sasha sözünü kesti.

“Hayır, hayır, beni yanlış anladınız. Deneyiminiz tamamen gerçek. Bu birçok insanın başına gelmiştir. Hatta St. Paul ve diğer azizlerin de... tüm ölümlülerin ve tüm günahkârların. Bu bir tür dönüşüm. Bir vizyon. Ruhun kendi acılarını hissetmesi.

Evet, bütün bunlar gerçek: yemek yemek, diş fırçalamak kadar gerçek ve doğal. Ama acaba... acaba yine de...”

“Öylesine anlayışsız ve acımasızdım ki! Çok kötü şeyler yaptım, hem de sevdiğim insana...”

“Evet, evet, vicdan azabı çekiyorsunuz.”

“Artık sabrım kalmadı, yani eve dönmeyi bekleyecek kadar bile. Ona söylemek istediğim o kadar çok şey var ki! Her şeyi anlatıp itiraf etmek istiyorum.”

“Anlatmak mı? Kime, kocanıza mı?”

“Evet. Bana karşı her zaman o kadar anlayışlı ve nazikti ki. Her zaman çok sabırlıydı. Ama mutlu değildi. Onu mutlu edemedim.”

“Peki, onu artık mutlu edebileceğinizi mi düşünüyorsunuz?”

“En azından bunu konuşabilir, deneyebiliriz. Ona bütün bunların beni ne kadar üzdüğünü söyleyebilirim. Bana yardımcı olabilir. Ah, ne diyorum?” Birden aklına arkadaş bulma sitelerindeki sözler gelmişti. “Şimdiden sonra yeni bir yaşama başlamak.”

Sasha düşünceli düşünceli, “Bu ancak azizlerin başarabildiği bir şey.”

Joan donup kaldı.

“Ama –ben– Aziz değilim.”

“Evet. Benim de söylemek istediğim buydu zaten.” Sasha bir an için sustu, sonra tamamen farklı bir ses tonuyla ekledi. “Böyle söylediğim için beni bağışlayın. Bunu söylememem gerekirdi. Hem belki doğru bile değildir.”

Joan allak bulak olmuştu. Onu şaşkın bakışlarla süzdü.

Sasha bir sigara daha yaktı ve pencereden dışarı bakarak sigarasını hışımla tüttürdü.

“Bilemiyorum,” dedi Joan kekeleyerek. “Bütün bunları size neden anlattığımı hiç bilemiyorum...”

“Çünkü bütün bunları birine anlatıp paylaşmak istiyordunuz. Kafanız tamamen buna takılıp kalmış, bu durumda konuşmak istemenizden daha doğal ne olabilir?”

“Normalde çok içedönük, ağzı sıkı bir insanımdır.”

Sasha onu neşeli bakışlarla süzdü.

“Ve de tüm İngilizler gibi öyle olmaktan onur duyuyorsunuz. İlginç, çok ilginç bir ırksınız. Çekingen, kendi erdemlerinden utanan, sakın, soğukkanlı, eksikliklerini dile getirmeyip zayıflıklarıyla övünen...”

Joan soğuk bir ifadeyle, “Sanırım biraz abarttınız,” dedi.

Joan birden yine aynı içedönük, soğuk, çekingen İngiliz kişiliğine dönmüştü, sanki bir anda kompartımanda karşısında oturan egzotik, solgun yüzlü, daha bir iki dakika önce en özel sırlarını dillendirdiği kadından uzağa, çok uzağa gitmişti.

Joan kayıtsız bir tavırla, “Simplon Ekspresi’yle yolunuza devam edecek misiniz?” 45’iye sordu.

“Hayır, İstanbul’da bir gece kaldıktan sonra Viyana’ya gideceğim.” Hemen ardından umursamaz bir havada ekledi. “Orada ölebilirim de... ama belki de ölmem.”

“Yani demek istediğiniz...” Joan şaşkınlıktan ne diyeceğini bilemiyordu. “Bu bir önsezi mi?”

“Hayır, öyle bir şey değil,” dedi Sasha gülerek. “Viyana’da ameliyat olacağım. Ağır bir ameliyat, sağ olarak çıkma umudu çok düşük. Ama Viyana’daki operatörler alanlarındaki en iyiler. Beni ameliyat edecek olan operatör de bu konuda uzman: Bir Yahudi. Her zaman Avrupa’daki tüm Yahudilerin yok edilmesinin çok yanlış olduğunu söylemişimdir. Aralarında çok iyi

doktor ve operatörler var, tabii işinin uzmanı başka meslek sahipleri de.”

“Tanrım, çok üzgünüm.”

“Ölüme gidiyor olabileceğim için mi? Bunun ne önemi var ki? Nasıl olsa bir gün hepimiz öleceğiz. Ayrıca ölmeyebilirim de. Eğer bu ameliyattan sağ çıkarsam, bildiğim, çok kuralcı bir tarikatın manastırına katılacağım. Hiç konuşulmayan, yalnızca dua edilip, meditasyon yapılan bir manastıra.”

Joan, Sasha’yı yalnızca dua edip, meditasyon yaparken düşünmekte bile zorlanıyordu.

Sasha ciddi bir ifadeyle ekledi. “Zaten çok yakında herkesin çok daha fazla dua edip meditasyon yapması gerekecek: Savaş çıkınca.”

Joan şaşırdı. “*Savaş mı?*”

Sasha başını sallayarak onayladı.

“Elbette, savaş çok yakın. Önümüzdeki yıl ya da bir sonraki yıl çıkması kaçınılmaz gibi.”

“Bence kesinlikle yanılıyorsunuz.”

“Hayır, hayır, Bu konuda güvenilir bilgilere sahip dostlarım var, hepsi aynı kanıda. Karar verilmiş bile.”

“İyi de hangi savaş, nerede, kime karşı?”

“Her yerde. Tüm ulusların katıldığı bir dünya savaşı olacak bu. Arkadaşlarım Almanya’nın bu savaşı çok kısa sürede kazanacağını düşünüyorlar ama ben onlarla aynı kanıda değilim. Tabii ilk anda bir yıldırım harekâtıyla kazanmazlarsa. Bakın, çok sayıda İngiliz ve Amerikalı dostum var, onların nasıl olduklarını biliyorum.”

Joan buna inanmak istememekte direniyordu.

“Ama hiç kimse savaş çıksın istemez ki.”

“Hitler’in ve Hitler Gençlik Hareketi’nin amacının ne olabileceğini sanıyorsunuz?”

Joan ciddiyle, “Benim de sık sık Almanya’da bulunan dostlarım var,” dedi. “Nazi hareketinin tutarlı yönleri olduğunu düşünüyorlar.”

Sasha, “Oh la la!” diye haykırdı. “Görelim bakalım üç yıl sonra da aynı şeyi söyleyebilecekler mi?”

Tren yavaş yavaş hız kesti ve durdu. Sasha öne doğru eğildi.

“Bakın, işte Gülek Boğazı’na geldik, Orta Toros Dağları’nda ki tek geçide. Manzara muhteşem, değil mi? Ne dersiniz, biraz inip hava alım mı?”

Trenden indiler ve yüksek dağlar arasındaki boşluktan aşağıdaki mavi, puslu ufka baktılar...

Güneş neredeyse batmak üzereydi. Hava soğuk ve sakindi.

Joan, ne muhteşem bir manzara... diye düşündü.

Rodney’in de orada olup, onunla birlikte bunu görmesini isterdi.

12. Bölüm

Victoria İstasyonu...

Joan kalbinin ani bir heyecanla delicesine çarptığını hissediyordu.

Yeniden evde olmak güzeldi.

Bir an kendini saki oradan hiç uzaklaşmamış gibi hissetti. İngiltere'deydi, kendi ülkesinde. Nazik İngiliz hamallar... Pek hoş olmayan, ama İngiltere'ye özgü sisli, bulanık hava.

Sevgili eski Victoria İstasyonu, ne güzel ne romantik, ama hep aynı, aynı görünümde, aynı kokuda!

Oh, yeniden burada olduğum, eve döndüğüm için çok *mutluyum*, diye düşündü Joan.

Türkiye, Bulgaristan, Yugoslavya, İtalya, Fransa derken, çok uzun ve yorucu bir yolculuk yapmıştı. Sürekli gümrük memurları, pasaport kontrolleri, değişik üniformalar, değişik lisanlar. Yorulmuştu, evet, gerçekten yorulmuştu, bıkmıştı sürekli yabancılarla uğraşmaktan. Hatta onunla beraber Halep'ten İstanbul'a kadar aynı yataklı vagona yolculuk eden ilginç Rus kadından bile sonunda sıkılmış, yorulmuştu. Kadın ona başlangıçta ilginç

–hatta çok ilginç– gelmişti, çünkü çok farklıydı. Ancak Marmara Denizi’nden Haydarpaşa Limanı’na doğru ilerledikleri sırada Joan nihayet kadından ayrılacağı için seviniyordu bile. Joan nasıl olup da kendisine tamamen yabancı olan bu kadına içini döktüğünü, onunla en özel duygularını konuşabildiğini anlamıyor, hatta bunu anımsamak bile onu rahatsız ediyor, utandırıyor. Ayrıca, bunu dile getirmekte bile zorlanıyordu, kendini onun yanında tam bir *taşrah* gibi hissetmişti. Hiç hoş bir duygu değildi bu. Üstelik kendi kendini, Sasha’nın hem kendi hem Joan için söylemiş olduğu ikisinin de herkes kadar iyi olduğu fikrine inandırmaya çalışmanın da bir yararı yoktu. Gerçek düşüncesi değildi bu. Sonuçta Sasha’nın tüm alçakgönüllülüğüne rağmen bir aristokrat olduğunu, kendisinin ise orta sınıftan, bir taşra avukatının önemsiz karısı olduğunu düşünerek, içten içe onu kıskandı ve huzursuz oldu. Aslında böyle düşünmesi aptallıktı ama...

Neyse ki artık bütün bunlar geride kalmıştı. Yeniden evinde, ülkesindeydi.

Rodney’e yeniden telgraf çekip, tam dönüş saatini bildirmediği için onu karşılayan da olmamıştı. Her nedense Rodney’le evde karşılaşmayı istemişti. Kendini rahat hissedebileceği evinde bir an önce içini dökmek, tüm duygularını itiraf etmek istiyordu. Bunun çok daha kolay olacağını düşünüyordu.

Victoria İstasyonu’nun peronunda şaşkın bir kocadan bağışlanmayı istemek pek de akıllıca değildi.

Özellikle de böyle, trenlerin sürekli gelip gittiği, insan kalabalığının ve hareketliliğin doruğa çıktığı bir istasyonda. Üstelik peronun sonunda bir de gümrük vardı.

Evet kararlıydı, konuşma için hazır olmalıydı. Önce Grosvenor Otel'i'ne gidecek, geceyi sessiz sakin orada geçirecek, ertesi gün Crayminster'e geçecekti.

Acaba önce Averil ile buluşup konuşma denemesi mi yapmalıydı? Ona otelden telefon edebilirdi.

Evet, diye düşündü. Bunu yapmalıyım.

Tüm bagajları yanındaydı, onlar da Dover'da gümrük kontrolünden geçmişti. Dolayısıyla hamalla doğruca otele gidebilirdi.

Otelde öncelikle bir banyo alıp, giysilerini değiştirdi. Sonra Averil'e telefon etti. Neyse ki Averil evdeydi.

"Anne, sen misin? Döndüğünü biliyordum."

"Trenden bugün öğleden sonra indim."

"Babam Londra'da mı?"

"Hayır, ona varış saatimi bildirmedim. Beni karşılamaya gelip de işinin bu yüzden aksamasını istemedim. Ayrıca bu onun için çok yorucu olurdu."

Kızının ses tonundan şaşkınlığı anlaşıyordu.

"Evet, aslında haklısın. Son zamanlarda işleri çok yoğun-
du."

"Onunla sık görüştünüz mü?"

"Hayır. Üç hafta kadar önce bir gün için Londra'ya gelmişti, birlikte öğlen yemeği yedik. Bu arada, akşam için planın ne anne? Dışarı çıkıp, bir yerde birlikte akşam yemeği yemek ister miydin?"

"Eğer sence sakıncası yoksa senin buraya gelmeni yeğlerdim tatlım. Yolculuk beni biraz yordu da."

"Haklısın, yorgun olman doğal. Peki, ben gelirim."

“Edward seninle gelmez mi?”

“Bu akşam bir iş yemeğinde bulunması gerekiyor.”

Joan ahizeyi yerine bıraktı. Yüreği normalden biraz daha hızlı çarpıyordu.

Averil, diye düşündü. Benim Averil'im...

Averil'in sesi ne kadar sakın ve rahattı... Soğuk, önyargısız, kişiliksiz...

Yarım saat kadar sonra Bayan Harrison-Wilmott'un geldiğini bildiren bir telefon alan Joan lobisine indi.

Anne kız birbirlerini İngilizlere özgü soğukkanlılıkla selamladılar. Joan, Averil'in çok hoş görüldüğünü düşünüyordu. Eskisi kadar zayıf değildi. Onunla birlikte yemek salonuna doğru ilerlerken onun annesi olmaktan gurur duydu. Averil öylesine hoş, nazik ve seçkin görünüyordu ki...

Bir masaya oturdular. Joan kızıyla bakışları karşılaştığında anlık bir şok yaşadı.

Averil'in bakışları öylesine kayıtsız ve soğuktu ki...

Averil de Victoria İstasyonu gibi hiç değişmemişti.

Değişen benim, diye düşündü Joan. Ama Averil bunu bilemez ki.

Averil, Barbara ve Bağdat'ı sordu. Joan dönüş yolculuğunda yaşadıklarını anlattı. Ama her nedense konuşmakta zorlanıyorlardı. Akıcı bir sohbet havasına giremiyorlardı bir türlü. Averil'in Barbara'ya ilişkin soruları bir şekilde biçimsel ve zorlamaydı. Ayrıntılara girmenin düşüncesizlik olacağını hissetmiş gibiydi. Averil'in gerçeği bilmesi olanaksızdı. Bu tutumunun nedeni her zamanki duyarlı, ince, kayıtsız tavrı olmalıydı.

Gerçek, diye düşündü Joan birden. *Gerçeğin ne olduğunu ben nereden biliyorum ki?* Belki de gerçek çok farklıydı, bütün bunlar onun kuruntusuydu. Sonuçta kanıt yoktu ve...

Bunu düşünmeyi bir kenara bıraktı ama bir an için bile olsa aklına gelmiş olması onu şok etmeye yetmişti. Olayları içinde kurup büyüten insanlardan olmak...

Averil her zamanki soğuk ve kayıtsız ses tonuyla, “Edward günün birinde Almanya’yla savaşaçağımızı aklına takmış,” dedi. “Onu bu fikrinden döndürmek de olanaksız.”

Joan irkildi.

“Trendeki kadın da aynen böyle demişti. O da bundan emin görünüyordu. Aslında önemli biriydi ve ne dediğini bilen bir insana benziyordu. Ama şahsen ben böyle bir şeyin olabileceğine inanmıyorum. Hitler asla savaşmayı göze alamaz.”

Averil düşünceli düşünceli mırıldandı. “Bilmem ki...”

“Kimse savaş istemez, tatlım.”

“Ama insanlar bazen *istemediklerini* yapmak durumunda kalırlar.”

Joan kararlılıkla cevap verdi.

“Bence bu konuyu konuşmak bile çok tehlikeli. İnsanların kafasında yanlış fikirler oluşmasına neden oluyor.”

Averil gülümsedi.

Daha sonrasında sohbetleri havadan sudan konularla, rasgele bir şekilde bir süre daha devam etti. Yemek sonrasında Joan kendini tutamayıp esnedi. Averil hemen ayağa kalkarak, artık gitmesinin doğru olduğunu, onun da yorgun olduğu için yatıp dinlenmesinin iyi olacağını belirtti.

“Evet,” dedi Joan. “Çok yorgunum.”

Ertesi sabah Joan biraz alışveriş yaptıktan sonra Crayminster'e giden 14.30 trenine bindi. Böylece saat 16.00'dan önce orada olacak ve Rodney işten çıkıp, çay için eve geldiğinde onu karşısında bulacaktı...

Joan heyecanla trenin penceresinden dışarıya baktı. Bu mevsimde doğada görülmeye değer pek fazla bir şey olduğu söylenemezdi –yalnızca çıplak ağaçlar, yavaş yavaş yağan yağmur ve puslu hava– ama bütün bunlar öylesine doğaldı ve öylesine memleket kokuyordu ki bu bile mutlu olmaya yeterliydi. Kalabalık pazar yerleri ve mavi kubbeli altın kaplamalı camileri ile Bağdat, sanki gerçekdışı, hiç olmamış ve yaşanmamış bir yermiş gibi çok uzakta kalmıştı. Anadolu'nun bozkırları, Toros Dağları'nın karlı dağ manzaraları, yüksek çıplak yaylalar, birbiri ardına geçilen derin vadilerin ardından Boğaziçi'ne ulaşmaları. Minareleriyle ve güzellikleriyle İstanbul. Balkanlardaki öküz arabaları. Trieste'den İtalya boyunca ilerledikleri sırada zaman zaman parlayıp, mavi mavi göz kırpan Adriyatik. Karanlıkta geçilen İsviçre Alpleri. Bu uzun yolculuk boyunca ne zaman vagonun penceresinden dışarı baksa yeni, farklı bir manzara karşılamıştı onu, ta ki evine, bu sessiz, huzurlu taşra kışının görüntüsüne ulaşana dek.

Buradan hiç uzaklaşmamalıydım, diye düşündü Joan. *Hiç gitmemeliydim...*

Kafası karmakarışıktı, düşüncelerini toparlayamıyordu. Bir önceki akşam Averil'i görmek onu tedirgin etmişti. Averil'in bakışları soğuk ve ilgisizdi.

Averil, diye düşündü. *Bendeki değişikliği fark etmedi.* İyi de nereden fark edecekti ki?

Fiziksel görünümünde bir değişiklik yoktu.

Yavaşça kendi kendine mırıldandı. “*Rodney...*”

Yine endişeyle aynı kıvılcım kavurdu içini, sevgi ve bağışlanma özlemi...

“Bu doğru... Artık yeni bir yaşama başıyorum, diye düşündü içinden.

İstasyondan bir taksiye bindi. Agnes kapıyı açtı ve onu karşısında görünce hayret ve sevinçle çığlık attı. Özellikle de Agnes’in, “Beyefendi çok sevinecek,” demesi Joan’ı çok mutlu etti.

Joan doğruca yatak odasına çıktı, şapkasını çıkardı ve yeniden aşığı indi. Salon biraz çıplak ve ruhsuz görünüyordu. Bunun nedeni, acaba hiçbir yerde çiçek olmaması mıydı?

Hemen yarın sabah birkaç defne dalı keserim, köşedeki dükkândan da karanfil alırım,” diye düşündü.

Heyecanlı, gergin bir havada odanın içinde ileri geri gidip geliyordu.

“Barbara konusundaki öngörülerinden Rodney’e bahsetmeli miydi? Eğer düşündükleri doğruysa... *hayır, elbette ki doğru olamazdı.* Tamamı onun kuruntularıydı. Her şeyi kafasında yaratıp kurgulamıştı. O aptal Blanche Haggard’ın –hayır, Blanche Donovan’ın– söyledikleri yüzünden öyle olduğunu sanmıştı. Blanche gerçekten de çok kötü görünüyordu: ihtiyar ve basit.

Joan elini başına koydu. Sanki beyninin içinde bir kaleydoskop varmış gibi hissediyordu. Çocukken bir kaleydoskopu vardı. Joan onu çok seviyordu. Renkli cam parçacıklarının bir desen oluşturmadan önce çırpınır gibi dönüp durmalarını soluk soluğa izlerdi...

Ona ne *olmuştu* böyle?

O korkunç han ve akıl almaz çöl macerası... Orada yaşadıkları, o koşullarda olur olmaz bir sürü şey kurmuştu kafasında. Çocuklarının kendisini sevmediğini, Rodney'in Leslie Sherston'a âşık olduğunu (tabii ki değildi, ne saçma bir düşünceydi bu, zavallı Leslie) hatta Rodney'in çiftçi olmasını engellediği için bile suçlamıştı kendini. Gerçekte ne kadar duyarlı ve öngörülü davrandığını tamamen unutup...

Tanrım, neden bu kadar dağılmıştı ki? Nasıl bütün bunları düşünüp bunca kötü şeye kendini inandırmıştı?

Acaba bütün bunlar gerçekten yaşanmış mıydı? Gerçek miydi? Yoksa değil miydi? *Asla gerçek olmalarını istemiyordu.*

Karar vermeliydi, hemen bir karara varmalıydı...

Neye karar verecekti?

Güneş, diye düşündü Joan. Çok sıcaktı. Sıcak sanrılar görmeme neden oluyordu...

Çölde koşuyordu... ellerinin, dizlerinin üzerine çökmüş... dua ediyordu...

Bu olabilir miydi?

Ya da...

Delirmiş olmalıydı, tüm bu inandıkları, bu kuruntuları çılgınlıktı, bir anlık cinnetten öte bir şey değildi. İngiltere'ye dönmüş olması güzel ve rahatlatıcıydı. İnsanın kendini sanki hiç ayrılmamış gibi yeniden evinde hissetmesi. Her şeyin her zaman olduğunu düşündüğün gibi olması...

Elbette ki her şey aynıydı.

Kaleydoskop dönüyordu... dönüyordu...

Parçacıklar bir ya da diğer kalıpta yerlerine oturuyorlardı.

Rodney, bağışla beni, hiç bilmiyordum...

İşte yine buradayım Rodney. Evimize döndüm!

Hangisi giriş cümlesi? Hangisi? Hemen seçimini yapmalıydı.

Ön kapının açıldığını duydu, çok iyi bildiği bir sestti bu.

O ses, tanıdığı ses...

Rodney geliyordu.

Hangi giriş cümlesi? Hangi cümle?

Çabuk!

Bir karara varmalıydı.

Kapı açıldı. Rodney içeri girdi. Şaşkınlık içinde duraladı.

Joan hemen ileri doğru hamle yaptı. Yüzüne bakmadı.

Ona bir dakika ver, diye düşünüyordu. Ona bir dakika

ver...

Ve sonra neşeyle seslendi.

"İşte yine buradayım Rodney... Evimize döndüm."

Son Söz

Rodney Scudamore alçak arkalıklı küçük sandalyede oturuyordu. Karısı bir yandan çay servisi yaparken bir yandan da sürekli konuşuyordu. Yeniden evde olmanın, her şeyi bıraktığı gibi bulmanın ne kadar güzel olduğunu; yeniden İngiltere’de, Crayminster’de olmanın onu ne denli mutlu ettiğini, onun için ne kadar olağanüstü bir şey olduğunu, buna dünyada inanamayacağını söyleyip duruyordu.

Pencere’ camındaki iri mavimsi bir sinek, bu alışılmadık sıcaklıktaki kasım gününe aldanmış, sürekli vızıldıyor, camda bir aşağı bir yukarı gidip geliyordu.

Sinek vızz, vızz, vızz... vızlıyordu.

Joan Scudamore’un sesi çın, çın çınliyordu.

Rodney orada oturmuş, gülümsüyor, başını sallıyordu.

Sesler, diye düşünüyordu, sesler...

Bazıları için her şeydir, bazıları için hiçbir şey.

Rodney, Joan’ı gördüğü ilk anda, onda bir değişiklik olduğunu düşünmekle hata yaptığını anlıyordu. Bir farklılık yoktu. O her zamanki Joan’dı. Her şey aynıydı.

Joan çaydan sonra eşyalarının valizden çıkarılıp, yerleştirilmesine bakmak üzere yukarı çıktı. Rodney de salondan doğrudan çalışma odasına geçti. Eve iş getirmişti.

Ama çalışmaya başlamadan önce çalışma masasının kilitli olan sağ üst çekmecesini açtı ve Barbara'nın mektubunu çıkardı. Mektup uçak postasına verilmiş ve Joan, Bağdat'tan ayrıldıktan birkaç gün önce gönderilmişti.

Uzun, sıkışık yazılmış, birçok sayfadan oluşan bir mektuptu bu. Rodney neredeyse her satırını ezberlemişti. Yine de mektubu bir kez daha okudu. Özellikle son sayfanın üzerinde uzun uzun durdu.

"...İşte böyle sevgili babacığım, şimdi her şeyi öğrendin. Korkarım bunun büyük bir kısmını sen zaten tahmin etmiştin. Benim için hiç endişelenme. Yalnızca ne kadar aptal, ne kadar suçlu olduğumu öğrendim, artık çok büyük bir bata yaptığımı bilincindeyim, hepsi bu. Unutma, annem hiçbir şey bilmiyor. Bütün bunları ondan saklamak hiç kolay değildi; ama Doktor McQueen çok yardımcı oldu, rolünde muhteşemdi, William da olağanüstüydü. O olmasa ne yapardım hiç bilemiyorum. Her zaman buradaydı, işler sarpa sarınca annemi uzaklaştırmaya hazırdı. Annemin buraya geleceğini bildiren telgrafını aldığımda çok çaresizdim. Onu engellemek için elinden gelen her şeyi yaptığından eminim, canım babam, ama annem bir kez bir şey planladı mı yeryüzündeki hiçbir şeyin onu kararından döndüremeyeceğini de çok iyi biliyorum. Aslında çok iyi niyetli ve hoş bir şeydi yaptığı, ama, tabii hemen gelir gelmez burada

da yaşamımızı kontrol etmeye kalktı. Üstelik o sırada ben daba kendimi onunla mücadele edemeyecek kadar zayıf hissediyordum. Ancak şimdi, Mopsy'nin benim çocuğum olduğunu hissedebiliyorum. O kadar tatlı ki. Onu görmeni isterdim. Sen de bizi bebekken de sever miydin, yoksa daba sonra mı sevmeye başladın babacığım? Sevgili babam, senin gibi bir babam olduğu için öyle mutluyum ki. Benim için endişelenme. Ben artık çok iyiyim.

Seni çok seven kızın Bab.

Rodney bir an elinde mektup kalakaldı. Aslında bu mektubu saklayabilmeyi isterdi. Onun için çok önemliydi. Kızının ona karşı duyduğu sevgi ve güveninin yazılı beyanıydı bu.

Ama meslek yaşamında birçok kez zamanında imha edilmeyen bir mektubun çok büyük belalara yol açabileceğini görmüştü. Mektup saklamak çok tehlikeli bir işti. Eğer birdenbire ölürse Joan doğal olarak evraklarını elden geçirecek, bu arada da bu mektubu bulacaktı. Ve yıkılacak, çok üzülecekti. Durup dururken ona acı vermenin ne gereği vardı, böyle bir riski göze almanın gereği var mıydı? O kendi kurduğu sözde dünyasında kendini güvende hissetmeli ve mutlu olmalıydı.

Şöminenin önüne giderek Barbara'nın mektubunu alevlerin arasına attı.

Evet, diye düşünüyordu. Artık onun için her şey iyiye gidecek. Çok iyi olacaklar.

Onu en çok korkutan çocuğu her zaman sınır tanımayan duygusallığı ve taşkınlıklarıyla Barbara olmuştu. Evet, sonuçta bir kriz yaşamıştı ama yara almış olsa da sağ salim atlatmayı

başarmıştı. Artık tüm dünyasının Mopsy ve Bill olduğunu anlamıştı. Bill Wray iyi bir adamdı. Rodney onun çok fazla üzülmemiş, çile çekmemiş olmasını umuyordu.

Evet, Barbara iyi olacaktı, kendini bulmuştu.

Tony de Rodezya'da çiftçilik yapmaktan mutluydu. Gerçi çok uzaktaydı ama her şey yolundaydı ve genç karısı da tam ona uygun bir ești. Tony hayatın en az hırpaladığı çocuğuydu... belki yaşamının bundan sonrasında öyle olurdu. O kendisiyle barışık, yaşama pozitif bakan bir insandı.

Averil'in yaşamı da yoluna girmişti. Ne zaman Averil'i düşünse onunla gurur duyuyordu, en ufak bir acıma duygusu yoktu içinde ona karşı. Katı mantığı ve olayları olduğundan önemsiz gösterme eğilimiyle Averil. Soğukkanlı, sivri dilli Averil. Kaya gibi sağlam, güvenilir.

Averil ile az mücadele etmemişti, kızına karşı gerçek anlamda bir savaş vermiş ve sonuçta onu, her ne kadar bunu doğru bulmasa da, kızının ulaşılmaz beynine işleyebilecek tek silahla, kendi silahıyla vurmuştu. Duygusallıktan uzak katı bir mantık, nesnel, acımasız gerçekler ve bunları kabul etmişti zorunlu olarak.

Peki, ama acaba Averil onu bağışlamış mıydı? Hiç sanmıyordu. Ama hiç önemli değildi. Böylece onun kendisine karşı olan sevgisini öldürmüş olsa bile, onun saygısını kazanmıştı ve bu hep böyle kalacaktı. Onun kadar gerçekçi, doğrucu ve mükemmeliyetçi biri için de önemli olan saygıydı.

Evlendiği günün akşamında, bu en çok sevdiği evladına, bu büyük ayrılık öncesi, "Umarım mutlu olursun," demişti.

Averil'in cevabı kısa ve özdü. "Mutlu olmayı deneyeceğim."

Bu Averiş'di; ne kahramanlık taslayan, ne geçmişin üzerinde duran ne de kendi kendine acıyan. Yaşamı disiplin olarak algılayan ve başkalarının yardımı olmadan da yaşamla başa çıkmayı bilen.

Çocuklarımanın üçü de yok artık, diye düşündü Rodney. Üçü de evden uçup gittiler. Artık elimin onların üstünde olması gerekmiyor.

Rodney yazı masasının üstündeki kâğıtları kenara itti, şöminenin sağ tarafındaki koltuğa oturdu. Yanına Massingham kira kontratını aldı ve iç çekerek ağır ağır okumaya başladı.

"Bu sözleşmeyle mal sahibi malını kiraya vermekte ve kiracı çiftlik kapsamındaki tüm binaları, arazileri ve mirasa konu olabilecek tüm maddi varlıkları..." Okumayı sürdürdü ve sayfayı çevirdi. "Ekilebilir arazilerin hiçbirinden yaz nadasına (Ekimi yapılan şalgam ve pancarların ürün alımını müteakip iyice temizlenip, gübrelenmesi ve arazide koyunların beslenmesine izin verilmesi nadas ile eşdeğer sayılacaktır.) bırakmadan iki defadan fazla tahıl ekimi yapılmaması ve..."

Elleri gevşedi ve gözleri karşısındaki koltuğa takıldı.

Leslie'yle çocuklarının durumunu tartıştıklarında Leslie tam olarak orada oturuyordu. Rodney çocukların Sherston'la bağlantı kurmalarının doğru olmayacağını, Leslie'nin birinci planda çocukları düşünmesi gerektiğini söylemişti.

Leslie'ye bütün bunları kendisinin de düşündüğünü, ama sonuçta Sherston'un onların babası olduğunu ve bu gerçeği değiştiremeyeceğini söylemişti.

“Hapisteki bir baba,” demişti Rodney. “Bir hapisane kuşu. Toplum nazarında aşağılanacaklar, çocukların normal sosyal yaşantıları bozulacak, toplum onlarla ilişkisini kesecek, onun yerine çocukları cezalandıracak. Bunları dikkate almalısın. Çocuklarının çocukluklarını, gençliklerini yaşamaya hakları var. Bunu gölgelemeye kimsenin hakkı yok, onlara adil bir başlangıç yapma şansı vermek gerekir, değil mi?”

“Benim de yapmaya çalıştığım bu zaten,” olmuştu Leslie’nin cevabı. “O *onların* babası. Çocuklar ne kadar *onunsa*, o da *onların*. Elbette ki onun çok farklı nitelikte bir baba olmasını isterdim ama değil işte.”

Ve eklemişti. “Gerçeklerden kaçarak kurulacak bir yaşam, yaşama iyi bir başlangıç sayılabilir mi? Bunun bir anlamı olur mu?”

Tabii ki onun bakış açısını anlıyor, fikirlerine saygı duyuyordu. Ama bu fikirlerini paylaştığı söylenemezdi. Kendisi çocukları için daima her şeyin en iyisini istemişti. Joan da o da hep bu yönde hareket etmişlerdi. En iyi okullar, evin en güzel odası. Çocuklara bu olanakları sağlamak için de birçok özveride bulunmaları, kendi yaşamlarını kısıtlamaları gerekmişti.

Asla ahlaki anlamda bir sorunları olmamıştı. Gizleyecekleri, örtmek isteyecekleri bir ayıpları yoktu. Yaşamlarına en ufak bir gölge düşmemiş, her ikisi de üzerine düşeni yapmış; utanç, kaygı, ıstırap yaşamlarından uzak olmuştu. Asla, “Çocuklarla paylaşılsak mı? Yoksa üzerini örtüp, kapasak mı?” diye düşündükleri bir sorun yaşamamışlardı.

Leslie gerçeğe çocuklarının da katılımını istiyordu. Çocuklarından gerçeği gizlemek gibi bir düşüncesi yoktu. Oğullarını

çok sevmesine rağmen, küçük zayıf çocuk omuzlarına böylesine ağır bir yükü yüklemekten kaçınıyordu. Bencilik, kendi yükünü hafifletmek değildi bunun nedeni, çocuklarından gerçeğin en ufak bir ayrıntısını bile gizlemeyi, yalan söylemeyi istememesiydi.

Rodney bunu doğru bulmuyordu. Yine de Leslie'nin bu davranışını ve cesaretini takdir etmiyor değildi. Ve bu onu aşan bir cesaretti. Leslie sevdikleri konusunda da cesurdu.

Birden Joan'ın bir sonbahar sabahı bürosuna gitmek üzereyken söylediği sözcükleri anımsadı.

“Cesaret mi? Evet ama cesaret her şey demek değil.”

Kendisiyse şöyle cevap vermişti: “Değil mi?”

Bir an zihninde sanki Leslie karşısındaki koltukta oturmuş gibi hissetti. Sağ kaşı düşerken sol kaşı hafifçe yukarı kalkmış, dudağının sağ ucunda hafif bir gülümseme ve başı koltuğun minderine yaslı. Ve soluk mindere dağılan saçları –her nedense– yeşil.

Şaşkınlık içinde, titrek bir sesle sorduğunu anımsıyordu. “Saçların kahverengi değil. *Yeşil!*”

Ona, onunla ilgili söylediği tek özel sözcüktü bu. Asla, ama asla onun nasıl görüldüğünü düşünmemişti. Biliyordu; yorgundu, bitkin ve hastaydı, ama yine de zeki ve güçlüydü. Evet, bedensel olarak dayanıklı ve dirençliydi. Hatta bir defasında, onunla ilgili olarak anlamsız bir şekilde, sırtına aynen bir erkek gibi koca bir çuval patates atıp taşıyabilir, diye düşündüğünü anımsıyordu.

Elbette romantik bir düşünce değildi bu, ama zaten anımsadığı kadarıyla onunla ilgili hiçbir zaman romantik bir düşün-

cesi olmamıştı ki. Leslie'nin sağ omuzu sol omzundan biraz yüksekti, sol kaşını hafifçe kaldırdığında, sağ kaşı düşüyor, gülümserken dudağının kenarı seğiriyor, soluk mavi yastığa dağılan kahverengi saçları yeşil görünüyordu.

Hiçbiri bir aşkı besleyecek, yeşillendirecek özellikler değildi bunların? Peki, ama aşk neydi ki? Tanrı aşkına aşk neydi? O karşısında oturup, başını soluk mavi yastığa dayadığı anda hissettiği mutluluk ve huzur mu? Yoksa birdenbire “Birden aklıma Kopernik geldi...” deyivermesi mi?

Kopernik mi? Kopernik de nereden çıkmıştı birdenbire? Yeni bir dünya görüşünü, Dünya ve gezegenlerin Güneş'in etrafında döndükleri kuramını kiliseye karşı çıkmayı bile göze alarak açıklayan bir din adamı, bir rahip. Dünyadaki güç odaklarıyla çatışmayı göze alabilecek kadar akıllı ve dirençli, kilisenin görüşlerine taban tabana zıt görüşlerini, engizisyon döneminde basılmasına izin verilecek kadar ustalıkla kaleme almayı becerebilecek kadar basiretli.

Kocası hapiste, kendisi ise en ağır koşullarda çalışmak zorunda olan Leslie eliyle saçlarını karıştırırken, “Biliyor musunuz bir an aklıma Kopernik geldi...” demişti.

Belki de yalnızca bu yüzden ne zaman Kopernik adını duysa yüreğinde farklı bir çarpıntı hissediyordu. O günden beri çalışma odasının duvarına ona *Leslie*'yi anımsatan rahibin eski bakır bir gravürünü asmıştı.

Keşke ona onu sevdiğimi söyleyebilseydim, diye düşündü. Bir defasında tam söyleyecekti ama...

İyi de gerek var mıydı buna? O gün Asheldown'da ekim güneşinde otururken. Leslie ve o birlikte, yan yana yakın ama

aynı zamanda ayrı ve uzak. Şiddetli ıstırap ve çaresiz özlem. Aralarında yaklaşık 1 metrelik bir uzaklık vardı, daha azı tehlikeli olabilirdi. Leslie anlamıştı. Anlamış olmalıydı. Akli karışmıştı. Bulanık bir zihinle düşündü. Aramızdaki mesafe aynen elektrik yüklü bir alan gibi özlem parçacıklarıyla doluydu ve ikimiz de bunun farkındaydık.

Birbirlerine bakmamışlardı bile. Rodney aşağıdaki tarlalara, vadideki çiftliğe gözlerini dikmişti. Uzaktan traktörün homurtusu duyuluyor, kazılan toprağın belli belirsiz rengi görünüyordu. Leslie'ye çiftliğin ötesindeki ormana bakıyordu.

Vaat edilmiş topraklara girememiş, özlemle bakan bir çift gibiydiler. Rodney, o anda ona onu sevdiğimi söylemeliyim, diye düşünmüştü.

Ama ikisi de konuşmamışlardı, yalnızca Leslie bir kez, hafifçe mırıldanmıştı. "Sonsuz yazın hiç bitmesin."

Yalnızca bu. Akılda kalmış bir mısra. Rodney, onun ne demek istediğini bile anlamamıştı.

Belki de anlamıştı. Evet, belki de anlamıştı.

Koltuğun yastığı solmuştu. Leslie'nin yüzü de. Onun yüzünü bile tam olarak anımsayamıyordu, tek anımsayabildiği dudaklarının ucunun hafifçe kıvrılarak seğirmesi idi.

Yine de son altı hafta boyunca her gün burada oturmuş, onunla konuşmuştu. Tabii ki yalnızca zihninde. Bir fantezi, bir hayal. Zihninde sözde bir Leslie yaratmış, onu koltuğa oturtmuş, onu konuşturmuştu. Kendi duymak istediklerini söyletmış, o da buna itaat etmiş ama yine de dudaklarının ucu kendisine yaptırlana gülüyormuşçasına yukarı doğru kıvrılıp seğirmişti.

Rodney, çok mutlu bir altı haftaydı, diye düşündü. Watkins ve Mills'le görüşmüş, Hargrave Taylor ile hoş bir gece geçir-

mişti. Fazla değil, yalnızca birkaç arkadaşını davet etmişti eve. Pazar gününü tarlalarda dilediğince yürüyerek geçirmişti. Hizmetçiler ona çok iyi bakmışlardı. Hizmetçilerin yaptığı leziz yemekleri istediği gibi ağır ağır yemiş, hatta bu arada sürahiye dayadığı kitabını bile okumuştı. Bazen yemek sonrası piposunu yakıp yapması gereken işlerini tamamlıyordu. Ve kendini yalnız hissettiğinde de sözde Leslie'yi karşısındaki koltuğa oturtuyor, onunla sohbet ediyordu.

Evet, zihninde yarattığı Leslie'yi! İyi de, burada, uzak sayılamayacak bir yerde gerçek Leslie de bulunmamış mıydı?

Sonsuz yazın hiç bitmesin.

Yeniden kira sözleşmesine döndü.

“...kiracı söz konusu çiftliği düzenli ve usulüne uygun çiftçilik kuralları içinde...”

Şaşkınlık içinde, ben iyi bir avukatım, diye düşündü.

Ve sonra şaşırmadan (ve de kayıtsızca) *başarılıyım*, diye düşündü.

Çiftçilik, diye düşünüyordu bir yandan, zor ve yıpratıcı bir meslek.

Tanrım, yüce Tanrım, diye düşündü yine. Çok yorgunum.

Uzunca bir süredir kendini hiç bu kadar yorgun hissetmemişti.

Kapı açıldı ve Joan içeri girdi.

“Ah Rodney, ışığı yakmadan okumamalısın!”

Hemen hızla önünden geçip lambayı yaktı. Rodney gülümseyerek ona teşekkür etti.

“Tek yapman gereken ayağa kalkıp bir düğme çevirmek-
ken burada öyle oturup gözlerini mahvediyorsun sevgilim, bu
aptallık.”

Ardından Joan karşısındaki koltuğa oturarak sevgiyle ekle-
di. “Bensizken ne yaptın, hiç bilemiyorum.”

“Her türlü kötü alışkanlığa fırsat tanıdım herhalde.”

Rodney’in gülümsemesi muzip ama nazikti.

“Bir zamanlar Henry amcanın önerisini geri çevirip, çiftçi
olmayı istediğini anımsıyorsun, değil mi?”

“Evet, anımsıyorum.”

“Sana bunu yapmana izin vermediğim için mutlusun, değil
mi?”

Rodney karısına baktı, onun tükenmez coşkusuna, yetkinli-
ğine, diri dik boynuna, kırışksız, güzel, pürüzsüz yüzüne hay-
ran oldu. Neşeliydi, kendinden emindi, sıcakkanlıydı.

Joan her zaman iyi bir eş oldu, diye düşündü.

Yavaşça, “Evet, mutluyum,” diye mırıldandı.

Joan, “Hepimiz bazen çılgınca fikirlere kapılırız,” dedi.

“Sen bile mi?”

Rodney yalnızca karısına takılmak için, şakayla söylediği
bu sözler karşısında Joan’ın kaşlarının çatıldığını görünce şaşır-
dı. Joan’ın yüzünde durgun suların birden kıpırdanmaya başla-
masını anımsatan bir değişiklik ortaya çıkmıştı.

“Bazen insanın sinirleri bozulabiliyor, hastalıklı düşünceler-
e kapılabilir.”

Rodney daha da çok şaşırdı. Joan’ın sinirli ya da takıntı-
lı olabileceğine inanamıyordu. Konuyu değiştirmek amacıyla,
“Biliyor musun, Ortadoğu’ya yaptığın yolculuk için seni kıska-
nıyorum,” dedi.

“Evet, çok ilginçti. Ama yine de Bağdat gibi bir yerde yaşamak istemezdim.”

Rodney düşünceli düşünceli mırıldandı. “Çölün nasıl bir şey olduğunu görmek isterdim. Muhteşem olmalı: boşluk, sessizlik ve de güçlü, parlak ışık. Çöl ışığı, kavram olarak bile beni büyülüyor. Her şeyi net olarak, tüm çıplaklığıyla görebilmek...”

Joan hiddetle sözünü kesti. “İğrenç bir şey, kilometrelerce, son bulmayan bir hiçlik, boşluk!”

Joan hırsla, keskin, sinirli bakışlarla odayı süzdü.

Rodney onun tuzağa düşmüş, kaçmak isteyen bir hayvan gibi davrandığını düşündü.

Ancak Joan bir anda kendini topladı, çatık kaşları eski halini aldı.

“Bu koltukları döşemeciye göndermeliyiz Rodney. Kılıfları çok solmuş.”

Rodney içgüdüsel olarak aksini ifade eden bir el hareketi yaptıysa da tepkisi hemen geçti, kendini kontrol etti.

Neden olmasın ki? Koltukların yüzü eskimiş ve solmuştu. Leslie Adeline Sherston’sa kilise mezarlığında mermer bir mezar taşının altında yatıyordu. Alderman, Scudamore ve Witney Avukatlık Bürosu zirveye doğru çıkışını sürdürüyordu. Çiftçi Hoddesdon’sa bir kredi daha bulmaya çalışıyordu.

Joan odada dolaşiyor, parmağını moblelerin kenarlarında gezdirerek toz olup olmadığını kontrol ediyordu. Masanın üstündeki kitabı kitaplığa yerleştirdi. Şöminenin üstündeki bibloları düzeltti. Son altı haftada odanın düzensiz, dağınık bir hal aldığı doğrudu.

Rodney kendi kendine hafifçe mırıldandı. “Tatil bitti.”

Joan birden topuklarının üzerinde dönerek sordu. “Ne? Ne dedin?”

Rodney onu masum, sevgi dolu bakışlarla süzdü. “Bir şey mi söylediğimi sandın?”

“Evet, ‘Tatil bitti,’ diye mırıldandın. Sanırım bir an için geçti, daldın ve rüyanda çocukların okula gitme zamanlarının geldiğini gördün.”

“Evet,” dedi Rodney. “Düş görmüş olmalıyım.”

Joan onu inanamayan bakışlarla süzdü. Sonra duvardaki resmi düzeltti.

“Bu ne? Yeni, değil mi?”

“Evet. Hartley’deki müzayededen aldım.”

“Ah,” Joan resmi ilgiyle süzdü. “Kopernik, değil mi? Değerli mi?”

“Hiçbir fikrim yok.” Ve dalgın dalgın yineledi. “Gerçekten hiçbir fikrim yok...”

Değerli olan neydi, değersiz olan neydi? Onun için anıları çok değerliydi.

“Biliyor musun, aklıma birden Kopernik geldi...”

Leslie –işe yaramaz, hapishane kuşu kocasıyla Leslie– ay- yaşlık, yoksulluk, hastalık, ölüm.

“Zavalı Bayan Sherston, ne üzücü, acı dolu bir yaşam.”

Rodney, ama Leslie mutsuz değildi, diye düşündü. Yoksulluk, hastalık ve hayal kırıklıkları... o bütün bunları aynen hedefine bir an önce ulaşmak için dağ tepe nehir bataklık demeden, neşeyle ve sabırsızlıkla ilerleyen biri gibi aşmıştı...

Rodney karısını yorgun ama sevgi dolu bakışlarla süzdü. Öylesine hayat dolu, neşeli ve çalışkandı ki! Sanki yirmi sekizinde gibi, bir gün bile daha yaşlı değil, diye düşündü.

Mary Westmacott

Birden Joan'a karşı dayanılmaz bir acıma duygusuyla doldu.

Ve içgüdüsel olarak, "Zavallı küçük Joan, " diye mırıldandı.

Joan şaşkınlıkla bakakaldı. "Neden zavallı? Ayrıca küçük de değilim."

Rodney her zamanki yumuşak, yatıştırıcı, muzip ses tonuyla, "Ben buradayım Joan, küçük Joan'ım benim. Yanımda biri olmadığında çok yalnız oluyorum," dedi.

Joan birden üzerine doğru bir hamle yaparak, adeta soluk soluğa haykırdı. *"Ama ben yalnız değilim. Yalnız değilim. Sen varsın, sana sahibim."*

"Evet," dedi Rodney. "Ben varım."

Ama bunun doğru olmadığını çok iyi biliyordu.

Yalnızsın ve her zaman da öyle kalacaksın. Ama Tanrı'dan dileğim, bunu asla öğrenmemen!

S O N

**"Beni tam anlamıyla tatmin eden
bir kitap. Hep böyle
bir kitap yazmak istemiştim."**

Agatha Christie

Irak'ta yaşayan kızını ziyaretten dönen
Joan Scudamore, zorlu çöl
yolculuğundan sonra kötü hava şartları
yüzünden trenini kaşırmıştır.
İstasyondaki köhne bir handa
sonraki treni beklerken birdenbire
kendini çok yalnız hisseder.
Bu anı yalnızlık Joan'ın ilk kez
kendisiyle yüzleşmesini sağlar.
Joan hayatındaki her şeyi gözden
geçirmeye başlar; kocasıyla ve
Çocuklarıyla ilişkisi, hayata karşı
tutumu ve daha pek çok şeyi... Ama
geçmişle yapılan bu hesaplama ne
yazık ki onda tarifsiz bir acı bırakır...

**"Böylesine duygusal bir roman
okuduğumu anımsamıyorum."**

New York Times

MARY WESTMACOTT

Agatha Christie seksen adet
eşsiz polisiye romanıyla,

"Polisiye Edebiyatın

Kraliçesi" unvanını

kazanmıştır.

Mary Westmacott takma
adıyla altı adet unutulmaz
aşk romanı yazmıştır.

ISBN 978-975-21-1379-4

9 789752 113794

